VELDORNITHOLOGISCH JAARBOEK VAN NOORD-WEST-VLAANDEREN

1983-1984

244078

VELDORNITHOLOGISCH JAARBOEK VAN NOORD-WEST-VLAANDEREN 1983-1984

Algemene koördinatie
FRANK DE SCHEEMAEKER

Centralisatie veldwaarnemingen
FRANK DE SCHEEMAEKER
GEORGES DE PUTTER

Eindredaktie
THIERRY DE SCHUYTER

Typwerk en Lay-out
HANS DE BLAUWE

Illustraties
BRUNO CALLEBAUT
FILIP DE RUWE
HANS SOETE
HANS DE BLAUWE

Uitgever
JEUGDBOND VOOR NATUURSTUDIE EN MILIEUBESCHERMING afdeling Brugge vzw

Uigave
JUNI 1985

De samenstelling van het jaarboek 1983/1984 gebeurde door de leden en oud-leden van de Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming afdeling Brugge in samenwerking met alle aktieve veldornithologen van de volgende verenigingen of instellingen uit de regio :

JEUGDBOND VOOR NATUURSTUDIE EN MILIEUBESCHERMING
afdelingen Blankenberge en Knokke-Heist

WIELEWAAL afdeling Brugge

VOGELWERKGROEP BEERNEM

VOGELRESERVAAT HET ZWIN

TORENVALK TIELT

UILENSPIEGELVERENIGING VZW DAMME

BOND NATUURSTUDIE KNOKKE

Ook de franstalige ornithologische vereniging AVES en het LABORATORIUM VOOR OECOLOGIE DER DIEREN - GENT verleenden hun medewerking.

Volgende auteurs verzorgden de teksten :

Anny Anselin	Diksmuide heirweg 114	8200 Brugge
Peter Bultinck	Brugsesteenweg 161	8242 Roksem
Bruno Callebaut	Prins Karellaan 67	8320 Brugge
Hans De Blauwe	St-Jansdreef 31	8200 Brugge
Kris Decleer	Legeweg 221	8020 Oostkamp
Leo Declercq	Kongostraat 118	8320 Brugge
Jan Demulder	Groenepoortdreef 24	8200 Brugge
Georges De Putter	St-Jacobstraat 32	8000 Brugge
Thomas Defoort	Jachthoornlaan 15	8200 Brugge
Filip De Ruwe	Jagersdreef 6	8200 Brugge
Frank De Scheemaeker	Pastoriestraat 5	8200 Brugge
Thierry De Schuyter	Bondgenotenlaan 35	8390 Kn-Heist
Nicolas Endriatis	Coupure 47	8000 Brugge
Patrick Keirsebilck	Kortrijksestraat 206	8020 Oostkamp
Eckhart Kuyken	Lindeveld 6	8030 Beernem
Wim Lammerant	Guido Gezellelaan 67	8021 Loppem
Johan Maeckelbergh	Schoolstraat 8	8202 Varsenare
Luc Maertens	Natiënlaan 41	8300 Knokke
Guido Orbie	Rietlaan 33	8200 Brugge
Marc Peeters	Dr. Verhaeghestraat 32	8370 Blankenberge
Jan Seys	Ter Straeten 4	8200 Brugge
Michel Seys	Oude Oostendsesteenweg 21/2	8000 Brugge
Hans Soete	Dr. Zamenhoflaan 14	8310 Brugge
Peter Sys	Duivelsputlaan 13	8300 Knokke
Filip Vanhee	Diksmuide heirweg 41	8200 Brugge
Roland Vannieuwenhuyze	Bessendreef 7	8021 Loppem
Frederik Willemyns	Dianadreef 31	8200 Brugge
Christophe Wintein	Burggraafstraat 5	8310 Brugge

Deze vijfde uitgave werd mede mogelijk gemaakt door de financiële steun van het Provinciebestuur van West-Vlaanderen en Graaf L. Lippens.

VOORWOORD

Voor het vijfde opeenvolgende jaar werden duizenden waarnemingen gebundeld tot een overzichtelijk Jaarboek. Een van de grootste verdiensten van dergelijk boek is dat de gegevens vastgelegd worden in verslagen en aldus niet verloren gaan. Uit de soms vele losse waarnemingen van tientallen medewerkers komen soms bijzonder interessante gegevens naar voor, die bijdragen tot een betere kennis van de vogelwereld in onze streek.
Reeds verscheidene malen kon op de Jaarboeken beroep gedaan worden om dossiers samen te stellen in verband met bedreigde natuurgebieden, klasseringsaanvragen, ... Voor dergelijke zaken zijn de besprekingen per soort en per gebied soms van zeer groot belang, door de nauwkeurige kennis van het verspreidingspatroon en de talrijkheid kan het belang van een gebied voor een soort bepaald worden. Zo zijn de Zwinweiden en Zwinbosjes van zeer groot belang voor het Smelleken. Het is verheugend dat de Jaarboeken op hun manier bijdragen aan de natuurbescherming in eigen streek !
In één van de vorige Jaarboeken werd in het voorwoord de mogelijkheid geopperd om later alle gegevens te bundelen in een avifauna, met de resultaten die we nu hebben zijn we zeker al een stuk op de goede weg. Toch is het jammer dat we nog zo weinig weten over onze algemenere broedvogels. In de zeventiger jaren werd zeer veel interessant inventarisatiewerk verricht wat betreft broedvogels, de laatste jaren wordt er op dit vlak maar zeer weinig onderzoek meer verricht. Enkel JNM - Knokke-Heist voert nu al verscheidene jaren na elkaar een broedvogelinventarisatie uit van de Zwinbosjes te Knokke. Een systematische inventarisatie van de regio volgens hokken van 1 of 4 km^2 over een periode van 2 of 3 jaar zou zeker grote leemtes in onze kennis over algemene broedvogels opvullen. Toekomstmuziek?
Tot slot een bijzonder woord van dank aan alle verenigingen en onafhankelijke waarnemers die hun gegevens doorgeven voor het Jaarboek. Zonder al die mensen zou het niet mogelijk zijn om jaar na jaar een zo gedetailleerd beeld te geven van broedvogels, doortrekkers, wintergasten,... Het Veldornitologisch Jaarboek van N.W.-Vlaanderen blijft in de eerste plaats een boek gemaakt door veldornitologen voor veldornitologen.

Thierry De Schuyter.

INHOUD

Voorwoord	3
Lijst van de waarnemers	7
Situering van de regio	8
Weersoverzicht juli '83 - juni '84	9
ZWEMVOGELS	
Afkortingen van Zwemvogels gebruikt in de tabellen	11
Watervogels in de Wetlands van NW-Vlaanderen, juli '83 - juni '84	12
Gebiedsbespreking	12
Mid-Maandelijkse watervogeltellingen/IWRB	29
Soortbespreking	30
Broedgevallen Watervogels	58
De Kleine zwaan in NW-Vlaanderen, juli 1983-1984	61
Ganzen in de polders van Brugge-Oostkust	63
ZEE- en KUSTVOGELS	
Zeetrektelwaarnemingen	69
Waarnemingen van pleisterende meeuwen en sterns	72
Broedgevallen	75
PROOIVOGELS	
Wespendief (Pernis apivorus)	76
Zwarte en Rode wouw (Milvus migrans en M. milvus)	78
Bruine kiekendief (Circus aeruginosus)	79
Blauwe kiekendief (Circus cyaneus)	82
Grauwe kiekendief (Circus pygargus)	84
Havik (Accipiter gentilis)	85
Sperwer (Accipiter nisus)	86
Buizerd (Buteo buteo)	93
Ruigpootbuizerd (Buteo lagopus)	98
Buizerd spec (Buteo spec)	98
Visarend (Pandion haliaetus)	99
Zeearend (Haliaetus albicilla)	99
Torenvalk (Falco tinnunculus)	100
Roodpootvalk (Falco vespertinus)	105
Slechtvalk (Falco peregrinus)	105
Smelleken (Falco columbarius)	106
Boomvalk (Falco subbuteo)	109
Kerkuil (Tyto alba)	112
Steenuil (Athene noctua)	114
Velduil (Asio flammeus)	117
Bosuil (Strix aluco)	120
Ransuil (Asio otus)	121
Prooivogels spec	123
STELTLOPERS e.d.	
Grote waadvogels in NW-Vlaanderen	124
Strandlopers in NW-Vlaanderen	130
Morinelplevier (Charadrius morinellus)	136
Strandplevier (Charadrius alexandrinus)	136
Bontbekplevier (Charadrius hiaticula)	136
Kemphaan (Philomachus pugnax)	137
Bokje (Lymnocryptes minimus)	139
Watersnip (Gallinago gallinago)	140
Houtsnip (Scolopax rusticola)	141
Grutto (Limosa limosa)	143
Rosse grutto (Limosa lapponica	144

Zwarte ruiter (Tringa erythropus) 145
Tureluur (Tringa totanus) 145
Groenpootruiter (Tringa nebularia) 146
Bosruiter (Tringa glareola) 147
Witgatje (Tringa ochropus) 148
Oeverloper (Actitis hypoleucos) 149
Grauwe franjepoot (Phalaropus lobatus) 149
Steenloper (Arenaria interpres) 150

ZANGVOGELS en VARIA
Kwartel (Coturnix coturnix) 151
Nachtzwaluw (Capromulgus europaeus) 151
Gierzwaluw (Apus apus) 151
IJsvogel (Alcedo atthis) 153
Hop (Upupa epops) 155
Draaihals (Jynx torquila) 155
Zwarte specht (Dryocopus martius) 156
Kleine bonte specht (Dendrocopus minor) 158
Groene Specht (Picus viridis) 161
Boomleeuwerik (Lullula arborea) 162
Strandleeuwerik (Eremophila alpestris) 162
Roodkeelpieper (Anthus cervinus) 163
Waterpieper (Anthus spinoletta spinoletta) 163
Oeverpieper (Anthus spinoletta littoralis) 163
Rouwkwikstaart (Motacilla alba yarrellii) 163
Grote gele kwikstaart (Motacilla cynerea) 164
Balkan gele kwikstaart (M. flava feldegg) 165
Engelse gele kwikstaart (M. flava flavissima) 165
Noordse gele kwikstaart (M. flava thunbergi) 166
Paapje (Saxicola rubetra) 167
Roodborsttapuit (Saxicola torquata) 168
Tapuit (Oenanthe oenanthe) 169
Beflijster (Turdus torquatus) 171
Fluiter (Phylloscopus sibilatrix) 172
Vuurgoudhaantje (Regulus ignicapillus) 173
Bonte vliegenvanger (Ficedula hypoleuca) 173
Grauwe vliegenvanger (Muscicapa striata) 173
Kuifmees (Parus cristatus) 174
Wielewaal (Oriolus oriolus) 175
Europese kanarie (Serinus serinus) 175
Putter (Carduelis carduelis) 175
Frater (Carduelis flavirostris) 176
Barmsijs (Carduelis flammea) 177
Kleine barmsijs (Carduelis flammea cabaret) 177
Kruisbek (Loxia curvirostra) 178
Goudvink (Pyrrhula pyrrhula) 186
IJsgors (Calcarius lapponicus) 187
Sneeuwgors (Plectrophenax nivalis) 188
Geelgors (Emberiza citrinella) 188
Ortolaan (Emberiza hortulana) 189
Rietvogels in Noord-West Vlaanderen 190
Fenologie voorjaar 1984 192

Belangstellenden kunnen dit vijfde jaarboek bekomen door overschrijving van 250 frank (25 fr. portonkosten zijn inbegrepen) op rekening nummer 001-1159001-24 van Filip Vanhee, Diksmuide heirweg 41 bus 1, 8200 Brugge, met vermelding: "jaarboek 83/84".

Jaarboek 1 (79/80), jaarboek 2 (80/81), jaarboek 3 (81/82) en jaarboek 4 (82/83) kunnen eveneens nog besteld worden door overschrijving van resp. 160,- , 250,- , 250,- , 250,- bfr. (inclusief portonkosten) op hetzelfde rekeningnummer.

Afkortingen in de tekst.

Richtingen zoals noordoost, zuid-zuidwest worden afgekort in hoofdletters resp. voor deze voorbeelden NO en ZZW.

De namen van de waarnemers zijn eveneens afgekort, de afkortingen vindt u op de volgende bladzijde.

Datums : vb. : 2 januari 1984 = 02.01
17 oktober 1983 = 17.10

het jaartal wordt meestal niet vermeld omdat alle maanden van juli t.e.m december in 1983 vallen en alle vanaf januari t.e.m. juni in 1984.

Bij sommige waarnemingen wordt het uur vermeld, afgekort als volgt :

9 uur 52 wordt 09u52 en in sommige teksten 09.52 u.

Afkortingen van namen van zwemvogels gebruikt in de tabellen vindt u vooraan in het hoofdstuk Zwemvogels.

Andere afkortingen : wnm = waarneming(en)
wnmers = waarnemers
ex = exemplaar
TP = ter plaatse aanwezig gedurende gans de wnm
OT = opgespoten terrein
OTBR = opgespoten terrein Brugge (Pathoekeweg)

m = mannetje(s)
w = wijfje(s)
juv = juveniel
onv = onvolwassen
ad = adult
imm. = immatuur
subad = subadult

p = paar
k of kp = koppel(s)

A = aanwezig

LIJST VAN DE WAARNEMERS

AA Anny Anselin
ADL Ann De Love
AT Albert Theuninck

BBu Bart Burggraeve
BC Bruno Callebaut
BDC Barbara De Coninck
BEC C. Beel
BJ Bernadette Jansseune
BN Bram Naessens
BOP P. Boesman
BV Bart Vandepitte

CR Chris Rotsaert
CW Christoph Wintein

DB Dirk Bonte
DC Dirk Content
DD Dirk Develter
DH Daniël Huisseune
DRN N. De Regge
DV Dirk Verroken
DVM M. Dekonck
DVT Dirk Vantorre
DXR R. Deloof

EE Eddy Everaert
ES Eddy Stoens
EW Els Willem
EK Ekhart Kuyken

FDR Filip De Ruwe
FDS Frank De Scheemaeker
FK Filip Keirse
FS Filip Seys
FSc F. Schepen
FV Filip Vanhee
FW Frederik Willemijns

GBu Guido Burggraeve
GDP Georges De Putter

GO Guido Orbie

HD Hans Dobbelaere
HDB Hans De Blauwe
HM Hilde Maeckelbergh
HV H. Vanderstichelen
HS Hans Soete

ID Inge Deloof

JD Jan Desmet
JLT J. Lammerant
JM Johan Maeckelbergh
JN Johan Neyrinck
Jna Jef Naessens
JVS Jurgen Vansteelandt
JVi Jasmijn Viaene
JzV Jozef Vansteenkiste

KD Kris Decleer
KR Krista Rappé
KT Kurt Timmerman

LD Luc Decat
LDC Luc De Coninck
LDq Leo Declercq
LM Luc Medaer
LMa Luc Maertens
LV Luc Verroken
LVR Luc Vanrie

MaS Marc Seys
MaP Marc Peeters
MB Michel Bourgeois
ML Michel Loeys
MM Maarten Marchau
MP Marcel Pottier
MS Michel Seys
MSS Mike Stoens
MV Marcel Vrielinck

ND Noël Deseure
NE Nicolas Endriatis
NV Noël Vervaecke

PaL Patrick Lust
PB Patrick Beirens
PBu Peter Bultinck
PD Peter Devroye
Pel Peter Lust
PDM Patrick Demaecker
PF Paul France
PG Paul Govaere
PH Patricia Himpens
PK Patrick Keirsebilck
PV Peter Vercaemst
PVe Patrick Verlinde
PVDB Paul Vandenbulcke
PS Peter sys

RDJ Rik De Jaegher
RP Rik Pottier
RPi Robbrecht Pillen
RV Roland Vannieuwenhuyze
RVT Rudy Van Torre

SB Stefan Brinkman
SF Sabiene Fournier
SK Stefan Keereman
SLT Stef Lammerant

TD Tony De Nolf
TDF Thomas Defoort
TDS Thierry De Schuyter
TDSu Idem i.o.v. Uilenspiegelvereniging vzw

VLF F. Verbelen
VSM M. Van Steenkiste

WD W. Dias
WIG Wieme Gabriël
WLT Wim Lammerant

FB Filip Bogaert
FBe Franky Beits

PDo Paul Decoene

JNM-Br. Brugge
-KH Knokke-Heist
-Bl. Blankenberge

VWG vogelwerk-groep

AVES = AVES

SITUERING VAN DE REGIO

Fig. 1 : Regio Brugge-Oostkust, overzicht van het besproken areaal.

De besproken regio omvat de polders en duinen van de Oostkust, de agglomeratie Brugge en een groot gedeelte van de bosrijke streek ten Z van Brugge (Fig. 1). Voor het situeren van zeldzame broedgevallen werd de regio in 4 blokken ingedeeld (Fig. 2).
Hierna volgt een alfabetische lijst van alle betrokken gemeenten.

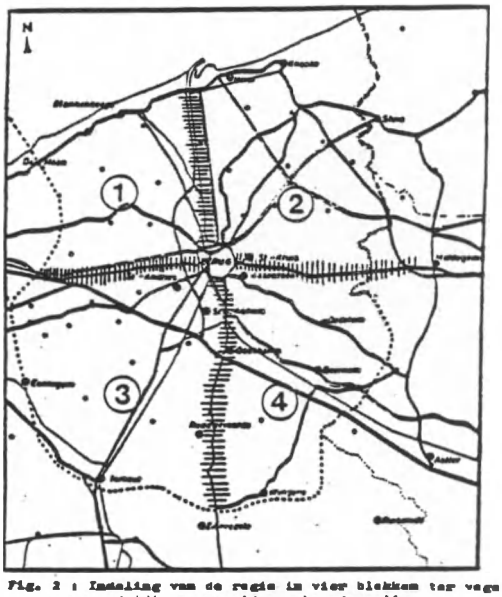
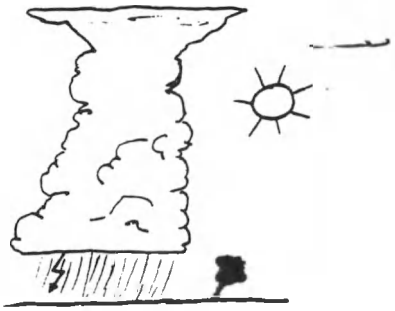

Fig. 2 : Indeling van de regio in vier blokken ter vergemakkelijking van zeldzame broedgevallen.

Aartrijke
Assebroek
Beernem
Bekegem
Blankenberge
Brugge
Damme
De Haan
Dudzele
Duinbergen
Eernegem
Ettelgem
Heist
Hertsberge
Hoeke
Houtave
Jabbeke
Knokke
Koolkerke
Lapscheure
Lissewege
Loppem
Meetkerke
Middelburg
Moerkerke
Nieuwmunster
Oedelem
Oostkamp
Oostkerke
Ramskapelle
Roksem
Ruddervoorde
Sijsele
Snellegem
Stalhille
St.-Andries
St.-Joris
St.-Kruis
St.-Michiels
St.-Pieters
Torhout
Uitkerke
Varsenare
Veldegem
Vlissegem
Waardamme
Wenduine
Westkapelle
Wingene
Zedelgem
Zeebrugge
Zerkegem
Zuienkerke

Weersoverzicht

juli '83 - juni '84

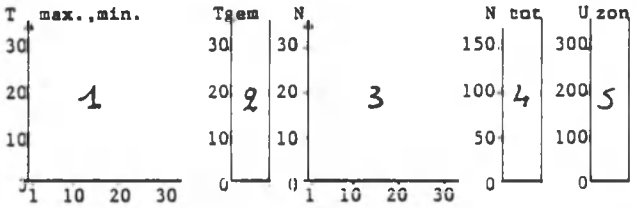

door Hans De Blauwe

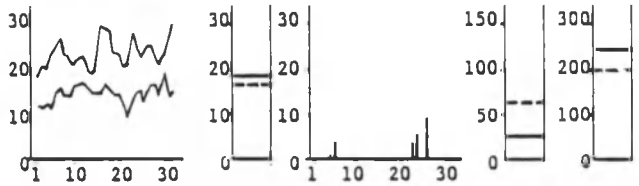
gegevens meteo Koksijde.

Hieronder volgt een bondige samenvatting van het weer, wil u een gedetailleerder beeld, dan kan u uit de grafieken heel wat afleiden.

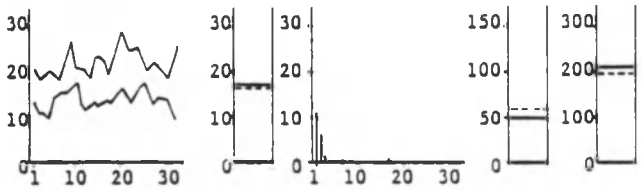
1 : max.- en min.temperatuur
2 : gemiddelde maandtemp.
3 : dagelijkse neerslag in mm
4 : totale neerslag in mm
5 : aantal uren zonneschijn
—— in '83-'84, --- normaal

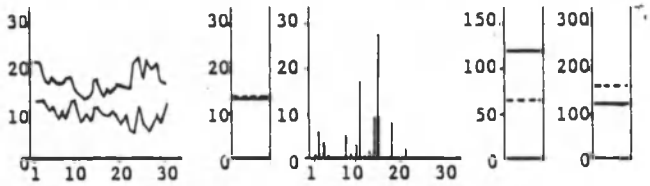
Juli : zeer heet, zeer droog en zeer zonnig.

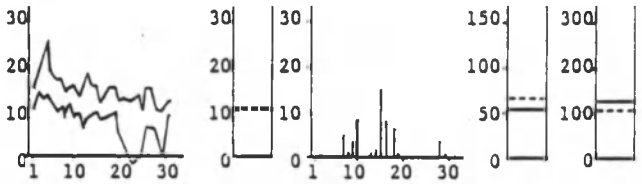
Augustus : warm, droog en zonnig.

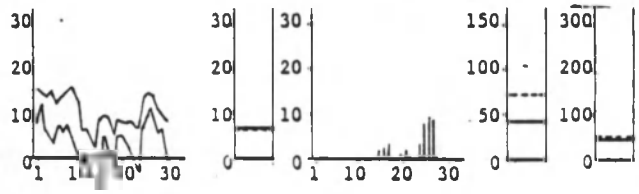
September : T normaal, zeer nat en somber weer.

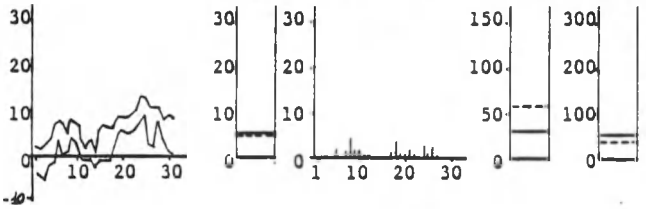
Oktober : T normaal, droog en zonnig.

November : T normaal, zeer droog en zonnig.
eerste nachtvorst

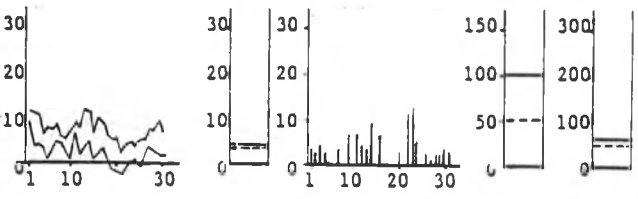
December : T normaal, zeer droog en zonnig, nachtvorst.
Hagel en smeltende sneeuw van 10 tot en met 12 dec.

Januari : "warm", zeer nat, zonnig.

nachtvorst : 19 - 25 jan.
sneeuw : 20 - 24 jan.
sneeuwhoogte:

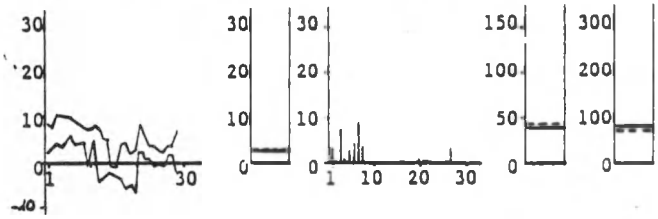
	6 u	max.	18 u
22 jan	-	8 cm	3 cm
23 jan	1 cm	9,5 cm	4 cm
24 jan	1 cm	-	-

wind : 24 jan W 75 km/u , 30 jan Z 60 km/u

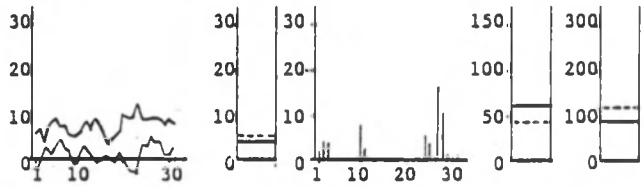
Februari : T normaal, normale neerslaghoeveelheid, zonnig.

5 tot 9 feb. storm uit W tot NW, 30 tot 100 km/u.
Vanaf 10 feb. kouder met de enige 2 echte winterdagen : op 15 en 16 feb bleef de temperatuur ook 's middags onder het vriespunt!

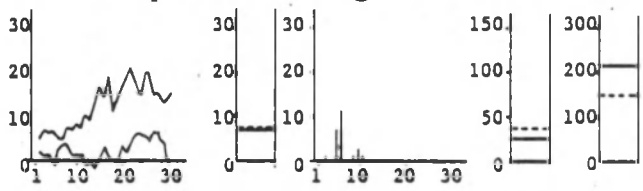
Maart : fris, nat en somber.

2 en 3 maart : storm uit NW, 50 tot 110 km/u. met sneeuw- en hagelbuien. Nog regelmatig nachtvorst.

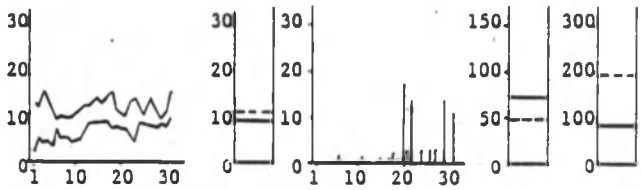
April : T normaal, droog en zeer zeer zonnig (record sedert 1952)

Zeer mooi weer van 10 april tot begin mei.

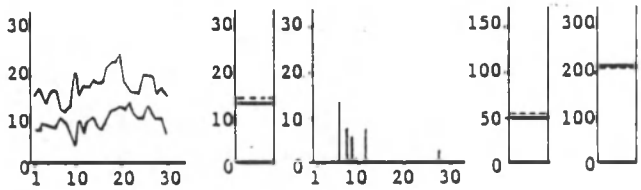

Mei : koud, zeer nat en zeer sober.

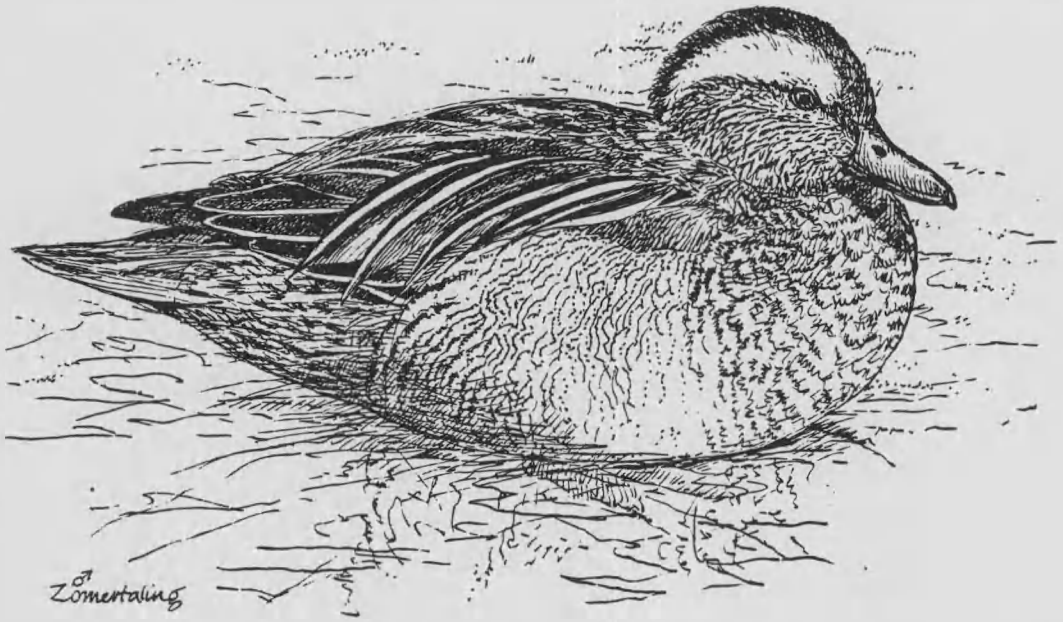
Vanaf 6 tot 13 mei stormachtige wind, meestal uit NO, daarna minder wind maar vrij sober en nat weer.

Juni : fris, normale neerslaghoeveelheid, normaal aantal uren zonneschijn.

ZWEMVOGELS

WATERVOGELS IN DE WETLANDS VAN NW-VLAANDEREN, juli 1983 - juni 1984

door Georges De Putter
en Thierry De Schuyter

DE KLEINE ZWAAN IN NW-VLAANDEREN, juli 1983 -juni 1984

door Thomas Defoort

GANZEN IN DE POLDERS VAN BRUGGE-OOSTKUST, verslag over de winter 1983 - 1984

door Eckhart Kuyken

Afkortingen van zwemvogels gebruikt in de tabellen.
Initiales des oiseaux aquatiques utilisé dans les tableaux.

RD	Roodkeelduiker	Plongeon catmarin
PD	Parelduiker	Plongeon arctique
ID	IJsduiker	Plongeon imbrin
DD	Dodaars	Grebe castagneux
FU	Fuut	Grebe huppé
RF	Roodhalsfuut	Grèbe jougris
KD	Kuifduiker	Grèbe esclavon
GF	Geoorde fuut	Grèbe à cou noir
AS	Aalscholver	Cormoran huppé
KZ	Knobbelzwaan	Cygne tuberculé
XZ	Kleine zwaan	Cygne de Bewick
WZ	Wilde zwaan	Cygne sauvage
RQ	Rietgans	Oie des moissons
XQ	Kleine rietgans	Oie à bec court
KQ	Kolgans	Oie rieuse
DQ	Dwerggans	Oie naine
GQ	Grauwe gans	Oie cendrée
BQ	Brandgans	Bernache nonnette
VQ	Rotgans	Bernache cravant
HQ	Roodhalsgans	Bernache à cou roux
NO	Nonnetje	Harle piette
YZ	Grote zaagbek	Harle bièvre
MZ	Middelste zaagbek	Harle huppé
CA	Casarca	Tadorne casarca
BE	Bergeend	Tadorne de Belon
SI	Smient	Canard siffleur
KE	Krakeend	Canard chipeau
WE	Wilde eend	Canard colvert
PY	Pijlstaart	Canard pilet
SE	Slobeend	Canard souchet
WT	Wintertaling	Sarcelle d'hiver
ZT	Zomertaling	Sarcelle d'été
KR	Krooneend	Nette rousse
TE	Tafeleend	Fuligule milouin
WO	Witoogeend	Fuligule nyroca
QE	Kuifeend	Fuligule morillon
TO	Toppereend	Fuligule milouinan
EE	Eidereend	Eider à duvet
IE	IJseend	Harelde de Miquelon
ZE	Zwarte zeeëend	Macreuse noire
YE	Grote zeeëend	Macreuse brune
BD	Brilduiker	Garrot à l'œil d'or
MK	Meerkoet	Foulque marcoule

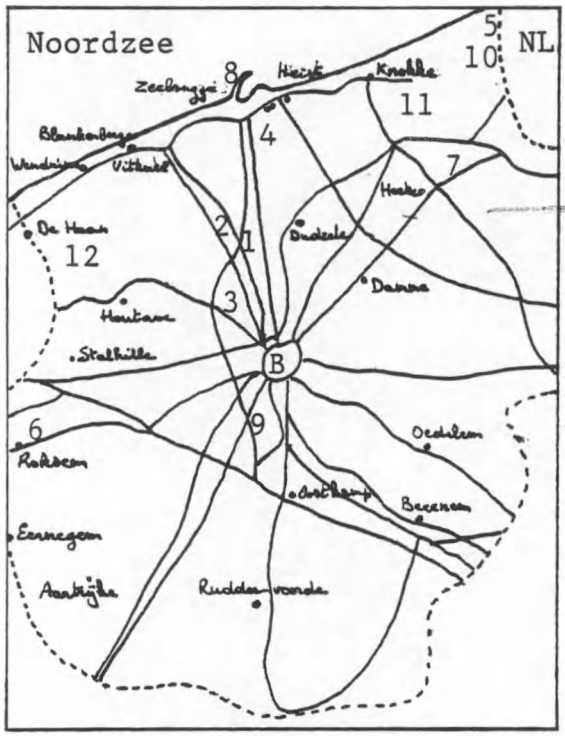

INLEIDING

De havenuitbreidingen te Zeebrugge hebben de laatste jaren het aantalsverloop van de watervogels enorm beïnvloed. We moeten er echter wel rekening mee houden dat dit in de komende jaren fel zal veranderen, en dit waarschijnlijk in de ongunstige zin.
Eenmaal de havenwerken voltooid, zullen we niet zo enorm veel watervogels meer waarnemen als nu het geval is, met uitzondering misschien van de echte winterdagen, als zandwinningsputten, beken, polderplassen en kreken in de regio dichtgevroren zijn.
In het volgende jaarboek zullen we hierop uitgebreider terugkomen. Zoals elk jaar konden we rekenen op een grote schare medewerkers, en ik dank hen voor hun inzet want het is niet gemakkelijk om steeds weer (reeds het vijfde jaar) de veer gespannen te houden.
Hier volgt dan het vijfde komplete watervogelverslag van onze regio, dat mede door een zachte winter (cfr. G. De Putter 82-83) wederom geen abnormaal hoge toppen scheerde.

I GEBIEDBESPREKING door Georges De Putter

Situering van de belangrijkste gebieden :

1 = Blauwe toren
2 = Polderwind Zuienkerke
3 = Surfput St.-Pieters
4 = Achterhaven Zeebrugge-Dudzele
5 = Het Zwin
6 = Roksem
7 = Hoeke
8 = Voorhaven Zeebrugge
9 = Vijverhof St.-Michiels
10 = De Vrede te Knokke
11 = Zegemeer te Knokke
12 = Put Vlissegem

1. Blauwe Toren

Nog steeds een interessante broedplaats voor Fuut en Meerkoet. Deze put wordt steeds interessanter, reeds werden enkel Dodaarzen opgemerkt, over een eventueel broedgeval is er nog geen zekerheid. Lang zal dit echter niet meer duren daar de bestaande rietkraag in zeer gunstige zin evolueert. Ook wordt deze put mede door zijn ligging midden in de begraafplaats haast nooit verstoord.

maxima per halve maand

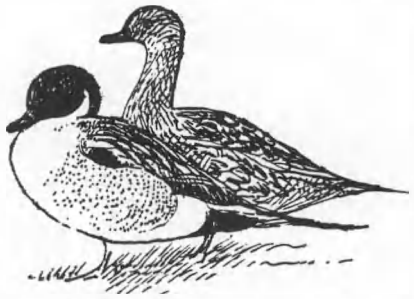
	DD	FU	RF	AS	BE	SI	KE	WT	WE	SE	TE	QE	TO	BD	YZ	MK	PD
JUL 1	-	22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-
2	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	9	-
AUG 1	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-
2	-	14	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	-	-	-	13	-
SEP 1	-	13	-	-	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	20	-
2	-	11	-	-	-	-	-	-	6	-	3	-	-	-	-	53	-
OKT 1	-	10	-	-	-	-	-	-	22	-	2	-	-	-	-	61	-
2	-	10	-	-	-	-	-	-	164	-	30	7	-	-	1	97	-
NOV 1	1	6	-	-	1	7	-	12	343	7	79	3	-	4	-	106	-
2	-	5	-	1	-	-	-	8	361	1	53	-	-	-	-	112	-
DEC 1	2	3	-	-	-	-	1	33	320	-	11	-	-	-	-	171	-
2	-	3	-	1	-	-	-	4	77	1	68	4	-	-	-	205	-
JAN 1	-	3	-	1	-	-	-	-	37	-	53	17	-	-	-	208	-
2	-	4	-	-	-	-	-	14	100	5	87	18	-	-	-	217	1
FEB 1	-	3	-	-	-	-	-	-	101	1	35	23	-	-	-	187	-
2	-	4	1	-	-	-	-	8	48	-	75	2	-	-	-	135	-
MAA 1	-	6	-	-	-	-	-	2	79	1	16	2	-	-	-	104	-
2	-	6	-	-	-	-	-	-	46	1	28	1	-	-	-	96	1
APR 1	6	6	-	-	2	-	-	2	25	-	9	-	-	-	-	17	-
2	-	6	-	-	2	-	-	-	24	-	2	1	-	-	-	8	-
MEI 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
2	-	9	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	-
JUN 1	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
2	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-

eerder zeldzame wnm :

Parelduiker, Roodhalsfuut Brilduiker, Toppereend en Grote Zaagbek.

tellers + aantal tellingen :

GDP (78), MS (15), FDS (7), PK, NE, MaS, JVG, TDS (1).

2. Het Zwin en omgeving

Het Zwin is nog steeds één van de blangrijkste gebieden voor watervogels, dit bewijst o.a. het langdurig pleisteren van niet minder dan 5 IJseenden, tot ver in het voorjaar.
Het Zwin raakt een beetje in de vergeethoek bij de meeste van onze ornitologen en dit ten voordele van de Achterhaven. Spijtig,want waarschijnlijk zijn veel interessante wnm hierdoor teloor gegaan.
Een oproep voor de toekomst dus, om het Zwin, dat zeker niet moet onderdoen voor andere plaatsen, weer bovenaan op ons excursielijstje te zetten.
De totaaltellingen ontbreken dit jaar, daarom werden de tellingen en waarnemingen van verscheidene mensen samengebracht.

gedeeltelijke tellingen

	WE	IE	BD	KE	AS	WT	SI	PY	SE	QE	BE	DD	FU	RD	MK	ZE	TO	MZ	RF
01.11	1000	-	1	18	2	20	20	1	80	-	127	23	3	-	-	-	-	-	-
21.11	861	2	7	95	3	58	54	3	33	4	163	16	5	-	-	-	-	-	-
06.12	1600	3	7	64	3	120	50	-	70	5	45	9	2	-	-	-	-	-	-
12.01	-	3	6	20	4	-	-	5	17	-	125	2	4	1	-	-	-	-	-
26.02	-	3	4	34	10	-	15	3	20	-	45	4	12	-	50	13	-	1	1
11.03	-	3	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-

eerder zeldzame wnm : IJseend, Kuifaalscholver, Roodkeelduiker, Toppereend, Roodhalsfuut en Rosse stekelstaarteend.
tellers : met speciale dank aan GBu, BBu, TDS, FDS, CR, LMa, JM.

3. De Vrede

	DD	BE	SE	WT	MK	WE	QE	TE	BD	SI	PY
JUL 1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AUG 1	-	12	-	-	5	20	-	4	-	-	-
2	-	6	-	-	35	29	6	1	-	-	-
SEP 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	8	3	6	97	52	4	-	-	-	-
OKT 1	-	-	-	-	-	-	-	17	-	-	1
2	1	11	3	-	113	65	2	-	1	-	-
NOV 1	-	10	20	15	112	250	-	4	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DEC 1	-	2	27	145	125	523	-	17	-	11	-
2	-	3	-	-	142	9	-	-	-	-	-
JAN 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	70	150	30	4	-	-	-	-
FEB 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	2	-	-	98	10	1	13	-	-	-
MAA 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
APR 1	-	14	2	-	-	-	2	-	-	-	-
2	3	18	-	6	14	-	4	1	-	-	-

maxima per halve maand

We beschikken over enkele schaarse tellingen van dit nochtans zeer interessante gebied. Regelmatige bewoners van deze kleiputten zijn nog steeds : Wilde eend, Bergeend, Wintertaling, Kuifeend, Tafeleend en Meerkoet.
Deze kleiputten vormen ook dank zij hun afwisselende biotoop een aantrekkingspool voor zeldzamere soorten zoals o.a. Kleine zwaan.

eerder zeldzame soorten : geen

tellers : TDS (10), NE (8), CW (8), FDS (5).

4. Surfput St.-Pieters

Deze put gelegen langs de expressweg doet nog steeds dienst als recreatieoord voor surfers en waterski.
In de vorige jaren dat BLOSO de put afhuurde werden alle surfaktiviteiten gestaakt eind september. Dit jaar echter ging de put over in handen van het VVW (Vlaamse Vereniging voor Watersport) die heel wat andere plannen voor heeft. Nu wordt reeds naast surfen ook aan kleinzeilerij gedaan en dit tot eind oktober. Ook denkt men voor volgend jaar aan de bouw van een heus 'clubhouse'.

	WE	BE	FU	KE	SE	WT	TO	QE	TE	SI	DD	BD	GF	MK	AS
JUL 1	19	9	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	7	-
2	21	-	1	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	13	-
AUG 1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	19	-
2	11	-	1	-	-	-	-	-	1	-	62	-	1	49	-
SEP 1	21	-	2	-	-	-	-	2	1	-	77	-	1	69	-
2	1	-	1	-	-	-	-	-	5	-	94	-	1	72	-
OKT 1	7	-	-	-	-	2	-	3	45	-	127	-	-	70	7
2	22	-	1	-	-	-	-	6	80	2	110	2	-	77	2
NOV 1	47	-	-	-	-	-	-	13	99	-	106	-	-	100	5
2	35	-	-	-	10	-	-	53	113	-	80	-	-	117	-
DEC 1	169	-	-	1	50	17	1	42	124	-	80	1	-	147	4
2	115	-	1	-	26	6	-	72	181	6	61	-	-	199	3
JAN 1	78	-	-	-	15	-	-	17	36	-	47	-	-	249	-
2	84	-	-	-	70	-	-	65	21	32	50	-	-	288	2
FEB 1	143	-	1	-	66	-	1	80	23	-	66	-	-	256	-
2	79	-	-	-	35	9	-	21	64	-	68	-	-	134	3
MAA 1	12	1	4	-	17	2	-	13	42	-	71	-	-	142	-
2	14	4	-	-	4	3	-	5	15	-	37	5	-	29	1
APR 1	-	-	-	-	-	-	-	4	2	-	7	-	-	2	2
2	-	4	-	-	-	-	-	4	2	-	8	-	-	2	-
MEI 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	13	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	4	-
JUN 1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

maxima per halve maand

Laat ons hopen dat dit alles geen nefaste gevolgen zal hebben voor onze overwinterende watervogels, en in het bijzonder voor de Dodaars die reeds vanaf eind september met 50 tot 80 ex. aanwezig is. De hoogstammige bomen langs de put (kant expressweg) werden ook dit jaar benut als slaapplaats voor in de Achterhaven fouragerende Aalscholvers.

We noteren wederom de Dodaars als trouwe broedvogel, er werden dit jaar eveneens Futen waargenomen maar zekerheid omtrent een broedgeval is er niet.

De Dodaars verbeterde zijn aan-

talsrecord : een maximum van liefst 127 ex. in oktober !, tegenover 86 ex vorig jaar.

eerder zeldzame wnm : Krakeend, Toppereend, Brilduiker, Geoorde fuut, Siberische taling (waarschijnlijk ontsnapt ex.)

tellers + aantal tellingen : MS (87), GDP (9), MaS (5), HDB, ADL, HM, FS en JNM-Brugge.

5. Voorhaven Zeebrugge + Kust

In de Voorhaven gaan de werken langzaam maar zeker vooruit, de oude havenmuur van Zeebrugge (de Môle) werd reeds voor een groot gedeelte afgebroken en de nieuwe Westdam (kant Zeebrugge) gaat steeds verder in zee. Dit wordt in de toekomst zeker interessant voor zeevogeltrek. De Oostdam (kant Heist) daarentegen is zo goed als voltooid, maar ontoegankelijk voor onbevoegden, wat tellen bemoeilijkt.
In de dokken en in het bijzonder in de luwten van alle dammen vertoeven 's winters heel wat watervogels.
Bij de soortbespreking (G. De Putter jaarb. 82-83) vorig jaar was er reeds een vermoeden dat er heel wat Futen moesten aanwezig zijn. Verscheidene bezoeken aan de Voorhaven en de kust tijdens de voorbije winter (GO, TDS, GDP) hebben aangetoond dat het aantal Futen van 60 tot 160 ex. kan oplopen. Dit is bijna evenveel als de rest van de regio samen ! en aangezien we vroeger nooit tellingen hadden van dit gebied, brengt dit wel een enorme onderschatting van de winterpopulatie van de Fuut in onze regio aan het licht.
Ook voor duikers, zaagbekken, zeeëenden en andere soorten loont het de moeite om de komende winters onze Voorhaven en onze kust wat grondiger te onderzoeken.

maxima per halve maand

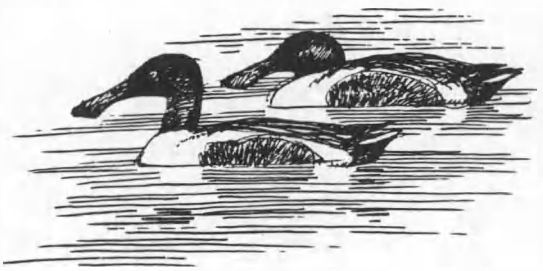
	WE	TE	BE	EE	ZE	FU	AS	MZ	IE	TO	RD	GF	DD	MK	YE	SI
SEP 1	-	-	-	33	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	29	-	-	31	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
OKT 1	24	-	2	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	5	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
NOV 1	15	-	3	12	1	6	2	2	-	-	-	-	1	-	-	-
2	22	-	-	15	-	15	1	-	-	2	-	-	1	1	-	-
DEC 1	150	-	20	21	-	17	1	1	-	-	-	-	2	-	1	6
2	12	-	-	6	-	5	-	-	-	9	-	1	-	3	-	-
JAN 1	17	-	3	43	-	29	-	-	-	10	1	1	-	12	-	-
2	59	-	18	40	-	39	1	1	-	2	-	1	-	13	-	8
FEB 1	100	-	30	52	36	82	2	-	-	17	-	-	-	-	-	-
2	30	2	23	64	1	130	1	-	-	12	-	-	-	5	3	100
MAA 1	20	-	2	17	1	40	-	20	1	-	-	-	-	-	-	-
2	6	-	9	68	2	47	-	-	9	-	-	-	-	7	-	45
APR 1	6	-	-	82	1	4	-	3	9	-	-	-	-	1	-	-
2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

eerder zeldzame wnm :

Stellers eidereend, Kuifduiker, Roodhalsfuut, Kuifaalscholver, IJseend, Roodkeelduiker.

tellers + aantal tellingen :

TDS (75), GO (5), GDP (1). losse gegevens van MaP, AVES, PBu.

6. Putje van Meetkerke

Voor watervogels verre van interessant (onbeschutte ligging en ontbreken van een degelijke rietkraag) wat niet wegneemt dat tijdens strenge winters toch enkele soorten zoals Meerkoet, Wilde eend, Kleine zwaan en zelfs Futen hier hun gading vinden.

alle totaaltellingen

	MK	WE	SE	FU	DD
31.08	-	-	-	-	-
27.10	8	21	-	-	-
20.11	15	-	-	-	-
11.12	16	5	1	-	-
25.12	25	2	-	-	-
18.01	38	-	-	-	-
22.02	43	8	-	1	1
25.02	-	-	-	1	1
27.06	-	-	-	2	-

Onlangs werd dit putje verkocht en werd reeds begonnen met de bouw van een buitenverblijf. Afwachten dus en kijken hoe deze put eventueel zal veranderen van uitzicht.

eerder_zeldzame_wnm : geen.

tellers_+_aantal_tellingen : GDP (4), WLT (3), FDS (2), FW, TDF, NE (1).

7. Meetkerke Moeren en Speien

We beschikken over zeer weinig gegevens, nochtans weet iedereen dat deze vochtige polderweiden een ideale overwinteringsplaats zijn voor Kleine zwaan. Overal fourageren kleine groepjes Wintertaling en Bergeenden.
Het gebied is vooral bekend voor zijn ganzen (Speien), elk jaar zijn ze met duizenden (vooral Kleine rietgans en Kolgans) aanwezig.
eerder_zeldzame_wnm : geen.

losse_gegevens_van : JVS FW TDF GDP BDC NE JM MaP PVDB en JVG.

8. Fonteintjes Blankenberge-Zeebrugge

De hoofdfiguren in deze duinvijvers zijn vooral Wilde eend en Meerkoet. Deze winter kregen we ook het bezoek van enkele zeldzamere soorten zoals duikers en van een voorbijtrekkende Kuifaalscholver. Verder noteren we ook de regelmatige bezoekers zoals Tafeleend, Zomertaling en Slobeend. De Dodaars is een trouwe broedvogel van dit gebied.

eerder_zeldzame_wnm: Kuifduiker, Roodkeelduiker, Parelduiker en Kuifaalscholver.

tellers_+_aantal_tellingen : GDP (4), JVG (2), TDS (2), NE PK (1).

9. Blankenbergs vaartje

Er zijn haast geen waarnemingen voorhanden over dit gebied, we kunnen wel met zekerheid stellen dat er hier een 10-tal Dodaarzen overwinterden.

eerder_zeldzame_wnm : Brilduiker.

losse_gegevens_van : ML GDP MS MaP.

10 Vagevuurvijvers Zuienkerke

Deze put valt duidelijk buiten de interesse van de meeste waarnemers. De reden is natuurlijk de sportrekreatie (surfen), maar de meesten vergeten dat alle surfaktiviteiten vanaf de maand oktober gestaakt worden, cfr. put van St.-Pieters.
eerder_zeldzame_wnm : Krakeend

tellers_+_aantal_tellingen : GDP (14), MS (5), PK (1).

alle tellingen

	DD	FU	MK	QE	SE	SI	KE	WE	WT	TE	KZ
1 JAN	17	-	33	5	4	1	-	78	-	-	-
6 JAN	28	-	48	5	2	-	3	67	-	-	2
7 JAN	25	-	26	5	47	29	-	99	1	-	-
8 JAN	27	-	46	4	75	3	2	140	-	-	-
9 JAN	27	-	34	4	57	14	1	88	-	-	-
14 JAN	25	-	40	4	48	0	-	77	-	-	-
15 JAN	20	1	43	4	62	18	2	136	-	-	-
19 JAN	33	1	38	2	57	6	2	233	-	-	-
21 JAN	20	-	A	4	39	2	-	117	9	-	-
27 JAN	A	-	40	2	34	16	-	217	3	-	-
9 FEB	26	1	34	4	1	-	-	34	-	1	-
11 FEB	30	-	35	4	-	-	-	0	-	-	-
25 FEB	22	-	30	1	-	-	-	18	-	-	-
18 MAA	19	-	13	1	-	-	-	2	-	-	-

De resultaten zijn dan ook (rekening houdend met de zachte winter) veelbelovend voor de toekomst.
Vooral de Dodaars doet het hier zeer goed (33 ex. in jan.) en de Slobeenden moeten met 62 ex. zeker niet onderdoen.
Op koudere dagen hadden we tot 7 soorten watervogels. De hoge dijken die de put omringen vormen een goede beschutting tegen de koude wind.
De Dodaars fourageert vooral langs de ondiepe kanten van de put, waar overvloedige plantengroei aanwezig is.

11. Haven + Havengeul Blankenberge

We noteren hier vooral de overwintering van een 10-tal Dodaarsjes, terwijl we hier tijdens de winter ook regelmatig kleine groepjes Eidereenden kunnen waarnemen.
Langs de kuststrook van Blankenberge dobberden ook nog een IJseend (23.11) en een Middelste zaagbek, enkele Futen en Zwarte zeeëenden.

eerder zeldzame wnm : IJseend.

losse gegevens van : MaP GDP JVS NE TDS.

12. Polders Uitkerke-Zuienkerke-Nieuwmunster

Zoals steeds kunnen we moeilijk een beeld ophangen van het aantal watervogels; de polders blijven met hun sloten, beken en waterplassen een moeilijk te inventariseren gebied. Af en toe worden ('s winters) Slobeenden, Krakeenden, Smienten en Wintertalingen gesignaleerd.

losse gegevens van : MaP GDP JVS TDF FDS PVDB.

13. Vijver A.Z. St.-Jan te St.-Pieters

	KZ	WT	WE	TE	MK	QE	DD	KE
AUG 1	-	-	-	-	-	-	2	-
2	-	-	123	-	9	-	7	-
SEP 1	-	-	8	-	8	-	7	-
2	-	-	21	-	10	-	-	-
OKT 1	-	-	106	-	13	-	2	-
2	2	-	76	-	29	-	2	-
NOV 1	2	2	117	-	36	-	3	-
2	2	-	167	-	42	-	2	-
DEC 1	2	-	118	-	55	-	2	-
2	2	-	161	3	81	4	2	1
JAN 1	-	-	101	-	83	1	-	-
2	-	-	127	3	91	-	2	-
FEB 1	-	-	115	-	75	5	2	-
2	-	-	A	2	77	2	-	-
MAA 1	-	-	-	-	47	4	1	-
2	-	-	20	-	7	2	1	-
APR 1	-	-	17	-	1	3	-	-
2	-	-	10	-	2	-	3	-
MEI 1	-	-	20	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	2	-	3	-
JUN 1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	1	-

Vermeldenswaardig is zeker dat de Dodaars hier tot broeden kwam (1 k + 4 juv), iets wat vorige jaren reeds was vooropgesteld (J.Desmet 81-82).
Regelmatige bewoners van deze ondiepe vijver blijven nog steeds Meerkoet en Wilde eend.
Tafeleend en Kuifeend werden iets veelvuldiger waargenomen dan vorige jaren.
Twee kleine huisjes gelegen langs de kant van de Oostendse vaart werden deze zomer aangekocht en bewoonbaar gemaakt, hetgeen in de toekomst wel zal leiden tot meer verstoringen.

eerder zeldzame wnm : Krakeend.

tellers + aantal tellingen : GDP (37), MS (27), FDS (5), WLT, JNM-Br. (2)
MaS, FW, SLT, NE (1).

maxima per halve maand

	TE	QE	SE	MK	PY	NO	BE	ZT	WT	WE	KZ	FU	KE	AS	DD	SI
JUL 1	-	-	3	A	-	-	10	1	-	A	-	6	-	-	-	-
2	-	-	-	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AUG 1	2	20	13	45	-	-	1	4	6	8	-	7	-	-	-	-
2	-	19	2	15	-	-	-	-	2	A	-	3	-	1	1	-
SEP 1	1	2	4	19	-	-	-	6	5	15	-	-	-	1	-	-
2	7	1	8	16	-	-	-	5	4	27	-	-	-	-	2	-
OKT 1	-	-	5	15	-	-	4	-	-	2	2	-	-	-	1	-
2	-	1	-	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
NOV 1	4	1	-	14	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
DEC 1	2	3	-	17	1	-	3	-	55	2	7	-	-	-	1	-
2	4	3	-	24	-	3	3	-	-	2	-	-	-	-	-	-
JAN 1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FEB 1	2	13	-	-	-	1	4	-	-	-	-	4	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MAA 1	6	22	2	30	-	1	5	-	4	-	-	3	-	-	-	-
2	4	15	11	95	2	-	10	1	36	18	-	4	2	-	-	17
APR 1	-	5	-	-	-	-	14	-	-	-	4	3	-	-	-	5
2	1	10	8	-	4	1	15	-	40	-	2	4	-	-	-	-
MEI 1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-
JUN 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	11	-	10	-	-	5	-	-	-	1	3	-	-	-	-

maxima per halve maand

14. Kleiputten Hoeke St-Donaas

Zoals elk jaar meestal het geval is, had de winterpopulatie op deze putten fel te lijden onder de jachtdruk. Niettegenstaande deze negatieve invloed blijft het een zeer interessant gebied voor watervogels, vooral de broedvogels zoals Fuut, Meerkoet, Kuifeend en Bergeend voelen er zich thuis.

eerder zeldzame wnm : Nonnetje, Krakeend.

tellers+ aantal tellingen :

TDS (18), NE CW (14), JM (4), GDP TDF FDR FDS (3), HS WLT SLT(2) WD (1).

15. Hoeke steenbakkerijen

Door het faillisement van de steenfabriek is het gebied nu veel rustiger geworden, af en toe wordt er nog wel gejaagd. De ontstane putten worden steeds interessanter voor watervogels en vooral schaarsere soorten als Slobeend, Zomertaling en Krakeend voelen zich hier thuis. Het gebied is jammer genoeg zeer onregelmatig geteld.

eerder zeldzame wnm : geen.

tellers + aantal tellingen : TDS (14), NE (5), CW WD (4), FDS FDR en HS (1).

16. Lieveleed, Kaleshoek, Kwabettekreek, Hoekevaart, Lapscheuregat, Plattekreek en Oostkerke

De meeste van deze gebieden worden slechts zelden geteld. Toch verblijven hier soms interessante watervogelkoncentraties en is het één van de belangrijkste broedplaatsen van Slobeend en Zomertaling in de regio.
Uit een aantal vroegere tellingen is gebleken dat hier soms meer dan 180 Wintertalingen verblijven, in het voorjaar veel Slobeenden, Knobbelzwanen, Krakeenden, Smienten...
Tijdens watervogeltellingen worden hier ook steeds andere interessante wnm verricht, o.a. Porseleinhoen, Purperreiger, Blauwborst, Kiekendieven, ...
Het wordt stilaan tijd dat hier een wat geteld wordt in dit onderbezochte gebied.

eerder zeldzame wnm : geen.

tellers en aantal tellingen : TDS (34).

17. Kleiputten van Heist

De kleiputten, die middendoor gesneden worden door de spoorweg, werden bijna niet geteld. Steeds lage aantallen van Slobeend, Wilde eend, Meerkoet en Wintertaling.

eerder zeldzame wnm : geen

tellers + aantal tellingen : TDS (6).

18. Kust van Heist

Deze kuststrook ligt volledig in de luwte van de Oostelijke havendam. Regelmatig worden hier een aantal typische zeevogels opgemerkt. Regelmatige wnm van Eidereenden (max. 20 ex) die afkomstig zijn uit de Voorhaven, Zwarte zeeëend en Fuut (max. 21 ex).
Zeldzamer waren Middelste Zaagbek, Slobeend en Roodhalsfuut. Interessant was het overwinteren van Toppereenden, op 10.02.84 max. 13 ex.

eerder zeldzame wnm : Middelste zaagbek, Roodhalsfuut, Toppereend.

tellers + aantal tellingen : TDS (31).

19. Kust Zwin

De eenden die in het Zwin verblijven gaan bij verstoring nogal eens op zee zitten (meestal 1 à 2 km uit de kust) en zijn soms moeilijk te tellen. Interessant zijn de waarnemingen van Roodkeelduiker, Fuut (max. 60 ex. en 150 ex. W op 05.02 GO), Eider (max. 14) en een Kuifaalscholver.

eerder zeldzame wnm : Roodkeelduiker, Kuifaalscholver

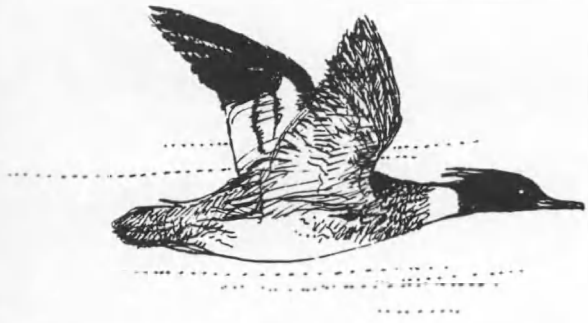
losse gegevens van : GO GDP TDS PBu GBu VDF.

20. De Zwinbosjes

De 2 kleine vijvers in 'Tobroek' worden haast nooit geteld, toch verblijven hier soms veel eenden uit het Zwin. Waarnemingen van Wilde eend, Wintertaling, Smient, Pijlstaart en Slobeend.

eerder zeldzame soorten : geen.

teller + aantal tellingen : TDS (2).

21. Dievegat

Zeer weinig gegevens van deze belangrijke kreek nabij het Zwin. Wnm van Wintertaling (max. 61 ex.), Slobeend, Bergeend en Meerkoet.

eerder zeldzame soorten: geen.

teller + aantal tellingen : TDS (2).

22. Dujardin Knokke

Slechts 2 tellingen van deze put, hier overwintert een klein groepje Meerkoeten, max. 36 ex. Ook wnm van Kuifeend, Slobeend en Fuut.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : TDS (2).

23. Cloedt Knokke

Overwintering van Meerkoet en steeds kleine aantallen Wilde eenden op deze put. Op 19.01 trokken 52 Tafeleenden de aandacht. Verder ook wnm van Aalscholver, Fuut, Dodaars, Kuifeend, Slobeend, Smient, Krakeend en Wintertaling (26 ex. op 15.12.).

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : TDS (6).

24. Zegemeer Knokke

Hier overwintert jaarlijks een groep Meerkoeten en wilde eenden, max. resp. 193 en 240.

eerder zeldzame soorten : Grote zaagbek, Bril-duiker, Wintertaling, Kuif- en Tafeleend.

teller + aantal tellingen : TDS (4).

25. Laguna Beach Heist

In tegenstelling tot vorig seizoen wat meer geteld. De put is vooral belangrijk voor de Kuifeenden die hier overwinteren, max. 132 op 10.01. Wilde eend en Meerkoet verblijven hier elke winter, max. resp. 30 en 125 ex. Schaarser waren hier Dodaars (dec-jan : 1à2 ex.), Toppereend (juv. m. in januari), Tafeleend en Slobeend.

eerder zeldzame soorten : Aalscholver en Wintertaling.

teller + aantal tellingen : TDS (20).

26. Afleidingskanalen Groot-Damme

Hier verblijven regelmatig een paar honderd Wilde eenden. De kanalen worden zelden geteld.

eerder zeldzame soorten : Slobeend, Wintertaling, Meerkoet, Kuifeend Dodaars.

tellers + aantal tellingen : TDS (8).

27. Damse vaart

Regelmatig worden er Meerkoet en Wilde eend waargenomen. Er is vaak uitwisseling met de kleiputten uit de omgeving. Op vele plaatsen werden de oevers vernieuwd (beton), wat de rietbegroeiing niet ten goede komt. Ook de sportvissers brengen heel wat schade toe aan de rietkraag.

eerder zeldzame soorten : Nonnetje

losse gegevens van : NE CW GDP TDS GO JNM-BR.

Maxima per halve maand

Achterhaven

	NO	MZ	WT	PD	CA	MK	YZ	KD	KZ	RD	AS	RF	GF	FU	EE	DD	ZT	WE	KE	PY	SI	TO	SE	QE	TE	BE	BD	KR
JUL 1	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	11	1	1	1	65	3	-	7	-	-	13	13	-	-	-
2	-	-	8	-	-	46	-	-	-	-	14	-	1	19	1	6	11	-	-	8	4	2	211	14	15	147	-	-
AUG 1	-	-	106	-	-	90	-	-	-	-	1	-	1	18	1	15	23	39	6	5	3	1	203	16	17	176	-	-
2	-	-	289	-	1	415	-	-	1	-	5	1	7	30	1	77	19	396	-	7	5	-	378	15	23	161	1	-
SEP 1	-	-	184	-	-	450	-	-	1	-	7	-	4	21	4	51	6	450	7	7	19	1	404	4	32	133	1	-
2	-	-	816	-	-	518	-	2	1	-	10	-	8	21	1	151	1	721	7	10	92	-	439	12	89	150	1	-
OKT 1	-	-	535	-	-	420	-	-	3	-	6	-	10	25	-	71	-	1424	14	48	596	-	454	8	137	175	-	-
2	-	1	639	-	-	162	-	1	-	-	6	-	6	55	-	200	-	3050	10	30	642	-	402	8	115	107	1	-
NOV 1	1	-	682	-	-	394	1	1	2	-	5	-	8	12	-	105	4	932	30	61	1900	1	267	43	217	220	6	1
2	-	2	650	-	-	-	-	-	2	1	4	-	5	16	-	70	-	2375	3	60	1550	2	93	4	158	172	4	1
DEC 1	6	1	1294	-	-	355	-	-	-	-	3	-	3	10	-	73	-	2350	9	40	2500	1	295	25	87	104	8	-
2	23	4	1560	1	-	700	1	1	-	1	3	1	-	18	-	60	-	2535	4	25	7000	1	400	20	100	41	8	-
JAN 1	11	5	1395	-	-	-	-	1	1	1	3	1	-	25	-	23	-	1874	2	69	2500	-	400	2	40	-	7	-
2	42	8	995	2	-	960	1	-	2	4	3	2	1	80	-	57	-	2452	41	65	4500	1	220	18	47	88	25	-
FEB 1	12	6	-	1	-	-	1	1	2	2	1	-	-	83	-	-	-	-	2	30	-	-	-	-	-	-	16	-
2	14	6	-	-	-	-	-	1	2	3	2	-	1	160	-	-	-	-	2	60	8000	-	-	12	120	-	17	-
MAA 1	24	10	263	-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	96	-	100	-	-	4	49	1000	-	30	200	60	-	28	-
2	-	14	40	-	-	414	-	-	1	1	2	-	-	95	-	97	-	289	22	40	2137	-	109	75	90	151	17	-
APR 1	-	4	16	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	48	-	84	4	-	-	2	-	-	-	37	-	-	7	1
2	-	-	3	-	-	35	-	-	-	-	8	1	1	50	-	13	4	-	4	3	1	-	25	82	6	174	-	-
MEI 1	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	9	1	2	-	-	-	3	-	5	4	2	-	5	7	9	-	-	-
2	-	-	2	-	-	52	-	-	1	-	3	1	4	52	-	-	2	91	5	-	1	-	15	27	5	192	-	-
JUN 1	-	-	5	-	-	78	-	-	1	-	1	-	-	42	-	-	6	125	-	-	1	-	37	11	11	136	2	-
2	-	-	20	-	-	34	-	-	-	-	-	-	-	25	-	3	17	250	-	-	1	-	45	17	2	162	-	-

eerder zeldzame soorten : IJsduiker, Parelduiker, Krooneend, Kuifaalscholver, IJseend (dood), Grote zeeëend, Kuifduiker.

tellers + aantal tellingen : TDS (78), GDP (19), MaP (5), MS MaS en HDB (1) en losse gegevens van talloze waarnemers.

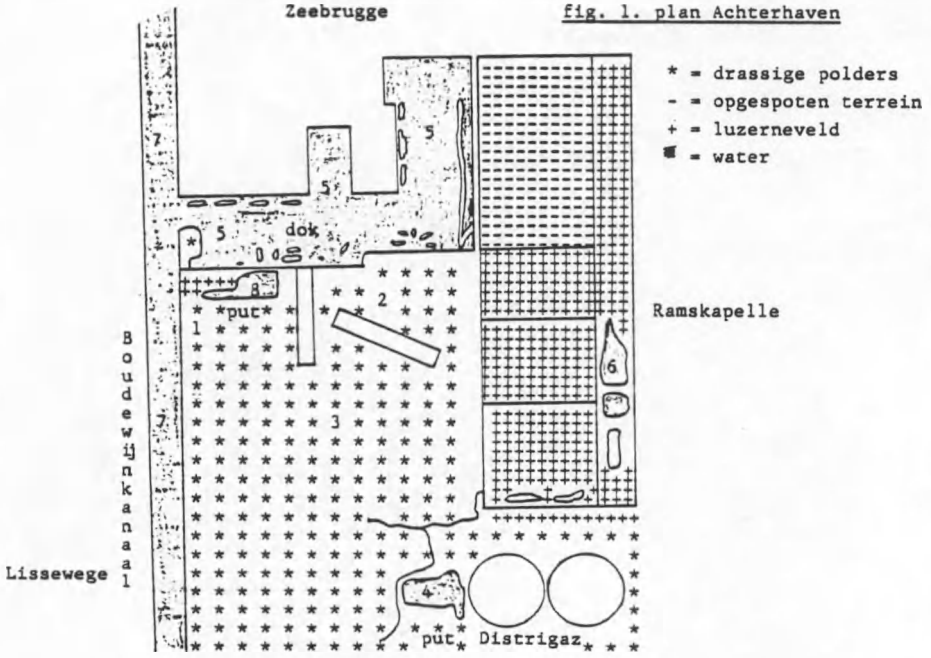

fig. 1. plan Achterhaven

28. Achterhaven Zeebrugge - Dudzele

De Achterhaven staat voor wat betreft watervogels nog steeds nummer één op de hitlijsten. Wegens een zachte winter noteerden we qua aantallen een bijna identiek verloop met de zachte winter van vorig jaar (G. De Putter jaarboek 82 - 83).
Er werden omzeggens geen felle uitschieters gemeld, wel werden enkele zeer zeldzame wintergasten gezien.
Door het feit dat er geen werken plaatsvonden deze winter, was de verstoring miniem (uitgez. jacht). Voor volgend jaar echter voorziet men grootscheepse werken die heel wat nadeel zullen berokkenen aan de bestaande biotopen.

De belangrijkste watervogelconcentraties tijdens de winter vinden we in de volgende delen van het gebied (zie fig. 1).

Smient : gebied 1 2 3 4 5 8
Wintertaling : 1 2 5
Slobeend : 4 5 8
Pijlstaart : 5
Krakeend : 5
Meerkoet : 4 5
Wilde eend : 4 5 8
Kuifeend : 6 8
Tafeleend : 4 8
Bergeend : 5 6 8
Fuut : 5
Dodaars : 5

29. Boudewijnkanaal

Deze kanaalzone is vooral in de winter van enig belang voor watervogels (uitwisseling met Achterhaven). Er worden vooral soorten als Dodaars (43 ex. op 29.01.), Fuut, Bergeend en Meerkoet waargenomen.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : GDP (2).

30. Filipsdok

De laatste 2 jaar minder van belang vanwege de zachte winters. Enkele sporadische tellingen verraden nochtans de aanwezigheid van kleine groepjes Dodaars, Wilde eend en Meerkoet.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : TDS (4).

31. Put Distrigaz

De tellingen van deze kleine plas zitten reeds verwerkt in de totaaltellingen van de Achterhaven. Traditiegetrouw willen we deze plaats in het licht stellen om zijn belangrijkheid aan te tonen. We doen dit aan de hand van enkele totaaltellingen.

totaaltellingen

83/84	XZ	SI	SE	MK	WE	TE	DD	QE	WT
06.11	4	285	45	A	57	A	-	-	-
17.11	-	369	55	139	250	40	2	4	-
15.12	-	309	14	146	A	26	3	3	93
19.01	-	83	35	605	97	32	2	-	113

eerder zeldzame soorten:
Nonnetje en Zomertaling.

tellers + aantal tellingen :
GDP (20), NE GO (2), MS MaS FW (1).

32. Eendekooi Lissewege

Het is vooral tijdens de broedperiode dat we hier verscheidene soorten watervogels waarnemen. Als broedvogels voor deze jachtput noteren we Wilde eend, Meerkoet, Dodaars en Kuifeend.
In de winter is de jachtdruk te groot.

eerder zeldzame soorten : Nonnetje, Zomertaling.

tellers + aantal tellingen : FDR WLT NE FW JM (1)

33. Opgespoten terrein Herdersbrug

Deze zeer vochtige terreinen zijn in de winter zeer interessant voor watervogels. We zien hier o.a. Wilde eend (50 ex. op 15.02), Pijlstaart, Bergeend (90 ex. op 25.01), Meerkoet (200 ex. op 15.02), Wintertaling (150 ex. op 15.02) en Slobeend (30 ex. op 15.02).

eerder zeldzame soorten : geen

losse gegevens van : GO SLT HS FDR WLT NE GDP JM TDS.

34. Vijverhof St.-Michiels

maxima per halve maand

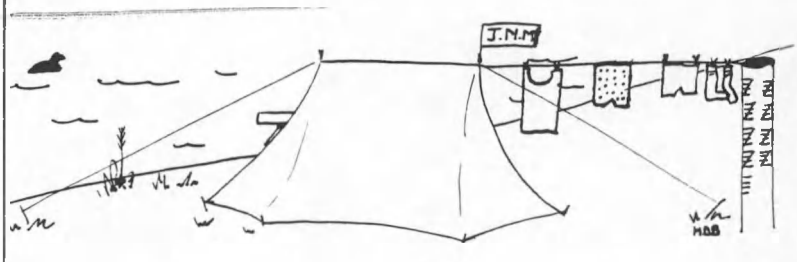
	FU	MK	WE	KE	WT	TE	SE	QE	DD	PY	SI	ZZ
JUL 1	2	2	108	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	7	2	158	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AUG 1	7	3	122	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	7	8	126	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SEP 1	7	11	212	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	4	21	184	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OKT 1	5	27	256	-	-	-	-	-	1	-	-	-
2	5	42	458	2	-	-	-	1	-	-	-	-
NOV 1	4	46	574	4	1	1	1	1	1	-	-	-
2	4	52	698	-	1	1	-	1	-	-	5	3
DEC 1	4	54	814	2	13	6	-	-	-	-	1	-
2	3	66	1034	3	2	6	-	-	-	1	1	-
JAN 1	-	66	1112	-	1	6	-	1	-	1	-	-
2	1	66	1139	-	1	-	-	-	-	1	4	-
FEB 1	3	58	667	-	1	-	1	-	-	1	2	-
2	4	58	651	-	1	-	-	2	-	-	-	-
MAA 1	6	39	124	-	-	-	1	1	-	-	-	-
2	7	19	85	-	-	-	-	-	-	-	-	-
APR 1	7	7	63	-	2	-	4	-	-	-	-	-
2	7	3	48	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MEI 1	8	1	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	6	1	57	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JUN 1	6	-	121	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	6	1	142	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Wereldrecord aantal tellingen met glans gebroken : 306 x !!!
Stefan Keereman heeft hier dit jaar zonder twijfel zijn tent opgeslagen langs deze put. Er hoeft geen verdere soortenuitleg, onderstaande tabel zegt genoeg.

eerder zeldzame soorten :

Zwarte zeeëend, Grote zaagbek, Krakeend.

tellers + aantal tellingen : SK (306).

totaaltellingen

83/84	WE	MK	DD	TE	QE
17.09	1271	24	-	-	-
15.10	1471	39	-	-	-
16.11	1597	62	1	1	-
24.12	1678	160	-	-	3
14.01	1347	166	-	-	-
19.02	1129	133	-	2	-
22.05	303	2	-	-	-
28.05	565	2	-	-	-

35. Vestingen Brugge

We beschikken over 8 totaaltellingen van de gehele vestingen.

eerder zeldzame soorten : geen.

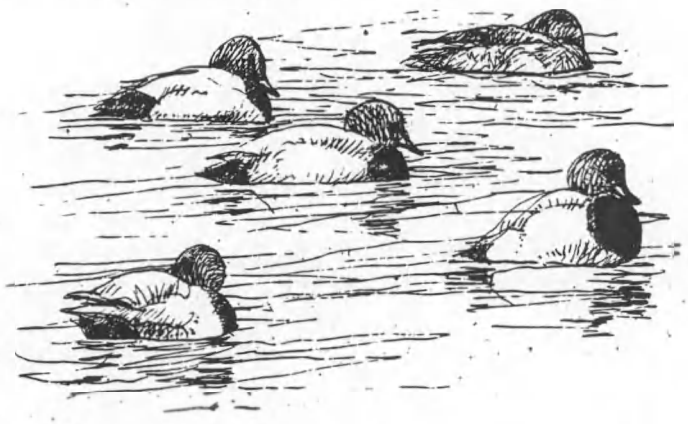
tellers + aantal tellingen : HDB (6), GDP NE CW (2).

36. Stil Ende

De aantallen van deze plaats zitten reeds verwerkt in de tabel 'vestingen Brugge' (zie vorige tabel). De gegevens rechts laten gewoon de belangrijkheid van deze kleine vijver zien.

eerder zeldzame soorten :Kuifeend.

tellers + aantal tellingen : GDP (21), HDB (6).

maxima per halve maand

	MK	WE	QE
AUG 1	-	-	-
2	-	723	-
SEP 1	1	436	-
2	1	388	-
OKT 1	2	692	-
2	8	468	-
NOV 1	11	477	-
2	15	512	-
DEC 1	-	-	-
2	29	412	3
JAN 1	31	372	-
2	23	276	9
FEB 1	-	-	-
2	35	226	-
MAA 1	-	-	-
2	-	-	-
APR 1	-	-	-
2	-	-	-
MEI 1	-	-	-
2	-	225	-
JUN 1	-	235	-
2	-	-	-

37. Lac van Loppem

Door de felle rekreatie en campinguitbating langs de oevers van deze put blijven de waarnemingen zeer schaars: enkel overwinterende Meerkoeten (max. 9 ex.), enkele Wilde eenden en een verdwaalde Fuut (jan.) sluiten dit verhaal af.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : WLT (18), GDP (2).

38. Expresswegput St-Andries

We beschikken over geen winterwaarnemingen, er werd enkel geteld in oktober en november, april en mei wat een max. gaf van 340 Wilde eenden, 2 futen (die tot broeden kwamen), 2 Meerkoeten en een koppel Slobeend.

eerder zeldzame wnm : geen.

tellers + aantal tellingen : FDS (19), FDR WLT (1).

39. Vlissegem put

Deze put, gelegen aan de grens van onze regio wordt de laatste twee jaar regelmatig geteld door C. Rotsaert. De aanwezigheid van de vele eenden en het pleisteren van een IJseend tijdens deze winter bewijzen de opmars van deze put.

eerder zeldzame soorten : IJseend, Geoorde fuut, Toppereend, Nonnetje.

tellers + aantal tellingen : CR (93), JM (1).

Tabel maxima per halve maand op volgende blz.

put Vlissegem

maxima per halve maand

	FU	DD	WE	BE	MK	KE	WT	GF	SE	TO	QE	SI	TE	IE	NO	AS	BD	KZ
JUL 1	-	-	-	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	3	15	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AUG 1	2	5	1	6	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	7	1	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SEP 1	1	8	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	0	10	9	3	2	1	-	-	1	1	3	-	-	-	-	-	-	-
OKT 1	0	7	7	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	4	43	7	-	-	12	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NOV 1	1	11	12	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	8	13	7	-	-	32	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-
DEC 1	-	5	39	20	-	-	10	-	15	-	-	44	-	-	-	-	-	-
2	-	4	15	11	6	-	3	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
JAN 1	1	5	1	5	6	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-
2	-	6	2	2	6	-	-	-	3	-	-	-	4	-	-	-	-	-
FEB 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	1	6	20	31	13	-	153	-	-	-	-	70	4	-	1	-	-	-
MAA 1	1	7	13	10	18	-	6	-	5	-	-	58	3	-	-	-	-	-
2	-	10	14	18	27	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
APR 1	1	10	14	11	47	4	12	1	18	-	3	-	-	-	-	-	-	-
2	-	2	10	6	10	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	3	2	-
MEI 1	-	-	11	4	5	-	2	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-
2	5	-	10	21	-	-	-	-	4	-	9	-	1	-	-	-	-	-
JUN 1	2	-	7	31	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
2	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

put Zevenkerke

maxima per halve maand

	WE	TO	SE	FU	DD	SI	MK	TE	WT	QE	BD	KR
JUL 1	213	-	-	-	1	-	1	2	-	3	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AUG 1	300	-	-	-	2	-	16	-	-	-	-	-
2	312	-	-	-	4	-	30	-	-	-	-	-
SEP 1	276	-	-	-	4	-	52	2	-	-	-	-
2	315	-	-	-	6	-	55	-	-	1	-	-
OKT 1	567	-	-	-	7	-	63	-	-	4	-	-
2	680	-	-	-	9	-	86	-	-	3	-	-
NOV 1	535	-	-	-	8	-	106	-	-	3	-	-
2	825	-	-	-	6	-	129	-	3	12	-	-
DEC 1	1095	-	-	-	4	-	140	-	2	30	-	-
2	1100	1	-	-	6	2	146	2	6	33	-	-
JAN 1	318	-	-	-	3	1	165	3	1	16	-	-
2	652	-	-	-	3	-	172	-	1	24	-	-
FEB 1	470	-	-	-	2	-	164	-	3	5	-	-
2	309	-	-	-	2	1	137	3	-	13	-	-
MAA 1	189	-	3	-	1	-	107	10	-	9	1	-
2	140	-	-	1	1	-	60	6	-	8	-	-
APR 1	18	-	13	1	2	-	3	-	-	6	-	-
2	42	-	-	1	1	-	2	-	-	2	-	-
MEI 1	96	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-
2	89	-	-	1	-	-	1	-	1	1	-	1
JUN 1	60	-	-	4	1	-	3	-	-	2	-	-
2	A	-	-	-	-	-	5	-	-	4	-	-

40. Put Zevenkerke

Dank zij de regelmatige tellingen van Wim Lammerant krijgen we voor de eerste maal een vollediger beeld over het aantalsverloop en voorkomen van watervogels op deze put. Tabel rechtsboven.

eerder zeldzame soorten : Krooneend, Brilduiker en Toppereend.

tellers + aantal tellingen : WLT (81), GDP (4), FW (3), FDR PK (2), NE SLT FDS GO (1).

41. Roksem put

Samen met het Zwin en de Achterhaven één van de belangrijkste overwinteringsplaatsen in de regio voor watervogels. Spijtig genoeg zal dit gebied in de toekomst misschien in gevaar komen. Tijdens de zomermaanden zullen de vogels plaats moeten ruimen voor surfers, de bouw van bijhorende gebouwen (clubhouse) langs de oever zal ook tijdens de wintermaanden voor de nodige verstoring zorgen (wandelaars).
P. Tavernier en F. DE Scheemaeker zoeken momenteel naar een alternatief om de watervogels te beschermen. Een oplossing als deze van 'De Gavers' te Kortrijk is volgens mij een minimale betrachting. Hopelijk slagen deze mensen in hun opzet, zoniet gaat één van de mooiste watervogelgebieden voorgoed verloren.

Tabel maxima per halve maand op volgende blz.

maxima per halve maand

	DD	MK	MZ	PY	SI	RF	YZ	QE	NO	TO	KZ	BE	SE	ZT	KR	TE	RD	AS	KE	GF	WE	IE	FU	BD	WT
JUL 1	-	205	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	40	-	12	-	-
2	-	209	-	-	-	-	-	8	-	-	-	3	-	-	-	5	-	-	-	-	119	-	39	-	1
AUG 1	-	310	-	-	-	-	-	15	-	-	-	5	19	-	-	10	-	-	-	1	454	-	39	-	5
2	6	419	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	12	-	-	14	-	2	-	-	849	-	42	-	-
SEP 1	-	230	-	-	2	-	-	17	-	-	-	-	128	8	1	3	-	2	-	-	1302	-	34	-	64
2	-	218	-	-	1	-	-	26	-	-	-	-	189	32	1	7	-	1	-	-	915	-	43	-	13
OKT 1	8	145	-	-	43	1	-	71	-	-	1	-	280	-	1	80	1	-	6	-	2750	-	35	-	24
2	2	215	-	5	165	-	-	103	-	-	1	-	311	24	1	127	-	17	4	-	2150	-	30	2	131
NOV 1	5	180	-	-	200	-	-	104	-	-	2	-	260	45	1	106	-	12	3	1	2950	-	41	4	250
2	3	365	1	-	200	-	-	98	-	-	-	2	170	-	1	58	-	20	5	-	4500	1	30	16	-
DEC 1	-	410	-	1	500	1	1	124	-	1	-	1	200	-	-	136	-	40	8	-	4100	1	17	4	860
2	1	462	-	3	735	-	-	174	3	1	2	22	222	-	-	219	-	25	31	-	3100	1	3	23	243
JAN 1	-	400	-	4	1025	-	-	126	1	-	1	1	138	-	-	173	-	3	19	-	2150	1	7	47	270
2	-	500	-	1	1500	-	10	133	2	-	-	-	150	-	-	119	-	11	6	-	2750	1	9	21	180
FEB 1	-	471	-	2	310	-	5	62	-	5	-	3	225	-	-	172	1	1	30	-	1450	1	7	15	72
2	-	500	-	2	600	-	5	80	-	-	1	2	70	-	-	79	-	2	18	-	1100	1	7	10	135
MAA 1	2	450	-	-	345	-	5	42	-	6	2	3	117	-	-	69	1	-	8	-	305	1	15	11	52
2	3	150	-	8	210	-	-	81	-	2	2	4	58	-	-	62	-	1	6	-	78	1	12	16	30
APR 1	5	21	-	1	159	-	-	73	-	12	2	6	40	-	-	50	-	1	1	-	80	1	2	13	12
2	0	40	-	-	9	-	-	121	-	3	-	6	17	-	-	3	-	-	1	-	64	1	4	1	-
MEI 1	6	40	-	-	2	-	-	42	-	-	4	3	7	-	-	2	-	1	-	4	84	-	3	2	-
2	5	43	-	-	2	-	-	35	-	-	2	11	2	-	-	4	-	-	-	3	80	1	5	-	-
JUN 1	-	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	64	-	7	-	-
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

eerder zeldzame soorten : Roodhalsfuut, Grote zaagbek, Nonnetje, Krooneend, Roodkeelduiker, IJseend, Geoorde fuut.

tellers + aantal tellingen : JM (44), PBu (27), FDS (15) GDP TDF (8), GO FW (6), RDJ VW-Brugge (4) PF (3), NE (2), MP RP LVR MG FDR (1).

42. Koude keuken St.-Andries

Trouwe overwinteraars blijven hier nog steeds de Wilde eend en de Meerkoet (iets talrijker dan vorig jaar). Er werden ook andere soorten waargenomen zoals Tafel-, Kuif- en Slobeend.

maxima per halve maand

	MK	WE	SE	QE	TE
AUG 1	-	-	-	-	-
2	4	-	-	-	-
SEP 1	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-
OKT 1	27	-	-	-	-
2	61	-	-	-	-
NOV 1	73	-	-	-	-
2	83	40	-	-	-
DEC 1	119	-	-	-	-
2	144	105	-	-	2
JAN 1	142	-	-	-	-
2	-	-	-	-	-
FEB 1	143	70	-	1	-
2	144	45	-	1	-
MAA 1	127	-	-	-	1
2	85	-	-	2	1
APR 1	3	-	2	-	-
2	0	-	2	-	-
MEI 1	2	10	-	-	-
2	2	10	-	-	-
JUN 1	-	10	-	-	-
2	-	-	-	-	-

Zie ook de gegevens is de tabel linksonder.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : FDS (77).

43. Fribona Oostkamp

We hebben niet genoeg tellingen om een tabel samen te stellen, daar de put enkel tijdens de winter werd bezocht. Noteren we echter 1 w. Middelste zaagbek op 18.12, 2à3 Futen bijna gans het jaar aanwezig, 1 Dodaars (december), max. 135 Wilde eenden in december.

eerder zeldzame soorten : Middelste zaagbek.

tellers + aantal tellingen : WLT (9), PK (6).

44. Spoorwegputten Oostkamp

Nog steeds van weinig betekenis voor pleisterende watervogels, vermeldenswaardig is het verblijf

van een Roodkeelduiker van 12.02 tot 19.02. Het betrof hier weliswaar een exemplaar met stookolie dat zich gemakkelijk liet benaderen.

eerder zeldzame soorten : Roodkeelduiker.

tellers + aantal tellingen : SK (5), JNM (1).

45. Drie Koningen Beernem

We maken hier kennis met enkele vijvers uit de streek van Beernem, mede door tellingen van de vogelwerkgroep onder leiding van Wieme Gabriel.
Deze vijvers zijn vooral interessant in de wintermaanden : Fuut 2 ex, 2 Dodaars, max. 58 Meerkoeten, max. 194 Wilde eenden.
Het betrof hier steeds mid-maandelijkse tellingen, des te meer een bewijs dat ook privé-vijvers, visvijvers en zeer kleine zandwinningsputten van belang zijn.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : WIG (6).

46. Visvijver Van Haelewijn Beernem

Enkele mooie winteraantallen: 1 Dodaars op 18.12, max. 28 Meerkoeten op 12.02, 1 m Pijlstaart op 15.01 en max. 364 Wilde eenden op 18.12, 1 w Wintertaling in november en februari.
Sommige soorten verblijven hier het ganse jaar door, ook als broedvogel: Wilde eend, Meerkoet (1 kp) en Fuut (1 kp) max. 5 ex. aanwezig.

eerder zeldzame soorten : Pijlstaart.

tellers + aantal tellingen : WIG (7).

47. Zandwinningsput Beernem

Belangrijkste van de drie vijvers, niet zozeer qua aantallen, wel omdat we er meerdere soorten aantreffen.

maxima per halve maand

	BE	QE	TE	SE	FU	MK	WT	WE
DEC 1	-	-	-	-	-	4	-	-
2	6	-	-	-	-	3	53	32
JAN 1	-	-	-	-	-	2	1	17
2	-	-	1	-	-	2	5	78
FEB 1	-	-	1	-	-	2	61	122
2	-	-	-	1	-	2	54	98
MAA 1	-	-	-	4	-	-	17	12
2	-	1	-	1	1	4	44	73

Wilde eend, Meerkoet en Wintertaling komen hier bijna het ganse jaar voor.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : WIG (17).

48. Put van Snellegem

De belangrijkste gebeurtenis op deze kleine vijver is wederom het broeden van 1 koppel Fuut (4 juv.). Vermelden we ook de sporadische aanwezigheid van Wilde eend en Meerkoet.

eerder zeldzame soorten : geen.

tellers + aantal tellingen : PBu (2), JM (1).

49. Moeras Ettelgem-Roksem

Moerassig gebied dat nooit eerder ter sprake gekomen is, nochtans noteren we hier interessante wnm. : Meerkoet (broedgeval), Bergeend (tot 9 ex.), Slobeend (4 ex. in feb.), Zomertaling (12 ex. in aug.) Wintertaling (74 ex. in aug.!, 53 in okt., 70 op 20.11 en 40 op 25.02 en tenslotte Wilde eend (18 ex. op 25.07.

eerder zeldzame soorten : Zomertaling.

tellers + aantal tellingen : JM (12).

50. Stortputje Bekegem

Ook één van de nieuwkomers die het niet slecht doet. Bij de enkele bezoeken die we brachten aan deze put noteerden we Knobbelzwaan, Brilduiker (2 w in mei !), Krakeend (1 kp in maart), Meerkoet, gans het jaar aanwezig met een max. van 64 ex. op 09.10, Geoorde fuut (1 ex. in mei en aug.), Dodaars (max 4 ex. en broedgeval).
Deze put is het zeker waard om in de toekomst frequenter bezocht te worden.

eerder zeldzame soorten : Geoorde fuut, Krakeend en Brilduiker.
tellers + aantal tellingen : JM (5), PBu (4), FDS (3).

51. Struikenputje Bekegem

Eveneens een putje dat we niet mogen onderschatten, dit bewijzen de volgende wnm.: Roodhalsfuut (1 ex. op 09.10), Tafeleend (2 ex. in maart), Kuifeend (max. 12 ex. in maart), Wilde eend (max. 23 ex. op 09.10), Meerkoet (2 ex. op 09.10), Krakeend (1 ex. op 10.10).

eerder zeldzame soorten : Roodhalsfuut, Krakeend.

tellers + aantal tellingen : JM (3).

52. Put Zerkegem

Nog zo'n laat ontdekte vijver, die echter veel van zijn geheimen heeft prijsgegeven: jaarvogels zijn Fuut (broedgeval) 1 à 2 ex., Meerkoet (max. 124 ex. op 19.11), Kuifeend (max. 23 ex. op 01.08) en Wilde eend (max. 92 ex. op 12.02).
Sporadisch zagen we ook Tafeleenden en Dodaars; zeldzamer waren de Geoorde Futen (1 ex. in aug. en 2 ex. in mei).

eerder zeldzame soorten : Geoorde Fuut.

tellers + aantal tellingen :
FDS (6), FW JM (3), PK NE TDF (2), SLT FDR (1).

II Mid-Maandelijkse watervogeltellingen/I.W.R.B.

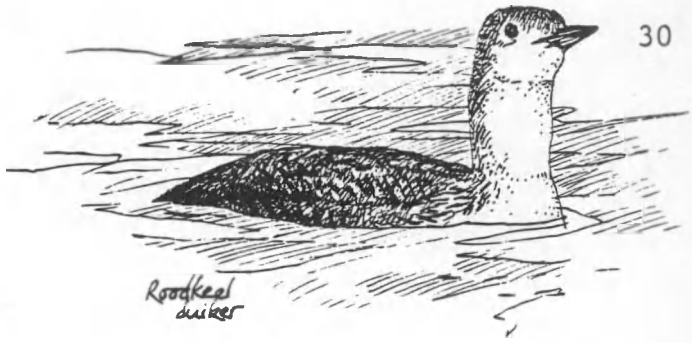
Resultaten van de gecoördineerde watervogeltellingen in 1983/'84.

SOORTEN	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA
Roodkeelduiker (RD)	-	-	-	4	2	1
Parelduiker (PD)	-	-	-	-	-	1
Dodaars (DD)	113	215	81	119	193	94
Fuut (FU)	40	69	27	110	194	168
Roodhalsfuut (RF)	-	-	-	-	2	-
Geoorde fuut (GF)	7	9	-	1	-	-
Aalscholver (AS)	21	14	13	9	17	2
Knobbelzwaan (KZ)	1	3	1	1	1	8
Kleine zwaan (XZ)	-	17	24	-	46	-
Bergeend (BE)	80	186	70	72	99	168
Smient (SI)	692	624	2990	3690	3810	2437
Krooneend (KR)	-	1	-	-	-	-
Krakeend (KE)	3	68	45	87	37	28
Wintertaling (WT)	540	1019	1757	1666	1278	470
Wilde eend (WE)	4056	7196	9445	7221	6634	945
Pijlstaart (PY)	13	50	-	67	11	44
Zomertaling (ZT)	-	-	-	-	-	2
Slobeend (SE)	269	742	599	440	438	245
Tafeleend (TE)	43	293	467	234	276	173
Kuifeend (QE)	10	164	265	317	114	158
IJseend (IE)	-	-	7	4	4	13
Toppereend (TO)	-	1	1	13	14	-
Eidereend (EE)	13	5	-	55	78	68
Zwarte zeeëend (ZE)	-	5	2	3	49	-
Grote zeeëend (YE)	-	1	-	-	-	-
Brilduiker (BD)	-	24	13	66	26	24
Nonnetje (NO)	-	1	18	9	13	-
Middelste zaagbek (MZ)	-	3	1	8	5	9
Grote zaagbek (YZ)	-	1	-	-	-	-
Rosse stekelstaarteend (RS)	-	1	-	-	-	-
Meerkoet (MK)	625	1525	1905	2351	2642	1143
Totaal :	6525	12237	17731	16547	15983	6201

We kunnen qua aantallen ongeveer een evenwijdinge lijn trekken met vorig seizoen (82/83), uitgezonderd dan de maand december die het dit jaar eerder 'normaal' deed. Alle belangrijke gebieden in de regio werden geteld, zelfs de Voorhaven van Zeebrugge kreeg dank zij TDS, GO en GDP meer aandacht.

III SOORTBESPREKING
==========

door Georges De Putter
Thierry De Schuyter

ROODKEELDUIKER (Gavia stellata)
==========

Duikers trekken vooral langs onze kusten, niettegenstaande dit kunnen we toch elk jaar opnieuw ex. noteren op de zandputten in het binnenland (dikwijls stookolieslachtoffers). Fel in trek zijn zoals steeds de wetlands langs onze kustlijn, het Zwin, de Achterhaven, de Fonteintjes, enz ...

01.10 : 1 ex	Roksemput	TDF FW PF JM
22.11 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	TDS GO FV BJ GDP ...
	(pleistert tot 30.11)	
17.12 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	AVES
02.01 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	GDP
januari : 2 à 4 ex	Zeebr./Dudz.	GDP TDS TDF JM GO NE ...
05.01 : 1 ex	Zwin kust	GO
05.01 : 1 ex	Zwinplas	GO GDP TDS JNM-KH
	(pleistert tot 05.02)	
06.01 : 1 ex	Zeebr./Voorhaven	TDS
26.01 : 1 ex (stook)	Fonteintjes	JVG
30.01 : 2 ex	Fonteintjes	JVG
03.02 : 1 ex	Fonteintjes	JVG GDP NE PK TDS
	(pleistert tot 12.02)	
11.02 : 1 ex	Roksemput	FDS RDJ PBu
12.02 : 1 ex (stook)	Spoorwegput Oostkamp	JNM-Br WLT
16.02 : 1 ex	Zwin kust	TDS GDP
februari : 1 à 3 ex	Zeebr./Dudz.	TDS FV NE GO GDP FW ...
04.03 : 2 ex	Zeebr./Dudz.	PBu JM NE MS GDP
	(pleisteren tot 10.03)	
04.03 : 1 ex (dood)	Blankenberge strand	JNM-Br.
13.03 : 1 ex	Roksemput	PBu
14.04 : 1 ex	Fonteintjes	NE FW

PARELDUIKER Gavia arctica
==========

Zeldzamere duiker, die soms moeilijk wordt gedetermineerd. Belangrijke veldkenmerken zijn de witte dijvlek en de rechtere bek.

31.12 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	GDP
19.01 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	PB FB TDS
21.01 : 1 ex	Blauwe toren	GDP
22.01 : 2 ex	Zeebr./Dudz.	JM FDR FW TDF
30.01 : 1 ex	Fonteintjes	JVG
	(pleistert tot 03.02)	
05.02 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	MaP
10.02 : 1 ex (dood)	Blankenberge strand	FDR WLT
17.03 : 1 ex	Blauwe toren	GDP
	(pleistert tot 29.03)	

De wnm van Parelduiker vallen binnen het normale patroon van winterwnm in België. Zoals blijkt uit de wnm gaat het bijna steeds over solitaire ex en langdurig pleisteren is zeldzaam. (Jacob J.P.,1984)

IJSDUIKER (Gavia immer)
==========

De zeldzaamste en ook de grootste (69-81cm) van alle duikers, uitgezonderd de Geelsnavelduiker (75-90cm). Belangrijke veldkenmerken zijn zware snavel, dikke forse nek, recht voorhoofd, zonder dijvlek.

19.01 : 1 ex	Zeebr./Dudz. (pleistert tot 05.02)	TDS FV GDP, daarna nog vele andere waarnemers.

DUIKER SPEC (Gavia spec.)
==========

Zoals elk jaar blijven ook enkele duikers ongedetermineerd, meestal omwille van de afstand of weersomstandigheden.

06.01 : 1 ex	Zwin kust	PBu
04.02 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	FV FW FDS
06.03 : 1 ex NO	Zwin kust	PBu

DODAARS (Tachybaptus ruficollis)
==========

De Dodaars is een soort die het steeds beter doet in onze regio, ook als broedvogel. De belangrijkste overwinteringsgebieden zijn wederom de Achterhaven, de put van St.-Pieters en de put van Zuienkerke. Dit zijn drie plaatsen waar 's winters regelmatig meer dan 30 ex worden waargenomen.
De Dodaars is een kieskeurige vogel, die we meestal aantreffen op brakke wateren met een bepaald zoutgehalte (voormalige zeearmen en kanalen), ze geven ook de voorkeur aan ondiepten om hun prooien zoals aasgarnaal, driedoornige stekelbaars, koornaarvis en grondels te zoeken. Vele van deze prooien komen ook voor in de meest brakke binnenwateren. (P.L.Meininger 1979).

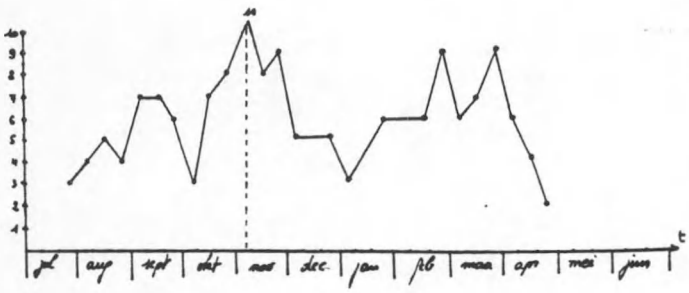

fig 1 : put Vlissegem

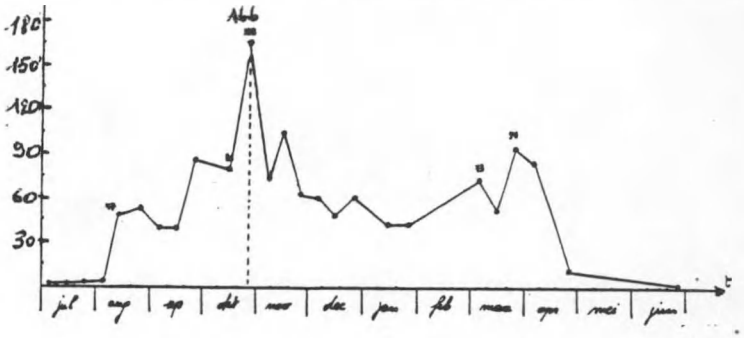

fig 2 : Achterhaven

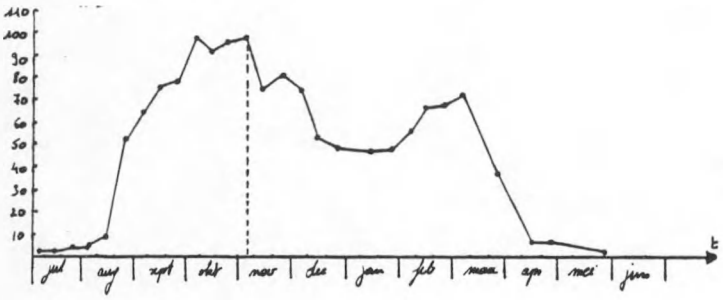

fig 3 : put St.-Pieters

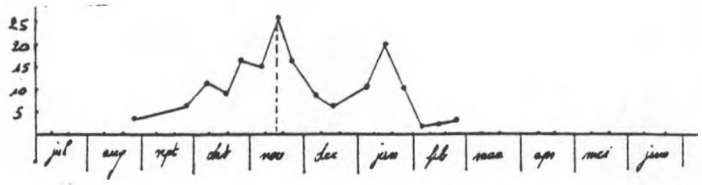

fig 4 : Zwin

fig 1, 2, 3, 4 : aantalsverloop van de Dodaars, gemiddelde per decade.

- put van Zevenkerke

De Dodaars is hier regelmatig aanwezig (ganse jaar). Meestal betreft het hier 2 à 4 ex, met uitzondering van het najaar: 5 à 10 ex. Mits enige oeverbegroeiing (riet) komt de Dodaars hier stellig tot broeden.

- putje van het A.Z.St.-Jan.

De Dodaars kwam hier tot broeden in de directe nabijheid van de mens. Dit ondiepe vijvertje met hier en daar een mooie rietkraag is een ideaal broedbiotoop voor deze vogel. In september werden 4 juv waargenomen. Bijna het ganse jaar door zijn hier 2 à 3 ex aanwezig.

- put van Zuienkerke

Een van de drie belangrijkste overwinteringsplaatsen in onze regio, zij het dan tijdens een korte periode vanwege de surfaktiviteiten. Van november tot en met maart zijn hier regelmatig 30 ex aanwezig.

- enkele maxima uit andere gebieden

Roksemput: 5 ex op 13.11, Zeebrugge voorh/kust: 2 ex op 03.12, Blauwe Toren: 6 ex op 12.04, De Vrede: 3 ex op 16.04, put Meetkerke: 1 ex op 22.02, Blankenbergs Vaartje: 5 ex op 08.01, Blankenbergse haven/kust: 8 ex op 12.02, Hoeke steenbakkerij: 9 ex op 19.07, Hoeke St.-Donaas: 2 ex op 28.09, Hoekevaart: 6 ex op 18.07, Afleidingskanaal: 3 ex op 23.09, Laguna Beach: 2 ex op 16.01, Cloedt: 3 ex op 10.10, Lissewege eendekooi: 8 ex op 14.04, Brugse vestingen: 1 ex op 16.11, stortputje Bekegem: 4 ex op 05.05, Beernem zandwinning: 1 ex op 09.10, Beernem visvijver V. Haelewyn: 1 ex op 18.12, Beernem 3 Koningen: 2 ex op 18.12, Erkegem put: 2 ex op 13.08.

MEERKOET (Fulica atra)

Door het eerder zachte weer werden nergens uitschieters genoteerd, we kunnen ongeveer een evenwijdige lijn trekken met vorig seizoen. Wel vroor het de 3° decade van november en de 1° en 2° decade van december, echter zo flauw dat de meeste putten niet kompleet waren toegevroren (75 %). Het werd dus wederom geen 'rush' naar open water.

fig.1 :aantalsverloop het Vijverhof,gemiddelde per decade.

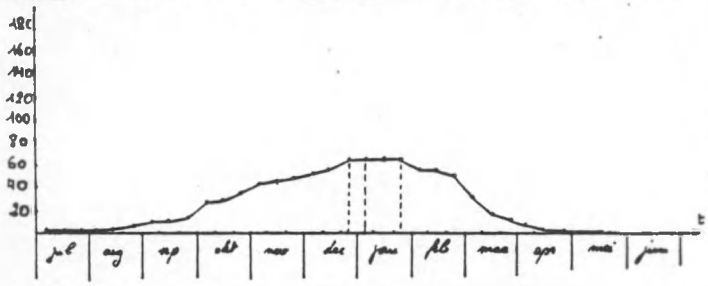

fig.2 :aantalsverloop de Koude Keuken,gemiddelde per decade.

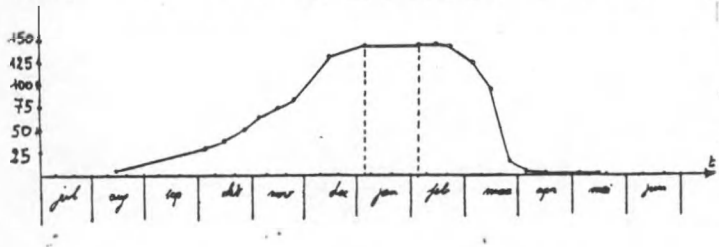

fig.3 :aantalsverllop op put van Roksem,gemiddelde per decade.

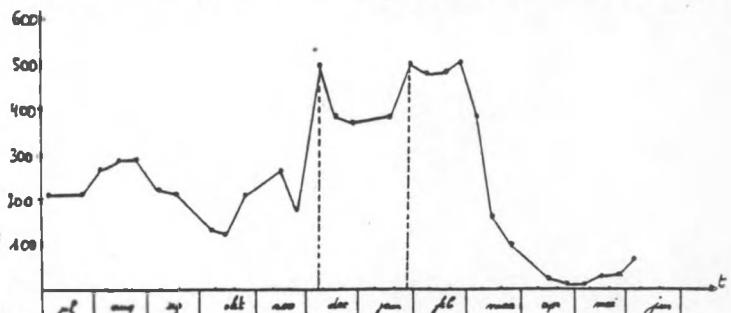

fig. 4 : aantalsverloop op put van Zevenkerke,gemiddelde per decade.

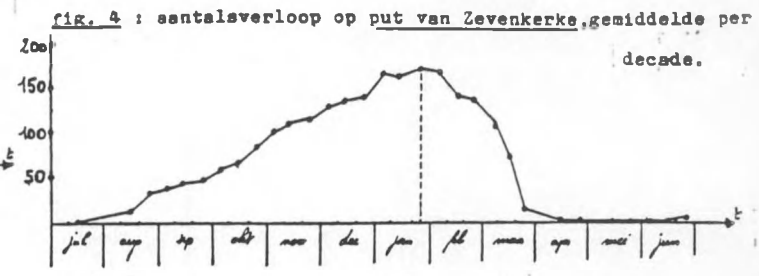

fig. 5:aantalsverloop op de Blauwe Toren,gemiddelde per decade.

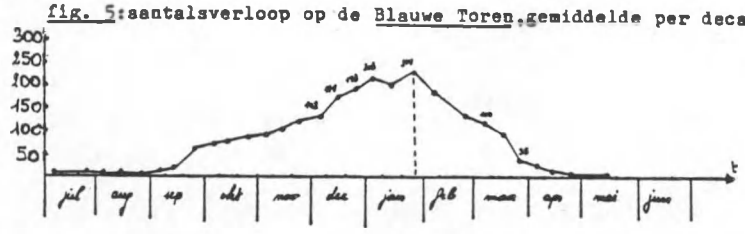

fig.6 : aantalsverloop op put van St.Pieters,gemiddelde per decade.

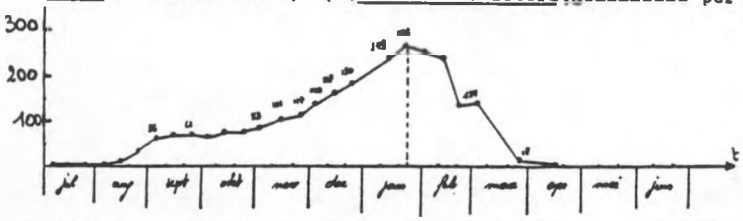

FIG.7 : aantalsverloop in de achterhaven Zeebrugge,gemiddelde per dec.

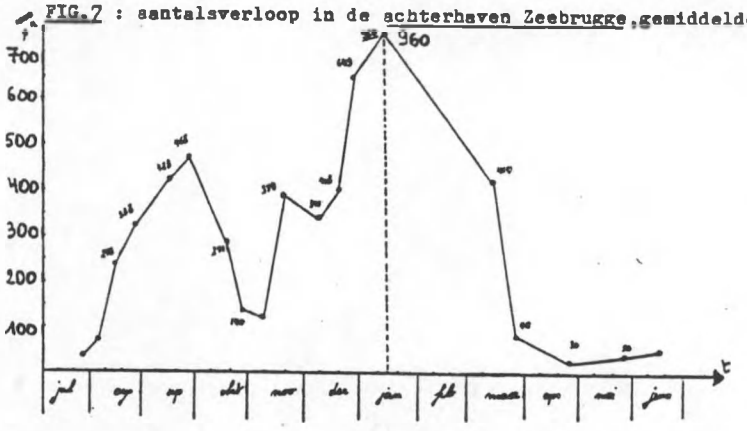
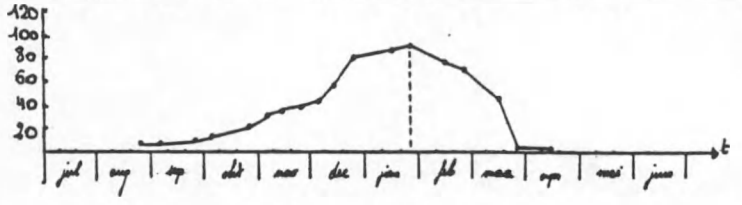

fig.8 : aantalsverloop op het A.Z.St.Jan,gemiddelde per decade.

enkele maxima uit minder bezochte gebieden

Visvijver V.Haelewyn Beernem: 27 ex op 20.12, Zandwinning Beernem: 5 ex op 30.10, Zerkegem: 124 ex op 19.11, Zwin: 50 ex op 26.02, De Vrede: 150 ex op 26.02, Zeebr.Voorh.: 13 ex op 27.01, put Meetkerke: 43 ex op 22.02, Fonteintjes: 10 ex op 22.03, Zuienkerke Polderwind: 48 ex op 06.01, Hoeke St.-Donaas, Steenbak., Klawettekreek: 95, 22, 54 ex op 17.03, Laguna Beach: 36 ex op 15.12, Zegemeer Knokke: 193 ex op 24.01, Cloedt: 36 ex op 19.01, Dujardin: 36 ex op 28.11, Filipsdok: 119 ex op 11.12, O.T.Herdersbrug: 200 ex op 15.02, Brugse Vestingen: 166 ex 14.01, Lac van Loppem: 9 ex op 01.01, put Vlissegem: 47 ex op 04.04, Fribona put: 20 ex op 01.02, 3 Koningen Beernem: 58 ex op 12.02, Visvijver V.Haelewyn Beernem: 28 ex op 12.02.

FUUT (Podiceps cristatus)

Deze sierlijke vogel wordt stilaan een vertrouwd beeld op onze plassen, als doortrekker en als broedvogel. Veel mogelijkheden tot broeden biedt onze regio niet, ze hebben immers rust, enige rietbegroeiing en voldoende voedsel nodig, allemaal eigenschappen die schaars worden als gevolg van rekreatie (surfen), vervuiling enz...
Tijdens de vorige jaren werd de populatie van de Futen in onze regio

onderschat, de oorzaak hiervan was het niet tellen van de Voorhaven van Zeebrugge en de kuststrook, plaatsen waar Futen veelvuldig blijven pleisteren tijdens de trekperiode.
Dankzij de tellingen van TDS en GO en ondergetekende zullen we de komende jaren een vollediger beeld krijgen van deze soort.
Het voorbije broedseizoen is niet zo denderend geweest, op sommige plaatsen zoals de Blauwe Toren werden bijna alle 1° legsels een mislukking, waarschijnlijk door verstoring, daarbij komt nog het barslecht weer. De 2° ronde (juli) ging daarentegen beter, maar al bij al bleef het seizoen ondermaats.

fig.1 : aantalsverloop op het Vijverhof,gemiddelde per decade

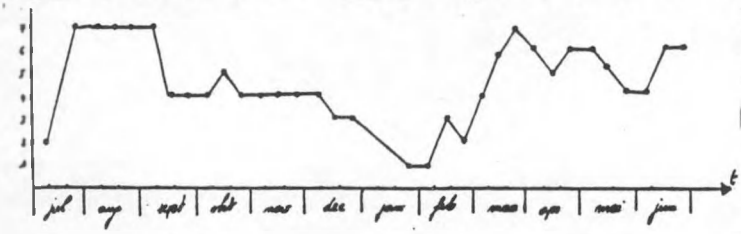

fig.2 : aantalsverloop op de Blauwe Toren,gemiddelde per decade

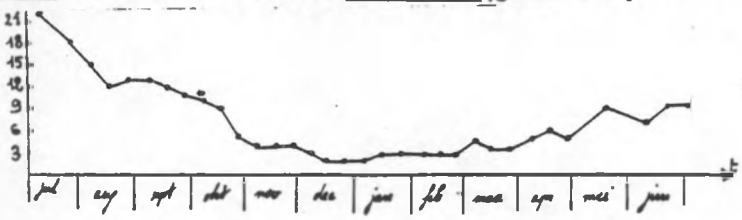

fig.3 : aantalsverloop op de put van Roksem,gemiddelde per decade

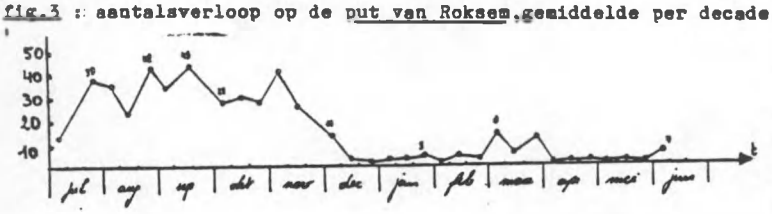

fig.4 : aantalsverloop in de achterhaven,gemiddelde per decade

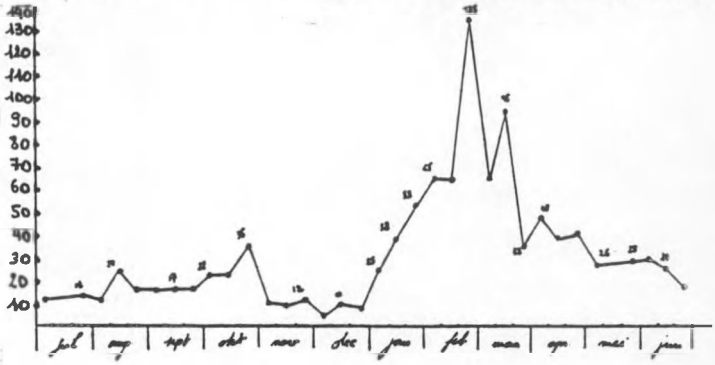
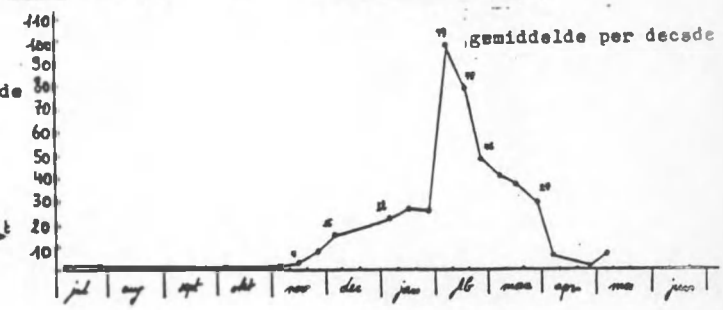

fig.5 : aantalsverloop in de Voorhaven/Zeebr.,gemiddelde per decade

Het Zwin

Van juli tot en met december zijn op de Zwinplassen regelmatig 3 à 8 ex aanwezig, met een duidelijke toename in januari en februari: 10 à 20 ex. Ook op zee voor het Zwin vertoefden heel wat Futen: 29 ex op 15.11 en 60 ex op 21.01.

Spoorwegputten Steenbrugge

Van deze belangrijke broedplaats van de Fuut kregen we dit jaar zeer weinig gegevens binnen. Er hebben een 3-tal koppel overzomerd maar niet gebroed.

Enkele maxima uit andere gebieden

Put St.-Pieters: 4 ex op 05.03, put Meetkerke: 2 ex op 27.06, Haven Blankenberge: 9 ex op 23.11, Hoeke steenbakkerij: 4 ex op 19.07, Hoeke St.-Donaas: 6 ex op 04.07, Zuienkerke Polderwind: 1 ex op 15.01, Lapscheure Kaleshoek: 2 ex op 12.07, Cloedt Knokke: 1 ex op 16.11, put Vlissegem: 5 ex op 19.05, expreswegput St.-Andries: 4 ex op 25.08, Lac van Loppem: 1 ex op 25.01, Zevenkerke: 4 ex op 08.06, Eernegem put: 5 ex op 17.03, Snellegem put: 8 ex op 18.09, Fribona: 3 ex op

12.04, Beernem visvijver V.Haelewyn: 5 ex op 18.08, Beernem 3 Koningen: 2 ex op 18.03, Zerkegem: 2 ex op 08.03.

ROODHALSFUUT (Podiceps grisegena)
==========

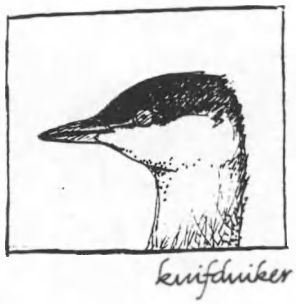
Wederom heeft deze soort geen al te hoge toppen geschoren, het eerder zachte weer is hier zeker niet vreemd aan. Deze wintergast verblijft bij voorkeur langs de kustlijn, en is zeldzamer op meren en plassen. In zijn broedgebied verkiest hij kleinere, rustigere en dichter begroeide waterpartijen dan zijn soortgenoot de Fuut. We vermelden hierbij ook de vroege zomerwnm op verschillende plaatsen, iets wat de laatste jaren frequenter voorkomt.

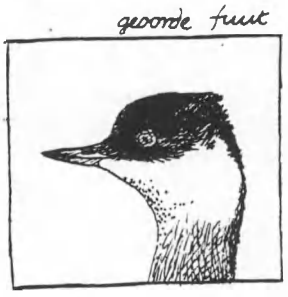
30.08 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	TDS
02.09 : 1 juv	Zeebr./Voorhaven	TDS
12.09 : 1 ex	Heist kust	TDS
09.10 : 1 ex	Roksemput	PBu
09.10 : 1 ex	Bekegem struikenputje (idem als Roksemput?)	JM
03.12 : 1 ex	Roksemput	FDS
17.12 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	AVES
02.01 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	DNG
19.01 : 2 ex	Zeebr./Dudz. (1 ex pleistert tot 30.01)	FB PB TDS FDR TDF GO LMa GDP FW NE
12.02 : 2 ex	Zwinplas (1 ex pleistert tot 26.02)	BV TDS LMa GBu BBu JNM-KH
23.02 : 1 ex	Blauwe Toren (pleistert tot 26.02)	TDS GDP MS
04.03 : 1 ex	Zeebr./Dudz. (pleistert tot 06.03)	GDP MaS BBu MS
08.04 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	DNG BEC FDR FW NE JM WLT GDP GO
13.05 : 1 ex	Zeebr./Dudz. (pleistert tot 18.05-zkl.)	TDS

KUIFDUIKER (Podiceps auritus)
==========

Zeldzame wintergast afkomstig uit vooral IJsland en Scandinavië, en wordt bij ons vooral waargenomen tussen november en februari, meestal pas bij vriesweer en dan nog bijna steeds enkelingen.

23.09 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	DV LV
24.09 : 2 ex	Zeebr./Dudz.	TDS
22.10 : 1 ex	Zeebr./Dudz. (pleistert tot 03.11)	MaP PBu JM WLT PF WLT TDF LDq TDS
31.12 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	DNG W-Br.
05.02 : 1 ex	Filipsdok Zeebr.	TDS
15.02 : 1 ex	Zeebr./Dudz. (zkl) (pleistert tot 18.02)	FDR PBu NE JM

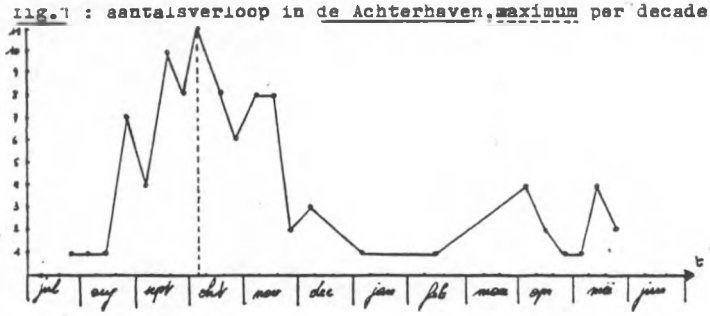

kuifduiker

GEOORDE FUUT (Podiceps nigricollis)

De Achterhaven is veruit de belangrijkste verblijfplaats voor deze soort (zie fig 1), met max 11 ex. De Geoorde fuut heeft gezien zijn voorkomen in de regio tijdens de maanden mei tot september een redelijke kans tot broeden, alleen ontbreekt zoals steeds het geschikte biotoop. Baltsgedrag werd in de Achterhaven reeds verscheidene malen vastgesteld, ook het verslepen van nestmateriaal (TDS).

fig.1 : aantalsverloop in de Achterhaven, maximum per decade.

01.08 : 1 ex	Zerkegem put		LM LVR FDS
	(pleistert tot 06.08)		
01.08 : 1 ex	Roksemput		JM LVR FDS
06.08 : 1 ex	Bekegem stortput		FDS
21.08 : 2 ex	Zerkegem put		FDS
30.08 : 1 ex	put St.-Pieters		MS
	(pleistert tot 17.09)		
augustus : 2à3	Zwinplas		GBu BBu LMa TDS NE FW GDP TDF AVES
16.10 : 1 ex	Vlissegem put		CR
29.10 : 1 ex	Zwinplas		HS
13.11 : 1 ex	Roksemput		FDS
20.12 : 1 ex	Zeebr./Voorhaven		TDS
	(pleistert tot 17.01)		
18.02 : 1 ex	Zwinplas		GDP
04.04 : 1 ex	Vlissegem put		CR
05.05 : 1 ex	Bekegem stortput		JM
mei : 2à4 ex	Roksemput (2 ex in zkl)		PBu MP JM NE
mei : 2à4 ex	Zwinplas		TDS GBu BBu FDS PB

AALSCHOLVER (Phalocrocorax carbo)

Najaarstrek:

11.08 :	3 ex	N	Zwin (10.43 u)	FDR
30.08 :	1 ex	N	Zwin	DH
31.08 :	1 ex	NO	Zwin	DH
03.09 :	6 ex	ZW	Zwin	DH
13.09 :	18 ex	ZW	Zeebr./Dudz. (15.30 u)	JLT
13.09 :	17 ex	W	Fonteintjes (15.32 u)	MaP zelfde ex.als voorgaande
20.09 :	25 ex	ZW	Fonteintjes (10.35 u)	MaP
21.09 :	57 ex	ZW	Hoeke (09.25 u)	FDS
01.10 :	14 ex	ZW	Zeebr./Voorh. (08.51 u)	TDS
01.10 :	97 ex	ZW	Zeebr./Voorh. (10.20 u)	TDS
02.10 :	2 ex	ZW	Zeebr./Voorh. (08.10 u)	TDS
09.10 :	15 ex	N	Zedelgem	PD
14.10 :	9 ex	ZW	Zeebr./Dudz. (09.05 u)	TDS
17.10 :	138 ex	W	Zwin	GBu LMa
18.10 :	56 ex	Z	Waggelwater (10.30 u)	FDS

19.10 :	4	ex ZW	Meetkerke (15.50 u)	JzV
20.10 :	54	ex ZW	Zeebr./Dudz. (08.15 u)	TDS
20.10 :	11	ex ZW	Zeebr./Dudz. (08.20 u)	TDS
21.10 :	13	ex ZW	Zeebr./Voorhaven	TDS
22.10 :	2	ex ZW	Fonteintjes	MaP
22.10 :	3	ex NO	Fonteintjes	MaP
30.10 :	3	ex ZW	Meetkerke (11.45 u)	JzV

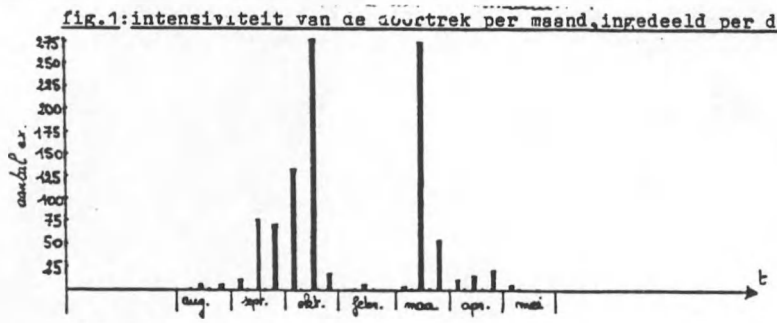
In totaal werden tijdens het najaar 549 trekkers waargenomen, wat heel wat meer is dan vorig jaar. Hiervan trokken 526 ex overwegend ZW en slechts 23 ex N-NO. De najaarstrek gebeurt van half augustus tot eind oktober met de belangrijkste aantallen in oktober.

Voorjaarstrek:

19.02 :	3	ex NO	Zwin (15.50 u)	JNM-KH
19.02 :	1	ex N	St.-Andries (16.06 u)	JNM-Br
04.03 :	1	ex NO	Wenduine (14.28 u)	JNM-KH
14.03 :	45	ex NNO	A.Z.St.-Jan (17.00 u)	MS
14.03 :	60	ex NO	Peereboom St.-Andr.(17.00 u)	JM
18.03 :	2	ex NW	Moerkerke (14.18 u)	MaS
19.03 :	165	ex NO	Brugge (17.20 u)	JM
21.03 :	39	ex ONO	Meetkerke (19.00 u)	MaS
21.03 :	8	ex NO	St.-Andries (14.30 u)	JM TDF
22.03 :	5	ex NO	St.-Andries (18.15 u)	FDS
03.04 :	3	ex W	St.-Michiels (16.16 u)	MaS
08.04 :	4	ex NO	Polders Blankenberge (12.00 u)	JzV
10.04 :	2	ex NW	Leiemeersen (16.00 u)	KD
20.04 :	5	ex NO	Zwin (07.44 u)	PeL
20.04 :	5	ex NO	Fonteintjes (08.00 u)	JzV
23.04 :	2	ex N	Jabbeke	--
23.04 :	7	ex NO	Nieuwege (13.39 u)	JzV MaS
24.04 :	5	ex NO	Zwin (08.25)	PeL PaL
26.04 :	8	ex NO	Zeebr./Dudz. (08.00 u)	GDP GO
27.04 :	1	ex NO	Fonteintjes (08.07 u)	JzV
01.05 :	1	ex NO	Fonteintjes (08.06 u)	JNM-Br
01.05 :	1	ex NO	Fonteintjes (08.12 u)	JNM-BR

In totaal werden in het voorjaar 373 ex waargenomen, waarvan 366 ex overwegend naar het NNO trokken en 7 ex naar WNW. De maand maart is de belangrijkste voor de voorjaarstrek van de Aalscholver, april en mei zijn voor trek eerder onbeduidend.

fig.1:intensiviteit van de doortrek per maand,ingedeeld per decade.

Pleistergebieden:

Achterhaven zeebr./Dudz.

Het ganse jaar aanwezig, uitschieters vallen zijn er niet want de aantallen blijven stabiel tussen de 5 à 10 exemplaren.
De eilandjes op het insteekdok vormen een sterke aantrekkingspool voor doortrekkende Aalscholvers, terwijl voedsel veelvuldig aanwezig is onder de vorm van o.a. paling.

Het Zwin.

Eén van de belangrijkste pleisterplaatsen voor Aalscholvers. Het Zwin biedt een goede rust- of slaapplaats, ook hoeven de vogels niet ver te vliegen voor voedsel door de directe nabijheid van de zee.
Er zijn hier regelmatig 5 à 10 ex aanwezig (vooral van okt. tot feb.) met max. van 16 ex op 03.02.

Roksemput.

Het hele jaar door aanwezig met 2 à 5 ex. Tijdens de trekperiode houden grotere groepen soms halt op deze aantrekkelijke put, zo bvb. in oktober 17 ex op 16.10, november 20 ex op 19.11, december 40 ex op 04.12 en tenslotte januari 11 ex op 21.01.
Deze gegevens tonen aan dat de Roksemput van groot belang is voor veel doortrekkende vogels.

Put St.-Pieters.

Deze put doet nog steeds dienst als slaapplaats. In de maanden oktober, november en december worden regelmatig een 5 - tal ex. waargenomen in de bomen (med MS GDP).

03.10 : 7 ex
04.10 : 5 ex
05.10 : 5 ex
06.10 : 3 ex
03.11 : 5 ex
03.11 : 5 ex
10.12 : 4 ex
25.12 : 3 ex

Enkele maxima uit minder bezochte gebieden :

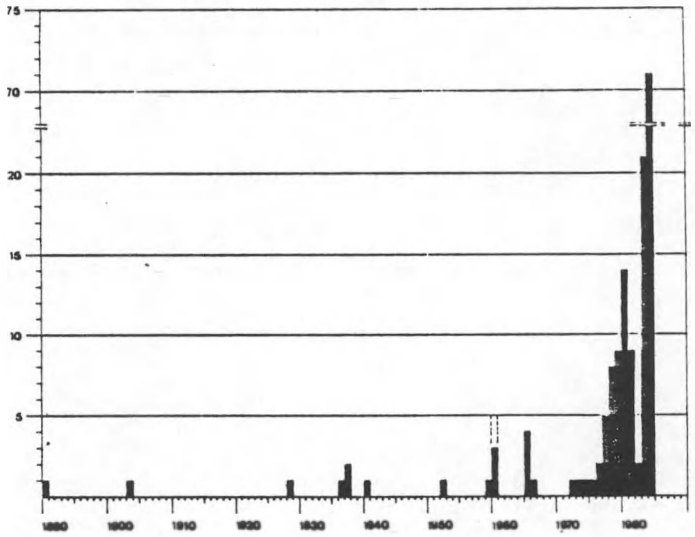
put Vlissegem: 3 ex op 19.04
Laguna Beach: 1 ex op 06.12
Hoeke St-Donaas: 1 ex 21.08
Voorhaven Zeebr.: 3 ex 12.02
Blauwe Toren : 1 ex op 24.11

KUIFAALSCHOLVER (Phalacrocorax aristotelis)
==========

Vanaf 1976 werd in België een sterke toename vastgesteld van het aantal wnm van Kuifaalscholver, vanaf 1972 liggen er jaarlijks wnm voor. Eigenaardig genoeg stammen de meeste oudere wnm uit het binnenland, vooral door het populair worden van het zeetrektellen in de zeventiger jaren kwamen de meeste gegevens nu van de kuststrook. Voor het verloop van de Kuifaalscholverwnm in België verwijs ik naar fig. 1 waarin alle gekende Belgische gegevens verwerkt zijn van 1890 tot en met 1984.

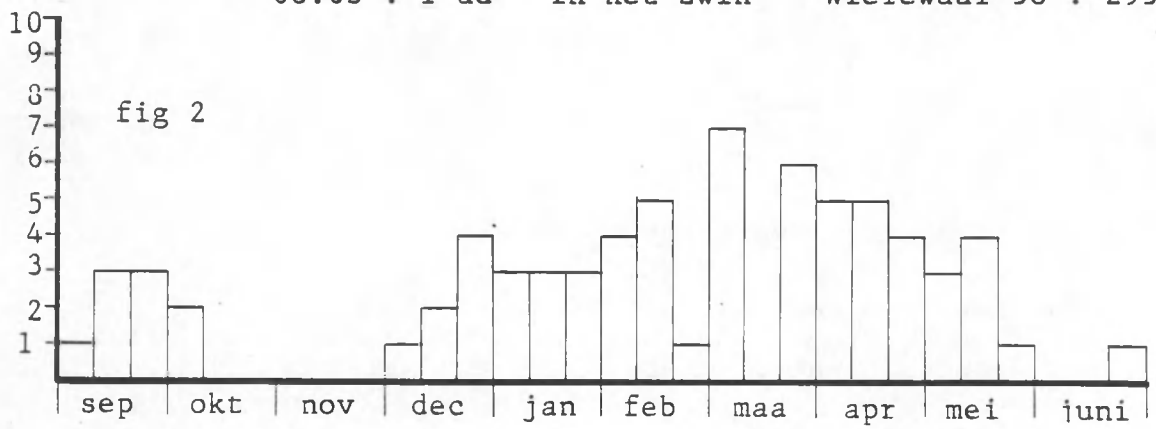
fig. 1.

In de periode juli 83 - juni 84 werden veel wnm verricht van Kuifaalscholvers in de regio, per gebied geeft dit het volgende:

- Voor- en Achterhaven : fig. 2. bundelt alle gegevens voor die periode.
- Blankenberge : 20.08 : 1 juv ZW JNM-Bl
  11.12 : 1 ad ZW PaL
  01.05 : 1 ex NO JNM-Br
  in juni korte tijd 1 à 3 ex in de Uitkerkse polder JVG
- Knokke-Heist : 19.09 : 2 juv in het Zwin V.O.T. 6 : 184
  29.01 : 1 ex in het Zwin GBu
  14.04 : vondst van 1 ex JNM-Br
  08.03 : 1 ad in het Zwin Wielewaal 50 : 295

fig 2

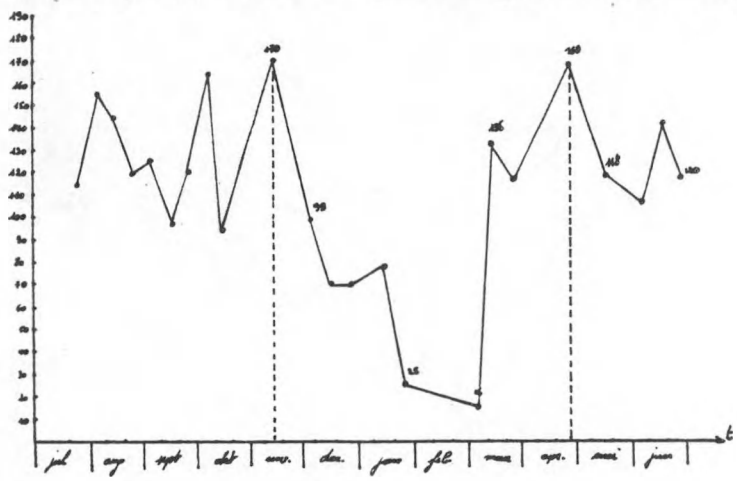
De gegevens en de fig. zijn ontleend aan het artikel over Kuifaalscholvers van Colin D., De Schuyter T. dat verschijnt in de Wielewaal binnenkort.

Verder zijn er wnm gebruikt van MaP JVG GBu JM RDJ GO GDP BBu LMa TDS FB PB e.a.

BERGEEND (Tadorna tadorna)
==========

Eén van de meest opvallende watervogels die het ganse jaar door present is. In onze regio bevinden zich twee belangrijke pleistergebieden, nl. Het Zwin en de Achterhaven (+OTBR). Men mag gerust stellen dat 80% van de Bergeenden in deze gebieden verblijven of overwinteren, tot soms 800 ex in het Zwin (Desmet 1983).
Gegevens over het broedbestand van deze soort zijn zeer onvolledig, mede door het feit dat ze na het kippen van de eieren niet ter plaatse blijven maar uitzwermen tot kilometers ver, zelfs tot op zee worden Bergeenden met jongen waargenomen.
Buiten deze belangrijke gebieden vinden we nog enkele verblijfplaatsen met kleinere aantallen: Roksemput en Vlissegemput.
De put van Vlissegem heeft zijn opmars sinds 1982 voortgezet qua belang voor watervogels. We vinden hier het ganse jaar door 10 à 20 Bergeenden (zelfs broedend).
De Roksemput telt iets minder ex: 5 à 10, maar ook hier komen ze elk jaar tot broeden in de aanwezige konijneholen.

fig.1 : Aantalsverloop in de Achterhaven,gemiddelde per decade.

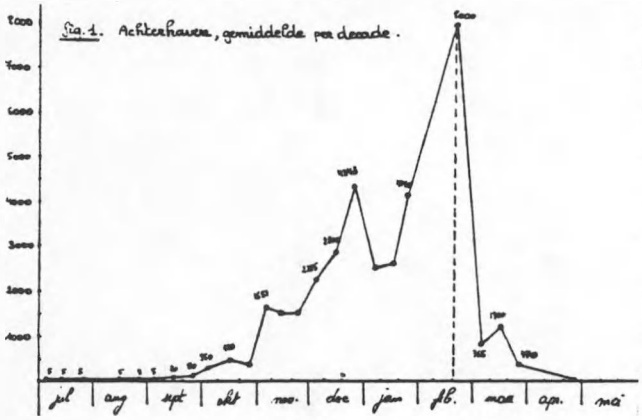
Van het Zwin bereikten ons niet veel gegevens, noteren we wel 173 ex op 15.04 en 125 ex op 12.01, aantallen die veel lager liggen dan vorige jaren (telgegevens LMa TDS GDP).
Vermeldenswaardig zijn ook de aantallen die op het OTBR (Herdersbrug) verblijven, in feite een gebied dat aansluit bij de Achterhaven, waardoor veel uitwisseling voorkomt. Enkele resultaten: 90 ex op 25.01, 53 ex op 31.03, 65 ex op 14.04, 24 ex op 31.05 (GDP GO FDR WLT NE).
Ook in de Voorhaven van Zeebrugge treft men het ganse jaar door Bergeenden aan, iets wat de vorige jaren nooit ter sprake is gekomen.
In het begin van de trekperiode (sept.) ong. 30 ex aanwezig (AVES).
Ook in het voorjaar (jan.,feb.) regelmatig 10 à 30 ex overwinterend.

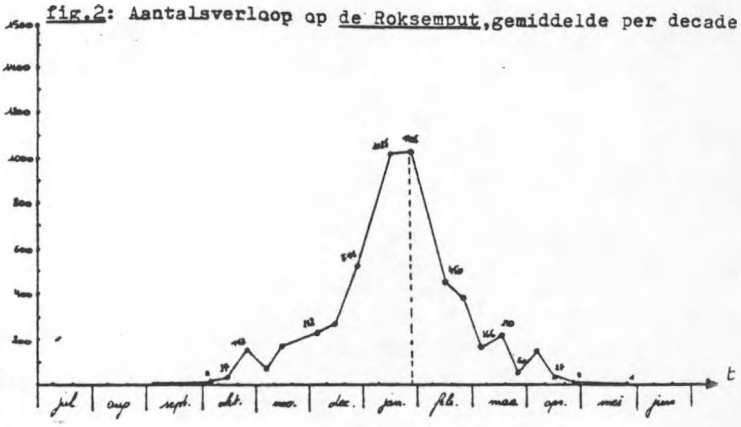
Enkele maxima uit andere gebieden:

De Vrede: 5 à 10 ex ganse jaar door, Meetkerke: 2 ex op 12.02, Hoeke St.-Donaas: 15 ex op 18.04, Hoekevaart: 13 ex op 17.03, Oostkerke: 2 ex op 17.03, Ettelgem: 9 ex op 25.02, Zandwinningsput Beernem: 6 ex op 18.12, Blauwe Toren: 2 ex op 14.04, put St.-Pieters: 4 ex op 30.03.

SMIENT (Anas penelope)
==========

Het is zeer moeilijk een duidelijk aantalsverloop te schetsen van deze soort in het havengebied, vooral door de uitbreidingswerken moet de Smient soms zijn toevlucht zoeken tot verder gelegen voedselterreinen en het vele heen en weer vliegen (ook door verstoring) maakt het ons zeker niet gemakkelijker.
We kunnen stellen dat er deze winter tot max. 8000 ex verbleven (feb.), de aantallen liggen hoger dan voorspeld in 80/81 (Desmet jb.1982), waar men vreesde voor het teloor gaan van de nationale betekenis van het gebied voor overwinterende Smienten. (max 4000 ex).
Niets is minder waar, want in de laatste 3 jaar heeft het havengebied zich opgewerkt tot een gebied van internationale betekenis voor overwinterende Smienten, 15000 ex in 81/82. (De Putter jb.1984).
Een wat voorbarige uitspraak door J.Desmet maar zeker geen foutieve uitspraak: vroeg of laat zullen de Smienten definitief plaats moeten ruimen voor het zand, maar dat kan nog enkele jaartjes duren (zie De Putter G. en Orbie G., Doedeljoe jg 9 nr 1).

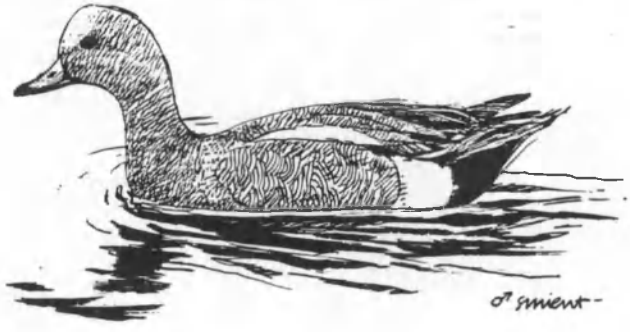
Verder overzomerden een 5-tal ex in het Achterhavengebied, terwijl de echte aankoms van overwinterende vogels begint eind september.

De Roksemput neemt ook dit jaar een belangrijke plaats in, met max. 1500 ex op 29.01. Het is zelfs goed mogelijk dat in de toekomst nog meer Smienten hun toevlucht zoeken tot deze put als gevolg van de havenuitbreidingen. De eerste vogels worden hier waargenomen begin september.

Het Zwin werd dit jaar zelden geteld, wat ons doet gissen naar het werkelijke aantal overwinteraars. Zeker zijn we van 109 ex op 15.11.
Het zou interessant zijn in de toekomst het voorkomen van Smienten op zee nader te onderzoeken. Hier en daar kwam aan het licht dat regelmatig groepen tot enkele 100-den ex voor de kust fourageren, misschien zijn het er wel veel meer dan we denken?

Enkele maxima uit andere gebieden

Zevenkerke put: 2 ex op 30.12, Vijverhof: 5 ex op 22.11, Vlissegem put: 70 ex op 20.02, Zwin kust: 37 ex op 03.11, Cloedt Knokke: 34 ex op 23.01; Heist kust: 40 ex op 21.01, Polderwind Zuienkerke: 29 ex op 07.01, Oostkerke kleiputten: 19 ex op 17.03, Hoeke St.-Donaas: 17 ex op 17.03, polders Blankenberge: 150 ex op 13.11, De Vrede: 11 ex op 02.12, put St.-Pieters: 32 ex op 25.01.

KRAKEEND (Anas strepera)
==========

Drie sterke pleisterplaatsen in onze regio zijn het Zwin, de Achterhaven en de Roksemput.

Het Zwin haalde dit jaar de hoogste cijfers met niet minder dan 95 ex!!! op 21.II (TDS), een ware invasie voor dit eerder kleine gebied. De eerste vogels arriveren begin november met ong. 20 ex, daarna gaan ze steil de hoogte in tot 95 ex. Op 26.06 zijn nog steeds 34 ex aanwezig maar dan snel afnemend tot 10 ex op 06.03 en 2 ex op 11.03.

Ook de Roksemput doet het uitstekend, de eerste vogels worden genoteerd begin oktober (2 à 3 ex), maar de werkelijke piek ligt eind december met eventjes 56 ex! Tijdens de volgende wintermaanden zijn nog regelmatig een 20-tal ex aanwezig, vanaf maart snel verdwijnend met als laatste wnm 1 ex op 25.04.

In de Achterhaven is de Krakeend bijna het ganse jaar aanwezig. De beste periode is november tot maart met regelmatig 20 à 40 ex, tijdens de zomermaanden 3 à 6 ex. In tegenstelling tot de 2 vorige gebieden zijn de aantallen hier normaal te noemen.

fig.1: Aantalsverloop in de Achterhaven,gemiddelde per decade

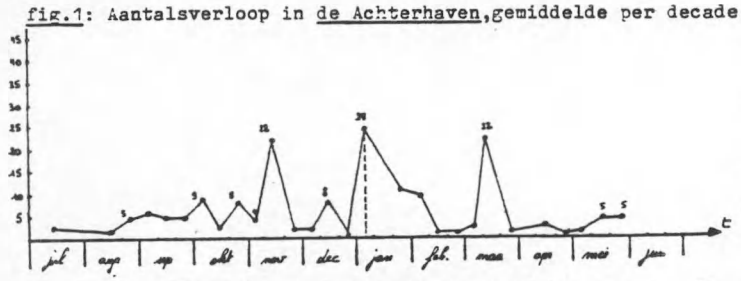

fig.2: Aantalsverloop op de Roksemput,gemiddelde per decade.

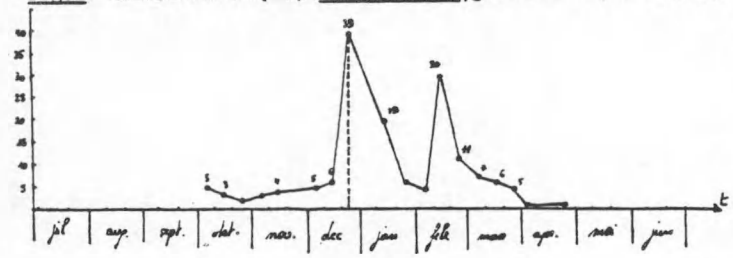
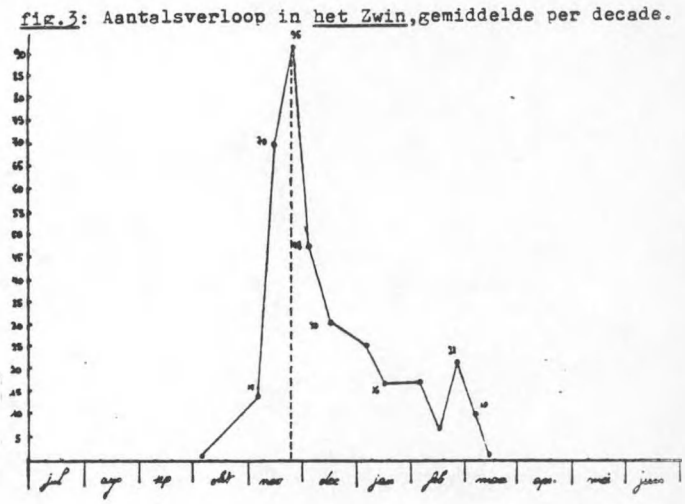

fig.3: Aantalsverloop in het Zwin,gemiddelde per decade.

Er werden in onze regio ong. 241 verschillende Krakeenden waargenomen en hiervan werd het geslacht vermeld. Het ging om 130 m en 111 w, of 53,9 % mannetjes en 46,1 %.

Enkele maxima uit andere gebieden

Bekegem stortputje: 2 ex op 05.03, Bekegem struikenputje: 1 ex op 05.03; Vijverhof St.-Michiels: 4 ex op 12.11, put Vlissegem: 4 ex op 07.04, Cloedt Knokke: 2 ex op 19.01, Polderwind: 3 ex op 06.01, Oostkerke: 4 ex op 17.03, St.-Donaas Hoeke: 2 ex op 17.03, Blankenberge polders: 2 ex op 13.04, AZ-St.-Jan: 1 ex op 28.12, surfput St.-Pieters: 1 ex op 02.12, Blauwe Toren: 1 ex op 10.12.

WINTERTALING (Anas crecca)
==========

Deze vorstgevoelige soort scoorde dankzij een zachte winter wederom hoge aantallen. Door de slechte inventarisering van de omliggende polders is het moeilijk een totaal aantalsverloop te schetsen voor de volledige regio.
Aangezien we op 30/31 december een nauwkeurig totaal bekomen van 2030 ex (zonder de polders!) mogen we gerust stellen dat het reële aantal

Wintertalingen voor de regio rond de 2500 ex schommelt.

De Achterhaven neemt niet minder dan 1560 ex voor zijn rekening. De komende jaren verwacht ik echter een dalende trend in het aantalsverloop, door het stilaan verdwijnen van de drassige polderweiden.

De Roksemput doet het dit jaar weer uitstekend, met maar liefst een piek van 860 ex op 04.12. Deze put blijft een ideaal toevluchtsoord voor vogels die in de omliggende polders foerageren, ook op doortrekkers heeft deze put een invloed. (zie fig.).

De polders blijven nog steeds stokken in de wielen steken, men kan slechts gissen naar het werkelijk aantal, temeer daar gecoördineerde tellingen met de 'wetlands' ontbreken.
Enkele losse gegevens bewijzen alleszins dat deze aantallen niet te onderschatten zijn: 100 ex te Damme in januari, 120 ex in de polders te Blankenberge in augustus, 25 ex in de Lage Moeren in februari, enz..

fig.1: Aantalsverloop op de Roksemput

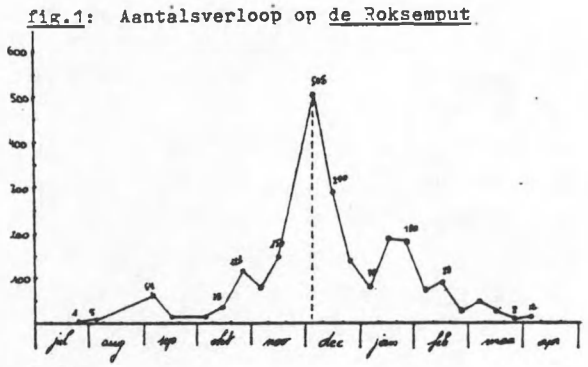
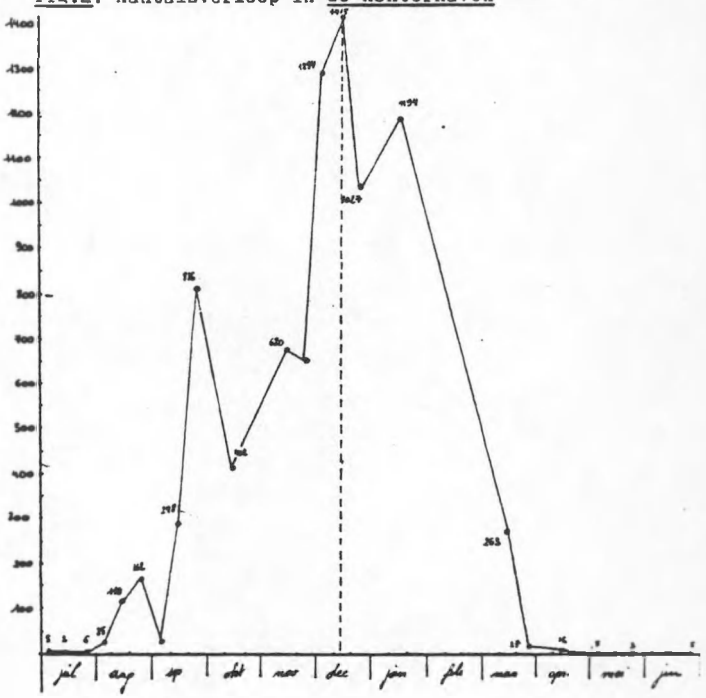

fig.2: Aantalsverloop in de Achterhaven

Het Zwin is eveneens een belangrijke pleisterplaats binnen onze regio, spijtig genoeg ontbreken de meeste gegevens door te weinig tellingen. Eén maximale telling van 250 ex op 03.12.

Enkele maxima uit andere gebieden

Jabbeke jagersput: 21 ex op 25.03, Beernem Zandwinningsput: 61 ex op 12.02, visvijver Van Haelewijn: 1 ex op 13.11, Zevenkerke put: 6 ex op 17.12, Ettelgem put: 74 ex op 05.08, Vijverhof: 13 ex op 04.12, Dievegat Knokke: 61 ex op 30.09, Zwinbosjes: 16 ex op 28.08, Vlissegem put: 153 ex op 20.02, Cloedt Knokke: 150 ex op 15.02, Laguna Beach: 1 ex op 14.12, Zuienkerke Polderwind: 9 ex op 21.01, Hoekevaart: 19 ex op 07.09, Damme weiden: 100 ex op 10.01, Hoeke steenbakkerij: 11 ex op 06.09, Oostkerke kleiputten: 22 ex op 17.03, polders Blankenberge: 120 ex op 30.08, AZ-St.-Jan: 2 ex op 14.11, Hoeke St.-Donaas: 55 ex op 02.12, Voorhaven Zeebrugge: 8 ex op 16.02, Meetkerke Lage Moeren: 25 ex op 12.02, De Vrede: 145 ex op 02.12, surfput St.-Pieters: 17 ex op 03.12, Blauwe Toren: 33 ex op 03.12, Het Zwin: 250 ex op 03.12.

WILDE EEND (Anas platyrhynchos)

Belangrijke concentraties tijdens de winterperiode vinden we in het Zwin, de Achterhaven, de Brugse vestingen, het Vijverhof, de put van Zevenkerke and last but not least de Roksemput. We zien de aantallen hier traditioneel de hoogte ingaan vanaf september en dalen vanaf maart, het begin van de paringstijd.

In het Zwin situeren we de hoogste aantallen in december (2500 ex). Tellingen tijdens het voorjaar ontbreken, niettegenstaande dit mogen

we aannemen dat 2500 ex een maximum was tijdens deze winterperiode.

De Brugse vestingen trekken zoals steeds heel wat eenden aan. Het maximum wordt bereikt in oktober met 1741 ex, het betreft hier meestal vogels die 's nachts in de Meetkerkse Moeren foerageren. Overdag vinden ze in de vestingen een rustig en veilig onderkomen plus het feit dat vele wandelaars de eenden voederen met brood. Door dit vele voederen kunnen sommige Wilde eenden tammer worden en in de vestingen blijven (nu blijven ong. 600 ex gans het jaar aanwezig). Een groot deel van die blijvers zijn bastaardeenden (ong. 250 ex - HDB). Ook de parkvijvers van het Zwin staan bij de bastaardeend zeer hoog aangeschreven. Het gevaar is groot dat de verbastering zich in sterkere mate verderzet. Hopelijk verzwakt deze tendens, of de Wilde eend wordt letterlijk het lelijke eendje.

De put van Zevenkerke is ook één van de traditionele pleisterplaatsen, 1100 ex op zo'n klein plasje en dan nog op 30 m van een drukke verkeersader, het klinkt onwaarschijnlijk. (zie fig).

Op de Roksemput valt het hoogtepunt in november met ong. 4500 ex. Als surfen op deze put tijdens de zomermaanden wordt toegelaten zal dit voor heel wat verstoring zorgen onder de circa 1000 Wilde eenden die hier reeds vanaf augustus hun toevlucht zoeken.

De Blauwe Toren valt blijkbaar niet zo in de smaak als het Vijverhof en de put van Zevenkerke, nochtans is de verstoring hier minimaal. Het maximum aantal Wilde eenden in deze winterperiode bedroeg 343 ex.

Het Vijverhof was dit jaar dank zij SK het best getelde gebied uit de regio, en geeft ons zodoende een prachtig aantalsverloop. (zie fig.). We noteren 1256 ex op 18.01.

Rest ons nog de Achterhaven waar mijn inziens de aantallen aan lager wal bleven steken, nl. max. slechts 3050 ex op 23.10. De meeste vogels verkozen zoals steeds het Insteekdok met zijn vele eilandjes en ondiepten als rustplaats.

fig.1: Aantalsverloop in de Achterhaven, gemiddelde per decade.

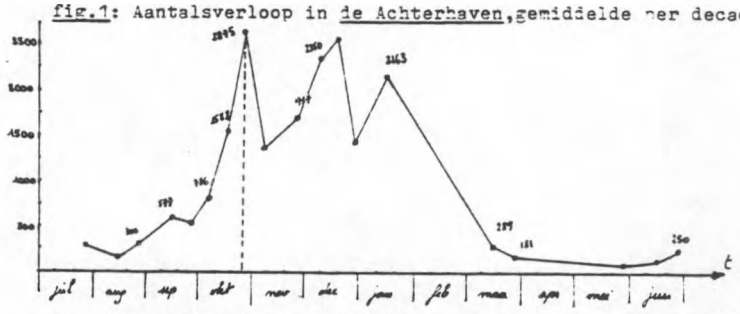

fig.2: Aantalsverloop op de put van Zevenkerke, gemiddelde per decade

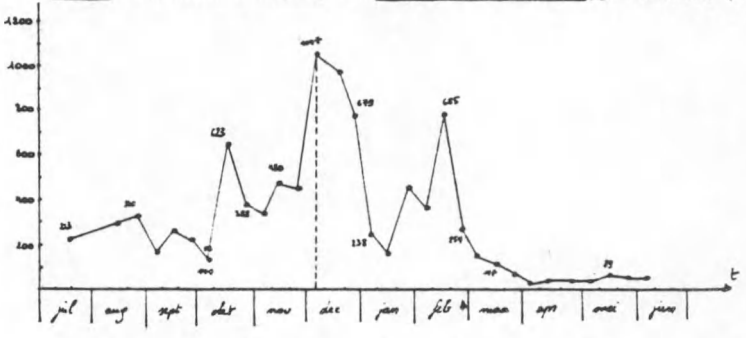

fig.3: Aantalsverloop op de Blauwe Toren, gemiddelde per decade.

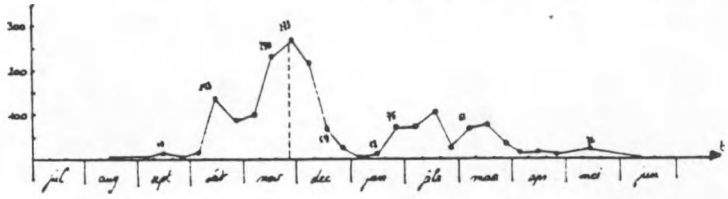

fig.4: Aantalsverloop op de Boksemput, gemiddelde per decade

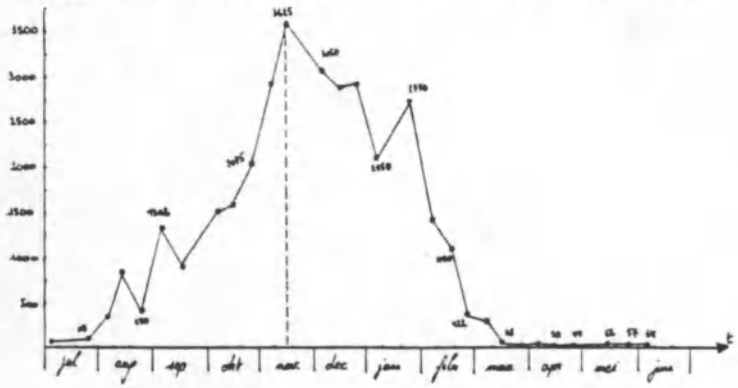

fig.5: Aantalsverloop op het Vijverhof, gemiddelde per decade

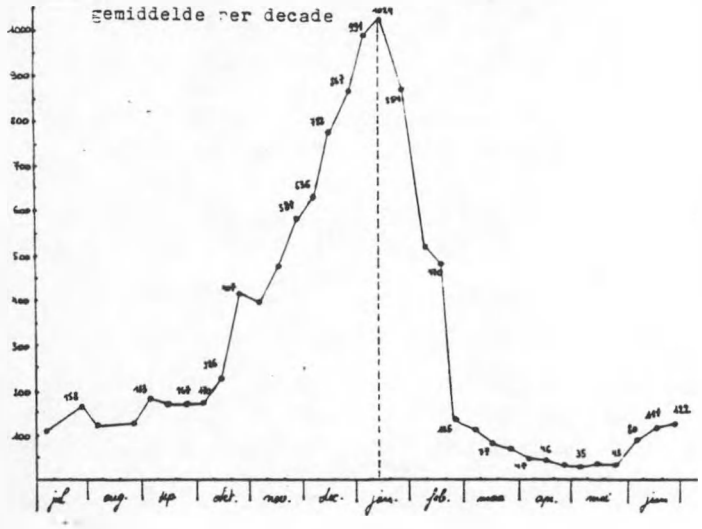

fig.6: Aantalsverloop op de put van St.Pieters, gemiddelde per decade.

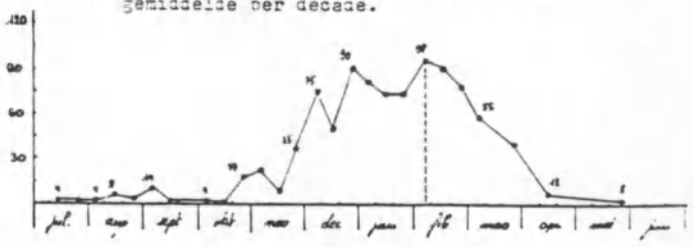

fig.9: Aantalsverloop op het Stil Ende, gemiddelde per decade.

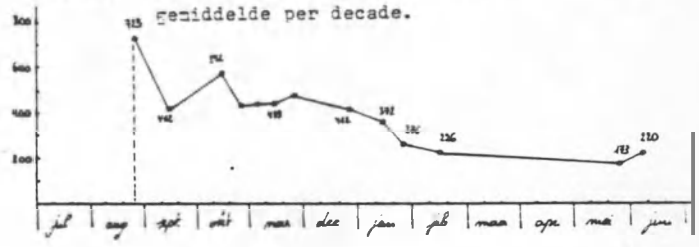

fig.8: Aantalsverloop op het A.Z.St.Jan, gemiddelde per decade

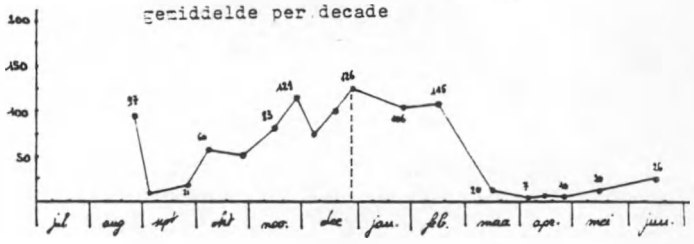
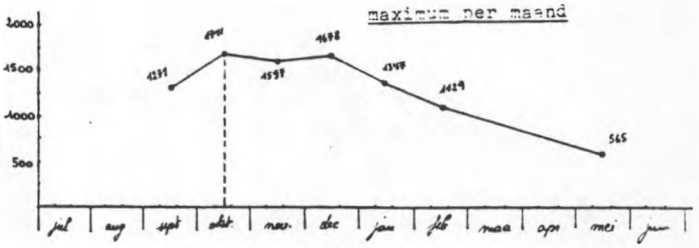

fig.7: Aantalsverloop op de Brugse Vestingen, maximum per maand

Enkele maxima uit andere gebieden

Fonteintjes: 193 ex op 19.01, put Meetkerke: 21 ex op 27.10; De Vrede: 523 ex op 02.12; Lage Moeren: 150 ex op 12.02; Zeebr. Voorhaven: 150 ex op 03.12; Hoeke St.-Donaas: 27 ex op 21.09; Haven Blankenberge: 40 ex op 05.12; Oostkerke kleiputten: 60 ex op 07.09, Afleidingskanaal traject Zelzatebrug-Siphon: 240 ex op 27.08, Hoeke steenbakkerij: 45 ex op 22.08, Hoekevaart Hoeke: 60 ex op 18.07, Polderwind Zuienkerke: 233 ex op 19.01, Lagunabeach Knokke, 212 ex op 16.11, Cloedt Knokke: 38 ex op 19.01, Zegemeer Knokke: 240 ex op 28.11, OTBR: 50 ex op 15.02, Eendekooi Lissewege: 25 ex op 04.02, Eernegem put: 137 ex op 16.12, Lac van Loppem: 26 ex op 09.11, Zerkegem put: 92 ex op 12.02, Fribona: 135 ex op 04.12, Koude Keuken St.-Andries: 105 ex op 18.12, Beernem visvijver Van Haelewijn: 364 ex op 18.12, Beernem zandwinningsput: 122 ex op 12.02, Beernem Driekoningen: 194 ex op 12.02.

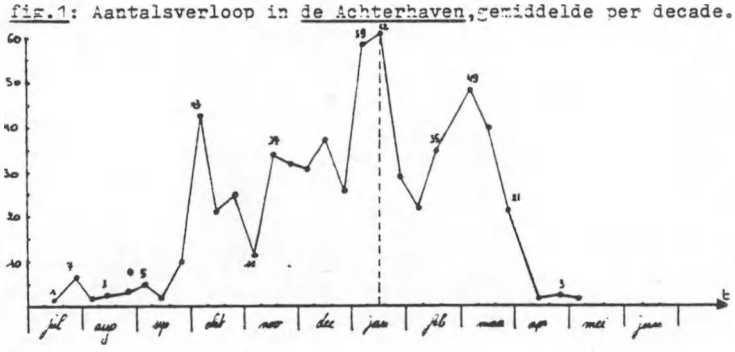
PIJLSTAART (Anas acuta)

Deze prachtige vogel komt bij ons (gans Vlaanderen) slechts voor in kleine aantallen.(totaal 1000-1500 ex). De achteruitgang van deze soort als overwinteraar is vooral te wijten aan onverantwoorde ingrepen in het natuurlandschap; rechttrekken van beken en sloten, vochtige weidebiotopen verdwijnen, enz... (Royaerd J. et al, Wielewaal 47-1981). Interessant om weten is toch dat het aantal overwinterende vogels in NW-Europa ong. 75.000 ex bedraagt, waarvan 1/3 in Groot-Brittanië (J.Flegg 1984).

Normaal gezien is het Zwin de belangrijkste pleisterplaats, (zie Desmet 1983), ditmaal bleven de aantallen echter behoorlijk laag. Tijdens een december- en januaritelling konden TDS en GDP niet meer dan 6 ex !! waarnemen. De zachte winter zal daar zeker niet vreemd aan zijn.

In de Achterhaven (zie fig) konden tot max. 69 ex worden waargenomen; wat ook beduidend lager was dan vorig jaar. De ondiepten langs de vele eilandjes van het Insteekdok vormen nog steeds een ideaal biotoop voor deze soort. Met uitzondering van de maand juni was de Pijlstaart hier het ganse jaar aanwezig.

fig.1: Aantalsverloop in de Achterhaven, gemiddelde per decade.

Enkele maxima uit andere gebieden:

Het Zwin: 6 ex op 03.12,
Roksemput: 8 ex op 17.03,
Visvijver V.Haelewijn te Beernem: 1 ex op 15.01,
Vijverhof: 1 ex op 26.12,
OTBR Herdersbrug: 4 ex op 23.02,
Hoekevaart: 2 ex op 17.03,
Oostkerke: 3 ex op 24.07,
Hoeke kleiputten: 4 ex op 18.04,
Hoeke St.-Donnaas, 1 ex op 02.12, De Vrede: 1 ex op 22.10.

SLOBEEND (Anas clypeata)

We waren lange tijd van mening dat verscheidene van onze 'wetlands' van internationaal belang waren voor deze soort (Atkinson-Willes 1976), aangezien de 1%-norm slechts 250 ex bedroeg (d.i. 1% van de NW-Europese populatie).
Sinds 1981 werd deze norm opgetrokken tot 1500 ex! Dit is niet zozeer te wijten aan een toename van de soort, wel aan een slechte inventarisering in de ons omringende landen.
Niettemin kunnen we voor onze Achterhaven gewag maken van interessante aantallen. Er pleisterden dit jaar tot max. 454 ex in dit eerder kleine gebied. Een echte toename begint eind juli (zie fig) en naarmate het broedseizoen nadert neemt het aantal Slobbers gestadig af.
De vele sloten en beken vormen voor deze soort een ideaal broedbiotoop, nochtans zal het aantal broedsels fel verminderen naarmate de opspuitingen vorderen.

Nog een belangrijke plaats is de Roksemput, ook hier is deze mooie eend praktisch het ganse jaar (uitgezonderd in het broedseizoen) aanwezig. Een hoogtepunt wordt reeds bereikt half oktober met 311 ex. Tijdens de overige wintermaanden (t.e.m. februari) blijven zo'n 200 ex de plas sieren, vanaf maart echter een sterke daling en volledig verdwijnend op het einde van mei.

Minder belangrijk, maar zeker het vermelden waard zijn de overwinteraars of doortrekkers op de put van St.-Pieters. Hier noteren we een max. van 70 ex op 25.12 (MS).

Ook op de put van Zuienkerke pleisteren tot max.75 ex op 08.01 (GDP). Gezien deze put en deze te St.-Pieters in vogelvlucht zeer dicht bij elkaar liggen, ong 1 km, is uitwisseling zeker niet uitgesloten, opgelet dus voor dubbeltellingen.

Het Zwin is hekkesluiter met max. 130 ex op 12.11. In december noteren we 70 ex, daarna afnemend tot een 20-tal in januari en februari. De laatste wnm bereikt ons op 15.04, betreffende 5 ex.

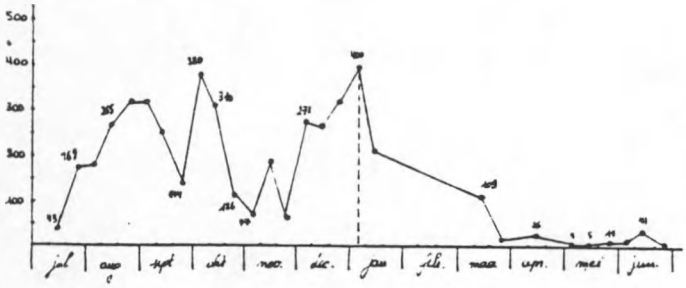

fig.2: Aantalsverloop op de Roksemput, gemiddelde per decade.

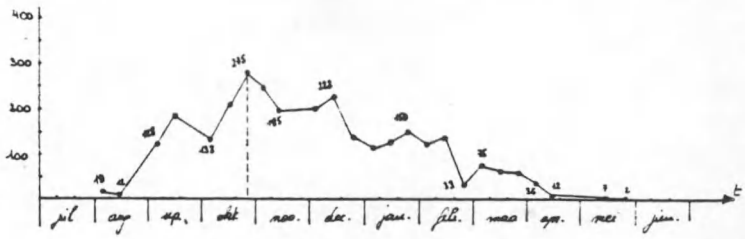
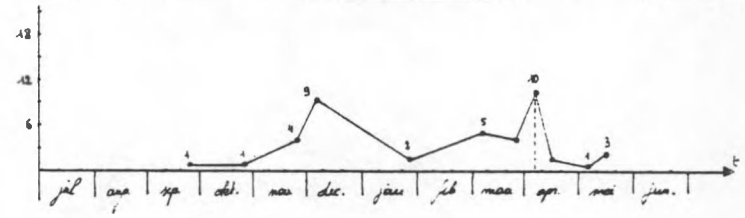

fig.3: Aantalsverloop op de Vlissemput, gemiddelde per decade

sex-ratio: Op de belangrijkste pleisterplaatsen beschikken we over te weinig gegevens, wel kunnen we hier een duidelijke dominatie merken van mannetjes en tijdens het broedseizoen is deze dominatie nog sterker (ook Desmet 1983).

Geslachtsverhouding op de Vlissegemput: Tijdens de periode van september tot en met maart ligt de verhouding hier als volgt: 25 m - 14 w, of 64 % mannetjes - 36% wijfjes.
Tijdens het broedseizoen april tot en met juni: 38 m - 10 w of 79 % mannetjes - 21 % wijfjes. Deze waarden zijn van toepassing op de meeste gebieden.

Enkele maxima uit andere gebieden:

Het Zwin: 130 ex op 12.11, Blauwe Toren: 5 ex op 25.01, Expreswegput: 2 ex op 12.04, Zevenkerke: 13 ex op 01.04, Vijverhog: 4 ex op 11.04, OTBR Herdersbrug: 30 ex op 15.02, Cloedt Knokke: 12 ex op 16.11, Laguna Beach Knokke: 7 ex op 24.11, De Vrede: 27 ex op 02.12, Hoeke St.-Donaas: 13 ex op 13.08, Blankenberge polders: 35 ex op 30.08, Afleidingskanaal traject Zeebrugge-Siphon: 25 ex op 23.09, Oostkerke: 27 ex op 17.03, Hoeke steenbakkerijen: 5 ex op 24.08, Hoekevaart: 28 ex op 18.07.

ZOMERTALING (Anas querquedula)

Het gebied van Hoeke en Oostkerke werd voor het eerst dank zij TDS grondig onderzocht. Zijn tellingen hebben aangetoond dat dit veruit de belangrijkste verblijfplaats is voor deze soort.
De Kleiputten van Oostkerke scoren bijzonder hoog (zie fig 1) en zelfs de Hoekevaart telde 19 ex op 09.08.
Voor de steenbakkerij van Hoeke en de kleiputten van St.-Donaas melden we in de periode juli tot september regelmatig een 5-tal ex.

Van de Achterhaven kregen we zoals gewoonlijk de meeste gegevens. Zoals in de vorige gebieden is de nazomer de beste waarnemingsperiode, met maar liefst 40 ex op 18.08 (JM). Opmerkelijk laat zijn de 4 ex op 11.11. In het voorjaar worden de eerste 2 koppels gesignaleerd op 08.04 daarna is de soort hier konstant aanwezig tot en met juni. (zie fig 2).

fig.1: Aantalsverloop de kleiputten van Oostkerke gemiddelde per decade.

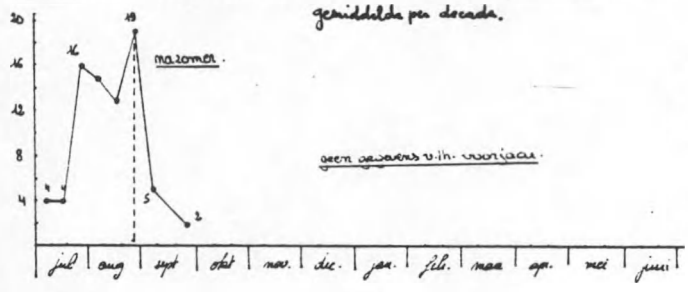
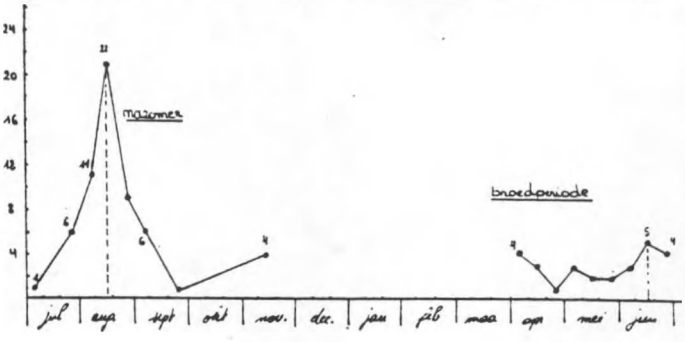

fig.2: Aantalsverloop in de Achterhaven, gemiddelde per dec

sex- ratio: In de Achterhaven leent zich enkel het voorjaar tot het maken van een geslachtsverhouding: periode april t.e.m. juni: 41 m - 14 w of 74% m - 25% w.

Enkele maxima uit andere gebieden:

Hoeke Lieveleed: 2 ex op 24.08, Hoeke Plattekreek: 2 ex op 11.07, Zwin: 1 ex op 12.05, Fonteintjes: 2 ex op 20.04, Lissewege Eendekooi: 2 ex op 01.05, Eernegem put: 1 ex op 17.03, Ettelgem moeras: 12 ex op 05.08, Roksemput: 8 ex op 07.09.

KUIFEEND (Aytya fuligula)

Dat dit duikeendje zich niet fel aangetrokken voelt tot onze 'wetlands' weten we al uit vorige jaarboeken. Ook dit jaar bedraagt het totaal voor de ganse regio amper 317 ex (mid-jan.) Bijna de helft van dit aantal vinden we terug op de Roksemput (fig 1). Van oktober tot en met april pleisteren hier regelmatig een 100-tal ex, wat uniek is voor de regio. Een hoogtepunt wordt bereikt in december: 174 ex.

Veel onregelmatiger zijn de aantallen in de Achterhaven, de hoofdprijs gaat naar de maand maart (200 ex), daarna wordt het echt zoeken naar redelijke aantallen (fig 2). De soort werd hier vastgesteld als broedvogel.

Op de put van Zevenkerke komt de soort vooral voor als wintergast. Van november t.e.m. februari foerageren hier regelmatig 10 à 20 ex, daarna nog sporadisch waargenomen in april, mei en juni.

De St.-Pietersplas geeft een identiek beeld als dat van Zevenkerke, alleen liggen de aantallen hoger: tot max. 80 ex. Uitwisseling met de Blauwe Toren komt frequent voor, gezien de kleine afstand in vogelvlucht (800m). Daardoor het onregelmatig voorkomen van een 10-tal ex hier.

Eén plaatsje waar we vorige jaren in het duister tastten qua aantallen is de Laguna Beach te Knokke. Tellingen van TDS hebben uitgewezen dat hier van december en januari regelmatig een 100-tal ex verblijven ! Het is dus zeker aanbevolen om deze put tijdens de mid-maandelijkse tellingen te bezoeken.

In de kleiputten van Hoeke St.-Donaas worden gedurende het ganse jaar Kuifeenden waargenomen (ook als broedvogel), al zij het dan ook in kleine aantallen.

sex-ratio:

plaats	voorjaar		najaar	
	% m	% w	% m	% w
Blauwe Toren	57	43	21	79
St.-Pieters	56	44	60	40
Zevenkerke	53	47	41	59
Achterhaven	66	34	-	-
St.-Donaas	53	47	43	57
Laguna Beach	-	-	41	49

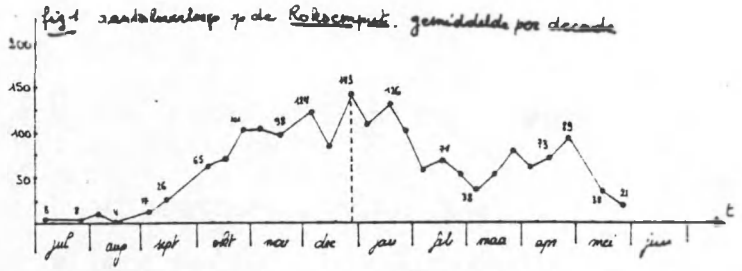

fig.2: Aantalsverloop in de Achterhaven, gemiddelde per decade.

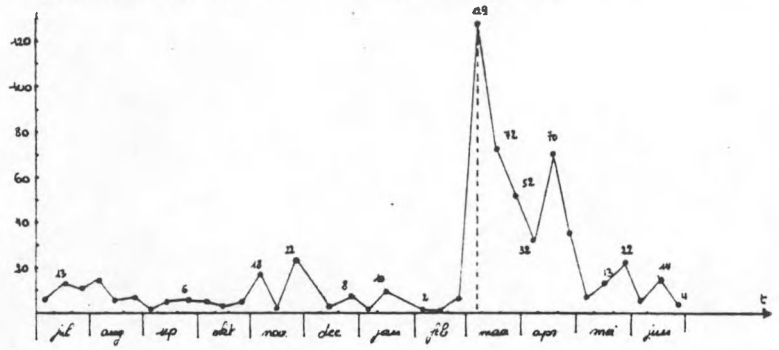

fig.3: Aantalsverloop op de St.Pietersplas, gemiddelde per decade.

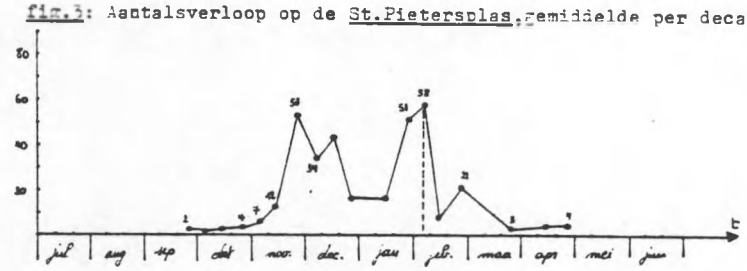
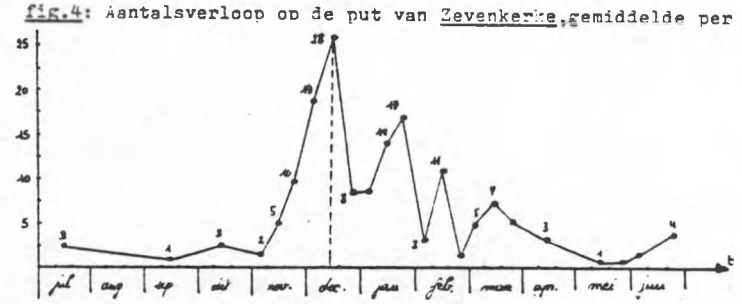

fig.4: Aantalsverloop op de put van Zevenkerke, gemiddelde per decade.

Enkele maxima uit andere gebieden.

Blauwe Toren: 23 ex op 06.02
Laguna Beach: 132 ex op 10.01
Hoeke St-Donaas: 21 op 04.07
Het Zwin: 9 ex op 29.01, de Vrede: 6 ex op 21.06, Koude Keuken: 2 ex op 22.03, Put Zerkegem: 23 ex op 01.08, Stil Ende: 9 ex op 22.01, Vijverhof: 2 ex op 23.02, Lissewege Eendekooi: 8 ex op 14.04, Bekegem: 12 ex op 10.03, put Vlissegem: 9 ex op 20.05, Polderwind: 5 ex op 05.01, Oostkerke: 5 ex op 17.03, Hoeke steenbakkerijen: 10 ex op 01.05, A.Z.-St.-Jan: 5 ex op 11.02.

TAFELEEND (Aythya ferina)

Evenals de Kuifeend scheert deze soort in onze regio geen al te hoge toppen bij zachte winters, tot max. 465 ex mid-december.
De belangrijkste 'wetlands' voor deze soort zijn zoals steeds de Achterhaven, de St.-Pietersplas, de Blauwe Torenput en de Roksemput.

In de Achterhaven worden vooral in het najaar, vanaf september tot en met december, de meeste Tafeleenden waargenomen. Het achterwege blijven van langdurige strenge vorst heeft de aantallen de rest van de winterperiode aan de lage kant gehouden. De vogels alhier verkiezen nog steeds het putje van Distrigas als rust- en foerageerplaats.

De St.-Pietersplas en de Blauwe Torenput zijn nog steeds van groot belang voor deze soort, zij het dan enkel voor de periode van oktober tot en met april. Tellingen uitgevoerd op hetzelfde tijdstip tonen aan dat er uitwisseling voorkomt. De hoogste aantallen worden op rekening van de

St.-Pietersplas geschreven (zie fig 2 en 3).

Zoals in de Achterhaven is de Tafeleend ook maandelijkse kost op de Roksemput, de eventuele surfaktiviteiten in de toekomst kunnen hier echter stokken in de wielen steken. Dit jaar werd een maximum bereikt van 219 ex op 18.12 (GDP). Zelfs tijdens de zomermaanden noteren we hier een 10-tal ex. (cfr. Achterhaven).

fig.1: Aantalsverloop in de Achterhaven, gemiddelde per decade.

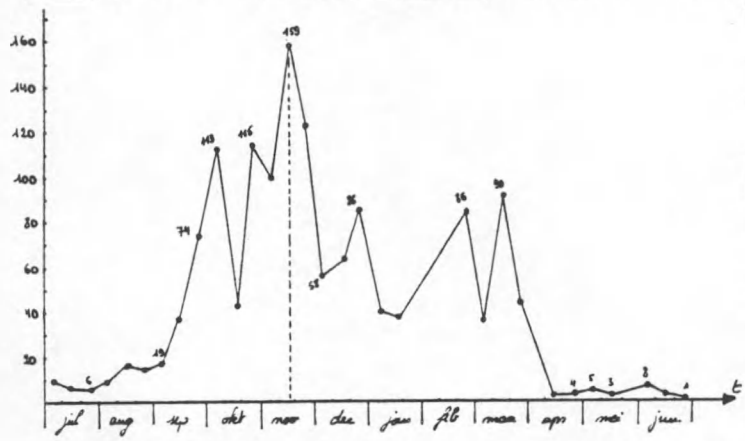

fig.4: Aantalsverloop op de Roksemput, gemiddelde per decade

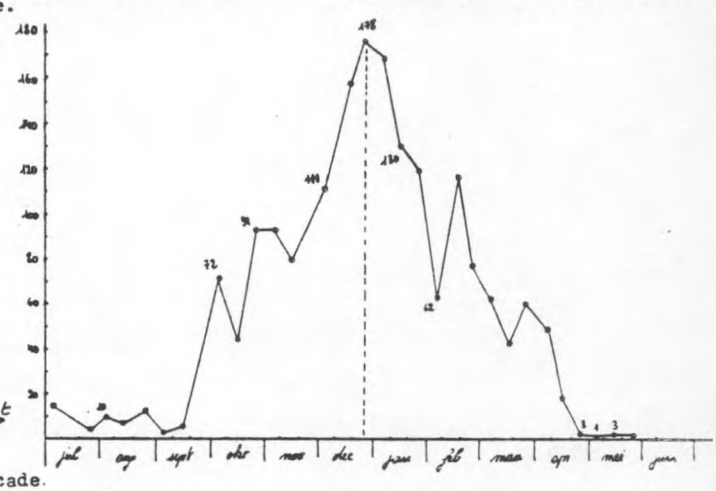

fig.2: Aantalsverloop op de St.Pietersplas, gemiddelde per decade.

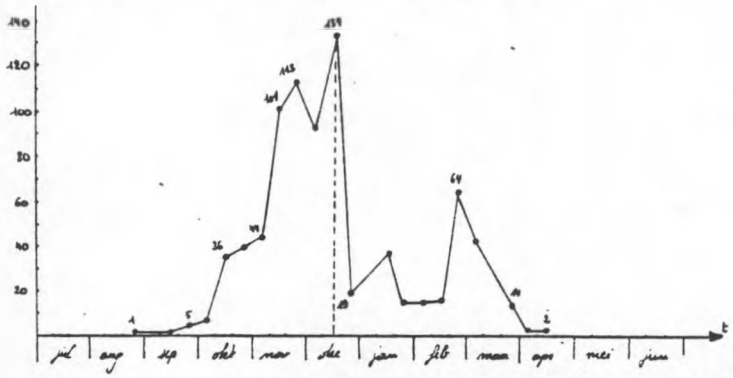
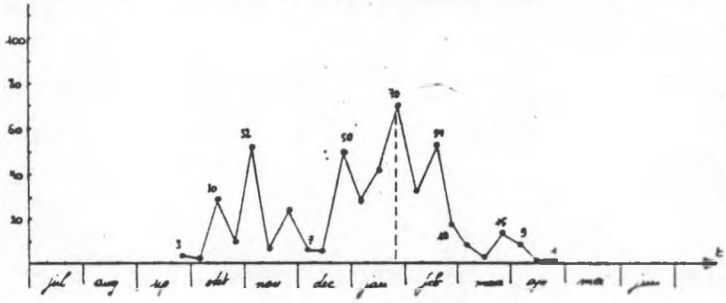

fig.3: Aantalsverloop op de Blauwe Toren, gemiddelde per decade

sex-ratio:

Blauwe Toren:	najaar:	374 m - 256 w	
		59 % - 41 %	
	voorjaar:	366 m - 259 w	
		58 % - 42 %	
St.-Pieters:	najaar:	1042 m - 909 w	
		53 % - 47 %	
	voorjaar:	137 m - 118 w	
		54 % - 46 %	

Enkele maxima uit andere gebieden:

Fonteintjes: 2 ex op 12.01, De Vrede : 17 ex op 02.12, Hoeke St.-Donaas: 7 ex op 21.09, A.Z.St.-Jan: 3 ex op 29.01, Hoeke steenbakkerijen: 6 ex op 19.04, Polderwind: 1 ex op 09.02, Laguna Beach: 3 ex op 14.12, Zegemeer: 4 ex op 28.11, Cloedt Knokke: 47 ex op 24.01, Vlissegem put: 4 ex op 29.02, Vijverhof: 6 ex op 07.12, Brugse Vestingen: 2 ex op 19.02, Zevenkerke: 10 ex op 09.03, Koude Keuken: 2 ex op 18.12.

TOPPEREEND (Aythya marila)

Eerder zeldzame zwemvogel die slechts in enkele gebieden zoals de Achterhaven, de Roksemput en het Zwin frequenter voorkomt, doch in zeer kleine aantallen.

18.07 : 2 m	Zeebr./Dudz.	(1 m pleistert tot 08.08)	TDS GO
30.07 : 1 w	Blauwe Toren		GDP
16.09 : 1 m	Zeebr./Dudz.	(pleistert tot 19.09)	TDS
25.09 : 1 m	Vlissegem put	(pleistert tot 05.10)	CR
01.11 : 1 w	Zeebr./Dudz.	(pleistert tot 19.11)	FV BJ TDF FW GDP TDS GO
13.11 : 4 ex	Zwin		GBu LMa

23.11 : 2 w	Zeebr./Voorhaven		TDS
04.12 : 1 w	Roksemput	(pleistert tot 30.12)	FDR
06.12 : 1 w	St.-Pieters put	(pleistert tot 08.12)	MS
15.12 : 1 w	Zeebr./Dudz.	(pleistert tot 18.12)	TDS GDP FDR
17.12 : 1 w	Zevenkerke		FDR
31.12 : 9 ex	Zeebr./Voorhaven		VWG-Gent
02.01 : 3m,7w	Zeebr./Voorh.	(pleisteren tot 10.02)	GDP TDS JM NE
10.01 : 1 m	Laguna Beach	(pleistert tot 21.01)	TDS
18.01 : 1m,1w	Zwin		TDS JVG
19.01 : 1 m	Zeebr./Dudz.		GDP TDS
05.02 : 1m,4w	Roksemput		JM FDS PBu TDF
10.02 :13 ex	Zeebr./Voorh.	(idem als 31.12)	VWG-Gent
11.02 : 1 w	St.-Pieters put		MS
16.02 : 1m,5w	Zeebr./Voorh.	(laatste ex cfr 31.12)	TDS
18.02 : 5m,6w	Zwin		NE
05.03 : 1m,5w	Roksemput	(pleisteren tot 10.03)	JNM-Br.
12.03 : 1 w	Zwin	(pleistert tot 15.03)	GBu LMa
01.04 : 1 m	Roksemput	(pleistert tot 07.04)	JM RDJ
16.04 : 3 ex	Roksemput		PBu

Op een totaal van minimum 62 verschillende vogels noteren we 18 ad m.

KROONEEND (Netta rufina)

Wederom enkele wnm van deze zeldzame en prachtige vogel, met moet echter wel rekening houden met ontsnapte ex.

07.09 : 1 w	Roksemput	(pleistert tot 19.11)	JM TDF PF FW GDP
06.01 : 1 w	Zeebr./Dudz.	(pleistert tot 19.11)	GDP TDS TDF FW FV BJ
11.04 : 1 w	Zeebr./Dudz.		PK
16.05 : 1 m	Zevenkerke		FW SLT

CASARCA (Tadorna ferruginea)

03.07 : 1 ex	Zeebr./Dudz.	(pleistert tot 31.08)	MaP, TDS
12.05 : 1 ex	Zwin		TDS

SIBERISCHE TALING (Anas formosa)

Deze eigenaardige wnm gebeurde op de St.-Pietersput door M. Seys.
De vogel was zeer schuw en ging onmiddellijk op de vleugels (mond.med.MS)

26.11 : 1 m	St.-Pietersput	MS

IJSEEND (Clangula hyemalis)

We kregen dit boekjaar een bijna uitzonderlijk aantal gegevens te verwerken. De IJseend komt vooral langs de kust en zelden in het binnenland voor, de wnm op de Roksemput en de put van Vlissegem vormen hierop een uitzondering.
Bij ons is deze vogel uitsluitend wintergast, toch noteren we voor België 3 augustuswnm; de 1° dateert uit 1976, nl. 1 ad wijfje in het Zwin (Lippens et.al 1977). Op 13.08.81 1 wijfje te Zeebrugge (TDS) en tenslotte 1 mannetje op 02.08.81 te Doel (G.Huyskens en J.Goovaerts).
Ook voor de maand juni noteren we 2 wnm, o.a. 1 imm. te Kalmthout 1980 (H.Voet en M.Slootmaekers). (gegevens C.Steenman 1983)

Het voorkomen in de Brugse regio:

Het is moeilijk een degelijke verklaring te vinden voor de plotse verschijning van de soort langs onze kust, tenminste in zulke aantallen.

Wat opvalt is de bijna gelijktijdige aankomst in het Zwin (20.11), de Roksemput (16.11) en nabij de Blankenbergse haven (23.11).
Op 12.12.83 noteren we reeds 8 pleisterende IJseenden in onze regio, waarvan 6 ex in het Zwin !
Voor de kust van Zeebrugge zien we op 16.03.84 een groep van maar liefst 10 ex verschijnen, waaronder zeker 2 m. Ze blijven ter plaatse tot 13.04. Dit geeft ons een totaal van 20 pleisterende ex gedurende deze winterperiode. Opmerkelijk daarbij is dat zowel in het Zwin als op de Roksemput 1 ex in de maand mei aanwezig was !

Terugblik:

Volgend schema geeft een overzicht van pleisterende IJseenden sinds 1979/80.

79/80 :	0		
80/81 :	03.11 : 1 m, 1 juv	Zeebr./Dudz.	TDS
	15.02 : 1 w	Roksemput	JNM-Br.
81/82 :	13.08 : 1 w	Zeebr./Dudz.	TDS
	14.11 : 1 w	Blankenberge	PeL
	13.12 : 1 w	Zeebr./Dudz.	JNM-Br. TDS
	24.12 : 1 m	Zwin	GBu
82/83 :	18.12 : 1 w	Zeebr./Dudz.	-

Waarnemingen tijdens het winterhalfjaar 83/84:

16.11 :	1 w	Roksemput (pleistert tot 04.03)	PBu e.a.
20.11 :	1 m, 1 w	Zwin	FW TDF
23.11 :	1 ex	Blankenberge kust	TDS
16.12 :	1 w	Vlissegemput (pleistert tot 12.01)	CR
16.12 :	6 ex	Zwin	GO FDS TDS
januari:	1m, 2à3w	Zwin	GBu BBu e.a.
07.01 :	1 w	Zeebrugge (dood)	PB FB
februari:	1m, 1à3w	Zwin	GBu BBu e.a.
maart :	1m, 1à2w	Zwin	GBu BBu e.a.
04.03 :	1m, 1w	Roksemput (1m pleistert tot 25.04)	PBu GDP JM e.a.
16.03 :	3m, 6w	Fonteintes Blankenberge (pleisteren tot 13.04, van 30.03 + 1w)	TDS GDP NE CW JM RDJ
april :	1m, 1à2w	Zwin	vele wnm
01.05 :	1 m	Zwin (pleistert tot 27.05)	TDS GBu BBu
18.05 :	1m (zkl)	Roksemput	PBu

Bespreking pleistergebieden

Zeebrugge kust: Hier pleisterde eerst een groep van 3 m en 6 w vóór de kust, vanaf 30.03 kwam er nog 1 w bij, wat het totaal op 10 ex bracht. Meestal verbleven de vogels een 150-tal meters uit de kust, maar op sommige dagen zelfs in de branding en in ondiepe plassen op het strand.

Het Zwin: Aan de hand van de 67 wnm kunnen we veronderstellen dat hier max. 2 m en 4 w vertoefden (december). De Zwinplassen vormen een ideale rustplaats, temeer daar de zee vlakbij is. Doordat de vogels regelmatig op zee foerageren krijgen we nogal verschillende gegevens in het aantalsverloop. Laatste wnm op 27.05.(TDS)

Roksem: Reeds menig maal mochten we hier het verblijf van een IJseend noteren. Op een bepaald ogenblik werd hier zelfs 1 m + 1 w opgemerkt (04.03.83). Ook hier gaat de IJseend soms op voedseltocht, waarschijnlijk op zee, aangezien de vogel op bepaalde dagen niet aanwezig was. Op 18 mei was 1 ad mannetje in zomerkleed (slechts 1 dag) aanwezig.

Vlissegem: Deze zeer kleine put kwam reeds meerdere malen in opspraak door zijn stijgend belang als pleisterplaats voor watervogels tijdens de winterperiode (cfr. gebiedsbespreking).

Het verblijf van een IJseend gedurende 28 dagen staaft deze veronderstellingen. Omtrent het foerageergedrag van dit ex hebben we geen gegevens.

BESLUIT: We kunnen dus zeker gewag maken van een uitzonderlijk aantal pleisterende IJseenden in onze regio, nochtans moeten we voorzichtig blijven met zulke uitspraken. Veel IJseenden trekken immers ongemerkt boven zee voorbij of blijven ver uit de kust foerageren. Zo vinden we bvb voor 80/81 4 trekgegevens betreffende 11 ex (P.Lust 1982).
Daar de kuststrook tijdens de laatste 5 winterperiodes omzeggens niet onderzocht werd kan men moeilijk beweren dat er hier geen IJseenden aanwezig waren. Ook het gebruikte materiaal is van groot belang, zonder telescoop zijn deze eenden op zee onmogelijk te determineren omwille van de afstand.
Misschien ligt het antwoord gewoonweg in het feit dat de IJseenden deze winter door bepaalde omstandigheden zoals voedselaanbod, weersomstandigheden enz... dichter onder onze kust zijn gebleven. Interessant zou zijn te weten of in meer traditionele overwinteringsgebieden zoals Groot-Brittannië en Nederland eveneens meer IJseenden meer IJseenden werden waargenomen deze winter.

ZWARTE ZEEEND (Melanitta nigra)

Langs de kuststrook is deze soort een regelmatige verschijning, op sommige dagen kunnen honderden ex voorbijtrekken. Nooit pleisteren hoge aantallen voor de Oostkust, dit in tegenstelling met de Westkust, waar in de omgeving van de Vlaamse Banken soms duizenden ex verblijven.
Er ligt één 'binnenlandwnm' voor: 3 w op het Vijverhof te St.-Michiels.
In het Zwin pleisteren vooral van begin januari tot half maart regelmatig ex, met de hoogste aantallen in februari: o.a. 4 m en 9 w op 12.02 en 2 m en 12 w op 22.02 (GBu BBu). Ook in april één wnm.
Op het insteekdok in de Achterhaven vooral wnm van half november tot begin december, meestal gaat het hier om 1 à 3 ex.
Max 4 ex op 03.12 (GO), februari is hekkesluiter met nog 2 w op 04.02.
Langs de kust zelf (Wenduine, Blankenberge, Heist) slechts enkele wnm van pleisterende vogels. De Voorhaven van Zeebrugge daarentegen valt beter in de smaak bij deze vogels: één vroeg wijfje van 10.08 tot 25.09. Daarna regelmatig aanwezig met enkele ex van november tot begin april. Max. 36 ex op 12.02.

GROTE ZEEEND (Melanitta fusca)

Deze soort is jaarlijks veel minder talrijk dan de Zwarte zeeëend, ook dit jaar slechts enkele gegevens:

12.11 : 1 ex	Zeebr./Duds.	TDS
01.12 : 1 ex	Zeebr./Voorhaven (pleistert tot 03.12)	TDS
02.12 : 1 w	Zeebr./Dudz.	JM GO GDP
15.12 : 1 w	Zwin	TDS
21.12 : 1 m	Zeebr./Dudz. (pleistert tot 25.12)	FDR FW MaP
19.02 : 3 ex	Zeebr./Voorhaven	GO

ZEEEEND SPEC (Melanitta spec.)

Een wnm van 30 ex op 29.08 voor het Zwin NE CW

ZEEKOET (Uria aalge)
==========

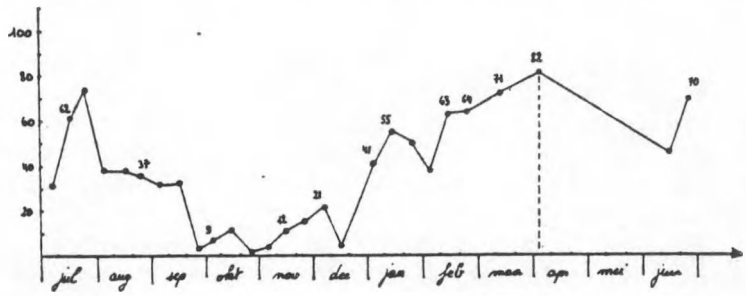
Slechts 4 gegevens werden ontvangen, de vogels die dichtbij de kust verblijven zijn meestal stookolieslachtoffers. De soort komt in de winterperiode beslist meer voor dan blijkt uit de fragmentarische wnm.

12.01 : 1 ex	Zwinplas	(aanwezig tot 15.01)	vele waarnemers
19.01 : 1 ex	Zeebr./Dudz.		MaS GDP
01.02 : 1 ex	Zeebr./Voorhaven	(aanwezig tot 12.02)	TDS
07.02 : 2 ex	Blankenberge		-

EIDEREEND (Somateria mollissima)
==========

Langs de Oostkust zijn Eiders jaarvogels, overzomerende ex betreffen vooral onvolwassen ex.
In de havengeul te Blankenberge overwinteren bijna jaarlijks een groepje Eiders: 1° wnm van 1 ex op 23.11, vervolgens 12 ex op 10.12, 18 ex op 04.01, 14 ex op 12.02 en tenslotte 46 ex op 20.04.
In de Voorhaven is de Eider een jaarvogel, de vogels verblijven ook wel eens langs het strand te Heist. Voor aantalsverloop zie onderstaande fig., mogelijk dankzij de vele tellingen van TDS GO GDP.
Op het insteekdok in de Achterhaven van juli tot eind september regelmatig 1 ex aanwezig, max. 4 ex op 05.09.
Ook voor de kust van het Zwin noteren we de aanwezigheid van een 10-tal Eiders in november.

fig 1: Aantalsverloop Zeebr./Voorhaven + kust Heist, max. per decade.

STELLERS EIDEREEND (Polysticta stelleri)
==========

De wnm gebeurde te Heist langs de oostelijke havendam op 31.12.83.
Indien gehomologeerd is dit de eerste wnm voor België.
Een uitgebreide nota over de wnm van dit ex in wijfjeskleed verscheen in Ornis Flandriae (3:33-36.G.Desmet et.al.).

ROSSE STEKELSTAARTEEND (Oxyura jamaicensis)
==========

Terug 1 wnm van deze vrij zeldzame soort in Het Zwin.

15.11 : 1 ex	Het Zwin	LMa DV

ZAAGBEK SPEC (Mergus spec)
==========

Op 26.06 werd 1 w waargenomen op de put van Vlissegem, een zeer eigenaardig tijdstip. Het is wel spijtig dat de soort niet kon worden bepaald. Uit de voorgaande jaren zijn meerdere pogingen en ook geslaagde overzomeringsgevallen bekend van de Middelste zaagbek.

GROTE ZAAGBEK (Mergus merganser)

Op de meeste plassen blijft de Grote zaagbek een vrij zeldzame verschijning in normale-zachte-winters. Er liggen dan ook maar een gering aantal gegevens voor van deze soort.
Enkel de put van Roksem kan op het regelmatige bezoek rekenen tijdens de winter, ook hier blijven de aantallen meestal klein.

31.10 : 1 w	Blauwe Toren		MS
15.11 : 1 m	Blauwe Toren		GO
november: 1 ex	Zeebr./Dudz.		vele waarnemers
03.12 : 1 w	Roksemput		LVR FDS TDF JM FW
15.12 : 1 w	Vijverhof		SK
19.12 : 1 m	Polderwind	(overvliegend)	-
december: 1 ex	Zeebr./Dudz.		vele waarnemers
18.01 : 1m, 1w	Roksemput		PBu
21.01 : 1 w	Zeebr./Dudz.	(pleistert tot 10.12)	JM GO GDP RDJ
28.01 : 4m, 6w	Roksemput		PBu
02.03 : 2m, 3w	Roksemput		JM PBu
08.03 : 2 ex	Zegemeer	(overvliegend)	PBu

Sex-ratio: Er werden slechts 8 m en 14 w genoteerd, wat een verhouding geeft van 36 % m en 64 % w.

MIDDELSTE ZAAGBEK (Mergus serrator)

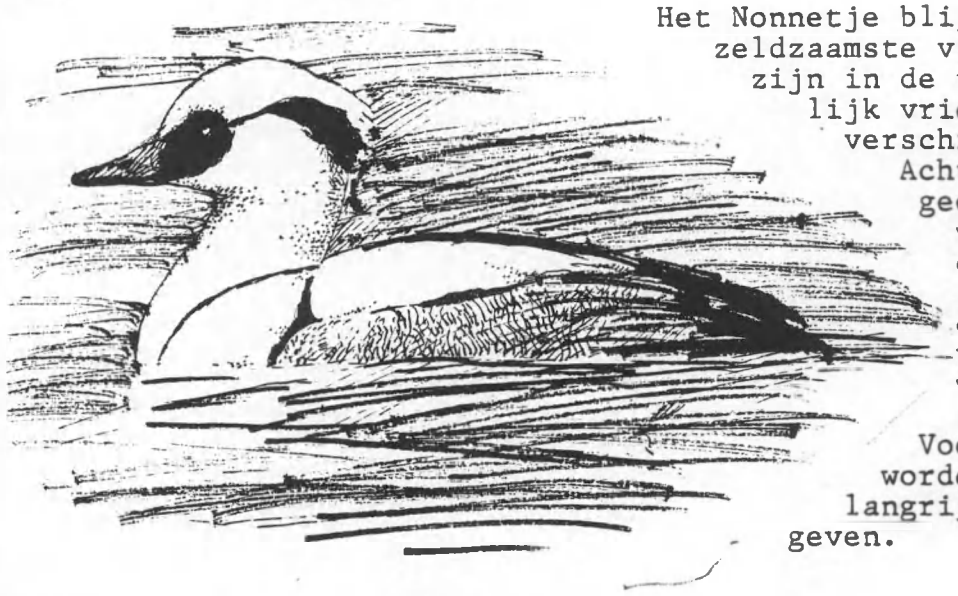
Deze soort komt in tegenstelling tot de Grote zaagbek vooral voor op zout en brak water, de meeste wnm beperken zich dan ook in hoofdzaak tot de kuststrook. Niettegenstaande dit krijgen we toch 2 gegevens uit het 'binnenland', nl. de Roksemput en de put Fribona te Oostkamp. Aan de kust zijn vooral het Zwin en de Voor- en Achterhaven belangrijk.
Opmerkelijk is de overzomering in de Voorhaven van 1 w in juli-september (TDS). Dit ex werd hier in juni '83 ook reeds vastgesteld, het betreft één van de weinige overzomeringsgevallen voor België !

29.07 : 1 w	Zeebr./Voorh.	(pleistert tot 17.09)	TDS
18.10 : 1 w	Zeebr./Dudz.		FV
12.11 : 1 w	Blankenberge Spuikom		MaP
14.11 : 1 m	Heist kust		TDS
14.11 : 1 m, 1 w	Zeebr./Voorh.		TDS
17.11 : 2 w	Zeebr./Dudz.		GDP
19.11 : 1 m	Roksemput	(pleistert tot 20.11)	FDS JM
23.11 : 1 w	Zeebr./Dudz.	(pleistert tot 05.12)	GO FV TDS
03.12 : 1 m	Zeebr./Voorh.	(pleistert tot 05.12)	MaP TDS
05.12 : 1 m	Zeebr./Voorh.	(pleistert tot 21.01)	TDS
18.12 : 1 w	Fribona Oostk.	(pleistert tot 31.12)	PK
29.12 : 2 m, 2 w	Zeebr./Dudz.		GDP
januari:4 m, 4 w	Zeebr./Dudz.		vele wnm

26.02 : 1 w	Zwin	CR
februari: 3m, 3w	Zeebr./Dudz.	vele wnm
18.03 : 1 w	Zwin	TDS
31.03 : 7 m, 7 w	Zeebr./Dudz.	GO
maart : 5 m, 5 w	Zeebr./Dudz.	vele wnm
06.04 : 1 m, 2 w	Zeebr./Voorh.	TDS
06.04 : 2 m, 2 w	Zeebr./Dudz.	GDP TDS
08.04 : 3 m, 2 w	Zwin	GBu BBu NE FW LMa
14.04 : 1 m, 1 w	Fonteintjes (1 w pleistert tot 26.04)	NE FW

Sex-ratio: Er werden min. 71 verschillende ex genoteerd, waarvan de verhouding als volgt ligt: 33 m - 38 w of 46 % m - 54 % w.

NONNETJE (Mergus albellus)

Het Nonnetje blijkt bijna steeds de zeldzaamste van de zaagbekken te zijn in de regio, het moet eigenlijk vriezen eer de soort hier verschijnt. Enkel in de Achterhaven was de soort gedurende de volledige winterperiode aanwezig, dit onderstreept eens te meer het belang van dit tijdelijke gebied voor pleisterende watervogels.

Voor de Achterhaven worden hier enkel de belangrijkste gegevens weergegeven.

12.11 : 1 w	Zeebr./Dudz.	FV BJ TDS
01.12 : 4 w	Zeebr./Dudz.	GDP
15.12 : 6 w	Zeebr./Dudz.	FV BJ GDP
16.12 : 2 w	Roksemput	PBu
18.12 : 8 m, 19 w	Zeebr./Dudz.	FDR HDB
21.12 : 2 m, 17 w	Zeebr./Dudz.	FDR GO FW SLT
31.12 : 3 w	Roksemput (1 w pleistert tot 02.01)	PBu
22.12 : 1 m, 2 w	Hoeke St.-Donaas	JNM-Br.
07.01 : 2 m, 9 w	Zeebr./Dudz.	vele wnmers
21.01 : 5 m, 11 w	Zeebr./Dudz.	vele wnmers
22.01 :12 m, 30 w	Zeebr./Dudz.	FW FDR JM
25.01 : 1 w	Lissewege Eendekooi	JNM-Br.
28.01 : 2 m, 17 w	Zeebr./Dudz.	GDP FV BJ
29.01 : 1 m, 1 w	Roksemput	JM
04.02 : 1 m, 7 w	Zeebr./Dudz.	GDP TDS
10.02 : 1 ex	Hoeke St.-Donaas	-
12.02 : 3 m, 11 w	Zeebr./Dudz.	GDP NE
17.02 : 1 m	Vlissegem put	CR
26.02 : 1 m	Zwin	CR
04.03 : 6 m, 18 w	Zeebr./Dudz.	GDP
05.03 : 3 m, 1 w	Zeebr./Dudz.	VWG-Br.
07.04 : 1 w	Hoeke St.-Donaas	FW PF
17.04 : 1 w	Hoeke St.-Donaas (pleist.tot26.04)	vele wnmers

Sex-ratio : Het aantal wnm bedraagt 469 ex (dubbeltellingen inbegrepen) en de geslachtsverhouding ligt als volgt: 93 m - 376 w of 20 %-80%.

BRILDUIKER (Bucephala clangula)

In de regio zijn er 3 belangrijke gebieden, vnml. de Achterhaven, Het Zwin en de put van Roksem.

De Achterhaven: Reeds eind augustus 1 ex in wijfjeskleed, eerst gezien op 27.08 (PK BC PS) en bleef zeker ter plaatse tot 19.09. Het betreft hier een zeer vroege wnm en één van de weinige augustusgevallen in België Een volgend ex pas eerst op 23.10: 1 w.
Vanaf half november tot begin april zijn kontinu ex aanwezig. Tenslotte is er nog de zeer merkwaardige wnm van 1 koppel op 03.06 (GDP MaS MS) De dag voordien (02.06) werd eveneens een koppel waargenomen op de put van Vlissegem (CR), waarschijnlijk dezelfde vogels !

Roksemput: De eerste vogels verschijnen hier ook in de laatste helft van oktober en er blijven ex tot half mei ter plaatse. Voor een put die tamelijk ver van de kust ligt mogen we hier spreken van grote aantallen. (zie fig.).

Het Zwin: Vanaf begin november tot half maart regelmatig wnm, nooit meer dan 10 ex.

Opvallend is de vrij gelijktijdige aankomst rond 22.10 in de verschillende gebieden.

Enkele maxima uit andere gebieden:

put St.-Pieters: 5 ex op 30.03, Blauwe Toren: 4 w op 11.11, De Vrede: 1 w op 22.10, Blankenbergs vaartje: 2 w op 15.12, Zegemeer: 1 w op 06.03, Vlissegem put: 1 koppel op 02.06, Zevenkerke: 1 w op 06.03.

fig.1: Aantalsverloop in de Achterhaven,gemiddelde per decade.

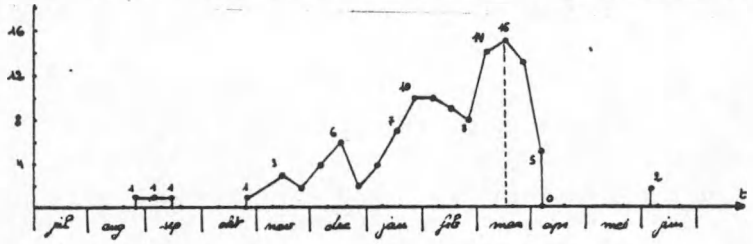

fig.2: Aantalsverloop op de Roksemput,gemiddelde per decade.

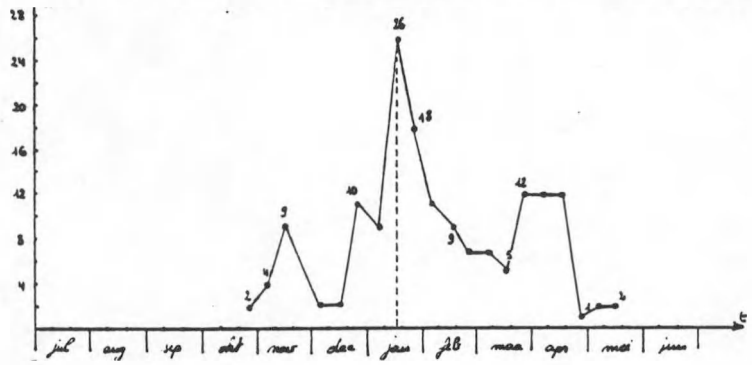
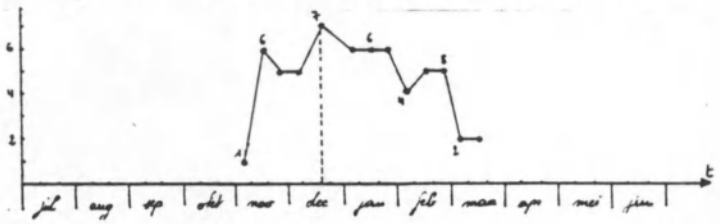

fig.3: Aantalsverloop in het Zwin,gemiddelde per decade.

IV BROEDGEVALLEN WATERVOGELS door Georges De Putter

DODAARS (Tachybabtus ruficollis)

Bekegem put	2 p	FDS
Fonteintjes	4 p	MaP
Bulskampveld	3 p	WIG
Achterhaven	3 p	TDS GDP GO
Lissewege jagersput	1 p	GDP GO
TOTAAL	13 p	

Dit strookt zeker niet met de werkelijkheid, spijtig genoeg ontvingen we geen gegevens uit andere gebieden.

FUUT (Podiceps cristatus)

Roksem	1 p (0 juv)	FDS
Zerkegem put	1 p (0 juv)	FDS
Expresswegput	1 p (3 juv)	FDS
Hoeke steenbakkerij	1 p (1 juv)	TDS
St.-Pieters surfput	1 p (1 juv)	MS
Snellegem put	1 p (4 juv)	RDJ
V.Haelewyn put	1 p	WIG
Hoeke St.-Donaas	2 p	FV BJ FDS JM
Ettelgem put	1 p	LDq
Vloetemveld	1 p	LDq
Zwaenhoek	1 p (2 juv)	JM
Vijverhof	3 p	SK
Blauwe Toren	3 p (3 juv)	GDP
Blauwe Toren 2°ronde	3 p (6 juv)	GDP
TOTAAL	24 p (20 juv)	

Een grote tegenvaller dit jaar zijn de spoorwegputten van Steenbrugge, naar het schijnt kwamen hier geen futen tot broeden. Anderzijds werd het een tamelijk volledig overzicht voor onze regio. In de toekomst kan men wel nog beter letten op het aantal jongen die het nest verlaten.

ZOMERTALING (Anas querquedula)

Hoekevaart	1 p	BBu
Achterhaven	1 p (3 juv)	HS
Hoeke-Oostkerke	3 à 5 p	TDS

Door de verborgen leefwijze van het wijfje met haar jongen is een juiste weergave onmogelijk.

MEERKOET (Fulica atra)

Roksem	1 p	FDS
Bekegem put	4 p (10 juv)	FDS
Hoeke St.-Donaas	2 p (6 juv)	NE
De Vrede	1 p (1 juv)	NE
Romboutswerven Hoeke	2 p (5 juv)	CW
Minnewater Brugge	1 p	JD
Achterhaven	15 p	TDS
V.Haelewyn Beernem	2 p	WIG DXR
Kijkuit Beernem	2 p	VWG-Beernem

Damme polders	1 p	CW
St.-Pietersplas	1 p (1 juv)	MS
Ettelgem put	2 p (10 juv)	JM
Blauwe Toren	2 p (4 juv)	GDP
Lissewege jagersput	2 p (4 juv)	GDP GO
TOTAAL	38 p (41 juv)	

Dit is slechts een klein gedeelte van de broedpopulatie in onze regio, belangrijke gegevens van ondermeer de Fonteintjes, Hoekevaart en de polders ontbreken.

KUIFEEND (Aythya fuligula)

Heist kleiputten	1 p	TDS
Zerkegem put	1 p (2 juv)	FDS
Ettelgem put	1 p (4 juv)	PBu
Ettelgem weiden	1 p (6 juv)	PBu
Jabbeke put	2 p (18 juv)	JM
Hoeke St.-Donaas	1 p (10 juv)	TDS
TOTAAL	7 p (40 juv)	

Het belangrijkste gebied, nl. de Achterhaven, werd ditmaal over het hoofd gezien, nochtans komen hier de laatste 2 jaar een 6 à 10 koppels tot broeden. We kunnen dus gerust een minimum van 15 broedkoppels voor-opstellen in onze regio.

SLOBEEND (Anas clypeata)

Hoeke-Oostkerke	6à8 p (5 juv)	TDS
Zwaenhoek	1 p (4 juv)	JM
Achterhaven	min 2 p (14 juv)	GDP
TOTAAL	11 p (23 juv)	

Ook een zeer moeilijk te inventariseren soort. Bovenstaande gegevens zijn zeker onvolledig.

BERGEEND (Tadorna tadorna)

Roksem	2 p	PBu
Vlissegem put	3 p (22 juv)	CR
Uitkerke	1 p (10 juv)	-
Zwaenhoek	1 p (9 juv)	RDJ
Achterhaven	5 p (40 juv)	GDP
Hoeke-Oostkerke	6 p (4 juv)	JD
De Vrede	1 p (12 juv)	GDP
Zwinvaart	1 p	PK LDq
Oostendse vaart	1 p (2 juv)	PK LDq HDB
St.-Pietersput	1 p (7 juv)	MS
TOTAAL	22 p (105 juv)	

Deze gegevens zijn hoogst onvolledig, een nauwkeuriger onderzoek is zeker gewenst. In de Achterhaven moeten er rond de 20 broedsels geweest zijn, misschien zelfs veel meer.

LITERATUUR

DESMET J., 1980. Watervogels in de 'Wetlands' van NW-Vlaanderen, juli 1979-juni 1980. Ornithologisch jaarboek Brugge.

DESMET J., 1982. Watervogels in de 'Wetlands' van NW-Vlaanderen, juli 1980-juni 1981. Ornithologisch jaarboek Brugge.

DESMET J., 1983. Watervogels in de 'Wetlands' van NW-Vlaanderen, juli 1981-juni 1982. Ornithologisch jaarboek Brugge.

DE PUTTER G., 1984. Watervogels in de 'Wetlands' van NW-Vlaanderen, juli 1982-juni 1983. Ornithologisch jaarboek Brugge.

STEEMAN C., 1983. Derde augustuswaarneming van de IJseend (Clancula hyemalis) in België. Wielewaal 49: 51-53.

FLEGG J. 1984. Birds of the British Isles. London-Orbis.

FERGUSON J., 1983. The Shell Guide to the birds of Britain and Ireland. London-Michael Square Limited.

VANACKERE D. 1984. Watervogels in de 'wetlands' van ZW-Vlaanderen, januari-juni 1983. Ornithologisch jaarboek Kortrijk.

DESMET G. et.al. 1984. Waarneming van een Stellers Eidereend (Polysticta stelleri) te Heist, een nieuwe soort voor België. Ornis Flandriae 3: 33-36.

ROYEAERD J. et.al. 1981. Watervogels in Vlaanderen gedurende het winterhalfjaar 1980-1981. Wielewaal 47: 410-432.

LUST P., 1982. Zeetrektelwaarnemingen tussen augustus 1980 en januari 1981. Ornithologisch jaarboek Brugge.

MEININGER P.L. 1979. Wintervoorkomen van de Dodaars (Podiceps ruficollis) in het Deltagebied. Watervogels jg 4 nr.1: 14-20.

DANKWOORD

Het is gebruikelijk geworden onze dank te betuigen aan al de Brugse watervogeltellers, het is immers grotendeels dank zij hen dat dit prachtige werk wederom tot een goed einde kon worden gebracht. Enkelen onder hen zouden we speciaal willen vernoemen: Thierry De Schuyter, Frank De Scheemaeker, Filip Vanhee, Michel en Marc Seys, Guido Orbie, Thomas Defoort, Hans De Blauwe, Stefan Keereman, Frederik Willemeyns, Nicholas Endriatis, Wieme Gabriël, Christoph Wintein, Chris Rotsaert, Johan Maeckelbergh, Peter Bultinck, Bart Burggraeve, Guido Burggraeve, Hans Soete, Filip Deruwe, AVES, VWG-Gent, VWG-Brugge, en nog vele anderen...

DE KLEINE ZWAAN IN NW-VLAANDEREN, juli 1983 - 1984

door Thomas Defoort

1. Inleiding

Dit jaar werden 115 waarnemingen ontvangen van de Kleine Zwaan, wat toch nog een succes is voor zo'n zachte winter. Ruw gezien kunnen we vier gebieden onderscheiden waar de Kleine Zwaan overwinterde : de polder Zuienkerke-Uitkerke, Dudzele-Zeebrugge, de driehoek Hoeke-Zwin-Westkapelle en de Moeren van Meetkerke; uitwisseling is natuurlijk niet uitgesloten, vooral tussen de Moeren en Zuienkerke-Uitkerke, maar dit is uiteraard moeilijk na te gaan.

De aantallen wisselen traditioneel enorm en een echte piek is moeilijk te vinden. Voor de twee belangrijke gebieden, Meetkerke en Zuienkerke-Uitkerke, ligt die in twee verschillende perioden: resp. 17 tot 19 febr. (41 ex) en 25 januari (66 ex). Het is natuurlijk mogelijk dat de zwanen naar het einde van de winter toe verhuizen naar Meetkerke. De eerste ex kwamen aan op 29.10 : 11 ex in Zeebr./Dudz. (FV BJ), 1 ad op de put van Roksem (JM TDF FDS FW PBu). De laatste ex werden al gezien op 29.02 in de polder van Stalhille (TDF). Er is nog een zeer late wnm: op 24.04 vlogen 3 ex over zee bij het Zwin (PB).

2. Bespreking per gebied

a) Dudzele - Zeebrugge

De eerste Kleine zwanen kwamen hier aan eind oktober - begin november (29.10 : 11 ex, 01.11 : 10 ex : FV BJ). De aankomstdata vallen hier eigenlijk samen met de piek, want er verblijven nooit meer dan 4 ex. Eind november zijn de zwanen weer verdwenen, maar van 20 tot 30 december verblijven er weer 2 ad. Dan is het gedaan in dit gebied. Dudzele - Zeebrugge is dus voor de Kleine zwaan duidelijk van minder belang als echt overwinteringsgebied.

b) Zwin-Hoeke-Westkapelle

De zwanen komen hier wat later aan: 11.11 : 9 ad. Vrede (FDS) en 1 ex overvliegend van Hoeke St-Donaas naar Sluis (JS DD). In november schommelen de aantallen tussen 4 en 7 ex, de zwanen blijven dan in de polders rond het Zwin en in de Vrede. Op 17.12 wordt het maximum voor de omgeving van het Zwin genoteerd : een groepje van 9 ex en één van 7 ex; er pleisteren nog 5 ad en 3 juv in het Zwin op 29.12 (TDF PF WLT). Dan volgen enkele wnm uit Westkapelle : 02.01 tot 05.01 : 4 ex, 30.01 tot 01.02 : 12 ex, 03.02 : 15 ad en 3 juv. (GBu BBu) en daarna weer in Hoeke 05.02 : 29 ex, 26.02 : 16 ad en 3 juv (JNM-Br)

c) Zuienkerke-Uitkerke

Op 30.10 verschenen hier de eerste Kleine zwanen, 8 ad (JNM-Br). Half november, 13.11 vindt MaP een slaapplaats van 21 ex. Reeds eind november is er een hoogtepunt : 22.11 : 34 ex (ML), 26.11 : 31 ad, 1 subad, 4 juv (MaP TDF FDS JM FW). In december schommelen de aantallen sterk, maar zijn niet meer zo hoog (tot 16 ex).
Vanaf 25.12 (26 ex, RDJ) stijgen de aantallen weer : 05.01 : 34 ad, 4 juv (MaP), 08.01 : 40 ad, 4 juv (GDP MS), 21.01 : 57 ex (JVG TDS), tot 66 ex op 25.01 (JVG), het absolute maximum.
De zwanen verlaten het gebied echter vrij snel, en op 05.02 al worden de laatste Kleine zwanen in de streek gezien : 13 ex (JVG).

d) Moeren Meetkerke

Vanaf begin november worden hier Kleine zwanen vastgesteld (01.11 : 10 ad PVDB), ze zullen hier de hele winter voorkomen, hoewel sterk in aantal wisselend. Enkele maxima :

15.11 : 12 ad, 3 juv	JzV
18.12 : 34 ad, 1 juv	JNM-FDS JzV
26.12 : 11 ad, 4 juv	JzV
31.12 : 23 ad, 3 juv	MS MaS JzV

Gedurende het grootste deel van januari pleisteren een groepje van 1 ad en 3 juv een een groepje van 24 ad en 1 juv. Ook Speien wordt bezocht door de zwanen :

09.02 : 31 ex	PVDB
10 en 11.02 : 14 ad, 4 juv	BDC FW TDF LDq ID JzV

Pas vanaf 15.02 komen hier grotere groepen voor :

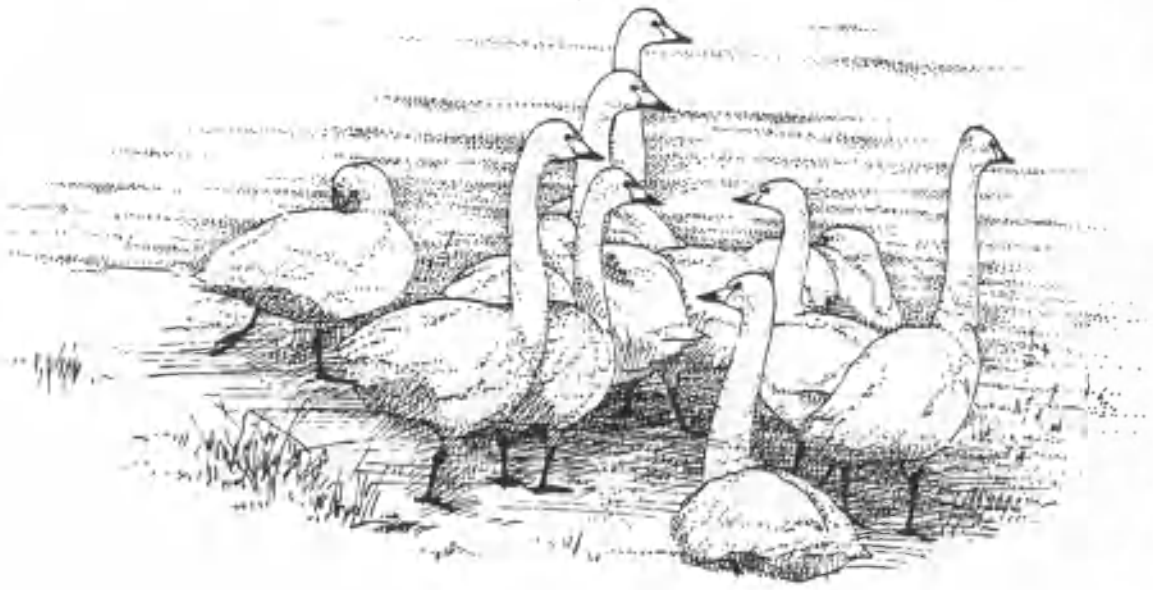
15.02 : 37 ad, 9 juv	PVDB
17 tot 19.02 : 38 ad, 9 juv	PVDB JVG JzV JNM
20, 21.02 : 43 ex	PVDB
22 tot 26.02 : 20 ex	PVDB

De laatste Kleine zwanen worden op 29.02 in Stalhille gezien, ca. 24 ex (TDF).

Gedurende november, december en januari schommelen de aantallen nogal, er is nauwelijks een lijn te vinden. De zwanen foerageren overdag verspreid over de polder zodat we bijna nooit alle zwanen kunnen tellen. Het regelmatig tellen van de slaapplaats op de put van Meetkerke zou de aantalsevolutie verduidelijken.

Losse waarnemingen

29.10 : 1 ad	Put Roksem	JM FDS FW PBu TDF
09.11 : 1 ex	Put Vlissegem	CR
13.11 : 3 ad, 2 juv	Brugge St-Michiels	HS
12.02 : 8 ex	Voorhaven Zeebr.	GDP NE (op trek N)

GANZEN IN DE POLDERS VAN BRUGGE-OOSTKUST: verslag over de winter 1983/84

door Eckhart Kuyken

1. Inleiding

Toen in 1981/82 voor het eerst alle jacht op ganzen in ons land werd verboden, viel dit samen met een echte harde winter. Vooral in het noorden van Nederland was het weer zeer ongunstig, zodat in onze streken piekaantallen van ruim 40.000 ganzen kwamen afgezakt. In landbouwkringen groeide toen de vrees dat Vlaanderen door deze bescherming steeds méér ganzen zou aantrekken. Uit ons verslag over 82/83 bleek evenwel dat toen slechts maxima van ca. 10.000 ganzen werden bereikt.

In dit rapport zullen we aantonen dat de cijfers in 1983/84 kortstondig opliepen tot ca. 13.000 voor alle soorten samen. Ook de spreiding van deze vogels over een groter polderareaal bleek weer op te treden als gevolg van de jachtstop. Hierdoor worden de vroegere traditionele pleisterplaatsen minder continu en door minder aantallen gebruikt. Vooral Damme verliest veel belang zodra januari voorbij is. Daarnaast gebeurt de wegtrek van de grote concentraties eerder vroeg in het seizoen gezien de betere conditie (vetreserves) van de ganzen. Door de jachtstop kunnen ze rustiger foerageren en verbruiken ze geen energie aan nodeloze verstoringen. De wegtrek gebeurde ook in 1983/84 ruim één week voor de hervatting van de vegetatiegroei (d.i. bij een temperatuursom van 200°C). Vroege wegtrek én grotere uitzwerming zijn uiteraard van bijzonder positieve betekenis voor de landbouw-economische aspekten.

2. Aantalsverloop van Kolgans, Kleine riet- en Rietgans.

De winter begon met een uitzonderlijke vroege aankomst van 2 Kleine rietganzen in Damme op 15.10, ondanks het zachte regenweer. Op 30/31.10 kregen we de eerste nachtvorst met NO-wind en verschenen tussen 60 Kleine rietgansen ook de eerste 3à5 Kolganzen.
Weinig weersverandering treedt op in de eerst novemberdecade: zacht en relatief droog. Vanaf 12/13.11 wordt het plots kouder: nachtvorst met NO-wind en nevelig weer; in het noorden en oosten valt wat sneeuw. Kol- en Kleine riet nemen toe tot resp. 150 en 231 ex in Damme op 13.11. De eerste kollen verschijnen ook in de Zwinpolders (39 ex). Rond 20.11 zijn de aantallen opgelopen tot resp. 530 en 877, wat al direct aanleiding geeft tot de eerste uitzwerming naar Speien. De dagen die volgen brengen opnieuw droog, koud weer, gevolgd door ZW-wind en regen vanaf 25.11. Deze maand sluit af met ca. 1000 Kol- en 1800 Kleine rietganzen op 29.11; vooral deze laatste soort wisselt geregeld van plaats tussen Damme en Speien.
December begint met een droge vorstperiode en ONO-OZO winder. De Kolganzen-aantallen stijgen tot bijna 2500, de Kleine rieten tot ruim 3000. Het graslandgebied "Strooienhaan" (rond de Loweg te Houtave) wordt nu massaal bezocht, terwijl de eerste 9 Rietganzen opduiken in de uitgestrekte akkergebieden rond het Middelhof. Na een week zacht regenweer brengt half-december opnieuw drogere, koudere dagen met ZO-wind maar zonder nachtvorst. Op 12.12 tellen we al bijna 5000 kollen, ruim 6200 Kleine rieten en een 80-tal (toendra-)Rietganzen in de regio. Van deze toch wel vroege piekaantallen zitten er al bijna 5000, veelal Kleine rieten, in de Blankenbergse polders, waar ze sedert 09.12 werden opgemerkt. Ook de Zwinpolders worden vanaf half december druk door Kolganzen bezocht. Op 17.12 krijgen we totalen van bijna 7000 Kol- en ca. 6260

Kleine rietganzen in de regio, evenals 431 Rietganzen. Ze zitten verspreid over zowat alle "goede" ganzengebieden, behalve de Lage Moeren en de meer westelijk gelegen graslanden. Het wintermaximum van de Kleine rietgans wordt bereikt op 24.12 met ruim 7600 ex. Dit is een normaal tijdstip, maar een vrij hoog cijfer.

Het blijft verder zacht weer voor de tijd van het jaar. Een stroom van soms versnipperde of tegenstrijdige telgegevens uit de kerstvakantie geeft voor eind december volgend beeld: ca. 6000 Kol-, 6720 Kleine rieten 75 Rietganzen. De meeste kollen zitten daarvan in Damme, maar het gros van de Kleine rieten prefereert de Blankenbergse polder of Strooienhaan en in mindere mate Speien. Ze overnachten in al deze gebieden op het (droge) grasland, evenals in het Zwinreservaat, waar vluchten tot 2000 ex worden gesignaleerd.

In de eerste en tweede januari-decaden schommelen de temperaturen tussen 2°en 7° en er is vrij veel neerslag. Na een NW-storm (04.01) vallen de aantallen Kleine rieten terug tot ca. 3660; de kollen houden stand maar ook Rietganzen zijn er veel minder. De midwintertelling van 14.01 geeft een verdere toename tot 6331 kollen en een laatste piekcijfer van 4537 Kleine rieten; 20 Rietganzen worden genoteerd in de Uitkerkse polder. Na half januari reeds zakken de aantallen te Damme definitief onder de 3000, terwijl Speien helemaal niet meer gebruikt wordt. De meeste ganzen concentreren zich nu rond Blankenberge-Wenduine, Strooienhaan en uitlopende groepen tot in de Lage Moeren (enkele honderden). Ook de Zwinpolders kennen wisselend bezoek van 300-800 kollen en 30-50 rieten. De periode tussen 19.01 en 26.01 brengt NNW-ZZO-winden en plots kouder weer. Op 22-23-24.01 is er de enige sneeuwval van betekenis voor deze winter; er ligt 5 à 10 cm bedekking die echter spoedig verdwijnt met de ZW-winden vanaf 27.01. Sneeuw betekent meestal een afname van de Kleine rietganzen, die nu ook weer terugvallen tot ca 2025 op 24.01, terwijl de Kolganzen op deze datum hun wintermaximum van ca. 7300 bereiken. Behalve Speien zijn tot eind deze maand zowat alle graslandgebieden in gebruik. Alleen Strooienhaan wordt ruim een week lang gemeden na jacht op 20.01.

Februari kondigt zich nat en winderig (ZW-NW) aan, met temperaturen rond 5°. Vooral de afname van de Kleine rieten zet nu stevig in, met nog slechts 605 ex op 04.02, cijfer dat een week later tot 60 is gedaald. In de eerste decade blijven de Kolganzen weliswaar wisselende, maar hoge aantallen houden tussen 5200 en 6800 ex. De rieten blijven met 70-90 ex aanwezig in het Blankenbergse en de Moeren. Op 11.02 tellen we in Damme 25 Kleine rieten en de laatste groep van 1470 kollen. Hoewel het nog flink kouder wordt tussen 13 en 21.02 loopt de ganzenwinter snel ten einde. Op 17.02 zitten de allerlaatste 7 Kleine rieten, samen met 25 Rietganzen in Damme. Elders in de polders zitten nog ca. 1870 kollen en 100 rieten. In het vroegere favoriete gebied ten zuiden van Distrigas pleisteren deze maand soms kleine groepjes ganzen. Tijdelijk oefent ook de put van Vlissegem nog enige aantrekkingskracht uit (rieten), maar op 26.02 worden in Blankenberge de laatste 570 Kolganzen geteld en de laatste 32 ex in Strooienhaan. Incidentieel worden tot half maart nog kleine groepjes gemeld, o.m. 8 late Kolganzen op 17.03 in de buurt van Hoeke.

3. Overige soorten.

Het is moeilijk een duidelijke lijn te trekken in veelal toevallige waarnemingen van andere ganzensoorten. Sommige zijn te onopvallend, andere zijn zeer mobiel en leveren risiko voor dubbeltellingen, nog andere zijn ontsnapte parkvogels.

GRAUWE GANS (Anser anser)

Traditioneel een oktober-trekker, hoewel dit jaar vooral rond half november gemeld. Overwintering van hooguit 10 ex verspreid over alle polders in de maanden dec. en jan. Vanaf begin februari tot einde maart is er intense terugtrek en tegelijk pleisteren tijdelijk grotere groepen in de echte kustpolders tot half maart. Voor de omgeving van Blankenberge: 200 ex op 18.02, 270 op 17.03. Ook in de Achterhaven van Zeebr./Dudz.: 60 ex op 10.02, 92 ex op 23.02, 64 ex op 08.03 en 120 ex op 16.03. Occasioneel duiken enkelingen op tot begin mei. Er zijn meldingen uit dze winter voor Roksem, Moeren, Stalhille, Vlissegem, Hoeke.

BRANDGANS (Branta leucopsis)

De eerste melding betreft 11 ex in de Achterhaven van Zeebrugge (Zwinpopulatie?). Van 15 tot 29.11 wordt 1 ex gezien in Damme en/of Speien. In december verblijven 2 à 6 ex in Damme, Strooienhaan, Nieuwmunster en Blankenberge. In januari zijn het 1 à 3 ex op dezelfde plaatsen. De meldingen nemen sterk af in februari met de laatste 4 ex in Zuienkerke op 11.02. Een groep van 6 ex trekt over Zeebrugge op 22.02.

ROTGANS (Branta bernicla)

In 1983/84 werd de soort slechts éénmaal opgemerkt tussen de Kol- en Kleine rietgansconcentraties (29.01 Lage Moeren). Andere meldingen betreffen enkelingen of kleine groepjes. Vroegste datum: 28.09 6 ex in het Zwin. Voor oktober zijn er 8 meldingen voor het Zwin of Zeebrugge. Half-november is de normale trekpiek en groepen van 4-12 ex worden in het Zwin gezien. In december en januari werden maar 3 meldingen doorgegeven, verder 1 in februari en dan de late NO-trek waarnemingen in april en mei. Als laatste 15.05 : 45 ex NO te Wenduine.

DWERGGANS (Anser erythropus)

Slechts drie meldingen :

28.12 : 1 ad + 1 juv	Damme	GBu e.a.
04.01 : 1 ad	Damme	EK
22.02 : 1 ex	Vrede	GBu BBu

ROODHALSGANS (Branta ruficollis)

15.12 : 1 ad	Vrede	TDS
16.12 : 1 ad	Vrede	TDS
17.12 : 1 ad	Uitkerke	JVG
17.12 : 1 ad	Nieuwmunster	EK zelfde ex.!

Volgende soorten betreffen vrijwel zeker rondvliegende parkvogels. (ook buiten poldergebied).

CANADAGANS (Branta canadensis)

01,12 en 13.12: 17 ex	Zevenkerke St-Andries	
02.04 : 3 ex	idem	+ overzomeren

INDISCHE GANS (Anser indicus)

tussen 07.09 en 15.03 : 2 ex	te Damme of Zwin
15.03 : 4 ex	Blauwe Toren

NIJLGANS (Alopochen aegyptiacus)

18.02 : 1 ex opgespoten terrein Brugge

HAWAI-GANS

26.02 : 1 ex Zwinweiden

4. Slotbemerkingen

Ondanks de toch wel zachte winter bleken behoorlijk grote aantallen Kleine rietganzen onze polders als pleisterplaats te verkiezen. Het piekaantal van 7600 vertegenwoordigt zowat 30 à 35 % van de Spitsbergse populatie, die in recente jaren van ca. 18.000 tot wellicht ca. 25.000 ex is toegenomen. Deze soort is bijzonder rustgevoelig.

Voor de Kolgans is de maximale aanwezigheid van 7300 ex van geringere betekenis, nu de noordwest-europese populatie de kaap van de 300.000 heeft bereikt. Toch blijft dit nog zo'n 2,5 % van dit totaalcijfer.

Deze percentages bewijzen dat de grote poldercomplexen zoals Damme, Blankenberge-Wenduine-Nieuwmunster-Zuienkerke, Strooienhaan-Lage Moeren en Speien zonder twijfel van internationale betekenis zijn. Daarvoor moet geregeld 1 % van een (watervogel)populatie aanwezig zijn volgens de hoofdnorm van de RAMSAR-conventie voor behoud van Wetlands met internationale betekenis voor watervogels. Ons land heeft deze overeenkomst ondertekend, maar helaas zijn géén van deze gebieden opgenomen in de lijst van te beschermen Belgische wetlands (de z.g. Ramsar-lijst).

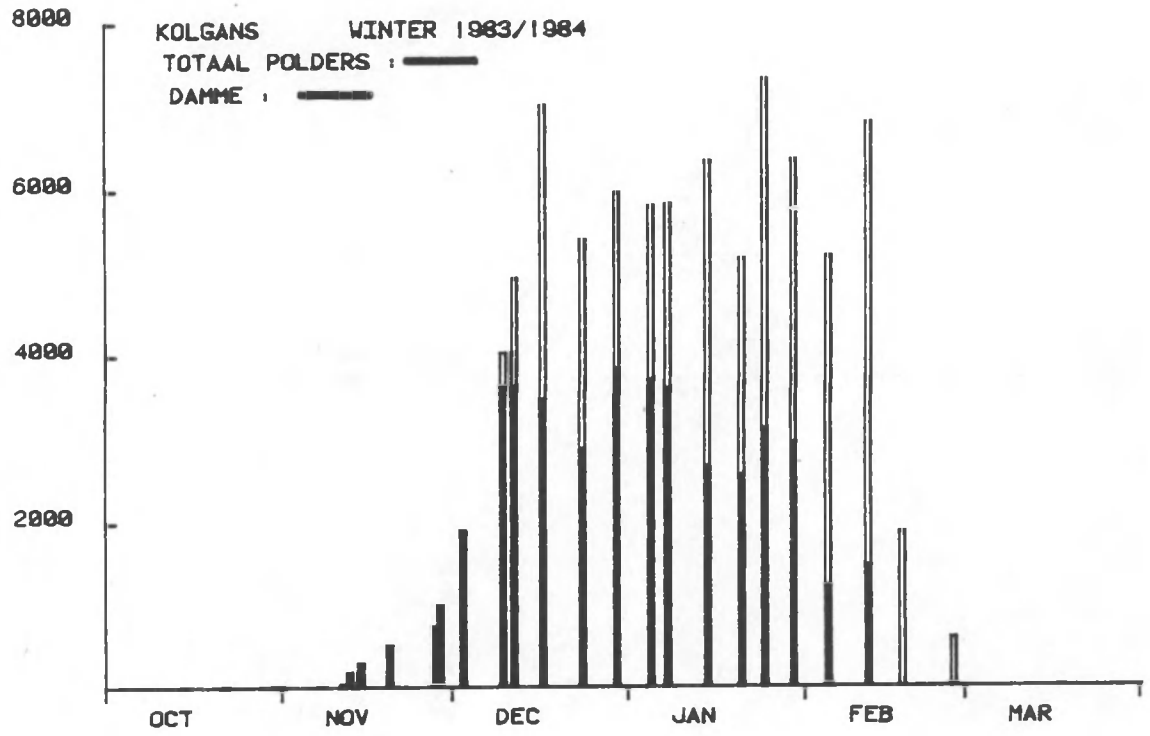
Met name vanuit de landbouw wordt krachtig gereageerd tegen natuurbehoudsmaatregelen voor deze gebieden. Ondertussen stellen we jaar op jaar vast dat een steeds groter oppervlakte van deze oude, waterrijke graslanden wordt ontwaterd, gesaneerd, gescheurd of tot akker omgezet. Helaas blijkt hiertegen vanuit het Natuurbehoud op planologisch vlak weinig in te brengen. Dit is dan ook een oproep om door grondige biologische inventarisatie zoveel mogelijk argumenten te bundelen voor het integraal behoud van deze monumentale graslanden.

5. Dank

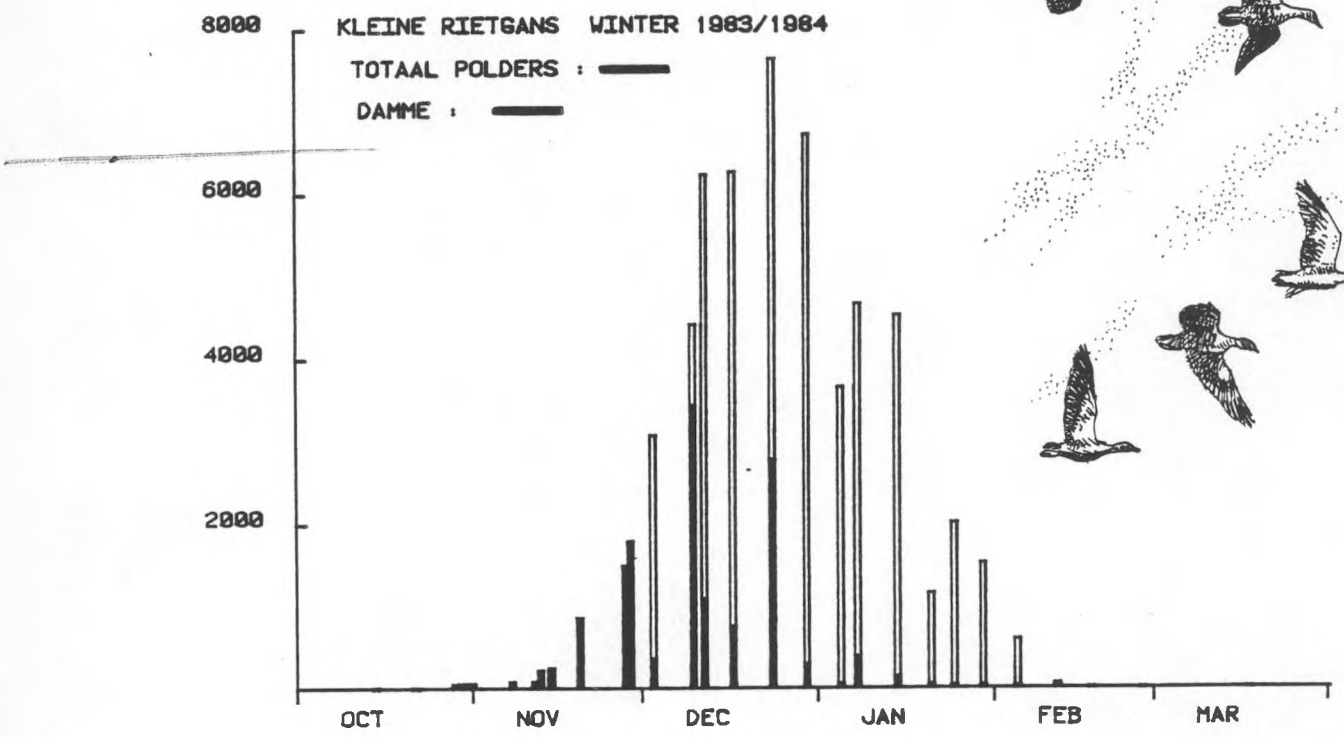
Gezien het groot aantal gegevens dat door JNM en Wielewaal-leden werd doorgegeven is het onmogelijk achter elk cijfer de waarnemer te vermelden. Speciale dank zijn wij verschuldigd aan Georges De Putter, die de meeste centralisatie op zich nam voor watervogeltellingen in de regio. Robbrecht Pillen, Patrick Meire en Christine Verscheure stonden mee in voor de onmisbare wekelijkse simultaantellingen. De meeste andere gegevens kwamen van oude en nieuwe, bekende en minder bekende ganzenfanaten, zoals Guido en Bart Burggraeve, Guido Orbie, Thierry De Schuyter, Filip Vanhee, Marc Peeters, John Van Gompel, de Seysen, Chris Rotsaert, Hans Soete, Christophe Wintein, Nicholas Endriatis, Hans De Blauwe en nog vele andere. Tot slot dank aan Patrick Meire voor de figuren en aan de JNM voor het geduld.

Tabel 1 : Wekelijkse tellingen van kolgans, kleine riet- en rietgans in Damme en in het totaal van de Oostkust-polders.

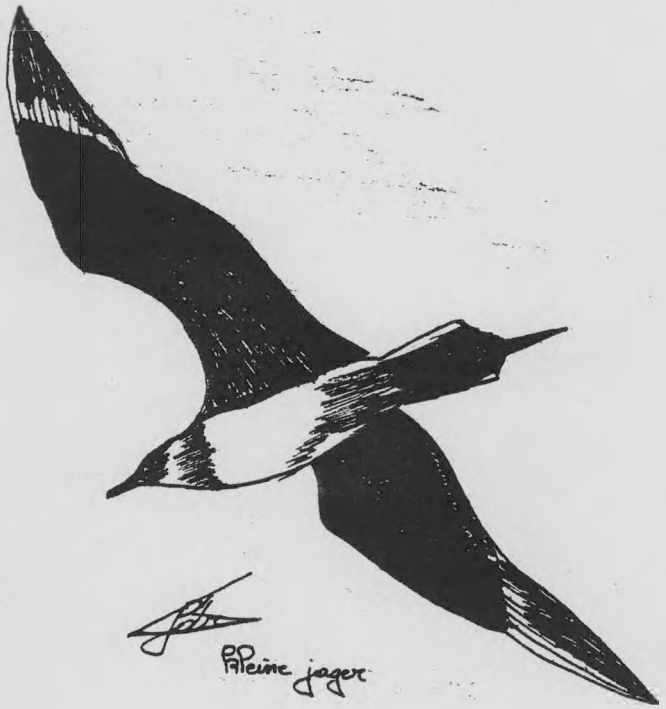
Datum	Damme			Totaal Polders (incl. Damme)		
Soort	KOLG.	KL. RIETG.	RIETG.	KOLG.	KL. RIETG.	RIETG.
15.X.83	-	2	-	-	2	-
29.X.	-	55	-	-	55	-
31.X.	5	63	-	5	63	-
8.XI.	14	82	-	14	82	-
13.XI.	150	231	-	189	231	-
20.XI.	530	877	-	530	877	-
29.XI.	1000	1800	-	1000	1800	-
3.XII.	1870	370	-	1905	3085	13
12.XII.	3630	1100	-	4925	6235	82
17.XII.	3475	770	-	6997	6261	431
24.XII.	2870	2800	3	5388	7637	289
30.XII.	3840	300	1	5963	6720	4
4.I.84	3705	65	34	5801	3664	43
14.I.	2643	157	-	6331	4537	20
24.I.	3125	45	-	7305	2025	80
29.I.	2954	49	-	6344	1529	10
4.II.	1225	35	2	5195	605	72
11.II.	1470	25	-	6790	60	88
17.II.	-	7	25	1872	8	121
26.II.	-	-	-	602	-	-
17.III.	-	-	-	8	-	-

KOLGANS WINTER 1983/1984
TOTAAL POLDERS :
DAMME :
8000
6000
4000
2000
OCT
NOV
DEC
JAN
FEB
MAR

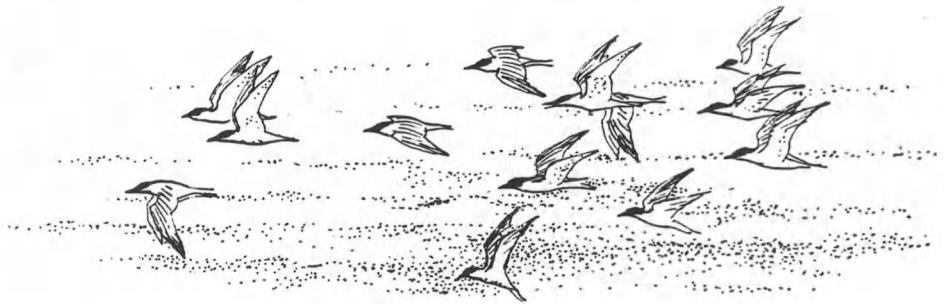

KLEINE RIETGANS WINTER 1983/1984
TOTAAL POLDERS :
DAMME :
8000
6000
4000
2000
OCT
NOV
DEC
JAN
FEB
MAR

ZEE- en KUSTVOGELS

ZEETREKTELWAARNEMINGEN door Marc Peeters en Marc Callier

Inleiding

Marc Peeters en Marc Callier telden in het najaar 51 uur vanop de dijk te Blankenberge. Van andere waarnemers kregen we slechts losse gegevens. Wegens tijdsgebrek konden de wnm niet gedetailleerd uitgewerkt worden. Toch vonden we het nuttig de belangrijkste wnm te publiceren.

Weersomstandigheden

datum	wind richting	kracht	teluren	datum	wind richting	kracht	teluren
02.09	ZW	5	0,5	16.09	ZW	7	1
03.09	ZZW	7-8	3	17.09	W	6	2,5
05.09	W	8	11	22.09	NW	4	2
06.09	WNW	5	3	08.10	W	5	3
07.09	WNW	4-5	2	31.10	NW	4	1,5
11.09	WNW	9	1,5	16.11	N	5-6	3
12.09	WNW	8	10	26.11	ZW	7	1
13.09	W	4	3	27.11	WZW	-	2
15.09	ZZW	6	0,5	04.01	NW	4	0,5

Soortbespreking

DUIKER SPEC	15.11	4 ex	ZW	
	16.11	54 ex	ZW , 2 ex	NO
	27.11	1 ex	ZW	
	15.01	1 ex	ZW	
IJSDUIKER	30.12	1 ex	ZW	
FUUT	16.09	1 ex	NO	
	31.10	1 ex	ZW , 1 ex	NO
	16.11	37 ex	ZW ,13 ex	NO
	26.11	5 ex	ZW	
	27.11	2 ex	ZW	
STORMVOGELTJE	05.09	1 ex	ZW	
	12.09	2 ex	ZW	
STORMVOGELTJE SPEC	11.09	2 ex	ZW	
	12.09	1 ex	ZW	
JAN VAN GENT	26.08	1 juv	ZW	(1°j)
	05.09	18 ex	ZW	(16 juv 1°j, 2 onv)
		3 juv	NO	
	11.09	5 ex	NO	(4 juv, 1 ad)
	12.09	34 ex	ZW	(29 juv 1°j, 2 2°j, 1 subad, 2 ad)
		17 ex	NO	(16 juv, 1 ad)
	13.09	2 juv	ZW	

	17.09	1 juv	ZW			
	31.10	1 juv	ZW			
	16.11	2 ex	ZW	(1juv, 1 ad)		
	26.11	1 ad	NO			
	04.01	2 ad	ZW			
De Haan Zwarte Kiezel	19.09	2 juv 1°j	ZW			FV
Voor Zoute, Knokke	08.02	1 ad	ZW	09u40		TDS

NOORDSE STORMVOGEL

09.08	1 ex	NO	
05.09	1 ex	ZW	
11.09	26 ex	ZW	!!
12.09	88 ex	ZW	!!!
	1 ex	NO	
13.09	1 ex	ZW	

Bemerk de zeer hoge aantallen op 11 en 12 sept,
vorige jaren slechts enkele ex op een heel jaar!

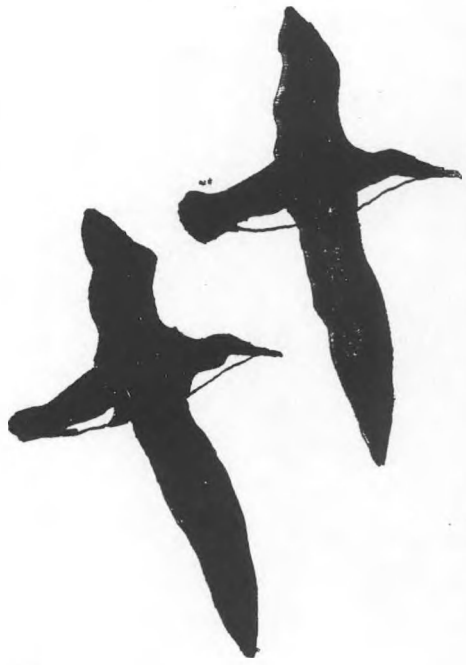
los gegeven: 05.08 1 ex NO Strand De Haan FV BJ PD

GRAUWE PIJLSTORMVOGEL

05.09	13 ex	ZW	
11.09	14 ex	ZW	
12.09	6 ex	ZW	
13.09	1 ex	ZW	
17.09	4 ex	ZW	
08.10	5 ex	ZW	

NOORDSE PIJLSTORMVOGEL

05.09	176 ex	ZW	!!!
	1 ex	NO	
06.09	10 ex	ZW	
	9 ex	NO	
07.09	1 ex	ZW	
11.09	2 ex	ZW	
	2 ex	NO	
12.09	23 ex	ZW	, 2 ex NO
13.09	1 ex	ZW	
17.09	6 ex	ZW	
22.09	3 ex	ZW	

AALSCHOLVER

25.08	7 ex	NO	
26.08	6 ex	ZW	
27.08	2 ex	NO	
28.08	1 ex	NO	
06.09	9 ex	ZW, 2 ex NO	
31.10	3 ex	NO	
16.11	2 ex	ZW, 1 juv NO	

ROTGANS 16.11 1 ex NO

BERGEEND

02.09	27 ex	ZW	
04.01	14 ex	ZW	

ZWARTE ZEEEEND

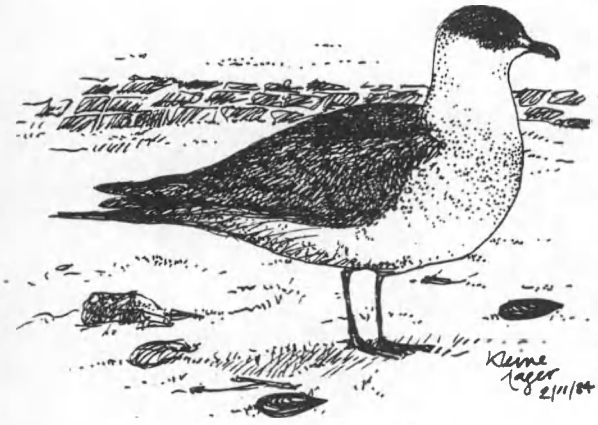
06.09	19 ex	ZW	31.10	50 ex	ZW
12.09	61 ex	ZW		17 ex	NO
13.09	95 ex	ZW	16.11	73 ex	ZW
17.09	43 ex	ZW		170 ex	NO
08.10	48 ex	ZW			

GROTE ZEEEEND

31.10	1 w	ZW	
16.11	5 ex	ZW	
	4 ex + 1 koppel	NO	

MIDDELSTE ZAAGBEK	16.11	2 m + 11 w	NO				
	30.12	2 m + 1 w	ZW				
GROTE JAGER	05.09	8 ex	ZW	13.09	5 ex	ZW	
	06.09	3 ex	ZW	17.09	2 ex	ZW	
	07.09	3 ex	ZW		1 ex	NO	
	11.09	11 ex	ZW	04.01	2 ex	ZW	
	12.09	62 ex !!	ZW				
		3 ex	NO				
MIDDELSTE JAGER	12.09	1 ex	ZW	ad lichte fase			
	13.09	1 ex	ZW	donkere fase			
	17.09	2 ex	ZW	ad lichte fase			
KLEINE JAGER	05.09	14 ex	ZW	(7 juv, 3 LF, 3 DF, 1 intermed)			
	06.09	1 ex	ZW	(intermed)			
	07.09	2 ex	ZW				
	12.09	4 ex	NO	(3 lichte fase)			
		2 ex	ZW	(1 lichte en 1 donkere fase)			
	13.09	1 ex	ZW	(lichte fase)			
	08.10	4 ex	ZW	(2 juv, 2 ad LF)			
		1 ex	NO	(donkere fase)			
	31.10	2 ex	ZW	(1 ad LF, 1 juv)			
		1 ex	NO	(donkere fase)			
los gegeven:	26.08	1 ex	kust voor het Zwin AVES				

MIKI

31.08	2 ex	NO	(1 LF, 1 juv)
02.09	4 ex	TP	(1 LF)
03.09	1 ex	NO en 1 ex ZW	
05.09	23 ex	ZW	(14 ex, 4 juv, 4 LF, 1 DF)
	2 ex	NO	
06.09	14 ex	ZW	(8 ex, 2 juv, 3 LF, 1 DF)
07.09	4 ex	ZW	
11.09	4 ex	ZW	(2 juv, 2 LF)
12.09	20 ex	ZW	(14 ex, 6 LF)
	10 ex	NO	(7 ex, 2 LF, 1 juv)
13.09	7 ex	ZW	
16.09	1 ex	TP	
17.09	6 ex	ZW	(2 juv, 1 ex, 3 LF)
22.09	3 ex	ZW	(2 juv, 1 LF)
08.10	9 ex	ZW	(7 ex, 2 DF)
	1 ex	NO	

VINO	13.09	750 ex	ZW				
	20.09	1000 ex	ZW				
DWERGSTERN	13.09	12 ex	ZW				
	17.09	1 ex	ZW				
ZWARTE STERN	20.09	55 ex	ZW				
DWERGMEEUW	13.09	65 ex	ZW				
ZEEKOET	27.11	1 ex	TP				
	31.12	1 ex	TP (olie, zomerkleed)				
ALK OF ZEEKOET	17.09	1 ex	ZW				
	15.11	14 ex	NO				
	04.01	2 ex	ZW				
ROSSE GRUTTO	05.09	15 ex	ZW	12.09	7 ex	ZW	
SCHOLEKSTER	13.09	140 ex	ZW	22.09	42 ex	ZW	
ZILVERPLEVIER	05.09	1 ex	ZW	12.09	27 ex	ZW	
KANOETSTRANDLOPER	12.09	50 ex	ZW				

WAARNEMINGEN VAN PLEISTERENDE MEEUWEN EN STERNS. door Marc Peeters

ZWARTKOPMEEUW (Larus melanocephalus)

Traditioneel werden er regelmatig wnm verricht in en rond het Zwin.
In het voorjaar werden er 6 broedkoppels vastgesteld.(GBu).
De januariwnm (Zwin en Zeebr.) zouden er misschien kunnen op wijzen dat ze bij ons blijven overwinteren.
De andere wnm komen dan vooral uit het 'Zeebrugse', wel is er één melding van een vogel in het najaar.

Zwin en omgeving: Het eerste ex werd gezien op 18.01 (BBu GBu JVG), een zeer vroege wnm. Vanaf begin april tot eind juni werden geregeld ex gezien. Nadien werden er nog slechts enkele vogels waargenomen.
Een greep uit de 65 wnm van het Zwin:

18.01	1 ex	BBu GBu JVG	05.05	8 ex	GO
11.03	1 ex	BBu	10.06	4 ex	GBu BBu
08.04	4 ex	GBu LMa	03.07	1 ad	TDS
25.04	9 ex	VLF DNG	01.08	1 ex	FV TDF

Zeebrugge en Dudzele: Mogelijks betreft het hier geregeld ex die afkomstig zijn uit het Zwin.

25.01	2 juv	Nieuwe Dokken	BBu GBu
08.04	2 ex	Zeebrugge	VLF
20.04	2 ex	Achterhaven	FDR
21.04	1 ad	Nieuwe Dokken	BV
14.06	1 subad	Achterhaven	GO GDP
01.07	1 subad	Achterhaven	GO GDP
30.08	1 juv	Voorhaven, oostelijke dam	TDS
23.09	1 juv 2°j	Achterhaven	LV DV

Overige gebieden:

30.03	2 ex	Heist NO 18u25	PeL
31.03	1 ad	Heist	BEC DNG
09.04	1 ad	Tobroek Knokke	PaL PeL
12.04	1 ex	Blankenberge strand	NE
30.04	2 ex	Polders Blankenberge NO	MaP
01.05	1 ex	Fonteintjes NO 07u40	MS MaS PF TDF RDJ JM

DRIETEENMEEUW (Rissa tridactyla)

Van deze vogel die we normaal enkel te zien krijgen aan de kust werd op 28.01 een dood ex gevonden op het Bulskampveld te Beernem (FDS).
Op 16.08 ziet men een ad ex te Meetkerke (FW FDR MS).
De andere wnm komen van tegen de kust.

02.07	2 2°j	Westelijke dam Zeebrugge	TDS
24.07	1 ad	Westelijke dam Zeebrugge	TDS
27.08	1 juv	Achterhaven Zeebrugge	BC PS PK
07.01	3 juv	Blankenbergse haven	FB
04.02	1 ad + 5 juv	Achterhaven Zeebrugge	FW FDS FV TDF

DWERGMEEUW (Larus minutus)

De meeste wnm komen uit de Achterhaven waar gedurende de maanden juli, augustus, september de meeste ex werden gezien.

enkele maxima per maand in de Achterhaven te Zeebrugge

juni	14.06	17 ex	GDP GO
juli	23.07	400 ex	DV LV
	30.07	400 ex	LV DV
augustus	02.08	50 ex	LV DV
september	22.09	50 ex	GO JV

andere gebieden:

18.09	:	60 ex	Vaargeul Blankenberge (3 juv)	JVG
26.04	:	32 ex	Fonteintjes	TDF FDR
06.05	:	1 ex	Zwin	FDS FDR
26.05	:	4 juv	Palingpot	-
14.07	:	43 ex	OTBR	GDP
17.07	:	1 ad	Zwin	PS

GEELPOOTMEEUW (Larus cachinnans)

Uit de wnm blijkt dat vele vogelaars deze vogel niet eens in de kijker krijgen alhoewel deze meeuwesoort gedurende de zomer en het najaar niet als zeldzaam mag beschouwd worden. Niet onbelangrijk zijn de winterwaarnemingen te Zeebrugge.

11.07	:	1 ad	Achterhaven	TDS
22.07	:	1 ad	Achterhaven	TDS
24.07	:	1 ad	Voorhaven	TDS
29.07	:	2 ad	Westdam	TDS
03.08	:	1 ad	Oostdam	TDS
03.08	:	1 ad	Achterhaven	TDS
02.09	:	1 ex	Staketsel Blankenberge	MaP
07.09	:	1 ex	Strand Blankenberge	MaP
12.09	:	1 ex	Strand Blankenberge	MaP
25.09	:	1 ad	Strand Blankenberge	JVG
26.09	:	1 ex	Strand Blankenberge	MaP
02.10	:	3 ad	Strand Wenduine-De Haan	JVG
04.11	:	1 ad	Strand Heist	TDS
09.11	:	1 ad	Oostdam	TDS
03.12	:	1 ad	Achterhaven	TDS
12.02	:	1 ad	Voorhaven	TDS

GROTE BURGEMEESTER (Larus hyperboreus)

In september '83 en op 10.02.84 werd een ad opgemerkt op het strand tussen Blankenberge en Zeebrugge (TDS). Het betreft waarschijnlijk het overwinterend ex dat sinds enkele jaren op deze plaats opgemerkt werd. Verder nog 1 juv op 30.01.84 in het Zwin (TDS) en op 08.04 1 ex in het Zwin (GBu BBu).

KLEINE BURGEMEESTER (Larus glaucoides)

Uit de Zeebrugse Voorhaven kregen we 4 wnm door:

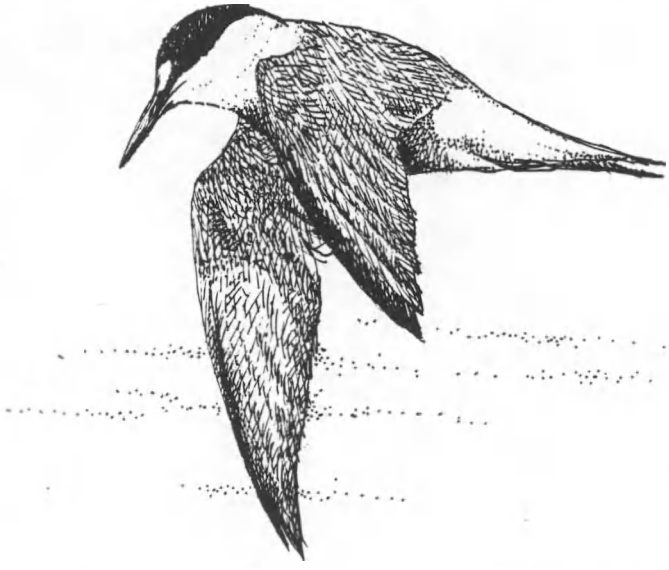
31.03	:	1 ex	eerste zomerkleed	BEC DNG
08.04	:	1 ex	2°jaars	VLF JNM-Br. GO GDP BEC
16.04	:	1 ex	2°jaars	PB
07.06	:	1 ex	1°jaars	GO

ZWARTE STERN (Chlidonias niger)

Deze soort was aanwezig tot in oktober. Laatste wnm: 14.10 : 1 ex OTBR (HDB ADL).

Vanaf eind april werd hij terug geregeld gezien: 26.04 : ong 60 ex Achterhaven Zeebrugge (FW FDR NE). De meeste wnm kwamen uit het voorjaar, eind april en begin mei (doortrek) vanuit de kuststreek. Ook in het binnenland werden ex op voorjaarstrek gezien. Enkele wnm:

31.07	: 1 ex	Put Roksem		-
26.08	: 10 ex	Achterhaven		AVES
06.09	: 2 ex	Hoeke		TDS
14.10	: 1 ex	OTBR		HDB ADL
23.04	: 8 ex	Lage Moere	O	MaS JzV
23.04	: 1 ex	Nieuwege	NO	MaS JzV
23.04	: 10 ex	Put St.-Pieters		MaS JzV
29.04	: 6 ex	De Vrede		LMa
29.04	: 3 ex	Kleiputten Hoeke		KD BC
29.04	: 2 ex	Blauwe Toren		KD BC
13.05	: 4 ex	Put Roksem		MP
13.05	: 10 ex	Fonteintjes	NO	JNM-Br.
31.05	: 2 ex	Put Roksem		FDS

DWERGSTERN (Sterna albifrons)

Enkele wnm, de meeste uit het Zwin.

augustus: geregeld 1 à 4 ex Zwin			SK
18.09 : 2 ex Achterhaven Zeebr.			-
25.04 : 2 ex Achterhaven Zeebr.			PB
26.04 : 5 ex Fonteintjes		O	TDF FDR

GROTE STERN (Sterna sandvicensis)

Buiten het Zwin en de Zeebrugse Voorhaven waar gedurende de zomer (juli-september) geregeld enkele ex werden gezien, werden slechts sporadisch Grote sterns waargenomen. Vermeldenswaardig zijn dan wel volgende wnm:

18.04.84:	21 ex	Achterhaven Zeebrugge	WLT
18.09.83:	2 ad	Putje Snellegem	JM

VISDIEF (Sterna hirundo)

Zeer weinig wnm van deze veel geziene sternsoort. !

13.08	: 1 ex	Zerkegem	FW NE
02.10	: laatste vogels opgemerkt in de Achterhaven		LV DV
17.04	: 25 ex	Zwin	BoP
13.05	: 1 ex	St.-Michiels	GO

NOORDSE STERN (Sterna paradisae)

Hiervan ook slechts enkele wnm. Deze soort is in bepaalde periodes op sommige plaatsen algemener aanwezig da uit de wnm zou blijken.

11.08	: 5 ex	Zwin	NE FW SLT GDP
10.09	: 2 ex	Achterhaven	FW NE
17.09	: 1 ex	Achterhaven	-
26.04	: 1 ex	Achterhaven	NE FW
09.05	: 2 ex	Achterhaven	FDR

DOUGALLS STERN (Sterna dougallii)

Een ex werd opgemerkt in het Zwin op 21.06.84 GDP TDS

WITVLEUGELSTERN (Chlidonias leucopterus)

Twee wnm, waarbij sprake is van dezelfde ex, aangezien de vogels misschien ter plaatse bleven.

26.04 : 2 ex Boudewijnkanaal Lissewege (zomerkl.) NNO om 12u55) MS
29.04 :minl ex Achterhaven Zeebrugge FDR

BROEDGEVALLEN MEEUWEN EN STERNS door Frank De Scheemaeker

Zwin : Kokmeeuw : ca 5000 paar
Zilvermeeuw : 15 paar
Stormmeeuw : 2 paar
Zwartkopmeeuw : 6 paar
Visdief : 280 paar !

Achterhaven Dudz./Zeebr.

: Visdief : 60 à 65 paar
Dwergstern : 1 broedpoging (GO GDP)
Kokmeeuw : broedde ook op de eilandjes in de dokken maar een telling is er zeer moeilijk uit te voeren.

Opgespoten terrein Brugge (Pathoekeweg)

: Visdief : 1 broedpoging

PROOIVOGELS

buizerden
& sperwer
"thermiekend"

WESPENDIEF (Pernis apivorus)

door Johan Maeckelbergh

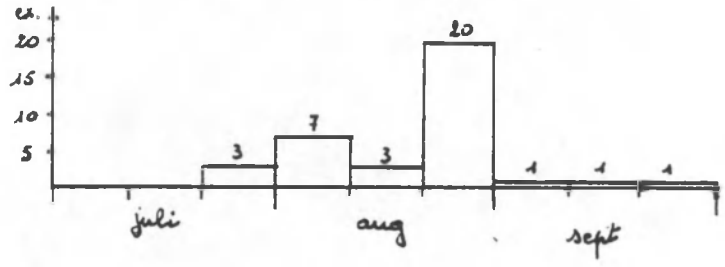

Inleiding

Dat de Wespendief fanatiek kiest voor de zon en een voorliefde heeft voor hete zomerluchten heeft dit jaar opnieuw overduidelijk uit de waarnemingen mogen blijken. Vooral de waarnemingen uit het voorjaar tonen dit verbazend goed aan want werkelijk alle wnm gebeurden op (de trouwens erg schaarse) zonnige dagen. Toeval is het geenszins dat net in het voorjaar '83 en voorjaar '84, die alom bekend staan als de twee somberste en natste van deze eeuw, de Wespendieven het behoorlijk laten afweten. De Wespendief is immers een stootvogel die meer dan welke andere stootvogel ook, zijn vliegkunst baseert op thermiek en 'hoogvliegen' om zo ongehinderd onze bossen en polders over te trekken. Wespendieven vliegen bijna nooit laag tegen de grond, in tegenstelling met Buizerd, Rode wouw, kiekendieven, valken enz... die moeiteloos laag tegen de grond kunnen vliegen en zo ook bij slechter weer kunnen doortrekken. Toch was het dit boekjaar stukken beter dan vorig boekjaar. Er werden 58 wnm verricht betreffende 70 ex (cfr. '82-'83: 32 ex, '81-'82: 222 ex, '80-'81: 115 ex). De Wespendief komtvoor in gans Europa uitgezonderd in Ierland, Schotland, Noord- en West-Scandinavië en Zuid-Italië. Beroemde plekken waar zich in de herfst grote koncentraties Wespendieven kunnen ophouden en waar zeeengtes worden overgestoken zijn Falsterbo in Zuid-Zweden, Tarifa bij Gibraltar en de Bosporus.

Najaarstrek '83

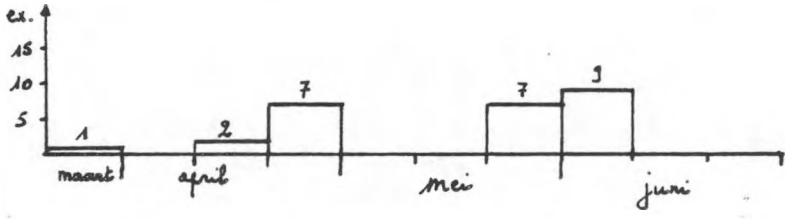
De eerste Wespendief op najaarstrek werd op 25 juli opgemerkt door LVR. De meeste wnm komen uit de maand augustus (zie blokdiagram), let wel !, LVR telde gans deze maand aan de bossen te St.-Andries maar kon deze aktiviteit in september niet verder zetten, zodat het aantal wnm plots terugvalt. De laatste Wespendief die waargenomen werd vloog over de Fonteintjes ZW op 30.09 (MaP). In totaal werden 36 ex op najaarstrek gezien.

wnm : SK LVR LMa GBu DH
WIG MaP

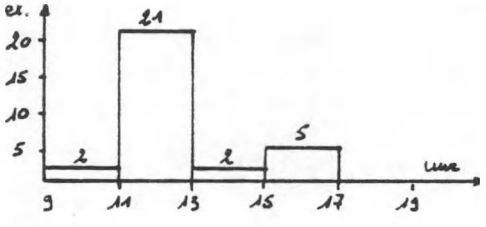
Voorjaarstrek '84

Op 27.03 al zag Y. Verschueren de eerste Wespendief in Beisbroeck! Dit is uitzonderlijk vroeg, nl de eerste maart-wnm voor onze regio! Zoals vermeld in de inleiding vond 100% van de wnm plaats op de zonnige lentedagen. In de Paasvakantie kregen we elke dag mooi weer en alle wnm uit april zijn dan ook uit die periode afkomstig. In mei moesten we tot de laatste week wachten op wat zonniger weer en ook hier situeren alle wnm zich in die periode. Juni was iets beter. De topdag was 02.06, toen zagen FDR en FW in nog geen 3 uur 6 à 8 ex voorbijtrekken aan de Villa. In totaal werden 26 ex op voorjaarstrek gezien.

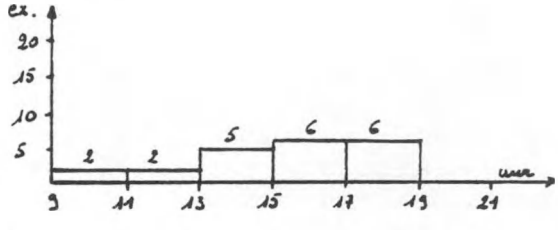

wnm : FW FDR YV LDC BDC
SK KT PaL PDM PB
NV JM BN TDF NE RDJ
FV BJ KD

Doortrekverloop over de dag

najaar '83

voorjaar '84

Broedgevallen

Dit jaar was er 1 broedgeval en 1 waarschijnlijk broedgeval.

Blok 3 : 1 koppel broedde met succes en bracht 2 juv voort (FV BJ). Dit is het max aantal juv dat een Wespendief kan voortbrengen. Hij legt immers niet meer dan 2 eieren. De eerste wnm gebeurde op 29.06 (JM RDJ) toen 2 ex volop aan het baltsen waren.

Begin juli werd tenslotte aan de nestbouw begonnen waarbij het nestmateriaal (tot zelfs behoorlijke takken) soms van 4 à 5 km ver werd gehaald!

Blok 4 : Hier liggen een 5-tal zomerwnm voor. Soms werden 2 ex samen gezien; juv werden nooit opgemerkt.

Vorig jaar hebben 2 koppels gebroed in de regio, beide in blok 3. Eén koppel bracht toen eveneens 2 juv voort. In het jaarboek '82-'83 staat dat er toen geen enkel broedgeval plaatsvond.

ZWARTE WOUW (Milvus migrans)

door Michel Seys

Er zijn 14 wnm in het najaar en voorjaar samen. Slechts 3 Zwarte wouwen werden waargenomen in augustus '83. Al deze zijn gezien door LVR.

Najaarstrek

23.08	1 ex	Bossen St.-Andries (15.20 u)	Z	LVR
30.08	1 ex	Bossen St.-Andries (11.28 u)	ZZO	LVR
31.08	1 ex	Bossen St.-Andries (16.45 u)	ZW	LVR

Voorjaarstrek

03.04	1 ex	Stokvelde St.-Michiels (15.03 u)	O	MaS
04.04	1 ex	Distrigas Zeebr./Dudz. (16.15 u)	NO	FDR
15.04	1 ex	Villa DH St.-Andries (11.13 u)	NO	FDR
18.04	1 ex	Zwin		GO GBu
19.04	1 ex	Villa DH St.-Andries (16.03 u)	W	WLT PF LDq
19.04	1 ex	Zwin (voormiddag)	NO	LDC GBu
19.04	1 ex	Stokvelde St.-Michiels (15.21 u)	ONO	MaS
30.04	1 ex	Bossen St.-Andries (14.30 u)	NO	LVR
12.05	1 ex	Peereboom St.-Andries (15.00 u)	NO	JM MaS
29.05	1 ex	Kleiputten Heist (10.45 u)		SF
15.06	1 ex	Kloosterhof St.-Michiels (09.41 u)	NO	MaS

RODE WOUW (Milvus milvus)

door Michel Seys

In het najaar '83 werden 3 Rode wouwen gezien. Twee ervan werden genoteerd in de Achterhaven (Zeebr./Dudz.) en één in de bossen van St.-Andries. Hij werd het laatst gezien op 4 november.

24.10	1 ex	Zeebr./Dudz. (dok)		ZW	FV
31.10	1 ex	bossen St.-Andries	(17.10 u)	ZO	LVR
04.11	1 ex	Zeebr./Dudz.(Distrigas)	(14.13 u)	ZW	MS PB

Het voorjaar was wat beter met 11 wnm, waarvan 4 in de polders en 7 boven de bossen.

21.03	1 ex	Vloetemveld	(16.20 u)	N	LD
21.03	1 ad	Moeren Meetkerke	(18.18 u)	TP	TDF JzV
14.04	1 ex	Zwin (dijk)			BV
16.04	1 ex	Bossen St.-Andries	(12.17 u)	N	LVR
18.04	1 ex	Zwinbosjes		NO	PaL
24.04	1 ex	Groenveld St.-Michiels	(13.39 u)	ZO	MaS
24.04	1 ex	Heideveldstraat St.-Michiels	(15.21 u)	O	MaS
25.04	1 ex	parking DH Beisbroek	(16.52 u)	NO	MS FS
25.04	1 ex	Westkapelle			GBu BBu
29.04	1 ex	OT Brugge	(14.11 u)	NO	WLT JN
02.06	1 ex	Villa DH St.-Andries	(16.09 u)	ZZW	BN FW FDR

BRUINE KIEKENDIEF (Cirus aeroginosus)

door Frank De Scheemaeker

Inleiding

Dit jaar kregen we 235 wnm betreffende 322 ex toegestuurd. Vooral het aantal najaarspleisteraars en voorjaarsdoortrekkers liep fel terug. Direct voor de hand liggende redenen voor dit fenomeen zijn er niet. Wel broedden opnieuw twee koppel met succes en was er één zekere en één mogelijke broedpoging.

Najaarspleisteraars 1983

Minimum 4 ex overzomerden in de regio, naast de broedende ex. We noteerden nog slechts 107 wnm betreffende 153 ex. Ook het aantal ex/wnm liep dus fel terug. Vooral de polders rond het Zwin werden weinig bevolkt; de aanwezige ex vertoefden echter veel langer in de regio dan vorige jaren.

Zwin en omgeving tot De Vrede

Rond het Zwin overzomerde hoogstens 1 ex. Tot 20 augustus hoogstens 2 ex per wnm. Tussen 20 en 31 augustus hoogstens 4 ex per wnm. Verder slechts 5 september- en 2 oktoberwnm, telkens van 1 ex. Een slaapplaats werd niet vastgesteld.
We beschikken dit najaar slechts over 21 wnm betreffende 30 ex: 3 m, 7 w, 7 juv, 1 w of juv en 12 spec. 5 wnm van AVES, 4 van DH, 3 van PS en FW, 1 à 2 van NE HDB ADL LMa TDF PK GBu JM TDS LDq GDP SLT ID en JNM-Br.

Achterhaven Zeebr./Dudz.

Ook hier overzomerde hoogstens 1 ex en werden tot 15.08 niet meer dan 2 ex per wnm opgemerkt. Op 16.08 wel 4 w of juv (JM). Eind augustus en begin september geregeld 2 à 3 ex per wnm, vooral juv. Verder niet minder dan 13 oktober- en zelfs 2 novemberwnm, nu vooral w en juv. Laatste wnm op 07.11: 1 juv (PK, LDq).
In het totaal liggen 49 wnm voor 78 ex (10 m, 15 w, 27 juv, 9 w of juv en 17 spec van niet minder dan 30 verschillende ornithologen.
We ontvingen 15 wnm van TDS, 5 van AVES, 1 à 4 van JVG HDB DVM PF FDR WLT JLT ADL JM GDP NE HS FDS TDF LMa LDq ID BDP PS CW FV MaS PK LD FW SLT en PBu.

Westkapelle

3 wnm betreffende 4 ex. Op 11.08 : 2 ex (FW SLT), op 03.08 : 1 ex (HDB ADL) en op 02.09 : 1 ex (de Nachtegaal)(TDS). Uitwisseling met de Zwinstreek en de Achterhaven is mogelijk.

Hoeke

Zeker 2 en volgens G. Vantorre zelfs 3 koppel brachten er juv groot (mond. med. W. Roggeman-gegevens KBIN). Tot half augustus dan ook een resem wnm van ad en juv ex. Verder ook 2 septemberwnm : 26.09 : 1 juv (TDSu) en 28.09 1 m en 1 w of juv (FW TDF JM).

Meetkerke

Op 14.07 verbleef reeds een eerstejaarsvogel in de Lage Moere (MS). Dit is uitzonderlijk vroeg! Verder liggen 3 augustus- en 1 oktoberwnm voor. Max op 27.08 : 1 w en 1 juv (FDS LDq).

Weiden Zuienkerke en Uitkerke

Slechts 1 juli- en 1 augustuswnm, wel 5 septemberwnm. Opvallend zijn de wnm op 31.08 : 1 m + 1 juv en op 04.09 : 1 m + 2 juv (MS JM JNM). Kwam een koppel laat tot broeden in de omgeving of week een broedfamilie uit naar dit prachtige gebied? Van prooiovergave werd geen gewag gemaakt. Wnm van JS MaP JM JNM-MS).

Vlissegem

Opnieuw een resem zomer- en najaarswnm van Chris Rotsaert (N=11). De ganse maand juli zijn 1 m en 1 w op te merken. Op 11.08 wordt melding gemaakt van 1 juv in de omgeving. Alle wnm wijzen op een mogelijk broedgeval. Ook een bevestigende wnm van JM : 1 juv op 02.08.

Bossen St.-Andries

Voor het eerst een wnm van pleisterende ex uit de bosstreek : 27.08 1m (LDq) en 02.10 1 juv (JM).

Eénmalige wnm

02.08	1 w	Stalhille	JM
10.08	1 w	Ettelgem	TDF
19.09	1 w	Oostkerke	TDSu
28.09	1 ex	Damme, Syphon	FW TDF JM
29.09	1 ex	Brugge, Blauwe Toren	GDP

Najaarsdoortrekkers

In het totaal werden 36 ex op trek gesignaleerd (34 wnm). Het hoogtepunt van de trek viel in de laatste decade van september en de eerste van oktober t.o.v. de eerste decade van september het jaar ervoor. Deze piek correspondeert ook met het hoge aantal pleisteraars eind september, begin oktober in o.a. Zeebr./Dudz. Eerste wnm op 03.08 : 1 juv ZW boven de Bossen te St.-Andries (LVR) en de laatste wnm op 13.10 : 1 w of juv ZW, Bossen St.-Andries (LDq ID).

	m	w	juv	w/j	spec	tot
aug 1	-	-	2	-	-	2
2	-	-	1	-	-	1
3	2	1	2	2	-	7
sep 1	-	-	-	-	-	0
2	-	1	1	-	-	2
3	1	4	4	3	1	13
okt 1	1	2	1	2	3	9
2	-	-	-	1	-	1

Tabel 1 : najaarsdoortrekkers per decade, leeftijd en geslacht.

- uurfrequentie : op ieder uur tussen 7 en 19 u werd najaarstrek opgemerkt, met een opvallend hoogtepunt rond de middag : 8 ex tussen 10 en 11, 7 ex tussen 11 en 12 u en 7 ex tussen 12 en 13 u.
- doortrekplaatsen : niet minder dan 22 ex werden boven de bossen van St.-Andries waargenomen, 1 ex boven de bossen van Wingene. We noteren slechts 12 ex over de polder.
- waarnemers : 14 ex van LVR, 1 à 2 van PK MaS FDS TDS JVG MaP HDB ADL JM TDF FW JS LDq ID PF.
- Bij deze paragraaf konden we de gegevens van LVR verwerken die 146 u telde in de bossen van St.-Andries in het najaar van '83. Met dank.

Winterwaarnemingen 83-84

17.12 1 ex Damme EK

Voorjaarsdoortrekkers 1984

Het aantal voorjaarsdoortrekkers liep terug tot 34 ex (30 wnm). Een laagtepunt sinds 1980! De eerste wnm gebeurde op 10.04 : 1 onv m NO te Uitkerke (JS). Het hoogtepunt van de trek viel in de laatste decade van april : 15 wnm betreffende 16 ex. De laatste trekker werd aan het Zwin gesignaleerd op 28.05 : 1 imm NO (TDS). Het zeer lage aantal voorjaarstrekkers kan slechts voor een deel te wijten zijn aan de slechte weersomstandigheden tijdens het voorjaar.

- uurfrequentie : reeds 5 ex tussen 7 en 9 u, 7 ex tussen 10 en 12 u, 6 ex tussen 15 en 16 en nog 1 ex tussen 20 en 21 u.
- doortrekplaatsen : 28 ex werden opgemerkt boven de polder, slechts 7 ex boven de bossen. De Achterhaven spande de kroon met 11 ex, gevolgd door het Zwin met 7 ex en Uitkerke met 5 ex.
- waarnemers : 9 wnm van JM, 5 van TDS, 1 à 3 van JS FDS SK KT PH MS MaS WLT JN JzV MV GDM RDJ TDF LMa FW SLT NE HS FDR GDP GO GBu MaP PF.

	m	w	juv	w/j	spec	tot
apr 1	1	-	-	-	-	1
2	2	2	-	1	2	7
3	2	10	1	3	-	16
mei 1	-	-	-	-	-	0
2	3	1	2	1	1	8
3	-	-	1	1	1	3

Tabel 2 : voorjaarsdoortrekkers per decade, leeftijd en/of geslacht.

Voorjaarspleisteraars

We noteren in het totaal 31 wnm betreffende 40 ex in 9 verschillende gebieden. Uit de Achterhaven Zeebr./Dudz. liggen alleen al 18 wnm betreffende 24 ex voor (vnm w en imm). Verder 3 wnm uit Meetkerke, 2 uit Uitkerke, 2 uit Westkapelle, 1 uit Houtave, 1 uit Zuienkerke en 1 uit Roksem. Verder één uit Zeebrugge waar één koppel de ganse morgen boven de rietkraag in de Fonteintjes verbleef en 2 wnm uit de polder van Vlissegem.

Broedgevallen

In de zomer '84 stelden we 2 zekere broedgevallen vast in blok 3, maar op een 7-tal km van elkaar. Op de eerste plaats, waar de soort traditioneel broedt, liggen 2 maart-, 14 april-, 2mei-, 3 juni- en 4 juliwnm voor. Uit de aprilgegevens viel duidelijk af te lezen dat 2 koppel een

broedpoging zou wagen. Helaas te weinig mei- en junigegevens om dat te bevestigen. Op 04.07 en 07.07 waren 1 m en 1 w aanwezig en werd prooiovergave opgemerkt (FDS EW BDC). Op 21.07 kwam een m één juv prooi brengen. Gedetailleerde wnm liepen jammergenoeg niet binnen.

Het tweede broedgeval gebeurde op een totaal nieuwe plaats in de regio. Gelukkig werd FB door een landbouwer verwittigd dat 1 koppel op zijn akker gebroed had. Het m, w en 2 juv werden later ook door PS JM FDS en EW opgemerkt.

In blok 1 had weerom een mogelijk broedgeval plaats, af te leiden uit talrijke wnm ons door CR opgestuurd. Hopelijk kunnen we volgend broedseizoen dit gebied wat beter onderzoeken.

BLAUWE KIEKENDIEF (Cirus cyaneus)

door Jan Seys

Inleiding

De uitzonderlijke zachte winter zorgde voor een eerder beperkt aantal kiekendieven in onze streek. Toch scoorden we met 268 wnm van 386 à 397 ex (9 m), nog relatief hoog t.o.v. winters als 79-80 en 80-81 met resp. 154 wnm van 218 à221 ex (32 m) en 164 wnm van 254 à 261 ex (20 m). Opvallend is wel het uitzonderlijk klein aantal mannetjes dat werd waargenomen. Ongetwijfeld houdt dit rechtstreeks verband met het zachte weertje, vermits het aantal mannetjes bij ons stijgt met de toenemende koude.
Nu volgt een bespreking per overwinteringsgebied, met daarna een overzicht van de trekwaarnemingen.

Overwinteringen

Hoeke - Sluis - Oostkerke - Damme

Er kwamen slechts gegevens binnen van 4 slaapplaatstellingen op SLPL 1, (slaapplaats 1) nl.:

07.01.84 :	min 4 w	JS
31.01.84 :	9 à 10 w	FV
04.02.84 :	6 à 8 w	FDS FW FV BJ
18.02.84 :	5 w	PF TDF FV BJ

De traditie van deze slaapplaats wordt dus in ere gehouden, want nog steeds worden hier (bijna) uitsluitend wijfjes waargenomen.
In de omliggende gebieden werden regelmatig jagende wijfjes gezien, zo ook in Damme, waar o.a. op 03.01 1 m + 1 w rondvlogen (Wim Matthijs).
De eerste wnm betrof 1w op 19.11.83 aan St.-Donaas (NE CW) en op 15.04 werd aan het Lapscheuregat het laatste ex gesignaleerd, nl 1 w (JNM).

Zwinstreek

Zoals al vaak is gebleken, biedt het Zwin een zeer gevarieerde biotoop aan met als gevolg een extra aantrekkingskracht op de kiekendieven, en op vele andere vogels.
Vanaf eind september werden regelmatig kiekendieven waargenomen in en rond het Zwin: eerste w op 30.09 aan het Dievegat om 15u45 en om 15u10 een w aan de Vrede, richting ZW vliegend (TDS).
Op 28.10 werd een ex gevangen in de Zwinvlakte (DH). Rond die tijd, nl op 29.10, werden 3 w gesignaleerd op de slaapplaats (PS). Andere SLPL-tellingen zijn:

01.11.83 :	3 à 4 w	JS
26.11.83 :	5 à 6 w	PS
18.12.83 :	7 w	JS MaS DD PD
29.01.84 :	1 w	FDS

Het enige mannetje werd op 02.04 gezien boven de Hazegras (NE CW)
Tot half april werden pleisterende vrouwtjes waargenomen.

Meetkerke - Houtave - Uitkerke - Zuienkerke - Wenduine - De Haan

Zoals gebruikelijk is het hier elk jaar een probleem om de slaapplaats te ontdekken. Van een groter slaapplaats was er dit jaar geen sprake; wel zouden een tweetal wijfjes regelmatig in een kreekrestantje hebben overnacht en op 08.01 werd waargenomen hoe 2 w aan de rand van de akker neerstreken om daar te blijven slapen (JS MaS). Op 27.10 werd bij een wijfje een analoog gedrag vastgesteld (MaS JzV), en op 06.03 bleef een wijfje rondhangen over een weidestuk (FDS).
Blijkbaar is het kleine aantal kiekendieven er de oorzaak van dat de dieren geen gemeenschappelijke slaapplaats opzochten, maar elk afzonderlijk of per twee ergens bleven overnachten.
Het eerste pleisterende ex was een wijfje, op 27.10 aan de Blankenbergse dijk (MaS JzV) en op 28.03 werd het laatste ex gezien (JVG).
Een interessante wnm is die van een wijfje dat op 12.11 langs het strand Wenduine - Bl'ge op drieteenstrandlopers aan het jagen was (ML)!

Achterhaven Zeebr./Dudz.

Dit gebied werd relatief veel bezocht, waardoor tamelijk wat kiekendieven werden waargenomen. Enkele slaapplaatstellingen of slaaptrekwaarnemingen werden doorgestuurd:

13.11 : 2 w	slaaptrek	JNM
22.11 : 3 w	slaapplaats	TDS
04.12 : 4 à 5 w		SK KT TDF FW
25.12 : 3 à 4 w		FW JzV
27.12 : 5 à 6 w		JNM
28.12 : geen ex op slpl van 27.12		JM

In augustus werden hier regelmatig (8 wnm) 1 à 2 w of juv waargenomen, vermits dit doortrekkers waren die een tijdje bleven pleisteren, worden ze verder behandeld in het hoofdstuk 'trekwaarnemingen'. Een argument om die wnm als trek te bestempelen, is het totaal ontbreken van wnm in september en het grootste deel van oktober.(eerstvolgende wnm pas op 22.10, nl. 1 w (MaP)).
Dit komt overigens vaker voor dat augustustrekkers wat blijven rondzwerven in voor hen geschikte gebieden, en dit niet alleen bij de Blauwe maar ook bij de Grauwe kiekendief.
Tot begin april worden voortdurend ex waargenomen, op drie uitz. na allemaal vrouwtjes (m op 03.11 (PB), 23.11 (TDS), 21.12 (FDR)).
Uiterst interessant daarbij, was de wnm van een wijfje dat geen staart meer had! Zij bleek overigens nog heel fit en was voortdurend aan het jagen toen we ze op 06.01 voor het eerst zagen (JS MS MaS). Daarna werd dit ex, dat zonder moeite herkenbaar was, nog gesignaleerd op 08.01 (GDP MS) en 25.01 (TDF PF JM GO), telkens in het Achterhavencomplex. Dit geeft aan, dat de Blauwe kiekendief geen vaste overwinteringsplaats kiest, maar de winter doorbrengt door zich regelmatig over min of meer grote afstanden te verplaatsen. Het zo goed herkenbare wijfje werd immers, slechts binnen een tijdspan van twintig dagen binnen onze regio opgemerkt.

Trekwaarnemingen

Zoals reeds voorheen aangehaald vertoefden 1 à 2 kiekendieven in het Achterhavencomplex gedurende de maand augustus. Volgende meldingen werden mij doorgestuurd:

04.08 : 1 w	FW FDR TDF	17.08 : 2 w	FW FDR MM HS
06.08 : 1 juv	FV BJ	18.08 : 1 juv	FV BJ
08.08 : 1 w	FW FDR TDF e.a.	21.08 : 1 juv	FV BJ
13.08 : 2 w	FW FDR MM HS	24.08 : 1 w	FW FDR HS

Daarna is het wachten geblazen tot begin oktober voor de volgende wnm: 1 m ! aan de Villa DH om 10u35, richting ZW op 02.10 (LDq) en 1 ex op 04.10 op dezelfde plaats, ook richting ZW om 14u33 (LDq).
De verdeling van de trekwaarnemingen over het ganse jaar is als volgt:

oktober : 3 à 4 ex (1 m)
november : 1 ex
december : 1 ex (1 m)
maart : 2 ex (1 m)
april : 13 ex (1 m)
mei : 3 ex

Er waren dus opmerkelijk meer wnm in het voorjaar, en dan vooral in de maand april. De decemberwnm heeft betrekking op een mannetje die aan het jagen was tussen Moerbrugge en Oostkamp (DXR). Gezien uit dit gebied normalerwijs geen wnm van Blauwe kiekendieven bekend zijn, en het dan nog een mannetje betrof, werd dit ex bij de trekwnm gerekend. Overigens zijn er geen trekkers gesignaleerd tussen half november en half maart. Deze wintertrek blijkt inderdaad slechts op te treden als er grote temperatuurschommelingen voorkomen. Dan worden kiekendieven gezien die een duidelijk trekgedrag vertonen en dan ook duidelijk van niet-trekkende ex kunnen gescheiden worden. Dit betekent niet dat in een zachte winter als deze er geen trek plaatsvindt, maar ze gebeurt veel minder gehaast en minder doelbewust zodat ze aan ons oog ontsnapt. Het laatste ex werd aan de Zandwinningsput van Beernem bemerkt, laag vliegend naar het ZO, rond een uur of negen 's avonds (WIG) en dit op 17.05.
Als we de augustuswnm van de Achterhaven niet meerekenen, bekomen we volgende indeling polder-bos: 9 bos en 14 polder+kustwnm.

GRAUWE KIEKENDIEF (Cirus pygargus)

door Frederik Willemyns

Inleiding

Het leidt geen twijfel dat 1983-'84 een zeer goed jaar was om de Grauwe kiekendief waar te nemen. Er werden maar liefst 10 voorjaars- en 8 najaarswnm doorgegeven. Net zoals vorig jaar pleisterde er 1 juv van 31.07 tot 06.08 en 1 juv van 19.08 tot 25.08 in de omgeving van het Zwin. Of het hier om hetzelfde ex gaat, kunnen we niet met zekerheid besluiten, aangezien er tussen 07.08 en 18.08 geen wnm werden verricht van een juv.

Najaarswaarnemingen

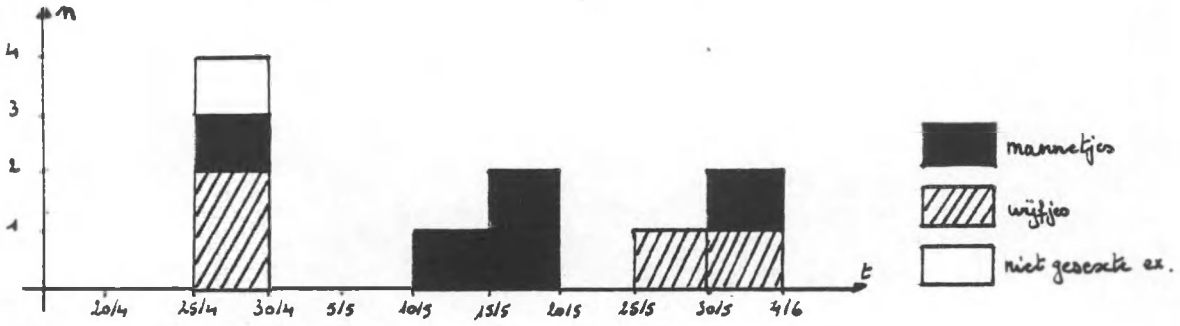
31.07	1 juv	Internationale dijk			PK
06.08	1 juv	Willem-Leopoldpolder Knokke			PS
07.08	1 m + 1 w	Zwin			LMa GBu
19.08	1 juv	Zwin	15.05-16.47 u		SK BDC
23.08	1 w/juv	De Vrede	13.34 u	TP	SK
25.08	1 w/juv	Burkeldijk	13.34 u	TP	SK
08.09	1 ad	Zwinbosjes			DH

Voorjaarswaarnemingen

25.04	1 w	Villa	12.20 u	NO	TDF FDR
25.04	1 ex	Zwinbosjes	08.45 u	NO	TDS
26.04	1 w	Heist	11.40 u	NO	SK
29.04	1 m	Snellegem			RP
10.05	1 m	Wijnendaele	10.45 u	N	FDR
17.05	1 m	Zwinbosjes			PaL
19.05	1 m	Kleiputten Hoeke	15.40 u	NO	FW FDR NE CW HS

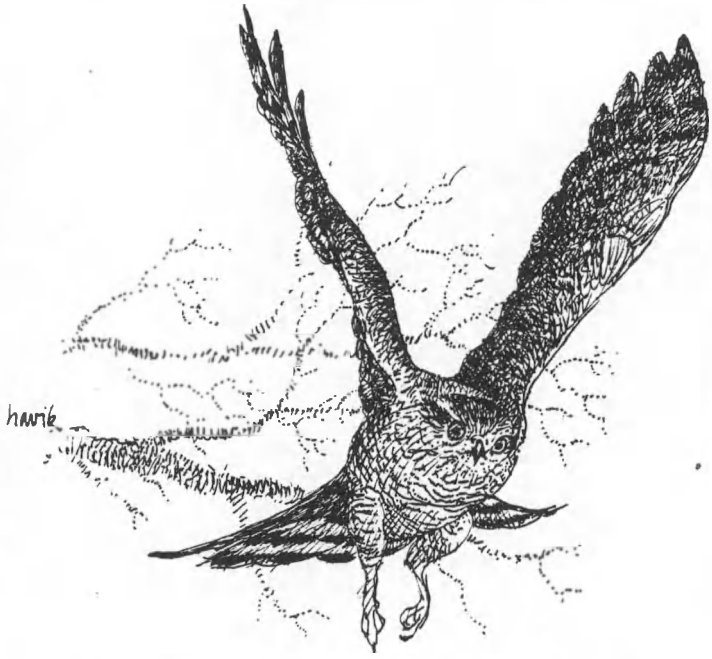
27.05	1 w	Achterhaven	16.02-16.17 u	NO	JM RDJ
02.06	1 w	Villa	10.55 u		NE
02.06	1 m	Villa	16.20 u		FW FDR BN

Grafiek: aantal wnm per pentade in het voorjaar.

Het hoogtepunt van de voorjaarstrek werd duidelijk bereikt in de laatste pentade van april met twee uitschieters, één van 10-20.05 en één van 25.05 tot 04.06. Er werden 5 mannetjes gezien, wat 50% van de wnm bedraagt.

HAVIK (Accipiter gentilis)

door Bruno Callebaut

Dat de Havik in onze regio een overwinteraar in opmars is, weten we al uit vorige jaarboeken, maar het mag misschien reeds in herinnering gebracht worden dat uit vorige decennia in de streek nauwelijks of geen wnm van deze soort bekend zijn. Overigens is het de huidige tendens die de onderzoeker voor (theoretische) problemen plaatst - net zoals, vergeten we het niet, de Havik zelf in het veld de waarnemer soms voor determinatieproblemen stelt.

Volgende wnm bereikten ons (telkens 1 ex):

15.12.83 : Kleithoek Zedelgem NV
01.01.84 : Legeweg St.-Andries 1 w BDC LDC
07.01.84 : Pleisterend Tillegem (prooiresten) SK FDR

MP meldt één overwintering te Vloetemveld: o.a. 21.01, 25.01.

Uit het Zwin en omgeving (reeds klassieke overwinteringsplaats): 25.01: JVG, 14.03: GBu BBu, 14.04: 1 w JM FDS PH.

29.02.84 : Put St.-Pieters, trekkend NNO MS

Onder sterk voorbehoud: 23.05 en 02.06, bossen SA (zelfde wnms).

De internationale literatuur wijst op het volgende: Haviken zijn van zodra ze volwassen zijn zeer honkvast. Behalve individuele uitzonderingen zwerven zelfs eerstejaarsvogels op onze breedtes zelden meer dan enkele tientallen km ver van hun geboorteplaats. Zo is het bvb. reeds zeer onwaarschijnlijk dat de overwinteraar van Vloetemveld de zelfde zou zijn als die van '82-'83. Voor geen enkele wnm wordt echter gespecifieerd dat het om ex in jeugdkleed ging. Meldt de literatuur dan als zeer uitzonderlijk dat in België ooit een Havik uit Noorwegen is "verzameld" (950 km!), onze waarnemingen doen vermoeden dat zwerf- en trekgedrag toch weer niet zo zeldzaam is, misschien ook nu het de Europese Havikenpopulatie voor de wind schijnt te gaan. Recentere gegevens uit Vlaanderen en Nederland bevestigen dit beeld (Mol-Postel, de Veluwe), waarbij zelfs van uitgesproken trek gewag wordt gemaakt.

SPERWER (Accipiter nisus) door Leo Declercq

1. Inleiding

Meer dan 700 wnm heeft het seizoen '83-'84 ons bezorgd. Dat is iets meer dan vorig jaar. Bij de uitwerking willen we bij de intro speciaal Frank De Scheemaeker bedanken voor zijn hulp bij het op lijsten zetten van de 'ruwe' gegevens.

2. Zomer '83

Volgens LVR broedde in blok 3 één koppel Dit Broedgeval kon door geen andere waarnemers worden bevestigd. Voor zeldzame broedvogels moet je zeker geen grote reclamecampagne op getouw zetten maar enkele waarnemers ter bevestiging haal je er toch best bij.

3. Najaarstrek

Om diverse redenen geven we onderstaande grafiek onder enig voorbehoud. Vooreerst is het niet gemakkelijk om trekkende Sperwers van pleisteraars te onderscheiden. In vorige jaarboeken hebben we het daar reeds over gehad. Iedereen heeft zowat zijn interpretatie en zijn criteria om uiteindelijk te beslissen trek of geen trek. Bij een groot deel van de waarnemers, zeker zij die we vanuit de jeugdbond kennen, komt die interpretatiemethode vrijwel overeen. Toch kunnen we ons niet van de gedachte ontdoen dat in een aantal gevallen andere normen worden gehanteerd. Ze hoeven niet fout te zijn, maar ze verteken-en wel erg het algemeen beeld.
Trek is uiteraard voor een deel afhankelijk van de teller, of de afwezigheid ervan. Zo zijn begin oktober alle wnm, één ex daar gelaten, verricht door LVR. Je ziet onmiddellijk wat voor gevolgen dit heeft op de grafiek, niet in het minst voor het hoogtepunt van de trek.
Veel vroege trekkers (juli tot september), blijven hier enige tijd pleisteren. Deze vogels werden niet in grafiek verwerkt. Bij een indeling per decade zorgt dit voor heel wat problemen.

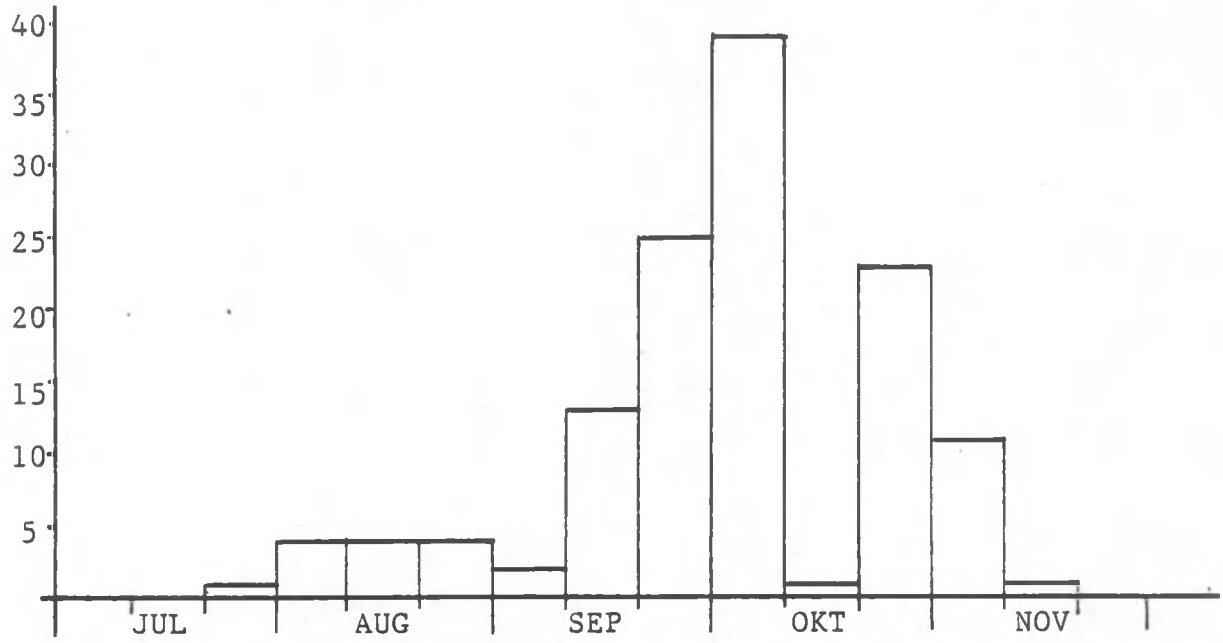

Fig.1. Najaarstrek van de Sperwer.

3. Winterwaarnemingen '83-'84

Op 22.08 wordt een 1° ex in de Hazegraspolder waargenomen (SK). Zeer sporadisch worden daarna in september en oktober enkele Sperwers genoteerd. Begin november krijgen we een duidelijke toename. 01.11 : 4 ex verdeld over de Zwinbosjes, Internationale dijk, Het Zwin (ingang), De Vrede (HDB MS MaS JS). Op 08.11 verblijven 's morgens 3 ex rond de Zwinbosjes (TDS). Tot half december worden niet meer Sperwers gezien. Op 18.12 komt een grotere waarnemingsdichtheid: Zwinmonding : 1 m (MaS JS DD), Dikkedijk: 1 m (MaS JS DD), De Vrede: 1 ex (TDS), Zwinbosjes: 1 w en 2 ex op slaaptrek (Mas PD).
Daarna krijgen we steeds hoge aantallen. Op 08.01 in de Zwinbosjes: 6 à 7 ex (JNM-KH), Tobroek: 5 ex (MSS), Zwinbosjes: 1 w (LMa).
In de overgang jan.-feb. dalen de aantallen. Met uitzondering van 12.02: Zwinbosjes: 3 ex (BV) en 07.03: Zwinbosjes: 1 w + 2 m (TDF PF FW), worden niet meer dan 2 ex gezien. De Sperwer blijft wel regelmatig te zien in maart en april, de laatste op 29.04 in de Zwinbosjes: 1 w (SK KT FDR TDF FW).
De slaapplaats werd veel minder fel geteld dan in het bijna ongelooflijk voorgaand seizoen. De aantallen komen nooit boven de 2 ex uit (tenzij bepaalde gegevens niet duidelijk als slaaptrek werden gespecifieerd? Een probleem waarmee we elk jaar worstelen.) Van 01.10 tot 02.12 werd telkens 1 ex genoteerd. Vanaf 03.12 (LDq PK KD BC PVE) komen er 2 ex. Op 29.01 (FDS) wordt een laaste maal 2 slaaptrekkers opgemerkt. Mogelijk ging de slaaptrek door tot begin maart, maar de gegevens zijn onduidelijk. We leggen er nogmaals de nadruk op slaaptrek duidelijk te markeren bij het doorsturen van de wnm.
Bijzonder interessant waren de ringgegevens van Daniël Huisseune. Tussen 03.11 en 28.12 werden 14 Sperwers gevangen, waarvan 13 konden geringd worden en 1 een terugmelding betrof. Deze laatste werd hier vorig jaar geringd, een ad. w.
Deze ringvangsten verduidelijken enkele Sperwerproblemen. Vooreerst blijkt dat spreken over overwinterende Sperwers, in de zin dat één wogel zich gedurende de winter in een bepaald gebied zou ophouden, weinig waarde heeft. Wanneer we uit de 'gewone' wnm een aanwezigheid van een zestal Sperwers hadden gedestilleerd, dan zou dat bijzonder ver van de realiteit hebben gestaan. Niet alleen lijkt de Sperwer geen min of meer gelimiteerde gebieden te betrekken, maar hij komt ook in veel groter aantallen voor. Tijdens de herfst maakt de Sperwer trek,

maar hij blijft tijdens de winter zeer dynamisch in zijn mobiliteit. In december zien we dus dikwijls niet dezelfde Sperwers als in januari. Als we de gevangen vogels : 5 juv m, 2 ad m, 4 juv w en 3 ad w, op een rij zetten , valt op dat wijfjes en mannetjes evenredig verdeeld zijn. Met de aanduiding wijfje bedoelen we vrijwel altijd een vogel in wijfjeskleed. De gegevens suggereren dat 'kleine' mannetjes van 'grotere' wijfjes te onderscheiden in het veld een zeer moeilijke zaak blijft. Gedrag, vlucht, lichtsterkte, afstand, ... maken het dikwijls niet gemakkelijk.
Met de vangsten wordt het 'succes' van de vogelvangst nog eens aangetoond. Dat op die manier vroeger duizenden Sperwers werden gedood laat geen twijfel. Op lange termijn moet dat zeker een negatieve invloed gehad hebben op de populatie. Een zekere toename na de afschaffing van de vogelvangst behoorde dan ook tot de mogelijkheden.

a. Westkapelle (7 wnm)

Uiterste data : 11.11 : 1 ex GDP
(=UD) 18.03 : 1 ex TDS
Op 03.01 (BV) en 11.03 (BBu) wordt een m waargenomen.

b. Damme (13 wnm)

UD : 14.11 : 1 ex FV BJ
05.02 : 1 ex GO
13.02 : 1 ex LDq ID
Op 24.12 : 2 ex waarvan 1 mogelijk op slaaptrek (FDS TDF LDq)
Eénmaal 3 ex (TDF FW FDR) op 28.12

c. Moerkerke (2 wnm)

25.01 en 24.02 telkens 1 ex (FDS)

d. Hoeke (4 wnm)

Sporadisch werd de Sperwer hier aangetroffen. Telkens 1 ex, waarvan de laatste op 19.04 (FDR)

e. Achterhaven (28 wnm)

UD : 23.10 : 2 ex (trek?) FDS
01.05 : 1 ex JM

Vrij regelmatig zijn verscheidene ex in het gebied aanwezig.
Op 03.11 wordt een 1° m gezien (TDF). De interessantste gegevens op een rij : 20.12 : 1 m TDS
06.01 : 1 m eendekooi Lissewege, 1 koppel in het Achterhavengebied JS MS MaS
19.01 : 1 m Boudewijnkanaal FV BJ
04.02 : 1 ex Achterhaven, 1 m Lissewege FW FDS FV BJ JM

Een enkele wnm uit maart en april betreft waarschijnlijk terugtrek.

f. Heist en omgeving

Enkele losse wnm in november:
08.11 : 1 ex Duinbergen TDS
10.11 : 1 w put van Cloedt TDS
23.11 : 1 ex Laguna Beach TDS

g. Blauwe Toren (St-Pieters) (6 wnm)

UD : 24.12 : 1 ex GDP MS
27.01 : 1 m GDP

Vijfmaal werd 1 m waargenomen. Ook in de Achterhaven, die zeer nabij is kon meerdere keren 1 m genoteerd worden.

h. St-Pieters-Speien-Bloemendale

UD : 13.10 : 1 w Oude Oostendse stwg MaS
05.03 : 1 w Speien (balts) MS

Van eind oktober tot half december worden regelmatig 2 ex genoteerd. Vooral van januari liggen weinig wnm voor. In febr. zijn opnieuw 1 m en 1 w ter plaatse. Daarna zijn er nog enkele schaarse gegevens.

i. Lage Moeren-Meetkerke-Witte Paters-Nieuwege-Houtave (38 wnm)

UD : 31.07 : 1 ex Nieuwege JNM
26.10 : 1 ex Lage Moeren MaS JzV
15.03 : 1 ex Schapehof LDq PK

Op 29.10 worden voor de eerste maal serieuze cijfers opgeschreven: min 4 ex, waarvan 1 juv m (MS). Aan de put van Meetkerke ziet MS op 03.11 een 1° ad m. Tijdens de winter worden nog volgende max. bereikt:
07.01 : 6 à 8 ex (1 m) (FDS TDF MS JS GDP) verdeeld onder Grote Moerstraat, Meetkerke, Houtave.
08.01 : 4 à 5 ex (TDF JN MS GDP) te Meetkerke, Nieuwege en De Witte Paters.
Hierna worden geen hoge concentraties meer opgetekend. Nog max. 2 ex (1 ex, 1 m, resp. Eendekooi en Houtave) Op 11.02 (MaS JzV)

j. Zuienkerke-Hagebos (6 wnm)

UD : 24.12 : 1 ex Hagebos MaP
18.02 : 1 ex put Zuienkerke MaP

Tweemaal wordt 1 m waargenomen op slaaptrek naar het Hagebos: 07. en 08.01 (MaS JS) of vergiste één der waarnemers zich van dag?

k. Uitkerke en aanpalende kustzone (8 wnm)

UD : 21.10 : 1 ex De Haan TDS
08.03 : 1 m Nieuwmunster MaP

Driemaal werd 1 m gezien, wat het aantal gegevens in acht genomen, veel is.

l. Roksem (22 wnm)

UD : 24.10 : 1 ex ND
18.03 : 1 ex GDP
14.04 : 1 ex PBu

Zeer regelmatig worden rond de put Sperwers waargenomen. Het is daarbij dikwijls zeer moeilijk om uit te maken of het eenzelfde of verscheidene ex betreft. Van 18.12 (GDP GO MP) tot 19.02 (PBu) wordt ook 1 m gezien. Op 18.12 en 11.02 waren er zeker meer dan één (PBu FDS JM).

m. Ettelgem-Jabbeke-Zerkegem-Bekegem-Aartrijke (22 wnm)

Van deze gebieden komen (uitg. Zerkegem) sporadisch enkele wnm. Ze wijzen wel op een erg regelmatig verblijf in dit deel van de regio. De slaapplaats te Zerkegem, waar ook ex van Roksem komen, is zowat het centrum van aktiviteit. Te Zerkegem komen ex slapen van 13.11 tot 18.03 (FDS TDF). Een gecoördineerde telling tussen de put van Roksem en Zerkegem levert zomaar eventjes ca. 11 ex op (FDS LVR PF JN TDF FW) op 3 december.

30.12 : 4 ex (2 m - TDF PF JN)
06.01 : 1 m 2 w ter plaatse te Zerkegem (LVR)
: 5 ex op slaaptrek (1 m) Bekegembos (LVR)
07.01 : 2 m, 5à7 w/juv te Jabbeke-Bekegem-Zerkegem (LVR)

Een gebied dat zeker de moeite van het tellen waard is.

n. Varsenare (10 wnm)

Tussen voorgaande en volgende streek zit Varsenare geklemd. Op verscheidene plaatsen werd 1 w gezien, alleen op 26.12 werd 1 m getroffen (JM).

o. Bossen van St-Andries (Peereboom, Tudor, St-Anna-ter Woestyne, Beisbroek, Zevenkerke, Duivelsnest) (ca. 90 wnm)

We konden moeilijk vroeger starten dan op 01.07 wanneer de eerste Sperwer van het nieuwe werkjaar wordt gezien (MS MaS).
Begin aug. blijft 1 w pleisteren. De volgende wnm gebeuren pas op 30.08: 1 w (TDF). De max./decade geven verder het volgende verloop:

SEP 1 :	3 ex	LVR
2 :	3 ex	LVR (o.a. 1 m)
3 :	1 à 2 ex	LVR
OKT 1 :	4 à 5 ex	LVR (o.a. 1 m)
2 :	2 à 3 ex	LDq
3 :	3 ex	FW TDF FDS (o.a. 1 m)
NOV 1 :	1 ex	meerdere wnmers
2 :	0 ex	
3 :	0 ex	
DEC 1 :	3 ex	GO
2 :	0 ex	
3 :	2 m + 2 w	LVR
JAN 1 :	2 ex	FW TDF JM JVi PF
2 :	1 ex	WLT PF TDF
3 :	0 ex	
FEB 1 :	1 m	YV
2 :	1 w	TDF FDS PF
3 :	0 ex	
MAA 1 :	2 ex	TDF PF
2 :	2 ex	NE CW
3 :	1 ex	FDS
APR 1 :	1 ex	FDS
2 :	2 à 3 ex	FDR TDF LDq (1 m)
3 :	1 ex	meerdere wnmers
MEI 1 :	2 ex	LVR
2 :	0 ex	
3 :	1 ex	FW FDR
JUN 1 :	1 ex	FW FDR FDS JM RDJ TDF
2 :	1 ex	FW FDR
3 :	0 ex	

Voor de duidelijkheid toch vermelden dat het hier enkel om dagwaarnemingen gaat. Na een vroeg hoogtepunt, waarschijnlijk ten dele van de najaarstrek, komen vanaf begin december de Sperwers op peil. Half januari komt een duidelijke kentering die zich laat gevoelen tot maart. Blijkbaar zijn de koudste wintermaanden niet de beste voor de Sperwer. Onder invloed van de koude gaat hij of zij zich opnieuw zuidelijker verplaatsen. Na de voorjaarstrek in eind maart - april, bleven nog lang enkele ex ter plekke.

p. Vloetemveld (30 wnm)

UD :	26.09 : 2 ex	LD
	28.03 : 1 m	LD

Vanaf de 2° decade van oktober is de Sperwer steeds ter plekke. Regelmatig worden 2 tot 3 ex opgetekend (LD).
Op 17.01 : 1 m (LD).

q. Loppem-Zedelgem (11 wnm)

UD : 26.10 : 1 ex PDo
09.02 : 1 m (Zuidwege -LD)

Vooral tot januari frequent wnm.

r. Eernegem

UD : 16.11 : 1 ex PDo
03.12 : 1 w PBu

s. Torhout

UD : 14.11 : 1 m (centrum - FDR)
13.04 : 1 w (Bruggestraat - FDR)

t. Wijnendale

Slechts enkele gegevens sijpelden door :
01.11 : 1 ex ND
03.12 : 1 ex ND
12.02 : 1 w FS MaS

u. St-Michiels (dorp, Tillegem, Wulgebroeken) (45 wnm)

UD : 29.10 :1 ex Wulgebroeken PK
03.03 :1 ex Tillegem FW NE

Op een aantal knooppunten : het St-Lodewijkscollege, het Vijverhof, de Wulgebroeken en Tillegem, worden vrij veel wnm verricht. Max. worden 3 ex geteld: 07 en 21.01 (FDR SK FW JM). Op 26.11 in de Wulgebroeken (LVR), op 02.12 bij de Kerkebeek (GO) en tijdens de maand januari wordt ook 1 m gesignaleerd. Na januari gebeuren slechts een paar wnm. De laatste tot eind maart.

v. Assebroekse meersen (11 wnm)

UD : 02.10 : 1 w LDq ID
15.01 : 1à2 ex LDq

Het gebied werd te weinig bezocht. Minstens 1 ex was telkens op het appel.

w. Ryckevelde (10 wnm)

UD : 13.09 : 3 ex BC
26.09 : 3 ex TDS
Daarna werden veelal 2 ex waargenomen.
18.02 : 1 ex BC
08.03 : 1 ex (Malesteenweg) GDP

x. Moerbrugge (20 wnm)

UD : 22.10 : 1 ex KD
24.02 : 1 w DXR
Telkens 1 Sperwer en alleen op 20.02 één m. (DXR).

y. Kaleshoek (14 wnm)

De gehele winter 1 ex PK

z. Kampveld (6 wnm)

Vijfmaal 1 w (PK). Op 30.12 : 1 ex hier en 1 ex in het aanpalend Rooiveld (BC).

ç. Nieuwenhove

Er werd 2 x 1 w en 1 x 1 m waargenomen (PK).

§. Bulskampveld (min. 15 wnm)

Enkele vroege pleisteraars : 25.09 : 1 m (DXR WIG), 26.09 : 1 ex (LDq ID)

Van 23.10 tot 11.03 regelmatig 2 ex in vrouwtjeskleed (DXR WIG).
Op 04.02 een slaapplaats van minstens 3 Sperwers. Alleen op 26.11 werd nog 1 m gezien (WIG).

ù. St-Joris-ten-Distel (21 wnm)

Van 09.10 tot 24.03 : 1 w (DXR WIG)

%. E5 Beernem (13 wnm)

Van 11.11 tot 18.03 : 1 w (WIG). Op 23.12 : 1 m (WIG).

*. Vagevuurbossen (9 wnm)

Regelmatig in augustus te zien (PK BC LDq JNM-Br.). Van eind oktober tot half februari 2 ex : 27.10 : 2 w (LDq)
12.02 : 2 ex (JNM-Br.)

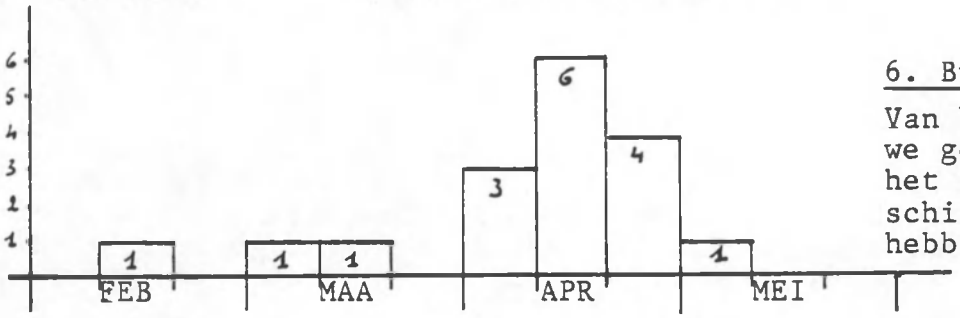
4. Slaaptrek naar de Bossen van St-Andries.

Traditioneel komen uit de polder een aantal Sperwers de Oostendse Vaart over om voor de nacht beschutting te zoeken in de bosrijkere streek van St-Andries. Van de 'vaartstreek' waren weinig wnm. De eerste telling was wel bij het begin van de slaaptrekperiode. Op 29.10 worden 2 ex waargenomen die het op de Witte Paters gemunt hebben (MS). Die dag was er een uitgebreide telling. Aan de Doornstraat passeerden 3 ex (FDS TDF) aan de E5-brug te Snellegem kwam 1 ex over (JM) en in het Duivelsnest werd 1 ex gezien dat naar Beisbroek vloog (WLT).
Op 30.10 werden opnieuw 2 ex aan de vaart geteld (GDP), dit ter hoogte van Nieuwege (vrijwel analoog aan de dag ervoor). De grootste aantallen werden evenwel opnieuw aan de Doornstraat geregistreerd : 04.12 : 8 ex (FDS AA).
De door FDS jaarlijks georganiseerde slaaptelling, dit jaar op 08.01, geeft daar 5 ex. In totaal werden in het Vaart-Bosgebied 7 ex op slaaptrek gezien, de andere 2 aan de Oostendse Vaart (FDS roerdom 24:35). In het hele gebied verbleven die dag minstens 11 Sperwers.
Verder volgende maxima: Van eind oktober tot begin maart kwam een groot aantal Sperwers naar de bossen, vooral dec.-feb. (de koudste periode) laat toe bijzonder veel Sperwers te zien. Deze kleine verplaatsingen leveren voor de Sperwers vooral op energiebehoud problemen op, vooral als de koude gepaard gaat met voedselschaarste.

18.02 : 4 ex Doornstraat FDS
08.03 : 2 ex Moeren Meetkerke, richting bossen St-Andries (TDF)

5. Voorjaarstrek

We kunnen dezelfde opmerkingen maken als bij de najaarstrek.
De voorjaarstrek was vrij onopvallend.
Hieronder het verloop van de voorjaarstrek.

6. Broedgevallen.

Van broedsels '84 kregen we geen gegevens. In het Beernemse zou waarschijnlijk een koppel hebben gebroed (EK).

Literatuur: De Scheemaeker F. 1984 Verslag Stootvogeltelling op 08.01.84 De Roerdomp 24 : 34-35.

BUIZERD (Buteo buteo) door Leo Declercq

1. Inleiding

Hebben we de limieten bereikt? Voor het eerst in vijftien jaar kunnen we niet van een toename spreken, noch het aantal overwinteraars, noch het aantal wnm gingen verder de hoogte in. We denken dat een toename in de toekomst nooit groot zal zijn. Het waarnemersveld en de Buizerd zelf zijn op een dusdanig peil dat we de grote sprongen voorwaarts van vroeger niet meer hoeven te verwachten. Vanaf nu wordt het tijd om de Buizerd van naderbij te volgen. Lijsten gegevens kunnen we hopelijk elk jaar voorleggen, maar in de toekomst zal zeker meer aandacht gaan naar gedrag, voedsel, specifieke plaatskeuze, slaapgedrag, ...
We hopen dat dergelijke evolutie deze fraaie prooivogel ten goede komt.
Met de najaarstrek krijg je nu het vervolg op de 'come and see next year' van vorig seizoen.

2. Najaarstrek

De eerste trekkers werden reeds eind juli opgemerkt. De wnm geven voorts geen al te grote verschillen. Alleen eind augustus en begin oktober komt vrijwel elk jaar terug. Van dan af zijn ook veel wintergasten weer present.

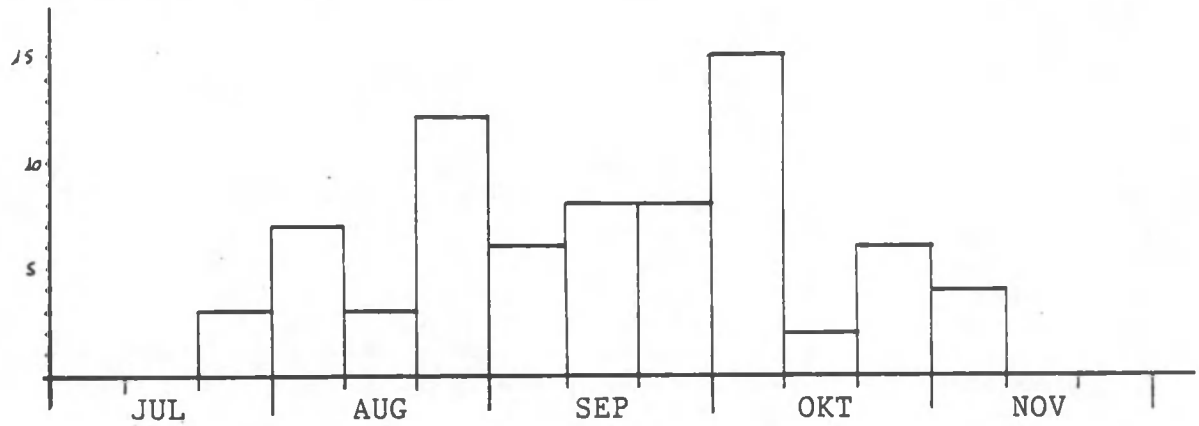

fig.1. Najaarstrek '83 van de Buizerd

3. Overwinteringen

a. Zwin en omgeving (77 wnm)

Al van eind augustus wordt de eerste pleisterende Buizerd opgemerkt, 26.08 (SK). Op 24.09 (DH) zijn het er twee en de volgende dag wordt de eerste slaaptrekker gemeld (FV BJ). Op 19.11 krijgen we de eerstvolgende stijging. Op de slaapplaatstelling komen dan 4 ex over (PS). Noch de dagtotalen, noch de andere avondtellingen geven voor 15.01 (5 ex - NE) meer dan twee Buizerden aan. Alleen op 12.02 mag men nog een groot aantal (4 ex - PeL KR BV) neerschrijven.
Het valt op dat vrijwel alle gegevens het Zwin of varianten op dat woord aanduiden. We menen te mogen aannemen dat de waarnemers de grenzen (zowel van de gebieden, als van de winterverblijven zelf) ruimer hebben genomen. Waarschijnlijk het gevolg van de betere kennis van de Buizerd als wintervogel rond het Zwin. "We weten ze nu toch zitten".

De Buizerd heeft het winterhalfjaar ditmaal wel erg groot opgevat. De bleke fase op 14.04 (FDS JM PH) en 24.04 (FDS) laat ons toe zeker tot die tijd de aanwezigheid van de Buizerd te noteren. Ook in mei (resp. 16, 23 en 31 - MS TD BBu GBu) blijft hij nog ter plaatse.

Op 17.06 (PS) vliegt het laatste exemplaar.
We concluderen dat de Buizerd vroeg en laat, dus lang aanwezig was. Van de laatste decade van november tot half februari waren 4 (soms 5) ex in de Zwinstreek present. In vergelijking met de twee voorgaande jaren was er een mindere bezetting. Naast de reële daling kunnen ook de minder gespecifieerde wnm daar voor iets tussenzitten.

b. Groot Damme (Damme-Hoeke-Oostkerke-Lapscheure-Moerkerke)(39 wnm)

Na enkele vroege ex o.a. 31.07 (WIG), 13.08 (SK) en 29.08 (NE CW), waar het trekkers of pleisteraars betreft, duurt het tot half oktober (13.10-HDB ADL) voor de 'blijvers' er zijn te Damme. Van 12.11 (2 ex - FV BJ) laat een toename op zich wachten tot eind december. Zowel overdag, als 's avonds worden dan (24.12 : 3 ex - FV BJ, 's avonds 4 ex) grotere aantallen gezien. Verhelderend was op die dag de slaaptelling aan het Spijkerkasteel (St-Kruis). Vanuit de polder kwamen zeker 4 ex. Twee bleven bij het kasteel en 1 vloog richting Fort van Beieren. De andere was ons te vlug af. (Bleef waarschijnlijk ter plaatse - FDS LDq TDF).

Na december wordt zelden maar meer dan 1 Buizerd opgetekend. De laatste te Damme is op 06.03 (RDJ).
In de omgeving te Oostkerke waren weinig wnm. De uitschieter was de zeer late Buizerd op 28.06.
In het Hoeke-Lapscheure gebied bleef de Buizerd onder peil. Van een echte overwintering kunnen we niet spreken. De gegevens zijn schaars. Van eind februari tot halfweg maart wordt een ex gezien (JNM).
Een gevoelige daling van het aantal wnm., zeker ten dele te wijten aan de overdreven slagkracht van vorig jaar (inventaris Groot-Damme - TDSu). Op zijn best waren toch een viertal (min.) ex aanwezig. Buiten Damme zelf waren we te karig bedeeld, Buizerden of waarnemers?

c. Blauwe Toren (St-Pieters) - Lissewege (8 wnm)

Van begin december (03.12 - GDP MS) verblijft hier 1 ex. De vogel wordt zeer regelmatig opgemerkt tot 25.01 (GO JM).
Van de nabije Achterhaven liggen slechts een 3-tal wnm voor. Trekkers en wintergasten zijn daarbij erg moeilijk te onderscheiden.

d. Meetkerke (Lage Moeren)-Speyen-Bloemendale-Witte Paters-St-Pieters (85 wnm) In deze streek is de Buizerd niet zo vroeg ter plaatse (vergelijk diverse andere vaste overwinteringsgebieden.), eerder een normale aankomst. Het eerste ex wordt langs de Oostendse Vaart (Structo) op slaaptrek waargenomen (MS MaS). Op 30.10 zien we al een ex in St-Pieters (JNM), Speyen (JNM) en Bloemendale (TDF). In de lage Moeren lopen de aantallen op na half december, eerst op 19.12 : 3 ex (ID LDq), 30.12 : 4 ex (TDF PF). Tot 25.02 worden 3 Buizerden regelmatig gezien (PF).
Ook in Speyen noteren we soms veel Buizerden : 10.02 : 3 ex (FW TDF LDC).

Aan Bloemendale verblijft overdag meesteal 1 Buizerd. Een enkele keer zien we er twee (31.10 - LVR en 26.02 - JM). Vooral wat verderop langsheen deze kant van de vaart pleisteren dikwijls verschillende Buizerden: van 16.11 : 3 ex (TDF) tot 29.02 : 4 ex (JNM). Daarnaast dikwijls 2 ex.

Van half november verbleven hier een 5-tal ex. Dit getal werd in volle winter nog opgevoerd. We denken dat er minstens 7 ex waren. Het is niet gemakkelijk om een precies totaalbeeld te krijgen, omdat het zelden volledig wordt bezocht. Vorig jaar lietp dat beter. We kunnen ons niet van de gedachte ontdoen dat de concentraties toch iets lager waren dan in '82-'83.

e. Zuienkerke-Hagebos en omgeving (13 wnm)

Overwintering van 3 ex (MaP). Het Hagebos fungeert hier voor één of meer vogels als slaapbos.
Eerste wnm : 1 ex op 23.10 (MS MaS)
Op 03.11 zeker al 2 ex (HDB ADL)
Van 24.12 (MaP) tot 18.02 (MaP) : 3 ex
Op 07.03 wordt de laatste vogel genoteerd (JM).

f. Stalhille (7 wnm)

De polder wordt in die richting maar sporadisch bezocht. Het jagersputje langs de zuidkant van de vaart brengt het er nog best van af. Hier verbleef een Buizerd van 01.02 tot 08.04 (RDJ). Op 25.02 zagen TDF, FW en NE hier 2 Buizerden.

g. Roksem (Ettelgem, Jabbeke) (15 wnm)

Overwintering van 1 Buizerd van 06.11 (PBu) tot 09.04 (PBu).
Slaaptrek wordt waargenomen, o.a. aan de put, op 03.12 : 2 à 3 ex (FDS LVR). Onderschat ?

h. Zerkegem - Bekegem

In een van de bosrestanten werd een slaapplaats ontdekt : 03.12 Bekegem : 2 ex (LVR) Op 26.12 kwamen er zelfs 3 ex (PF), op 30.12 maar 1 ex (TDF PF). Overdag werden op 06.01 4 à 5 ex gezien (LVR). De volgende dag verbleven hier (Eernegem-Jabbeke-Zerkegem) mogelijk 9 à 10 ex (LVR). 06.03 was het moment voor de laatste vogel (PF TDF). De dag erop werd te Jabbeke nog een Buizerd gezien (RDJ).

i. Assebroekse Meersen (15 wnm)

Van 02.10 (2 ex - ID LDq) tot 17.02 (1 ex - BC) kon je de Buizerd in de Meersen aantreffen. Op 21.10 al 3 ex (LDq) en het hoogste cijfer noteren we op 15.01 : 4 à 5 ex (PK LDq) en 09.02 : 4 ex (YV).
Dit gebied wordt minder en dikwijls onvolledig bezocht. De hoogste waarden geven meestal een goed beeld van de aantallen die er 's winters blijven. Vier tot vijf Buizerden moeten we hier zeker niet als het absolute maximum beschouwen.

j. Ryckevelde (10 wnm)

Aanwezig van 22.09 (TDS) tot 13.04 (BC). Het bos met aangrenzende weiden en akkers werd zeer zelden bezocht. Van dit traditioneel wintergebied mogen we minstens 1 overwinteraar aangeven.

k. Oedelem

Overwintering van 1 ex in het Beverhoutsveld (DXR). Van de streek rond Oedelem-berg kregen we maar 2 wnm : 04 en 06.02 : 1 ex (W. Matthys).

l. Beernem-Wingene (15 wnm)

In het provinciaal domein Bulskampveld overwinterde 1 ex. De wnm gebeurden van 25.09 tot 07.04 (DXR WIG). Drie Buizerden verbleven in het

gebied Wingene-Hertsberge en de omgeving van de E5 (WIG). De vaste waarnemingsplaatsen waren de Blauwhuisbossen, het Lindeveld o.a. 4 ex op 22.10 (EK WIG), de Vagevuurbossen en tussen de E5 en Drie Koningen.

m. Wijnendale (8 wnm)

In dit fraaie bos heeft de Buizerd een vaste verblijfplaats. De wintervogels noteerde men van 23.10 (ND). Zeker 3 ex bleven er deze winter, groter aantallen werden niet genoteerd. Maxima op 13.11 : 3 ex (ND) en 14.04 : min. 3 ex (BC PK).

n. Koekelare (3 wnm)

De wnm gebeurden waarschijnlijk in de omgeving van het staatsbos aldaar. Op 17.09 een eerste ex (ND), daarna regelmatig tot 06.11 (ND).

o. St-Michiels (Wulgebroeken-Tillegem-dorp) (25 wnm)

In de Wulgebroeken merkt SK het eerste ex op (30.10). Later,zeker vanaf 30.12 (LVR) verblijven er hier en in het aangrenzende Kroonhovebos 2 ex. De ultieme Buizerd wordt gesignaleerd op 08.01 (SK). Wellicht is het gebied daarna zelden bezocht.
Rond de Kerkebeek en het domein Tillegem vliegt een eerste Buizerd vanaf 15.10 (SK). Wellicht overwintert hier meer dan één Buizerd : zo is er op 7 januari een uitschieter met 3 ex (SK FDR). Op 01.02 zijn er 2 ex (FDR PF).
Voorts worden vogels gezien aan het Vijverhof, Park de Rode Poort en boven het centrum van het dorp. Vrij vroeg ziet men de laatste Buizerd: 13.02.

p. Oostkamp (15 wnm)

In deze vrij bosrijke gemeente neemt een enkele bezoeker, de 'lonely PK' het gros van de wnm voor zich. Spreiding van het waarnemersveld ...
Rooiveld-Kampveld : overwintering van 2 ex (PK)
Nieuwenhove : overwintering van 1 ex (PK)
Bossen te Moerbrugge (Warande) : op 27.10 : 3 ex (LDq), eveneens 3 ex op 02.12 en 21.01 (LVR)
Uit de Assebroekse Meersen steekt soms een ex over (LVR), overlapping wordt daarmee wel voldoende gestaafd. Normaal werd er slechts 1 ex gezien (DXR).

q. Zedelgem (Baesveld-Merkeveld)

Dit gebied wordt te weinig bezocht. Toch verblijven hier de hele winter enkele Buizerden.
15.01 : 3 à 4 ex (WLT)
21.01 : Loppem : 1 ex naar Merkeveld (WLT)
18.02 : 1 ex (LDq PK BC)

r. St-Andries (Duivelsnest-Zevenkerke-Beisbroek-St-Anna-ter-Woestyne-Tudor-Peereboom (ca 225 wnm)

Gedurende de maand augustus verblijven 2 à 3 ex in het bos- en weidecomplex rond het Duivelsnest. In september ligt het aantal wnm beduidend lager en wordt niet meer dan 1 ex waargenomen, met uitzondering van 19.09 2 ex (LVR). Gedurende de maand oktober is het soms verre van duidelijk wie nu trekt of niet. Toch blijven er duidelijk van 05.10 (LVR TDF LDq JM) 3 ex en dat aantal blijft de hele maand : o.a. 29.10 : min. 3 ex (WLT), mogelijk zelf 5 ex.(31.10 - LVR). Tijdens de volgende maand komt het aantal niet boven de drie uit.
Tijdens de laatste decade van december worden spectaculaire aantallen opgetekend : 24.12 : 8 ex aan de Peereboom (FDR), 26.12 : 9 à 10 ex

op diverse plaatsen (Beisbroek, Dopheidereservaat, Zevenkerke en Duivelsnest (JM) en op 30.12 : 6 à 9 ex rond het Duivelsnest (TDF LVR). Januari levert veel minder gegevens : 03.01 toch 4 ex (JM PF TDF FW JVi), daarna telkens 1 ex tot 22.01 : 5 ex (Peereboom, Duivelsnest en Zevenkerke - FV BJ) en 's avonds 3 ex op slaaptrek aan de Doornstraat (LDq ID).

In februari wordt eind december overgedaan : 12.02 : min. 8 ex (FDS PF TDF FDR), ten zuiden van de E5 en nog een ex in Tudor (FDS), 25.02 : 7 ex (TDF JM FW). Deze pret blijft aanhouden in maart met 9 ex. 5 ex op 07.03 (TDF PF), 08.03 : 8 ex (LDq ID) en min 6 ex op 14.03 (LDq ID). Na enkele 'ups and downs', scoort begin april meteen 6 ex op 07.04 (FDR). Op 12.04 : 9 ex (TDF SLT HS FW), 15.04 : 8 ex (FDR). Naar het einde van de maand blijven er dan nog 2 à 4 ex. In mei wordt het rustig en wordt 1 Buizerd gezien, dit laatste geldt ook in geruime mate voor juni.

s. Vloetemveld (45 wnm)

De meeste wnm gebeurden door de boswachter (LD). Van 13.09 wordt 1 ex gezien. Op 11.10 zijn er 3 (LD). Mogelijk gaat het hier om trekkers, daarna telkens 1 ex. Begin januari verblijven er tot 4 ex (09.01 - LD), daarna schommelt het aantal rond 2 ex. Het laatste ex zit er op 21.03 (LD).

4. Slaaptrek vanuit de polder naar de bosrijke gebieden te St-Andries.

De gegevens i.v.m. de slaaptrek, we zouden kunnen zeggen van de polders ten noorden van de Oostendse vaart naar de Zandstreek ten zuiden van deze grens, geven geen noemenswaardige vernieuwende elementen.
Zoals de voorgaande jaren passeren enkel ex de lijn Oostendse Steenweg op het grondgebied St-Pieters. Het gaat hier waarschijnlijk om vogels uit het Blauwe Torengebied. Deze Buizerden vliegen ongeveer over Speyen (de rand) en kunnen dan of Bloemendale of de verdergelegen bossen aandoen.

Langs de vaart ter hoogte van de eendekooi (Meetkerke) passeren een tweede reeks Buizerden. Deze winter gingen de meeste gegevens uit van het wat verderop gelegen Nieuwege. Ex uit de Lage Moeren, Houtave, Stalhille, De Hoge Moeren of nog verder meer naar Zuienkerke gaan langs hier naar de Witte Paters of nog verder over de Doornstraat naar de bossen langs de Diksmuide heirweg.
Het meest frequent wordt aan de Doornstraat geteld. Pas laat werd de eerste slaaptrek vastgesteld. Op 29.10 bvb geen enkel (FDS TDF).

04.12 : 2 ex FDS AA
08.01 : 4 ex FDS BDC
22.01 : 3 ex LDq ID
18.02 : 1 ex FDS AA PD

Niettegenstaande de wnm voor de meeste plaatsen erg sporadisch zijn geven ze toch een algemeen beeld over deze winterverplaatsingen. In hoeverre deze slaaptrek invloed heeft op de dagtotalen is bijzonder moeilijk na te gaan. Daarop gaan letten aan de hand van kleurkenmerken zou zeer interessant zijn.

5. Voorjaarstrek

Op 19 dagen werden 26 wnm verricht, tot hier vrijwel identiek aan vorig jaar, maar dat resulteerde nu in 35 trekkers tegenover 45 vorig jaar. De hoogtepunten waren de eerste decade van maart en de laatste 20 dagen van april. Het moet gezegd dat het lange pleisteren en het broeden nogal wat problemen oplevert bij het onderscheiden van trekkers.

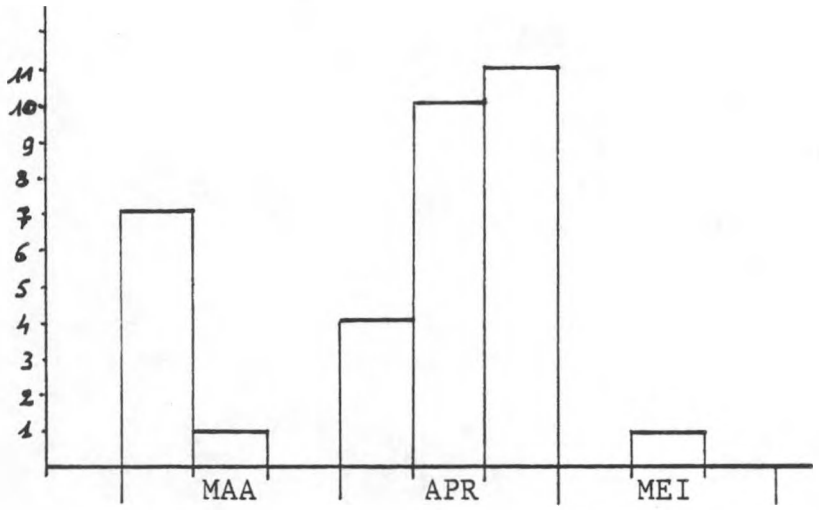

Fig.2. Voorjaarstrek van de Buizerd '84.

6. Broedgevallen

In blok 3 was er één geslaagd broedgeval en één zeer waarschijnlijk broedsel in 1984. In 1983 komt het totaal op 2 broedgevallen en één mogelijk broedgeval.

7. Samenvatting

Het Buizerdjaar werd goed ingezet met vroege trek en dito pleisterende vogel. Tijdens de trek naar het zuiden werden heel wat minder Buizerden gezien dan vorig jaar (74 t.o.v. 47). Na vrij vroege aankomsten werd niet het winterpeil van '82-'83 bereikt. Naast een reële daling, ondermeer een zachte winter, daalde ook het aantal wnm. Ditmaal was er geen BTK-project en de gegevens kwamen dus op normaal (ca. 730 wnm).
De Buizerd maakte er een lang winterhalfjaar van, maar de trekkers lieten het tijdens het voorjaar afweten (een duidelijke daling).
Minstens 60 Buizerden brachten bijons de winter door. Dat is een schatting die '81-'82 evenaart. Het wegvallen van overwinterende ex verklaart zich o.a. door minder (gespreid) bezoek en een kleine daling in traditionele wintergebieden.
In blok 3 broedde één koppel met zekerheid.

Tot slot enkele woorden van dank aan het adres van Frank De Scheemaeker. Zonder zijn hulp en aanmoedigingen zou dit artikel er dit jaar misschien niet geraakt zijn.

RUIGPOOTBUIZERD (Buteo lagopus)
==========

Eén wnm : 28.12 : 1 ex Meetkerke GBu

BUIZERD SPEC (Buteo spec.)
==========

In de winterperiode werd in de weiden rond Meetkerke en Speien regelmatig een prooivogel gezien die wat kenmerken van de Ruigpootbuizerd vertoonde. Zo ook op 01.02 door TDF aan Speien: leek sterk op Ruigpootbuizerd : zwarte polsvlekken, bleke kop, bleke stuit, echter geen duidelijke zwarte eindband op de staart gezien; bidde voortdurend en fanatiek als torenvalk.

VISAREND (Pandion haliaetus) door Michel Seys

Najaarstrek

02.10 : 1 ex	Zwin			GBu BBu PB
22.10 : 1 ex	Kraaienhof St-Michiels	09u52	WZW	SK

Voorjaarstrek

In drie maand tijd werden maar liefst 12 wnm verricht. Vier ervan zijn afkomstig uit het Zwin, alle in vier dagen tijd. Vijf komen uit de zandstreek (bossen).

14.04 : 1 ex	Zedelgem	10u35	TP	FDS
22.04 : 1 ex	Villa D.H. St-Andries	15u53	ZO	FW WLT
23.04 : 1 ex	Peereboom	14u45	O	MaS JzV JN
27.04 : 1 ex	Zwinbosjes			PaL
28.04 : 1 ex	Achterhaven Zeebr./Dudz.			BV DVT DB FB
: 1 ex	Zwinbosjes			HS JVS
29.04 : 1 ex	Zwin	12u42	NO	SK KT
: 1 ex	Blauwe Toren	10u45	ZO	KD BC
30.04 : 1 ex	Zwin			DB PS PB
01.05 : 1 ex	St-Kruis Brugge	17u32	NO	HS SLT PG
12.05 : 1 ex	Peereboom			MaS JM
21.06 : 1 ex	Hoeke 17u30 tot 18u30		TP	JD

ZEEAREND (Haliaëtus albicilla)

door Michel Seys

Aan het Zwin werd op 22.12 een onv. Zeearend waargenomen door S.Niveau, D. Slabbinck, F. Pattyn, I. Robbe, F. Vandorpe en J. Nuttin.

22.12 : 1 onv.ex. Zwin NO 15u29

visarend

TORENVALK (Falco tinnunculus)

door Peter Bultinck

Inleiding

De Torenvalk werd dit jaar met heel wat meer interesse gevolgd dan vorige jaren. Er werden zomaar eventjes 1637 wnm betreffende 2688 ex doorgegeven. Het stijgend aantal waarnemers per gebied en het meer en meer bezoeken van minder gekende gebieden zijn hier zeker niet vreemd aan. Zoals elk jaar zijn er maar weinig wnm in de maanden juni en juli door de examens en vakanties.

Trekwaarnemingen

Het is wel een groot probleem of het nu wel of niet om een trekkende Torenvalk gaat. Vele ex blijven een tijdje pleisteren alvorens door te trekken. Deze worden dan als pleisterende Torenvalken genoteerd en doorgegeven.
In totaal zijn er 37 trekwnm, tegenover 11 van de vorige periode.

voorjaarsdoortrek

De Torenvalk trok vooral door in de laatste twee decades van april (zie indeling per decade). De beste dag was 29 april, toen werden niet minder dan 9 ex op trek waargenomen. In totaal werden er 21 ex geobserveerd, die bijna alle NNO trokken.

Indeling per decade:				wnm : LVR CR SK LDq TDS FW FDS FDR e.a.
	april	1	0 wnm	
		2	4 wnm	
		3	8 wnm	
	mei	1	0 wnm	
		2	2 wnm	
		3	0 wnm	
	juni	1	1 wnm	

najaarsdoortrek

De najaarsdoortrek was opvallend geconcentreerd in de laatste decade van september en de eerste decade van oktober. In totaal werden 28 ex waargenomen, die in de meeste gevallen ZW trokken.

Indeling per decade:				wnm : LVR LDq MaP PS MS TDSu
	augustus	3	2 wnm	
	september	1	0 wnm	
		2	1 wnm	
		3	8 wnm	
	oktober	1	9 wnm	
		2	0 wnm	
		3	1 wnm	

Op 26.12.83 werd door MS nog 1 ex WNW trekkend waargenomen langs de Oude Oostendse steenweg in St.-Pieters.

groepsgrootte

Ruim 70 % van de gevallen betreffen solitaire trekkers, af en toe eens 2 ex. De grootste groep werd op 24.09.83 waargenomen, 4 ex NO voor de Fonteintjes (MaP).

trekroutes

19 wnm zijn afkomstig van de Bossen van St.-Andries, alle andere stammen uit de polders bij de kust en de zandstreek. Enkele vaste waarnemingsposten verspreid over gans de regio zouden zeker heel wat meer aan het licht brengen over de trekroutes.

Slaaptrek

Voor deze periode zijn er slechts 5 slaaptrekwnm. Twee wnm zijn afkomstig van de Bossen van St.-Andries (Peereboom) en Bloemendaele. Een andere wnm komt van de Zwinbosjes. Ook hier zouden we door enkele verspreide telposten meer inzicht kunnen krijgen in de slaaptrek van deze elegante stootvogel.
wnm : LVR FDS NE.

Bespreking per gebied

Zwin en omgeving

In de omgeving van het Zwin-Knokke-Westkapelle is de Torenvalk een algemene verschijning. In totaal werden 167 wnm verricht.
wnm : GBu BBu TDS JM SK FDS LMa e.a.

-Zwinbosjes (33wnm) : In dit gebied pleisterden gedurende de gehele periode 2 à 3 ex. Meestal werden 2 Torenvalken gezien.

-Zwin en Intern. dijk naar Dievegat (51 wnm) : Door de grote uitwisseling met de omringende gebieden schommelen de aantallen zeer sterk. Globaal gezien kunnen we stellen dat er minstens 2 ex in het reservaat verblijven en nog eens 2 ex aan de Intern. dijk en Dievegat.

-De Vrede (40 wnm) : Om en bij de kleiputten worden zowat het heel jaar door 2 ex gezien. Ook hier is er uitwisseling met de omliggende gebieden.

-Oude en Nieuwe Hazegraspolder (8 wnm) : Hier werd maar 1 keer 2 Torenvalken gezien, overigens altijd een wijfje.

-Da Costa (7 wnm) : Ook hier werd nooit meer dan 1 ex gezien, vermoedelijk een vogel van de omliggende gebieden.

-Westkapelle en omgeving (21 wnm) : Bijna steeds werden 2 ex waargenomen, waarschijnlijk verbleven hier 3 ex.

-Overige aangrenzende en tussenliggende gebieden (7 wnm):
put van Cloedt : 1 ex op 29.11 TDS
kleiputten Dujardin : 2 x 1 ex en 1 x 2 ex BBu MS TDS
kleiputten Heist : 2 x 1 ex en 1 x 2 ex TDS LDq

Besluit : In de Zwinstreek verbleven ong. 14 Torenvalken, 5 meer dan in de periode '82-'83. Spijtig ligt er maar 1 slaapplaatstelling voor. Door enkele slaapplaatstellingen zouden we zeker een beter beeld van het aantal pleisterende Torenvalken krijgen, doch ook hier is er een probleem, nl. veel ex slapen ergens in een alleenstaande boom in een weide. Het betreffen meestal solitaire ex die geen vaste slaapplaats gebruiken.

Achterhaven Zeebr./Dudz.

In dit zeer uitgestrekte gebied dat de gehele periode druk bezocht werd, verbleven ong. 8 à 9 Torenvalken. In de nazomer kan men, met de juv. erbij tot 22 ex waarnemen. Gemiddeld werden 7 ex geobserveerd. wnm : GDP TDS TDF MS e.a.

Groot Damme

Ook hier waren de ganse periode heel wat Torenvalken te zien. In totaal werden 188 wnm verricht. Ook hier is er niets over slaapplaatsen bekend. wnm : TDSu SK FW TDF FDS e.a.

-Damme (32 wnm) : In het algemeen kunnen we stellen dat er hier de gehele periode 3 ex aanwezig waren. Dat er ook hier uitwisseling met omringende gebieden is moet al niet gezegd worden.

-Oostkerke - Koolkerke (28 wnm) : Daar er hier bijna altijd 3 ex waargenomen worden, kunnen we aantal op min. 3 Torenvalken schatten.

-Hoeke - Lapscheure (109 wnm) : In dit gebied verblijven min. 6 ex. Er werden gemiddeld 4 ex gezien.

-Overige wnm : St.Anna ter Muiden (net buiten de regio) (16 wnm), deze ex zijn waarschijlijk dezelfde als die van Hoeke en omgeving.
Spoorwegbedding Sijsele : 2 x 1 ex
Moerkerkse vaarten : 1 x 1 ex.

Weiden Lissewege (10 wnm)

Hier werden 3 x 2 ex waargenomen. Waarschijlijk verbleven hier 1 à 2 ex. Uitwisseling met de Achterhaven is niet uitgesloten.
wnm : FW FDS MS e.a.

Polders Uitkerke (35 wnm)

Dit gebied werd blijkbaar wat minder bezocht dan vorige jaren. Er werden gemiddeld 3 ex waargenomen zodat ik het aantal op 4 ex schat.
wnm MS GDP TDF e.a.

Polders Blankenberge - Fonteintjes (21 wnm)

Hier werden max. 5 ex waargenomen. Door de grote uitwisseling is het moeilijk om een vast aantal pleisterende Torenvalken te geven, toch durf ik het aantal op min. 4 ex schatten. wnm : GDP MaP e.a.

Wenduine - Vlissegem (17 wnm)

In dit gebied verbleven er min. 2 ex, geconcentreerd aan de zandwinningsput van Vlissegem en de duinen van Wenduine. wnm : CR MaP e.a.

Polders Zuienkerke (38 wnm)

In deze polders werden gemiddeld 2 ex waargenomen. Er moeten hoogstens 3 ex verbleven hebben. wnm : MS MaS e.a.

St.-Pieters - Blauwe Toren (58 wnm)

Hier komen hoogstens 2 Torenvalken voor, er werden trouwens maar 2 x meer dan 1 ex gezien. wnm : MS GDP e.a.

O.T.B.R. (46 wnm)

Om en bij dit oud opgespoten terrein dat tegenwoordig gebruikt wordt als startbaan voor zweefvliegtuigen, verbleven gans de periode 2 ex.
wnm : HDB WLT FW e.a.

Houtave

Doorgaans zijn hier gans het jaar 2 à 3 ex te zien. Het gemiddeld aantal ex per wnm was 2. wnm : MS MaS TDF e.a.

Meetkerke - Moeren - Nieuwege (129 wnm)

In dit voor de Torenvalk ideaal gebied waren gans de periode 5 à 6 ex aanwezig. Het gemiddeld aantal waargenomen ex bedraagt 3.
wnm : JM PF WLT e.a.

Speien - Expreswegput - Bloemendaele (93 wnm)

Om en bij deze weiden werden max. 4 ex geobserveerd. Rekening houdend met de uitwisseling met omliggende gebieden, kunnen we stellen dat er hier hoogstens 6 ex verblijven. wnm : GDP MS FDS e.a.

Varsenare (22 wnm)

Hier werd sporadisch 1 ex opgemerkt. Alleen aan de Bunderhoek en aan het Ransuilenbos werd regelmatig 1 ex gezien. wnm : JM

Jabbeke - Stalhille (58 wnm)

Om en bij deze vochtige weiden die een ideaal jachtgebied vormen voor de Torenvalk, verbleven er gans de periode 4 à 5 ex.
wnm : RDJ FDS LVR e.a.

Ettelgem - Roksem (40 wnm)

In de omgeving van de Roksemput(ten) en de weiden ten noorden van Ettelgem (te vgl met de weiden van Jabbeke), verblijven er gans het jaar door ong. 4 Torenvalken. wnm : PBu JM e.a.

Bekegem - Zerkegem (14 wnm)

In dit weinig bezocht, en nochtans interessant gebied werde sporadisch Torenvalken waargenomen. Toch durf ik het aantal op min. 3 ex schatten.
wnm : TDF FW e.a.

Snellegem - Vloetembos (30 wnm)

Ook dit gebied werd blijkbaar verwaarloosd. Ondanks de weinige wnm schat ik het aantal toch op minstens 4 ex. wnm : LD LDC JM e.a.

Bossen St.-Andries (Villa-Pereboom-Beisbroek-Tudor-Zevenkerke-Duvelsgat) (218 wnm)
In dit voor stootvogels zeer interessant gebied verbleven min 13 ex. Er werden hoogstens 8 ex gezien. Ook slaapplaatstellingen ontbreken hier volledig. wnm : LVR FW FDR FDS TDF e.a.

St.-Michiels - Tillegem - Novotel (31 wnm)

In dit kleine gebied verbleven 2 Torenvalken. Dat er ook hier uitwisseling is met de bossen van St.-Andries moet niet gezegd worden.
wnm : PF SK KT e.a.

Loppem (5 wnm)

Dit gebied werd zeer verwaarloosd. Gegevens ontbreken zo goed als volledig. Toch schat ik het aantal pleisterende ex op 2.
wnm : FDS LDq WLT e.a.

Oostkamp (Kroonhove-Wulgebroeken-Kampveld-Leiemeersen) (47 wnm)

In dit weinig gekende gebied verbleven ong. 3 Torenvalken, wat een absoluut minimum is. Waarschijnlijk zouden excursies door het ganse gebied een niet te onderschatten aantal wnm en ex opleveren.
wnm : LDq LVR e.a.

Assebroek (14wnm)

Net zoals de vorige periode zijn nu alle wnm afkomstig uit de Meersen. Naar schatting verblijven hier 3 ex. wnm : LDq LVR e.a.

Beernem - Bulskampveld (4 wnm)

Van dit gebied werden zeer weinig wnm doorgegeven. Op 1 wnm na, hebben alle wnm betrekking op solitaire ex. Toch denk ik dat een schatting van 5 ex zeker niet te veel zal zijn.
wnm : LDq PK WIG e.a.

Overige wnm

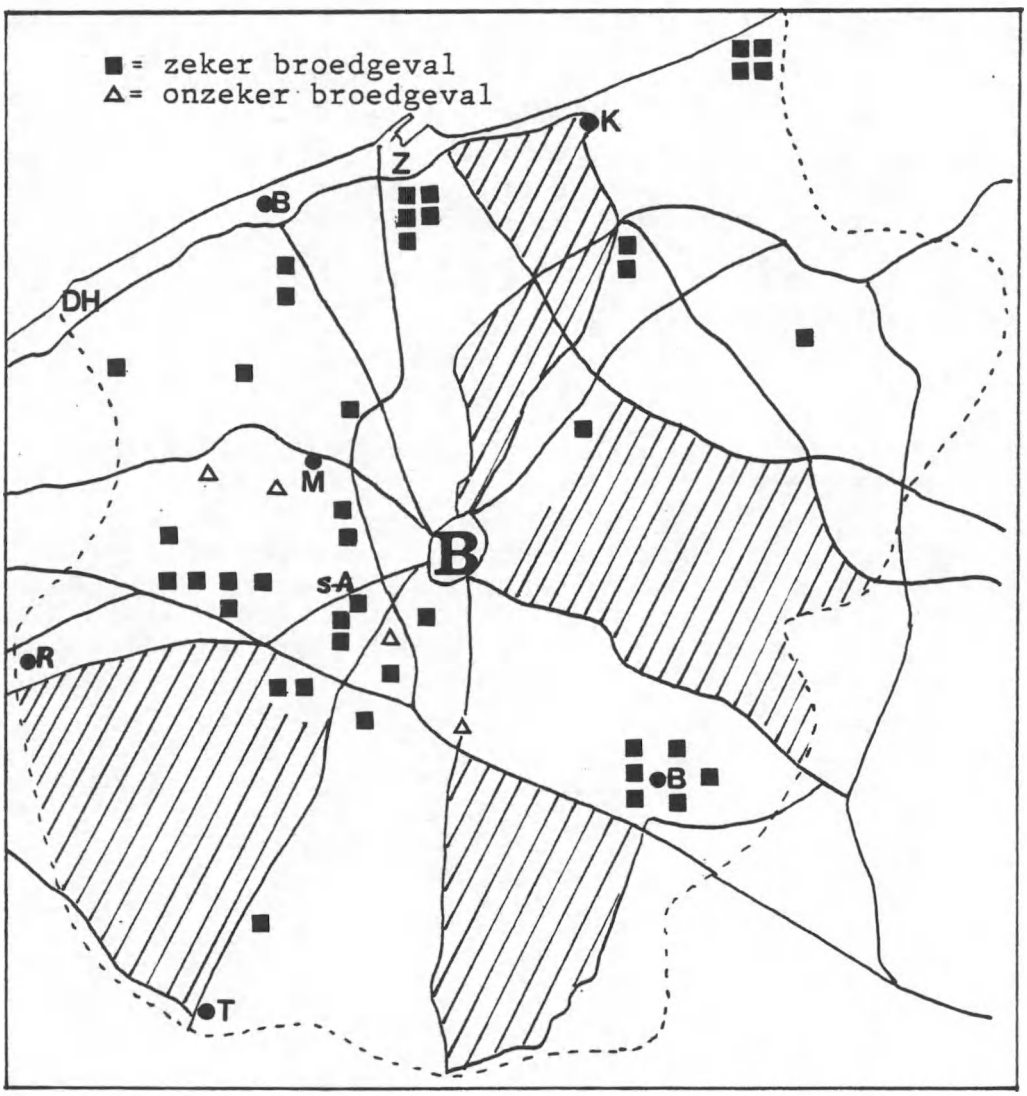
Wijnendale : 1 wnm van 3 ex (ND) en 1 wnm van 1 ex (MS JS).
Aartrijke : 2 wnm van 1 ex (LD).

Broedgevallen

1984 kunnen we zeker een topjaar noemen voor de Torenvalk. Er werden niet minder dan 42 zekere en 4 onzekere broedgevallen doorgegeven. Ter vergelijking geven we hier het aantal broedparen van vorige jaren:

1979-80 : geen gegevens
1980-91 : 15 zekere en 6 à 7 onzekere
1981-82 : 17 zekere en 13 onzekere
1982-83 : 35 zekere en 9 onzekere

Hieruit kunnen we de stijgende trend afleiden die zich momenteel bij ons doorzet.
Op de kaart kunnen we de broedgebieden zien. De exacte plaatsen worden uit veiligheidsoverwegingen niet bekend gemaakt.

De broedgegevens zijn afkomstig van : JM RDJ FDS ND NV e.a.

Slot - Dankwoord

Hierbij wil ik alle waarnemers die hun wnm doorgaven bedanken. Hopelijk blijft men de Torenvalk verder met zoveel interesse volgen als voor deze periode.

Bibliografie

Seys M en M, 1982. De Torenvalk (Falco tinnunculus) in NW-Vlaanderen, periode VII.1980-81. Orn.Jb.NW-Vlaanderen. 1980/81 : p. 130-134.
Seys M en M, 1983. De Torenvalk (Falco tinnunculus) in NW-Vlaanderen, VII.1981-82. Orn.Jb. NW-Vlaanderen. 1981-82 : p. 143-146.
Seys M, 1984. De Torenvalk (Falco tinnunculus) in NW-Vlaanderen, VII.1982-83. Orn.Jb. NW-Vlaanderen. 1982-83 : p. 147-149.

ROODPOOTVALK (Falco vespertinus) door Michel Seys

In het najaar, d.i. eind september en de eerste dagen van oktober, zijn er enkele wnm rond de Vrede en de Hazegraspolder nabij het Zwin. Het gaat telkens om een wijfje of juveniel. De wnm zie hieronder, illustreren nogmaals hoe subjectief zo'n determinatie is. Men wil soms te precies determineren, ook al is het niet zeker of het een wijfje of een juv ex is. Er is ook nog een mannetje op 25 sept '83 gezien.

25.09 : 1 w/juv	WZW	Dikkedijk St.-Anna-ter-Muiden	11u58	JNM
25.09 : 1 m	TP	Dikkedijk St. Anna-ter-Muiden	16u45	SK KT
30.09 : 1 w		Zwin		L.Lippens
02.10 : 1 juv	TP	Hazegraspolder 't Zwin		GBu BBu

In de maand maart en april '84 zijn er 2 wnm opgetekend in de Achterhaven Zeebr./Dudz. Beide wnm zijn onzeker. Het ex op 09.03 is niet op geslacht gebracht, waarschijnlijk is het gedetermineerd op silhout en gedrag. Op 16.04 werd een wijfje gezien aan de spoorweg door dit zelfde gebied. Dit wijfje is gezien vanop een rijdende trein ?? Aan de determinatie valt dus wel te twijfelen.

09.03 : 1 ex		Achterhaven Zeebr./Dudz.	LMa
16.04 : 1 w	O	Achterhaven Zeebr./Dudz.	FDR

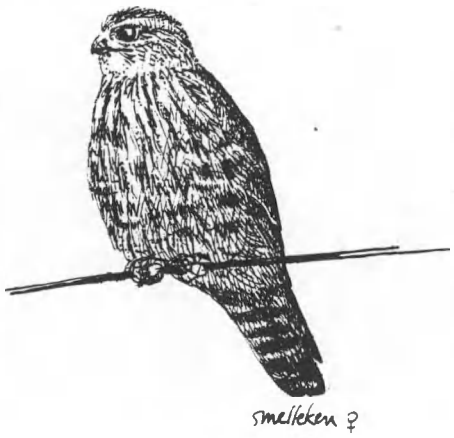
SLECHTVALK (Falco peregrinus) door Bruno Callebaut

Sinds de Europese Slechtvalkenpopulatie zich herstelt is ook in onze regio de kans weer groter geworden om deze prachtvogel te ontmoeten. Het best gelegen zijn daarvoor de polders en de Achterhaven Zeebr./ Dudz., landschappen die overeenkomen met 'slechtvalkenbiotopen' in Nederland en Engeland: estuaria en andere gebieden met grote concentraties aan watervogels.

Van 02.10 tot 19.10 liggen 12 wnm voor uit Zeebr./Dudz.(Achterhaven). Het betrof vanaf 04.10 een subadult (TDS, ook 13 andere wnms), maar de wnm van 02.10 (TDS) betrof een adult (met prooi, op het strand te Zeebr. die later boven de Achterhaven vloog). Ook in november ter plekke 1 wnm: 14.11 (FV BJ) en 1 in de Vrede op 04.11 (PBu).

Verder nog : 08.01 : 1 juv	Meetkerke	JM GO
20.01 : 1 ex	Zwin	LMa
13.03 : 1 ex	Wenduine	ML

SMELLEKEN (Falco columbarius) door Peter Sys

Inleiding

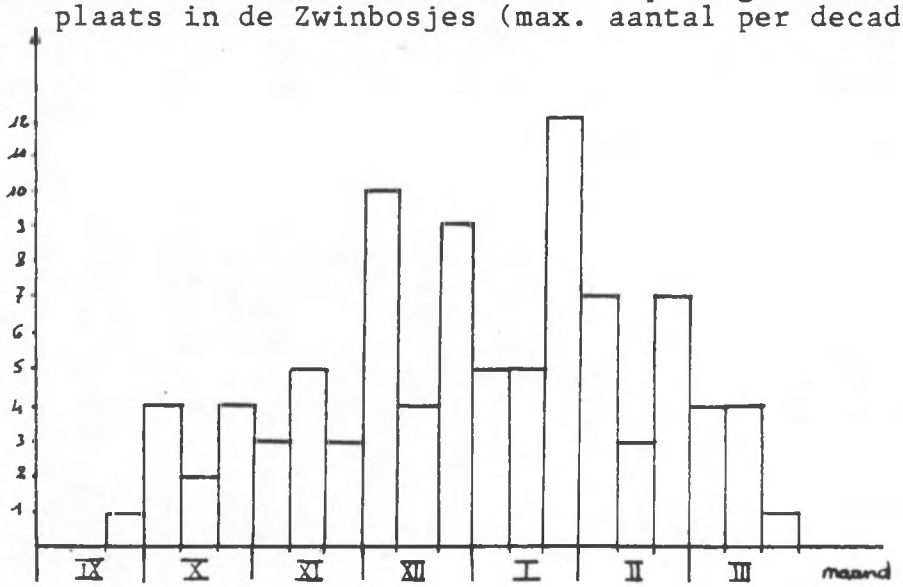
In tegenstelling tot stootvogelsoorten als Torenvalk, Buizerd of Blauwe kiekendief blijft het observeren van het Smelleken aan veel toeval onderhevig. Dit houdt voornamelijk verband met de geringe grootte en de grote leefruimte die dit valkje 's winters inneemt.
Niettegenstaande dit blijft NW-Vlaanderen en dan vooral de polders en het kustgebied, een goede plaats om Smellekens te observeren. In grote delen van Binnen-Vlaanderen (met uitzondering van de Kempen) is deze soort namelijk een veel zeldzamere verschijning.

De waarnemingen

Er kwamen minder gegevens binnen dan uit vorige jaarboekseizoenen. Dit is vermoedelijk te wijten aan de geringere aktiviteit van een klein aantal 'stootvogelfreaks'. (het Smelleken is geenszins afgenomen, zie de aantallen op de slaapplaats in de Zwinbosjes!)
De meeste observaties werden, zoals verwacht, terug verricht op de slaapplaats in de Zwinbosjes, de meest uitgelezen plaats in het gebied om deze soort waar te nemen. Het valt evenwel te betreuren dat niet alle tellingen even nauwkeurig verliepen. Op de slaapplaats gaat het doorgaans om lage aantallen en één gemist ex impliceert een grote relatieve telfout. En aankomende Smellekens kunnen licht over het hoofd gezien worden! Het is daarom nodig voortdurend attent te blijven, liefst met meerdere waarnemers. Persoonlijk let ik altijk goed op het max. aantal Smellekens dat samen boven het naaldbos of boven de weide waargenomen wordt. Samen met het verschil in grootte en verenkleedkleur tussen mannetjes en wijfjes geeft dit aanvullende indicaties over het aantal. Het dient aangestipt dat het aantal als 'aankomend' genoteerde ex niet noodzakelijk overeen hoeft te stemmen met het werkelijk aantal voor deze avond; het gebeurt nl. regelmatig dat sommige Smellekens na aankomst de slaapplaats verlaten om pas later terug te keren. Dit geeft uiteraard aanleiding tot dubbeltellingen.

Het aantalsverloop op de slaapplaats

fig 1 : aantalsevolutie van Smellekens op de gemeenschappelijke slaapplaats in de Zwinbosjes (max. aantal per decade); seizoen 83-84.

De fenologie van de soort werd dit seizoen niet nauwkeurig nagegaan. Pas op 30.09 kwam de eerste wnm (TDS); dit terwijl de eerste Smellekens zeer getrouw in de 2° week van september arriveren (persoonlijke wnm in 1982 en '84). Meer tellingen aan het begin van het seizoen zijn dus aangewezen.
Na doorname van de vorige jaarboeken blijkt dat de slaapplaats aan betekenis toeneemt. 12 ex betekenen een nieuw maximum en frequent waren de tellingen van 10 ex (in vorige seizoenen nooit geconstateerd). Opmerkelijk zijn de aantalsschommelingen, vooral in december:

03.12 :	10 ex	LDq BC KD PK TDS
06.12 :	6 ex	TDS
18.12 :	3 à 4 ex	MaS PD
26.12 :	9 ex	Wielewaal Brugge

Naast het missen van enige ex wordt het bestaan van een aantal onbekende slaapplaatsen, diedeze aantalsfluctuaties mede zouden helpen verklaren, niet helemaal uitgesloten. Dit houdt in dat de Smellekens regelmatig van slaapplaats wisselen. Zo kon op 11 december '82 een roest van 1 ex ontdekt worden in het Hagebos bij Zuienkerke (Callebaut, 1984) en in de bossen te St.-Andries werden nog niet zo lang geleden ook al "slapende" Smellekens aangetroffen.

In de eerste helft van januari werden minder Smellekens aangetroffen; vanaf de 22° gingen de aantallen opnieuw omhoog (2 ad m en 4 w - TDS) met uiteindelijk, zoals vermeld, het maximum van 12 ex (waaronder 3 ad m) op 30 januari, allen "paaltjeszittend" in het grasland vóór de roest.
Vanaf februari gingen de aantallen omlaag; een piek van 2 m en 5 w/juv op 26 februari (PS JM) vormt een alleenstaand gegeven.
De wnm over de maanden maart (laatste telling 23.03 met 1 ex (PeL) en april bleven fragmentair om enige conclusies te trekken. Meer tellingen in de lente zijn aangewezen; de Smellekens blijven nl. de slaapplaats opzoeken tot het einde van april.
Het was de eerste keer dat de kaap van 2 ad m overschreden wordt. Met de algemene toename zien we dus een evenredige toename van ad m. Het is noodzakelijk op te geven welk criterium gebruikt wordt bij het sexen van de vogels (op kleur (enkel ad m) en/of grootte (zowel ad als onv m); bij ontstentenis daarvan kunnen geen sex-ratiogegevens berekend worden. Uit nader onderzoek blijkt dat er in Vlaanderen, en tevens over de grens in Zeeuws-Vlaanderen (een goed Smellekengebied) en Noord-Frankrijk meerdere slaapplaatsen gekend zijn. De site in de Zwinbosjes is evenwel, met inachtname van de huidige aantallen, veruit de belangrijkste.
Het voorkomen op de slaapplaats is, uiteraard, nauw gecorreleerd aan het voorkomen in de dagverblijven (in de polders). Een aantal van deze gebieden, waar de Smellekens prooi zoeken, blijven (hoewel belangrijk) hier onbesproken omdat ze buiten het jaarboekgebied gesitueerd zijn. We denken hierbij aan West-Zeeuws-Vlaanderen waar 's winters steeds Smellekens aan te treffen zijn (Vanhee, 1980). 's Avonds stevenen enkele van deze vogels over de Knokse Nieuwlandpolders en de Zwinschorre naar de slaapplaats in de Zwinbosjes.

Behoudens levering van tegenbewijs beschouwen we de wnm waarbij niet gespecifieerd werd of het om trekkende vogels ging, als "pleisterende" ex. We weerhouden ons van de term "overwintering" aangezien dit bij het zeer mobiele Smelleken een hoogst verwarrend begrip is. We vermoeden dat het aandeel "pleisteraars" overschat wordt aangezien meerdere wnm hoogstwaarschijnlijk betrekking hebben op trekkende vogels.

Polders ten W van het Boudewijnkanaal

In deze voor stootvogels interessante polders werden de eerste Smellekens op 27.10 opgemerkt: 1 ex aan de hoeve "Klein Middelhof" te Houtave en 1 ex aan de Blankenbergse dijk te Zuienkerke (beide MaS JzV).
De laatste wnm voor dit gebied kwam op 16.04: 1 ex te Blankenberge MaP.
In de tussenliggende periode zag men Smellekens in de Uitkerkse polder, te Meetkerke (op 21.03 aan Nieuwegebrug (MaS)) en op 04.12 bij Speien, te Zuienkerke (26.11 - MaP en 05.03) en te Wenduine (1w TP op 02.11 - JM). In de meeste gevallen betrof het niet-gesexte ex of nu en dan een vrouwtje; slechts 1 x werd een mannetje opgetekend (25.03 TP in de Meetkerkse Moeren - JM).

Achterhaven Zeebr./Dudz.

We ontvingen in verhouding meer wnm (19) van dit gebied, niet zozeer door het plaatselijk talrijker voorkomen dan wel door het toegenomen aantal excursies in dit gebied.
1° wnm : 18.10 : 1 ex put Distrigas (FV)
laatste wnm : 31.03 : 1 ex te Zeebrugge (BEC DNG)
Eénmaal werden 2 w genoteerd : 12.11 dok (FV BJ). In een aantal gevallen werd ons duidelijk gemaakt waar de vogels juist gezien werden; zo o.m. weiden langs Boudewijnkanaal (03.11 -TDF en 21.01 - WLT TDF FDR PF, "Hoge Noen" (vele wnm van NE FW LW FV BJ LDq PK CW TDS), Munitiekazerne van Lissewege (18.02 - PF TDF FV), Palingpot (13.11 - JNM).

Polders rond Westkapelle

05.01 1 ex BBu
06.01 1 w JM
28.01 1 ex HDO BBu

Polders rond Damme

13.10 1 ex vliegend richting Brugge (HDB ADL)
26.11 1 ex Damse vaart (NE CW)
15.01 1 w TDS

Polders rond Hoeke en Oostkerke

Worden de laatste tijd minder vaak bezocht.
12.11 1 w bij het fort St.-Donaas om 15u25 (LMa)
18.12 1 ex NO om 10u03 Oostkerke dorp (MaS PD JS DD)

Nieuwlandpolders rond Knokke en Zwinschorre

Ook hier minder wnm als vroeger:
17.10 1 w slaaptrek Zwin om 16u30 (LMa)
22.10 1 w Retranchement (FW TDF SL)
22.10 1 w bij de Vrede (FW TDF SL)
01.11 1 w jagend Burkelpolder (MS MaS HDB)
13.11 1 ex in het Zwin (LMa GBu)
13.11 2 w in het Zwin - slaaptrek (LMa)
15.11 1 w Zwin - Intern. dijk (LMa DV)
15.01 1 w slaaptrek boven het Zwin (NE)
23.01 1 w bij de Oosthoek te Knokke (TDS)
07.04 1 m Vredepolder (BBu GBu)

Gebieden bezuiden de polders

Slechts 2 wnm:
28.12 1 m jagend weiden Roksem
25.01 1 w Spoorwegbedding Sijsele TP om 09u30-09u36 (TDS)

Trekwaarnemingen

Het is jammer dat er dit seizoen weinig aangeduid werd of de wnm betrekking hadden op "zuivere trekkers"; nauwelijks 8 observaties werden in die zin gespecifieerd. Ook in het vorige seizoen bleek het onderscheid tussen "trekkers" en "pleisteraars"veelal vaag aangeduid (Callebaut, 1984). Een vergelijking met Vanhee, 1980 en Devroye, 1983 maakt duidelijk dat het huidig opgegeven aantal zuivere trekobservaties eerder aan de lage kant is. Een aanwijzing voor volgende jaarboeken ...
Hier volgen dan ook integraal alle gegevens:

Najaarstrekkers

27.09	1 w	ZW	15u15	polders Zeebrugge LDq ID
06.10	1 w	ZW	15u07	Steenbakkerij Hoeke LDq ID
20.10	1 ex	ZW	14u02	Villa Diksmuide Heirweg LDq
31.10	1 w	ZW	14u30	tussen E5 en A10 Jabbeke-Ettelgem LVR

Voorjaarstrekkers

26.04	1 w	NO	07u04	Fonteintjes LDq ID
28.04	2 ex	NO	14u30	weiden Damme TDF FDS
29.04	1 ex	ONO	11u10	Zwinweiden PaL
13.05	1 w	NO		Achterhaven Zeebr./Dudz. TDS

Literatuur

Callebaut, B. 1984. Smelleken (Falco columbarius) Veldorn.Jb. NW-VL 1982-83 p. 150-153.

Devroye, P. 1983. Het Smelleken (Falco columbarius) rond Brugge tijdens het winterhalfjaar 1981-82. Veldorn.Jb. NW-VL 1981-82. p. 146-149.

Vanhee, F. 1980. Smelleken - Falco columbarius Orn.Jb. van het Brugse 1979-80 p. 82-83.

BOOMVALK (Falco subbuteo) door Filip Vanhee

Boomvalken overwinteren in tropisch Afrika. De vroegste ex arriveren in onze regio omstreeks begin april. Ze blijven hier tot ten laatste half oktober. Ze zijn in onze regio broedvogels op een aantal plaatsen. Als doortrekkers kan je hen nagenoeg overal verwachten. Vooral de kuststrook blijkt alhier een belangrijke trekroute te zijn.
Deze soort schijnt een nogal ruime biotoopkeuse te hebben, de absolute voorwaarde is echter een half-open karakter van het broedgebied. Ze mijden dan ook uitgestrekte bossen.
Het nest bevindt zich in de beboste gedeeltes, terwijl gejaagd wordt in de open ruimtes. De voorkeur gaat uit naar ijle dennebossen in de omgeving van heideveldjes en ook naar de binnenduinrand. Ook parklandschappen, bosranden, kleinere bossen en cultuurland hebben aantrek.
Ze zijn uitzonderlijk plaatsgetrouw en gebruiken jaren naeen hetzelfde territorium. Wel wordt vlug van nestplaats gewisseld. Als nest gebruiken Boomvalken graag oude nesten van kraaiachtigen of van andere stootvogels. Ook de jonge exemplaren keren graag terug naar de plaats waar ze zijn opgegroeid.
De balts en paarvorming gebeurt in mei. Meestal wordt in de 1° helft van juni eieren gelegd en beginnen de valken te broeden. Begin juli zijn er nestjongen en half augustus zijn de jongen vliegklaar. Voor deze termijnen mag met een speling van 2 à 3 weken rekening gehouden worden.
Tijdens het voorjaar en het broedseizoen bestaan de prooien vooral uit gewervelde dieren. Voornamelijk Boeren- en Gierzwaluw, Spreeuwen en Veldleeuweriken maken een groot deel van het voedsel uit. In het naaar wordt omgeschakeld naar insekten: kevers, libellen en vlinders.

Waarschijlijk is dit reeds een vroege aanpassing aan hun insektivore lèvenswijze in hun overwinteringsgebied.
De laatste jaren blijkt het aantal broedparen in onze regio te stijgen. De reden hiervoor is onduidelijk maar waarschijlijk situeert dit zich in de algemene heropleving van de stootvogelpopulatie (betere bescherming tegen jacht en afschot en pesticidebestrijding). Hoewel we hier moeten opmerken dat nog de laatste jaren een nest van Boomvalk gevonden werd, dat door jagers uit de boom geschoten werd (juli 81). Dit nest bevond zich in het naaldhoutbos achter het waterpompstation van het Duvelsgat.

Najaarswaarnemingen

augustus: Uit deze maand een 40-tal wnm, die merendeels betrekking hebben op broedvogels met juv. die blijven pleisteren en rondzwerven alvorens de trek naar het zuiden aan te vangen. Zo zijn er wnm uit: Ryckevelde, Kampveld te Oostkamp, Vagevuurbossen, Bossen Hertsberge, Zerkegem, Wingene en vooral veel wnm uit de bossen te St.-Andries (Villa-Duvelsgat), soms tot 9 ex. Wnm van FDS JM TDF HDB FDR NV HS FK.
15 wnm komen uit de poldergebieden, waar nergens(?) in de omgeving Boomvalken broedden. Dit zijn dus duidelijk trekkers, sommige misschien tijdelijke pleisteraars.
wnm: 4 van Hoeke-Siphon : JM JS LVR FK GDP NE FW
8 uit het weidegebied te Zeebr./Dudz. en het OTBR : GDP NE PG CW TDS AVES LV DV
3 wnm uit de Zwinbosjes en het Dievegat : DH AVES
De Damse Vaart en het weidegebied blijken dus duidelijk langs een trekroute voor Boomvalken te liggen in het najaar.

september: 17 wnmsdata uit diverse gebieden.
wnm: 14 afkomstig uit de bossen te St.-Andries (Villa-Duvelsgat). Opnieuw betreffen deze wnm nog rondhangende broedvogels met juvenielen. LVR meldt op sommige data duidelijke trek (02-22-23-29 sept.). Andere wnmers: LDq ID FV BJ MS GO RDJ.
andere wnm uit Wijnendaele (17.09) ND
Lapscheure (21.09) TDS
Damme (21.09) TDS
St.-Pieters (03 en 17.09) MS

oktober: 01.10 : 1 ex TP in de Vrede PS
1 ex Polder Uitkerke MP
02.10 : 1 ex Lage Moerstraat - Moeren Uitkerke (PF JN TDF) meteen de laatste wnm van '83.

Voorjaar en broedseizoen '84

Torhout-Wijnendaele

In totaal slechts 5 wnm, te wijten aan de lage bezoeksfrequentie van dit nochtans zeer interessant gebied. 1° wnm op 14.04, 1 ex te Wijnendaele (BC KD). Gedurende gans het seizoen aanwezig, nochtans werd door niemand een broedgeval gemeld, hoewel het erg waarschijnlijk is dat één of meerdere koppels er gebroed hebben, wat ook in voorgaande jaren het geval was.

Ryckevelde - St.-Kruis

1° wnm op 12.05 in domein Rust Roest, zeer laat dus. Verder liggen er weinig wnm voor. Uit Ryckevelde komt de melding van één broedgeval (HS).

Kuststrook

Hier betreft het allemaal stuwtrekgegevens, allen richting NO of O.

a) Fonteintjes: 6 wnm: 23-26-27.04 en 13.05.
b) Zwinbosjes en omgeving: 12 wnm: 1° wnm op 14.04: 1 ex NO (JM FDS PH)
laatste wnm op 02.06 (PaL).

Polderstreek

Ook allemaal trekgegevens, want in de polders komen geen Boomvalken (?) tot broeden. Twee wnm uit de Lage Moere te Meetkerke betreffen waarschijnlijk broedvogels uit de nabijgelegen bossen te St.-Andries die er kwamen jagen (02 en 30.07, resp. 1 en 2 ex - KD). Dat de vogels op een redelijke afstand van de broedplaats jagen geldt niet alleen voor de polder. Herhaalde malen werd vastgesteld dat ex uit de bossen te St.-Andries over Brugge stad jagen op Gier- en Huiszwaluwen.
Waarnemingen zijn er uit alle delen van de polder.
-3 wnm uit Roksem (PBu) waaronder de vroegste polderwnm op 25.04.
-3 wnm uit de Lage Moere.
-1 wnm Blankenberge-Uitkerke (MaP).
-4 wnm Hoeke-Damme (NE CW FW FDR HS GDP).
-5 wnm Achterhaven Zeebr./Dudz. (GO GDP NE CW FW TDS)

Oostkamp-Beernem-Assebroekse Meersen

Uit deze streek liggen naast de melding die betrekking hebben op de broedvogels 11 afzonderlijke wnm voor: 1° wnm op 13.04 Stockveld St.-Michiels (MS). Talrijke wnm hebben betrekking op broedvogels, 3 broedgevallen werden gemeld:
- 1 koppel Bulskampveld Beernem (WIG VWG)
- 1 koppel St.-Pietersveld Wingene (VSM)
- 1 koppel Kroonhove (LVR)

Bossen St.-Andries en Vloetemveld

Het gebied bij uitstek voor Boomvalken. Tevens het meest geschikte biotoop uit de regio. Niet alleen zeer grote aantallen trekgegevens maar ook de grootste aantallen en grootste dichtheid van broedkoppels wordt hier bereikt. Het probleem blijkt hier wel het onderscheid tussen trekkers en broedvogels te maken.
In totaal 151 wnm waarvan de vroegste op 07.04. wnm : FDR JM FV BJ FW LVR TDF HDB FDS FDR RDJ LDq MaS JzV MS PF WLT HM BC NE CW MP JS
Door FV en BJ werd ter plaatse een inventarisatie uitgevoerd waarvan hieronder de resultaten:

9 geslaagde broedgevallen : 3 k Villa - Duvelsgat E5
1 k bij Zevenkerke
1 k St.Anna ter Woestyne - Peereboom
1 k Mariënhove - Beisbroek
3 k Vloetemveld

De koppels broeden allen in naaldbos. Eénmaal wer agressief gedrag vastgesteld van een koppel tegenover een overvliegende Buizerd, zolang hij zich in het broedterritorium bevond werd hij lastig gevallen. Hierbij doken zij van grotere hoogte neer op de Buizerd (stootduikend). Er was echter geen fysisch kontakt, telkens ze elkaar kruisten weken de valken wat uit, dit onder luid alarmgeroep (kikikiki).
Tijdens het voorjaar werd op nog twee andere plaatsen balts vastgesteld van andere koppels, van deze vogels zijn echter geen broedresultaten waargenomen.

Conclusie

In de ganse regio werden dit jaar 13 broedkoppels gemeld, hoogstwaarschijnlijk komt er een 14° koppel bij uit Wijnendaele. Boomvalken zijn hierdoor zeldzame broedvogels in onze regio.

KERKUIL (Tyto alba alba) door Filip De Ruwe

Inleiding

De Kerkuil gaat ieder jaar achteruit, de oorzaken zijn wel bekend: vergiftiging, afschot, klemmen, moedwillige dood, verkeer, kabels enz...
Daar uilen moeilijk te onderscheiden zijn in het donker, worden er wel veel twijfels gelegd of men nu wel te doen heeft met een Kerkuil. Zijn totaal witte onderzijde doet hem wel opvallen behalve als het een Tyto alba guttata betreft, die een roestkleurige onderzijde heeft en een donker masker. Zijn witte sluier, lange poten, bespikkeld roest-grijs vederpak doen alle twijfels met andere uilen wegvallen.

Broedplaats

Deze nachtelijke stootvogel zoekt meestal rustige, donkere plaatsen op die hij dan meestal vindt in de nabijheid van de mens. Kerktorens, kastelen, bouwvallige huizen en boerderijen zijn zijn geliefkoosde plek. Maar daar hoort bij dat de gaten waar ze door moeten kunnen niet afgesloten zijn met gaas of planken. Spijtig genoeg gebeurde dit de laatste jaren meer en meer zodat hun broedgelegenheden vervielen. Omdat de Kerkuil trouw is aan zijn vaste broedplaats keert die nog regelmatig terug. Daarom kan men nog altijd ingrijpen en het afgesloten gedeelte waar hij vroeger broedde terug vrijmaken.

Broedgevallen

Dit jaar werden er wnm binnengebracht uit heel de regio, waardoor we een beter overzicht kregen.
In blok 1 werden in totaal 4 broedkoppels waargenomen.
In blok 2 slechts 2 broedkoppels en 1 waarschijnlijk broedgeval.
In blok 3 waren er 2 broedkoppels en in blok 4, 1 broedkoppel en 3 waarschijnlijke.
Dit maakt een totaal van 9 zekere en 4 waarschijnlijke broedgevallen.
In blok 1 werden in totaal 5 juv ex waargenomen, 1 ex met 2 juv en nog een ex met 3 juv. Van de andere broedkoppels werden geen juv waargenomen.

Inventaristatie

Het inventariseren in de winter is bijna onbegonnen werk, doordat ze zich van oktober tot februari enorm verspreiden. Hier gaat de nadruk dan wel naar jonge dieren die in de winter trekken of zich in één of meerdere boerderijen vestigen. Na de winter worden die plaatsen terug verlaten, tenzij een koppel er tot broeden komt. Men moet dus de plaatsen die door de Kerkuil in de winter ingenomen werden, in de zomer terug nakijken. Zijn aanwezigheid kan men bemerken door de zwarte slijmerige

braakballen die hij er achter laat. Deze braakballen bevatten voor 70 tot 90 % schedels van spitsmuizen.

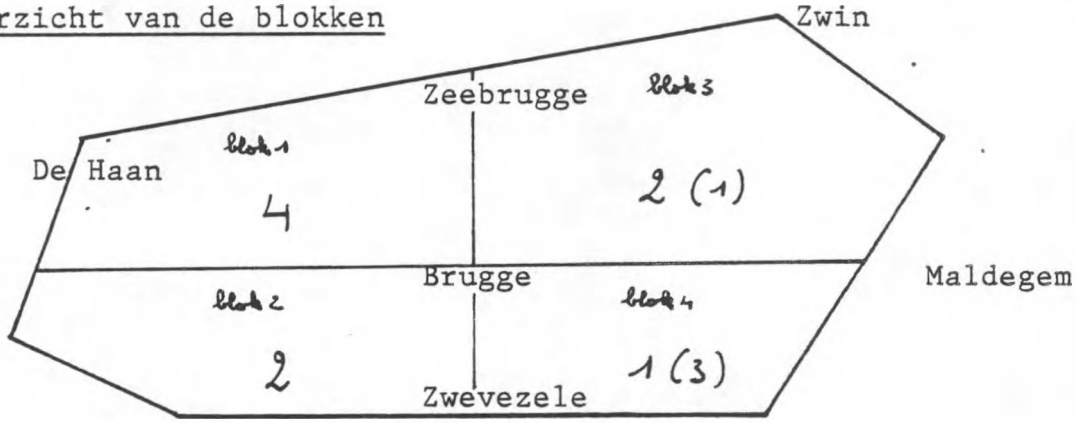
Sterfte

Er werden in totaal 18 !!! dode ex gevonden, waaronder 2 ex afgeschoten, 1 ex verdronken in een beek, 3 ex door moedwillige dood, 7 verkeersslachtoffers, 3 ex getroffen door winterkoude of vergifiging en nog 2 ex die tegen prikkeldraad waren gevlogen. Dit ongelooflijke aantal doden maakt weer een sterke daling in de broedpopulatie en doet besluiten dat er meer Kerkuilen worden dood gevonden dan men er levend ziet.

Overwintering

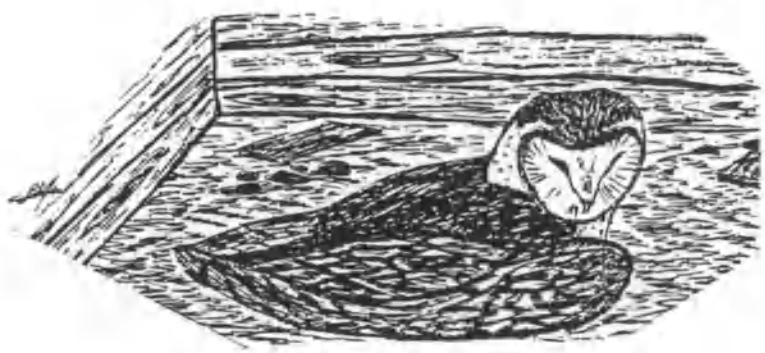
1 à 2 ex in blok 1 (overwintering in een schuur), mondelinge mededeling van een landbouwer.

Overzicht van de blokken

Waarnemingen per gebied

Varsenare:	24.06.83	1 ex	PV
Brugge:	22.07	1 ex	PK
	10.08	1 ex	PK
	27.09	1 ex	HDB ADL
	14.11	1 ex	DH
	29.02.84	1 ex	MS
Blankenberge:	12.10.83	1 ex	JVh
	10.07.84	1 ex	JVh
Damme:	20.11.83	1 ex	GBu BBu
Vloetemveld:	15.02.84	1 ex	LD
Zedelgem:	17.02	1 ex	MP
Westkapelle	01.05	1 ex	GBu BBu
Bulskampveld:	29.06	1 ex	HS LDq FW FDR NE CW WLT TDF
Blok 1:	april.84	1 ex	PVDB

STEENUIL (Athene noctua) door Filip Vanhee

De Steenuil is onze kleinste inheemse soort. Hij komt voor in alle delen van ons land. Ook in alle andere, ons omringende landen is hij algemeen verspreid. In Nederland en Denemarken echter bereikt hij de noordrand van zijn verspreidingsgebied.

De Steenuil is een uitgesproken standvogel en bovendien nog uiterst honkvast. Koppels blijven dus jarenlang in hetzelfde territorium en gebruiken jarenlang dezelfde nestplaats. Zij blijven het ganse jaar aanwezig in hun broedterritorium. Dus is het aan te raden om Steenuilen die we 's winters waarnemen ook eens in de lente en de zomer in de gaten te houden. Ook jongen zullen zich voor het grootste deel in de omgeving van hun geboorte vestigen. Over trek van Steenuilen zijn uiterst weinig gegevens voorhanden. Het mag dus aangenomen worden dat doelgerichte trek zich tot een uiterst minimum beperkt en dus vrijwel onmerkbaar is.

Steenuilen zijn uiterst vorstgevoelig en in strengere winters doet zich meestal een grote sterfte voor. Het is na dergelijke winters dat zich wel eens grote verschuivingen en verschillen van de broedpopulatie voordoen. Tevens zijn zij het minst nachtelijk gezelschap van onze uilen en niet zelden kunnen we hen overdag zien jagen of zonnen op weidepaaltjes.

Hun menu is erg gevarieerd. Hun absolute voorkeur gaat uit naar veldmuizen! Maar ook regenwormen en kleine vogels laten ze niet onbewogen. Prooien ter grote van een jong konijn kunnen geslegen worden.

Hun biotoop bij uitstek is een half open landschap d.w.z. velden of akkers met houtwallen, knotwilgen, hoogstamboomgaarden en verspreid staande boerderijen met wat erfbeplanting. Veel minder komt hij voor in volledige open landschappen zonder bomen. Daar zoekt hij dan beschutting op gebouwen (boerderijen). In aaneengesloten bosgebieden ontbreken zij echter volledig.

In onze regio komen de drie verschillende landschapstypes voor. De Steenuil zal dan ook in erg wisselend aantal vastgesteld worden van gebied tot gebied.

Dit jaar kwamen eerder weinig wnm binnen. Dit heeft veel te maken met zijn klein en weinig opvallend gestalte en tevens zijn grotendeels nachtelijke activiteiten. Slechts doelgericht onderzoek brengt een juister beeld over het voorkomen d.w.z. vanaf maart tot mei na de avondschemering (al of niet met bandrecorder) de geschikte biotopen bezoeken. Zo werd in 1981 op dergelijke wijze een deel van onze regio geïnvertariseerd (PaL IP).
Toen werden er 115 koppels steenuilen vastgesteld in de rechthoek Wenduine - Zuienkerke - Lapscheure - Zwin!
Een aantal uiterst geschikte biotopen zoals Meetkerke, Zerkegem - Jabbeke en Oedelem zijn hier zelfs niet in berekend. Het aantal broedkoppel voor de gehele regio zal dus nog een groot stuk hoger gelegen hebben. We mogen aannemen dat er sedert deze inventarisatie weinig veranderd is in aantal en samenstelling van de populatie. Er dient dus eerst en vooral opgemerkt dat de aantallen die dit jaar doorgegeven werden fel onder het werkelijk aanwezig aantal liggen.

1. Het gebied De Haan - Wenduine - Strooien Haan - Zuienkerke - Uitkerke

Vanuit dit gebied kwamen meldingen binnen van 2 broedkoppels.

1 koppel rond Zuienkerke MaP JS
1 koppel boomgaard Hagebos FV BJ

Tevens één afzonderlijke wnm : 1 ex boven het centrum van Blankenberge. Deze wnm is wel interessant. Het zou nl. op trek kunnen wijzen (JVB)

Bespreking

Dit gebied is het meest open en grootschalige in onze regio. Bijgevolg zal ook hier de kleinste dichtheid van Steenuilen genoteerd worden. Vooral het weidecomplex van Uitkerke - Nieuwmunster en de akkers rond Vlissegem zijn zeer open, hier zullen hoogstens enkele koppels broeden in en rond de gebouwen van boerderijen.
Tegen Strooien Haan en Zuienkerke is de situatie veel gunstiger, vooral rond het Hagebos zijn wel meerdere koppels aanwezig, de twee gemelde broedkoppels kwamen ook uit dit gebied.

2. Weidecomplex Dudzele - Achterhaven Zeebr./Dudz. - Weiden Lissewege

Slechts drie wnm, alle drie uit het gebied van de Achterhaven.
Wnm tussen 11.06.en 03.06. Geen melding van broeden.

Bespreking

Het gebied van de Achterhaven is voor de Steenuil ongunstig geëvolueerd. Vroeger broedde de Steenuil in dit akker- en kweldergebied. Door de havenwerken is het gebied erop achteruit gegaan. Merkwaardig genoeg komen juist die drie wnm uit dit gebied. Dit heeft duidelijk te maken met de frequentie waarmee dit gebied bezocht wordt!
Het gebied van Lissewege en Dudzele is veel kleinschaliger en wat belangrijker is, hier komen veel beplantingen en knotwilgen voor. Steenuilen zijn hier dan ook in grote aantallen aanwezig.

3. De polders achter Knokke-Heist en het Zwin

Er liggen dit jaar zes wnm voor.

2 wnm van 1 ex in de Zwinbosjes op 22.10 (TDF FW) en 06.01 (MaP).
3 wnm rond het Dievegat op 19,20 en 22.08 (AVES) telkens 1 roepend ex.
opmerkelijk is de wnm van 2 ex bij Da Costa (JM TDF FW FDR).

Geen enkele melding van een broedgeval hoewel er zeker zullen zijn. Het is wel vreemd dat er geen enkel werd vastgesteld want het Zwin is wel het meest intensief bezochte gebied. Het Zwin zelf, zowel als de uitgestrekte en open omliggende polders zullen niet zo'n hoge dichtheid bereiken. In het gebied zijn echter wel een aantal boomgaarden en bomenrijen die uiterst geschikt zijn.

4. Polders langsheen de Damse Vaart

Dit gebied is wellicht het meest geschikte uit onze regio. Het grondgebied van Damme is zeker al ideaal te noemen. Uit deze plaats werden 2 wnm van 1 ex gemeld. 03.07.83 (CW NE) en 06.10 (LDq ID).

Het Steenuilengebied is echter de streek tussen de Siphon en Hoeke. Meerbepaald de onmiddellijke omgeving van de Krinkeldijk. Daar werd in 80-81 ook de hoogste dichtheid van de regio genoteerd. Ook uit nog vroegere jaren was bekend dat dit gebied heel hoge dichtheden bereikte. Dit jaar zijn er slechts twee wnm van 1 ex nl. op 03.07 (LDq ID) en 03.08 (HDB ADL) en zelfs geen broedvogel melding. Opnieuw opvallend weinig dus en zeker een compleet onvolledig beeld.

5. Meetkerke - Oostendse vaart

7 wnm van 1 ex werden gemeld uit dit gebied. Het betreft allemaal afzonderlijke meldingen, geen broedgeval. Zoals overal dus een compleet onvolledig beeld.

11.11 : Oostendse stwg Meetkerke
11.02 : Lage Moere a/d Jagersput : 1 ex
20.04 : Betonfabriek Meetkerke
21.04 : Lage Moere
01.06 : Bloemendale) broedgeval ?
11.06 : Bloemendale)

6. Brugge - Gistel - Torhout

11 afzonderlijke wnm :

Zerkegem : 06.03 : 1 ex
Eernegem : 26.09 : 1 ex baanslachtoffer
29.10 : 1 ex ter plaatse
Veldegem : 16.02 : 1 ex
07.03 : 1 ex
Zedelgem-Vloetemveld : 20.01 : 1 ex
02.02 : 1 ex
06.03 : 1 ex
16.03 : 1 ex
22.03 : 1 ex
Wijnendaele : 30.05 : 1 ex

Hoewel er over deze wnm geen melding binnenkwam van broedgeval, zullen sommige er zeker betrekking op hebben.

Ook vaststellingen van broedgevallen werden hier verricht. Het is dus duidelijk dat in deze beter gelet werd op steenuilen.

1 koppel te Roksem
3 koppel te Zedelgem (NV)
1 koppel te Aartrijke (NV)
1 koppel te Jabbeke (NV)

7. overige delen van de regio

Dit zijn delen die weinig bezocht werden. Nochtans zijn er een aantal gebieden die zeker voor Steenuil erg belangrijk, zoniet uitmuntend zijn. Dit zijn vooral : Rijckevelde - Oedelem : 0 wnm !?
Assebroekse Meersen + omgeving : 5 wnm (LDq)
Meersen rond Oostkamp : 3 wnm
Beernem + omgeving : 3 waarschijnlijke broedgevallen, zeker aanwezig.

Conclusie : Het is duidelijk dat het opgegeven aantal geen weerspiegeling is van de werkelijkheid. Een juist beeld zal slechts verkregen worden door intensief onderzoek of inventarisatie. Een vingerwijzing misschien voor de toekomst.

Literatuur : Peterson vogelgids
Atlas der Nederlandse Broedvogels
Vogels van de grote rivieren : biotoop - voedsel - voorkomen.

VELDUIL (Asio flammeus) door Filip Vanhee
==========

Velduilen zijn vogels voor uitgeproken open en ruige gebieden. Plaatsen die hun voorkeur genieten zijn o.a. vochtige duinen, moerassen met veel riet, uitgestrekte schorre- of weidegebieden.
Ook terreinen die kortstondig aan hun biotoopeisen voldoen hebben soms een enorme aantrekkingskracht. Voorbeeld hiervan zijn verruigde opgepoten terreinen (denken we maar aan het OTBR in de zeventiger jaren).
Velduilen zijn nachtvogels. De kans doet zich echter wel voor om ze ook overdag jagend te zien. Wanneer in het broedseizoen de jongen uitgekomen zijn en onophoudelijk om voedsel vragen, komen de adulte ook overdag weinig tot rust. In onze regio is het onze ervaring dat bij streng vriesweer meer overdag gejaagd wordt. Zij worden hier waarschijnlijk toe gedwongen door hoger energieverbruik die de vorst vereist.
Wat betreft voedsel gaat hun absolute voorkeur uit naar veldmuizen! Hun voorkomen gaat dan ook sterk gepaard met de aanwezigheid van die veldmuizen. Dit is wellicht in vele gevallen de reden waarom zij in soms uitstekende biotopen nagenoeg niet voorkomen (cfr de Lage Moere in onze regio). Ook kan het aantal veldmuizen nogal schommelen, naargelang goede of slechte muizejaren. In dergelijke jaren schakelen zij wel eens over op andere muizensoorten, kleine vogelsoorten en jonge konijnen.
In onze regio is de Velduil een doortrekker en plaatselijk talrijke wintergast. Broeden en overzomeren is in onze streken nog niet vastgesteld. In 1972 is er wel een broedpoging geweest in de Uitkerk se polders. Het nest werd evenwel verstoord door spelende kinderen.

De vogels die bij ons overwinteren zijn broedvogels van noordelijke streken. Het meest logische is dat een aantal van de Nederlandse broedvogels bij ons de winter doorkomt. Velduilen broeden evenwel tot juist buiten onze regio. Als dichtste plaats wordt Zeeuws Vlaanderen opgenoemd. Meerbepaald de omgeving van Retranchement, Zwarte Polder, Nummer Eén en zeker Saeftinge zijn plaatsen waar de laatste jaren broeden is vastgesteld. Ook even verder aan het Veerse Meer is dit het geval.
In onze regio is het voorkomen hoofdzakelijk beperkt tot drie gebieden. Het weidecomplex van Uitkerke-Zuienkerke-Nieuwmunster, de omgeving van het Zwin en vooral het weidegebied Ramskapelle-Dudzele. Vroegere gebieden zoals het OTBR zijn weggevallen door het volledig veranderen van het gebied.

1. Polders Uitkerke-Zuienkerke-Vlissegem

Dit jaar werd een opmerkelijk laag aantal wnm gedaan. Wellicht moet het één der laagste aantallen geweest zijn der laatste jaren. Nochtans werd het gebied zeer frequent bezocht door waarnemers.
Slechts 10 verschillende wnm kwamen binnen. De 1° wnm werd gedaan op 26.10 te Klemskerke nl. 2 ex. Het bleef deze winter bij deze ene wnm voor dit gedeelte van het gebied. Hoogstwaarschijnlijk zal dit dan ook trek geweest zijn. De volgende dag,27.10 werd 1 ex gemeld in Uitkerke (MaS). Dit bleven de enige twee wnm uit oktober.

andere wnm :	06.11 : 1 ex	Uitkerke	JS DD
	06.11 : 1 ex	't Pompje Uitkerke	
	09.11 : 1 ex	Uitkerke	
	26.11 : 2 ex	Uitkerke	FDS JM TDF FW
	11.12 : 3 ex	Uitkerke	FDS - JNM
	16.12 : min 3 ex	Uitkerke	
	22.01 : 2 - 5 ex	Uitkerke	

De laatste wnm betreft een trekker:
11.04 : 1 ex hoog op trek boven Strooien Haan, richting Lissewege (PK)

Besluit : We mogen stellen dat vanaf eind oktober tot zeker eind januari 2 ex constant aanwezig waren in het gebied. Onder invloed van verplaatsingen zal dit aantal in de loop van de winter wel geschommeld hebben. In sommige periodes van trek zullen pleisterende trekkers wel gezorgd hebben voor een tijdelijk hoger aantal.

2. Zwin en omgeving

Een traditionele overwinteringsplaats voor deze soort. De laatste jaren waren de aantallen wnm sterk afgenomen, vooral door het wegvallen van de Vrede als overwinteringsplaats. Dit jaar echter was het aantal wnm terug opmerkelijk hoog, nl. 26 verschillende wnm.

overzicht van de wnm :

september: 1 wnm van een vroege trekker: 28.09, 1 ex in de Zwinvlakte(DH)

oktober: geen wnm

november:	04.11 : 2 ex	Zwin	LDq ID JM
	11.11 : 1 ex	Intern. dijk	PS
	22.11 : 1 ex	jagend in Zwinduinen	FV BJ
	26.11 : 1 ex	Intern. dijk	PS

Hieruit blijkt de constante aanwezigheid van min. 1 ex vanaf begin november. Hij verbleef hoofdzakenlijk in de Zwinvlakte maar jaagde ook wel in de aangrenzende gebieden.

december:	15-16.12 : 1 ex	in de Vrede	TDS
	18-19.12 : 1 ex	in de Zwinvlakte	JS

Opmerkelijk zijn de twee geïsoleerde wnm van 1 ex aan de Vrede, overigens de enige twee deze winter;

januari:	06.01 : 1 ex	langs de Passageule	PeL MP
	07.01 : 4 ex	Zwinvlakte	
	15.01 : 1 ex	Zwinvlakte	
	21.01 : 2 ex	Zwinvlakte	
	29.01 : 3-4 ex	Zwinvlakte	TDS

Januari blijkt in het Zwin duidelijk de wintermaxima's te bevatten. Gedurende gans de maand waren constant 3-4 ex aanwezig in de Zwinvlakte. Hun slaapplaats zal zich dan ergens in de schorre situeren. Het ex aan de Passageule is een ex uit het Zwin dat buitendijks ging jagen of een vogel die buiten het Zwin verbleef. Dievegat, Vrede of de stadswallen van Retranchement zijn potentiële verblijfplaatsen.

februari:	12.02 : 1 ex	Zwinvlakte	GBu
	20.02 : 1 ex	Zwinvlakte	GBu SK
	26.02 : 1 ex	Zwinvlakte	PS
maart:	25.03 : 1 ex	Zwinvlakte	BV
april:	07.04 : 1 ex	Zwinbosjes NO	PeL TD
	08.04 : 1 ex	Zwin	BBu
	22.04 : 1 ex	Zwin	MS ES
	26.04 : 1 ex	Zwin	MS GBu
	26.04 : 2 ex	Zwin	NE GDP
	27.04 : 2 ex	Zwinbosjes	PeL
	29.04 : 2 ex	Zwin	GDP NE

Na de kalme maanden februari en maart, is april terug een topmaand. Dit is duidelijk veroorzaakt door trek. Voorbijtrekkende ex worden door de gunstige biotoop aangelokt om een tijdje te pleisteren. Dit jaar bleek april een gunstige trekmaand te zijn. Vooral de laatste decenia verliep dit zeer opvallend. De laatste wnm op 29.04 is erg laat voor onze regio.

3. Weiden Achterhaven Zeebr./Dudz.

De laatste jaren heeft dit gebied zich, ondanks de havenwerken, ontwikkeld tot een velduilenparadijs bij uitstek. Dit door de variatie van het landschap: drassige weiden, sterk verruigde opgepoten terreinen, luzernevelden, dijken ... , kortom, voor de Velduil een ideaal jachtgebied. Het aantal wnm is hier zo massaal dat we ons beperken tot de maxima per maand:

maand	aantal wnm.	max. aantal	datum	wnms	opmerkingen
sep.	2	1 ex	17.09	DV LV	(=1° wnm, 2° op 19.09 - 1 ex)
okt.	3	1 ex	-	-	(wnm op 01-22-26.10)
nov.	21	8 ex	12.11	FV BJ	(4 ex op gemeensch. slaappl.)
dec.	15	7 ex	15.12	FV BJ	
jan.	19	13 ex	06.01	MS MaS JS	
feb.	11	7 ex	18.02	FV BJ TDF PF	(op een slaapplaats)
maa.	20	5 ex	04.03	GO	(ook 5 ex op 11.03 JNM-KH)
apr.	8	2 ex	?	?	
mei.	4	1 ex	-	-	(laatste wnm op 25.05 LMa)

commentaar :

-In totaal werden 103 wnm verricht, dit over een periode van 8 maanden.

-Eerste wnm : 17.09; laatste wnm : 25.05.

-Meestal waren 5 à 8 ex in het gebied aanwezig. Slechts tegen het einde van de periode daalde dit aantal. Toch bleven nog zeer laat Velduilen aanwezig. Een overzomering, noch een broedgeval kwamen er voor.

-Door FV en BJ werd een rustig hoekje in het gebied ontdekt dat diende als laapplaats voor Velduilen. Deze slaapplaats bevond zich in een kunstmatig, droogstaand en verruigd kanaal, te midden het weidecomplex. De plaats was begroeid met zeeaster en lange grassoorten. Ook de met gras begroeide bermen van het kanaal waren erg in trek. De oppervlakte van de plaats bedroeg ong. 400 m , nl. 20 op 20 meter. De plaats was werkelijk centraal in het weidecomplex gelegen. Vanaf de slaapplaats kon er gemakkelijk naar het jachtgebied overgevlogen worden.
De aantallen op de slaapplaats wisselden nogal. Het was duidelijk dat op sommige dagen, nagenoeg alle Velduilen uit dit gebied kwamen slapen en op andere slechts een klein gedeelte. De reden hiertoe is onbekend.

wnm op de slaapplaats :

12.11 : 4 ex	19.01 : 1 ex
21.11 : 3 ex	21.01 : 5 ex
15.12 : 7 ex	28.01 : 5 ex
24.12 : 2 ex	09.02 : 2 ex
04.01 : 5 ex	18.02 : 7 ex (+ TDF en PF)
14.01 : 4 ex	alle wnm FV en BJ

4. Afzonderlijke wnm

- 2 trekwnm uit de Fonteintjes:
  nl. 24.09 : 1 ex ZW (JVG)
  13.05 : 1 ex NO (HS WLT TDF PF NE MD)

- 3 trekwnm uit Beernem:
  nl. 09.10 : 1 ex Zandwinningsgebied (DXR WIG)
  07.04 : 1 ex Zandwinningsgebied (WIG)
  07.04 : 1 ex Heideveldje Prov. Dom. (DVB WIG)

commentaar :

De twee trekwnm over de Fonteintjes zijn het resultaat van een eerder te verwachten en logische trek langs de kust. De Beernemse wnm zijn merkwaardig. Het zijn de enige wnm uit het binnenland. Blijkbaar moeten een aantal Velduilen toch door de bosrijke zandstreek trekken. Pleisteren wordt er duidelijk niet gedaan. Ook in Nederland werd trek door het binnenland vastgesteld. Hoewel de meeste Nederlandse broedplaatsen van Velduil zich dicht bij de zee situeren (Zeeland, Waddeneilanden, Flevoland.) met uitzondering van Drente, werd vooral in het gebied van de grote rivieren in het binnenland, opmerkelijke trek vastgesteld, evenals in Nederlands Limburg.

literatuur: -Atlas der Nederlandse broedvogels
-Vogels van de grote rivieren
-Peterson vogelgids

BOSUIL (Strix aluco) door Filip Vanhee

De Bosuil is de grootste en tevens ook de krachtigste inlandse uil. Hij is overdag de minst aktieve van alle uilen. Zelden of eigenlijk nooit kan je hem overdag zien jagen.
Vandaar de moeilijkheden om zijn aanwezigheid vast te stellen. De beste methode om hem waar te nemen is het horen van de opmerkelijke zang en typische roep (qjiick).

We vinden hem vooral in goed ontwikkelde bossen en parklandschappen van enige omvang. Zijn voorkeur gaat daarbij uit naar loofbossen. Vooral de aanwezigheid van oude bomen met holtes zijn erg belangrijk. Deze worden gebruikt om te slapen en vooral om te broeden.

In Europa ontbreekt de Bosuil alleen in Ierland en IJsland. In onze regio is de Bosuil ook een vreemde verschijning, dit in tegenstelling tot de andere delen van ons land. Het verspreidingspatroon strekt zich uit over gans het land en wordt eigenlijk bruusk afgebroken aan de grens van West-Vlaanderen.

In onze regio komt de Bosuil dus niet. Het laatste decennium zijn er geen wnm voor handen. Echter dit jaar is één wnm binnengekomen. Eén ex pleisterde van 18.08 tot 04.12.83 in Roksem. Overdag zat de vogel in een bosje op de Roksemberg (PBu). Op zichzelf is dit wel merkwaardig, want dit is eigenlijk niet het typisch biotoop voor Bosuilen.

Het bleef bij deze ene wnm. Niets wijst erop dat Bosuilen onze streek verder koloniseren en zich er zullen vestigen. Iets wat op zichzelf nogal vreemd is want er zijn tal van factoren, die een definitieve vestiging absoluut niet verhinderen, integendeel.

Eerst en vooral komen Bosuilen voor en broeden zelfs tot onmiddelijk buiten de grens van de regio. De dichtstbijzijnde broedplaatsen bevinden zich rond Eeklo, enkele kilometers buiten onze regio dus.

Nochtans is bij ons de biotoop aanwezig. Loofbossen van enige omvang komen op meerdere plaatsen voor in onze regio, bovendien is daar voldoende rust. Voorbeelden hiervan zijn o.a. de bossen rond Beernem en Wingene-Oostkamp, Wijnendale, Vloetembos en de bossen te St.-Andries.

De stelling dat Bosuilen niet voorkomen langs de kuststreek houdt al evenmin steek. In Zuid-Holland bvb. broeden Bosuilen zelfs tot in de duinbossen zoals in Voorne. Dit is al evenmin ver van onze regio.

Ook wat betreft voedsel is in onze regio geen probleem. Doordat de Bosuil zo'n grote vogel is met zulk klein jachtgebied (max. 20-25 ha) is voedselspecialisatie nagenoeg onmogelijk. Zijn menu is bijgevolg enorm gevarieerd. Prooien vanaf een regenworm tot een konijn kunnen geslagen worden. Zijn voorkeur gaat echter naar muizen en vogels ter grootte van een lijster (merel, zanglijster, leeuwerik).

De oorzaak van het ontbreken van de Bosuil in onze regio moet ergens anders gezocht worden. Bosuilen zijn nl. uitgesproken standvogels en uiterst honkvast. De paren blijven gewoon hun oorspronkelijk territorium bewaren, tenzij ze door uitwendige omstandigheden verplicht worden het te verlaten. Zelfs de jongen blijven in de omgeving van hun geboorteplaats. Verplaatsingen boven de 20 km komen zeer uitzonderlijk voor. Hierbij komt nog dat slechts een zeer laag aantal jongen geproduceerd wordt. Gemiddeld 1 jong per paar (sommige jaren zelfs niet).

Deze twee oorzaken samen met hun voorkomen in een strikt boomrijke biotoop, zijn dan ook de redenen waarom de kolonisatie van nieuwe gebieden slechts zeer geleidelijk kan gebeuren. Geschikte gebieden op een afstand van 25 km zullen dan ook nauwelijks bereikt worden. Eens ze zich echter gevestigd hebben kunnen ze vele jaren blijven.

We kunnen dus hoopvol gestemd blijven, dat binnen onbepaalde tijd, de Bosuil met zijn roep onze omgeving zal opfleuren.
Rest nog te vermelden dat onze regio eigenlijk een geheel vormt met Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland. Ook daar komen namelijk eveneens geen Bosuilen voor. Ten zuiden van dit gebied wel, eveneens oostelijk en noordelijk.

Literatuur: - Peterson Vogelgids
- Atlas der Nederlandse broedvogels.
- Vogels van de grote rivieren.

RANSUIL (Asio otus) door Filip Vanhee

Ransuilen zijn in onze streek standvogels. Jongen verplaatsen zich zelden over grote afstanden nadat ze opgegroeid en zelfstandig geworden zijn. Verplaatsingen van meer dan 250 km schijnen slechts zelden te gebeuren. In de wintermaanden, vooral van dec. tot feb., maar soms wel vroeger, concentreren ze zich. Dit doen ze op traditionele plaatsen, waar in optimale omstandigheden, 10-tallen ex tesamen verblijven. Er zijn plaatsen gekend waar tot 120 ex in één kolonie overwinteren. In het voorjaar verspreiden ze zich dan naar de potentiële broedgebieden in de omgeving.

Uit inventarisaties blijkt dat de populatiegrootte nogal kan schommelen van jaar tot jaar. Deze schommeling gaat hand in hand met de populatiecyclus van slechte, matige en goede veldmuizejaren, een 3-jaarlijkse cyclus van hun voornaamste prooi. Niet alleen veldmuizen

maar ook vogels worden genuttigd, in de eerste plaats mussen, maar ook spreeuwen, vinkachtigen tot zelfs lijsterachigen kunnen ze aan.

Ransuilen komen voor in open en halfopen landschappen. Open gebieden met kleine bosjes, boomsingels of bosranden dienen als rust en broedgebied, in de open gedeeltes wordt gejaagd.

Het zijn nachtelijke jagers, zoals de meeste uilen overigens. Ook overdag kunnen ze wel jagend opgemerkt worden, vooral in de broedtijd, als de jongen onophoudelijk op voedsel bedelen.

Ransuilen kunnen in zowel naald- als loofbos voorkomen, wanneer beide aanwezig zijn, prefereren ze naaldbos. Er schijnt een sterk verband te bestaan tussen Torenvalk en Ransuil. Ze delen dezelfde biotoop en hebben voor een deel dezelfde prooien. Tussen beide soorten bestaat een uitgesproken nestplaatsconcurrentie. Wat betreft jagen is dit niet het geval omdat ze elkaar vervangen tijdens de verschillende delen van het etmaal (dag - nacht).

Ransuilen zijn verspreid over de ganse regio. Er zijn dan ook vanuit alle mogelijke delen wnm binnengekomen. De gegevens zijn echter niet volledig en geven zeker geen compleet beeld van het ransuilenbestand. Dit omdat het inventariseren en lokaliseren van de soort een tijdrovende bezigheid is.

Kuststreek + duinen

Zwinbosjes	: 15 en 19.08	: telkens 1 ex	DH
	20 en 24.08	: telkens 2 ex	AVES
	08.09	: 1 ex	DH
	18 en 19.01	: telkens 1 ex	TDS
duinbosjes	: 01 en 05.11	: 1 ex	DH
Stadspark Blankenberge	: 20.09	: 1 ex	MaP
Fonteintjes	: 13.04, 23 en 25.05 en 03.06	: 1 ex	JVG
duinbosjes Wenduine-De Haan	: 06.07	: 1 ex	MaP
	27.03	: 2 ex	LDC

Ook hier kwamen geen meldingen van broedgevallen binnen. Nochtans kan nagenoeg met zekerheid aangenomen worden dat hier broedvogels aanwezig zijn, dit is sedert vele jaren het geval.

Polders

ten NO van Brugge	: 04.08	: 1 ex overdag jagend Damme	JS LVR JM
	08.04	: 1 ex Westkapelle	BBu
	19.05	: 2 ex Hoeke	FDR NE HS FW CW
Blauwe Toren	: 11.02	: 1 ex	FV PF TDF
	23.05	: 2 ex	GDP
St.-Pieters Bloemendaele	:		
	19.02	: 1 ex Waggelwater	MaS
	03.05	: 1 ex Meiboomlaan-Bloemendaele	LDC BDC
	10-11.06	: 1 ex AZ-St.-Jan	MS PS

Bossen ten Z en ten W van Brugge

St.-Andries - Varsenare	:		
	05.11	: 1 ex	JM
	mei-juni	: 1 ex Mariënhove	PV
Vloetemveld	: 22.07	: 1 k + jongen	LD
	12.08	: idem	
	sept.	: 1-3 ex	LD
	18.10	: 1 ex	LD
	30.01	: 1 ex	LD
	07-18.02	: 1-2 ex	LD
	17,20.03	: 1 ex	LD
	voorjaar	: 1 k balts	NV

Jabbeke-Zerkegem : winter : 3 ex Zerkegem NV
06,18.03: 2 ex Zerkegem baltsend PF TDF
21.09 : 1 ex Eernegem, Kasteel Roosendaal PD
02.03 : 1 ex Jabbeke E5 NV

Varsenare-Ransuilenbos :
31.10 : 1 ex opvliegend JM
06,08,24.03 : 5-6 ex baltsend JM
13.06 : 1 ex JM
mei : 6-8 ex baltsend JM
eind mei : 4 broedkoppels JM

St.-Michiels-Loppem-Oostkamp :
07.07 : 1 ex Kroonhove LVR
30.07 : 1 ex Valkaart Oostkamp LVR
11.08 : 2 ex Assebroekse Meersen BC PK
15.08 : 1 ex St.-Michiels dorp FW
23.10 : 1 ex Novotel Expresweg FDR
07.04 : 1 ex Kroonhove LVR
08.04 : 1 ex Leiemeersen KD
09.04 : 1 ex Rode Poort LVR
08.05 : 1 ex Rode Poort LVR

Beernem + omgeving :
Voor 1983 werden minstens 8 broedparen gemeld. Er werd echter niet geinventariseerd op Ransuilen. WIG
22.04 : 1 ex Vorte Bossen JNM
29.06 : 2à3 broedparen kasteeldreef Hertsberge (min. 6 juv roepend) JNM

VALK SPEC door Filip De Ruwe
=========

14.04 Zwinbosjes 1 ex (mog. Smelleken) JM FDS
12.05 Palingpot Zeebr./Dudz. 1 ex (als Boomvalk die begon te bidden, waarschijnlijk w roodpootvalk) TDF FW

AREND SPEC
==========

02.10 Zwin cirkelend boven het grote wad (allicht Visarend, det GBu) GBu LDC BDC e.a.
02.06 De Villa 16u21 west (hoogstwaarschijnlijk Visarend) FW FDR

KIEKENDIEF SPEC
===============

18.07 Zandwinning Vlissegem 11u25 (waarsch. Bruine Kiek) CR
23.07 Zandwinning Vlissegem 19u40 (waarsch. Bruine Kiek) CR
04.08 Zandwinning Vlissegem 16u00 (idem) CR
08.09 Zandwinning Vlissegem 11u10 (idem) CR
14.04 Zwinbosjes (mog. Blauwe) JM FDS PH
29.04 OTBR 2 ex (Blauwe of Grauwe) WLT JN
01.05 De Villa (Blauwe of Grauwe) TDF PF

UIL SPEC
========

23.07 Scheepsdalebrug 1 ex HDB

STELTLOPERS e.d.

GROTE WAADVOGELS IN NW-VLAANDEREN door Anny Anselin

I INLEIDING

Onder de noemer 'grote waadvogels' behandelen we hier 12 soorten die behoren tot diverse groepen (Reigers, Ooievaars, Ibissen, Flamingo's en Kraanvogels). Over het algemeen worden ze in onze regio slechts op doortrek of gedurende een periode pleisterend, waargenomen. Slechts enkele broeden, en met uitzondering van de Blauwe reiger, dan steeds in zeer kleine aantallen.

II WAARNEMINGEN

ROERDOMP (Botaurus stellaris)

Van deze soort waren er 13 wnm, voor het overgrote deel uit de Fonteintjes (8x). Daarbuiten zijn er gegevens uit de Zwinbosjes (3x), de kleiputten St-Donaas in Hoeke (1x) en Zeebrugge-Distrigas (1x).
Met uitzondering van 1 winter- en 1 najaarswnm zijn alle gegevens afkomstig uit de periode 11 maart - 1 mei 1984. De wnm worden besproken per gebied:

a) Fonteintjes: winter: Eén ex overwintert (JVG MaP), slechts 1 wnm is doorgegeven nl. 15.11.83 : 1 ex.
voorjaar: Op 11, 20 en 22.03 en 11 en 14.04 telkens 1 ex (JVG JM RDJ FDR WLT FW NE PB)
Op 13.04: 2 ex baltsend, echter nadien niet gebroed.
b) Zwinbosjes: Op 18.04 en 20.04 telkens 1 ex (PaL PBu, PB)
c) Hoeke St-Donaas: 11.08: 3 ex (wsh. 4 aanwezig in gebied) (TDF FDR)
d) Zeebrugge-Distrigas: 01.05: 1 ex (WD, AT)

WOUDAAPJE (Ixobrychus minutus)

Hiervan kwamen 5 wnm binnen uit de kuststrook en de polders, waarvan 2 op dezelfde dag maar onafhankelijk van elkaar. Met uitzondering van één zijn ze alle uit het vroege voorjaar.

25.03 : 1 wijfje	Eendekooi Lissewege		HDB
25.03 : 1 ex	Eendekooi Lissewege		RDJ WLT
10.04 : 1 man	Zwinbosjes		PaL
12.04 : 1 man	Zwinbosjes		PaL
13.04 : 1 ex	Fonteintjes		RDJ JM

KWAK (Nycticorax nycticorax)

Ook hier zijn de 16 wnm beperkt tot enkele gebieden: het Zwin en omgeving (bosjes en weiden) (12x), kleiputten Hoeke St-Donaas en Lievegeleed (2x) en de Achterhaven van Zeebrugge (2x). Er zijn 4 winter-, 10 voorjaars- en 2 zomerwnm. De gegevens worden per gebied besproken:

a) Zwin en omgeving: (normaal bedoelen we de bosjes, indien anders, dan vermeld)

Winter:	22.10 : min. 3 ex		FW TDF SLT
	12.12 :	1 ex	PeL KR
	03.02 :	9 ex	LMa
	17.02 :	1 ad	PeL PaL

Voorjaar:	07.03 :	min. 10 ex		FW TDF SLT
	23.03 :	1 ex		PeL
	26.04 :	3 ex		NE GDP GBu
	01.05 :	2 ad	in weiden	PaL
		2 ad		PaL
		1 ex		GO
	22.05 :	1 ex	in weiden	
	18.06 :	3 ex (1 juv)		PeL

b) Hoeke St-Donaas en Lievegeleed:

Zomer:	11.07.84 :	2 ad	TDS
	12.07.84 :	1 ex	LDC

c) Achterhaven Zeebrugge:

06.05 :	1ad + 1 juv	GO
11.06 :	1 ex ZZW 11u29	GDP GO

KLEINE ZILVERREIGER (Egretta garzetta)
==========

Van de 16 wnm zijn er 8 uit de Achterhaven Zeebr./Dudz., 7 uit het Zwin en omgeving en 1 uit Heist. De gegevens worden besproken per gebied.

a) Achterhaven: Hier werd op 30.05, 31.05, 02.06, 17.06, 19.06 en 26.06 telkens 1 ex waargenomen (TDS PB FB FW)
Op 20.06 en 21.06 telkens 2 ex (TDS GDP)

b) Zwin en omgeving:

Nazomer 83:	Op 03,07 en 11.08 (3x) telkens 1 ex (HDB ADL TDF FDR GDP FW NE SLT LMa GBu)	
Voorjaar 84:	Op 22.05: 6 ex ZW om 12u04	TDS
	Vanaf 17.06 : 1 ex aanwezig	GBu

c) Heist: Op 15.05: 1 ex overvliegend PB

GROTE ZILVERREIGER (Egretta alba)
==========

Twee onafhankelijke wnm op dezelfde dag te Ramskapelle van 1 ex op 03.06 DVT en GO.

PURPERREIGER (Ardea purpurea)
==========

In totaal 13 wnm, waarvan 9 aan de kust en 4 in het binnenland. Vijf maal werd aangegeven dat het overtrekkende vogels betrof. Met uitzondering van 1 zijn het alle wnm van solitaire ex. De gegevens zijn afkomstig uit de periode 12 april - 4 juni met 9 wnm in april, 4 in mei en slechts 1 in juni.

12.04 : 1 ex NO	Zwinbosjes		PaL
16.04 : 1 ex NO 08u49	Duivelsgatbossen		LVR
19.04 : 1 ex NO 07u17	Fonteintjes		LDq ID
24.04 : 1 ad NO 14u59	Zeebr./Dudz.		JM MV GDM RDJ
26.04 : 1 ex	Zwin		NE GDP GBu MS
28.04 : 1 ex	Zeebr./Dudz.		FB DB PB DVT BV
29.04 : 1 ex	Zwin		GBu GDP

01.05 : 1 ex NO 08u10 Tillegem LVR
04.05 : 1 ex Militair domein Zedelgem MP
18.05 : 1 ex Zwinbosjes PeL
31.05 : 2 ex Zwinbosjes DVT

04.06 : 1 ex Groene Poorte Brugge PBu

BLAUWE REIGER (Ardea cinerea)
==========

Enkele trekwnm :
21.09 : 13 ex ZW Lievegeleed TDS
08.04 : 7 ex NO Kanaal Brugge-Oostende BDC
20.04 : 7 ex NO Fonteintjes MaP

Lente 84 : 60 koppel in het Zwin GBu

OOIEVAAR (Ciconia ciconia)
==========

In het totaal 11 wnm van overwegend overtrekkende ex, zowel uit de kust en de polders (5x), als uit het binnenland (6x).
a) zomer en najaar 83 :
31.07 : 1 ex Eendekooi Lissewege GDP
08.08 : 1 ex Bossen St-Andries ZW 10u40 LVR
19.08 : 3 ex Bossen St-Andries ZW 11u53 LVR

b) winterwaarnemingen
28.10 : 1 ex Beernem (overvliegend) VWG
17.12 : 1 ex Zwin FW

c) voorjaar 84 :
17.03 : 2 ex Bloemendaele St-Andries NO 13u23 BDC LDC
18.04 : 2 ex Achterhaven Zeebr. (cirkelend) WLT JLT
: 1 ex Zegemeer Knokke NO PBu
30.04 : 2 ex Witte Molenstraat St-Michiels NO 13u15 LVR

ZWARTE OOIEVAAR (Ciconia nigra)
==========

Vijf nazomerwnm van ex in het kustgebied:
Zwin : Op 20 en 21.08 telkens 1 ex SK
Achterhaven : 21.08: 1 ex 14u00 (3x door verschillende personen waargenomen) (LDq PK HS JNM RAM)

LEPELAAR (Platalea leucorodia)
==========

Van deze soort liepen zowat 182 wnm binnen uit een 10tal localiteiten. Heel wat waarnemers zagen dezelfde exemplaren, zo waren er ong. 80 wnm van het juveniele ex dat in de Achterhaven overwinterde.

a) Najaarwaarnemingen 83 :
Zwin : 08.08 : 6 ex NE FW TDF JM
12.08 : 1 ad + 3 juv LMa GBu
Van 14.08 tot 09.04 regelmatig wnm van 1 ad of 1 juv ex telkens enkele dagen pleisterend (meestal juv ex)
Op 20.08 : 4 ex PS GDP AVES GBu LMa SK

Dudzele : Gedurende de maanden aug-sept steeds 1-5 ex aanwezig
enkele maxima: 08.08 : 6 juv FDR
10.09 : 5 ex FW NE
13.09 : 18 ex TDS
27.08 : 1 juv met ring (oranje/rood) BC PS PK

Polders Blankenberge : 13.09 : 48 ex MaP
Regentaat Torhout : 22.09 : 25 ex MS

b) Winterwaarnemingen :
Overwintering van 1 juv vanaf eind oktober tot maart in de Achterhaven. Dit ex werd door zeer veel personen gezien (80-tal wnm).

Daarnaast werden gedurende de winterperiode regelmatig meerdere ex gezien vooral in oktober.

Achterhaven : 01.10 : 7 ex 20.10 : 4 ex
14.10 : 3 ex 31.10 : 4 ex
16.10 : 3 ex 16.11 : 4 ex
19.10 : 3 ex

Zwin : 02.10 : 4 ad + 8 juv GBu LMa PB BBu TDF
01.10 : 7 ex GO PS

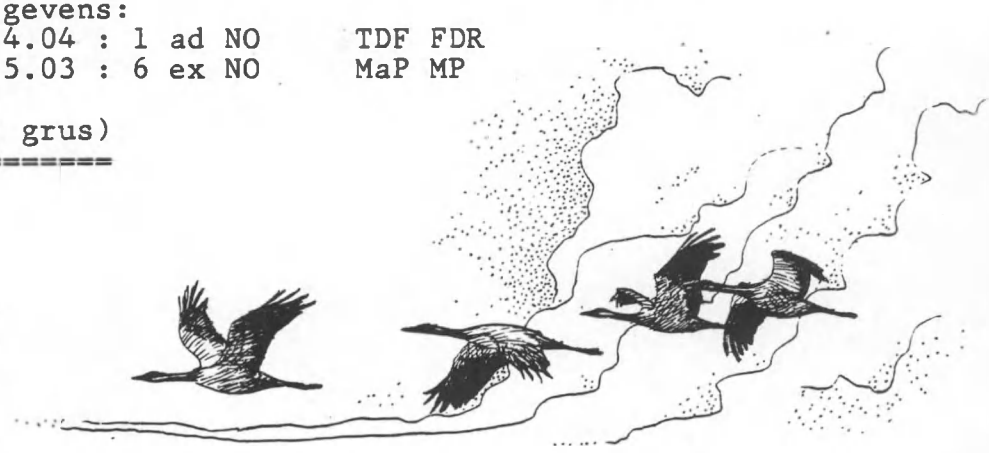
Fonteintjes : 01.10 : 7 ex overtrekkend NO MaP

c) Voorjaarswaarnemingen :
Achterhaven : Vanaf 15.05 tot 09.06 regelmatig 1 ex (6 wnm - TDS)
Op 09.06 1 juv geringd : rechts wit/oranje
links geel/groen GDP MaS MS

Zwin : Regelmatig 1 à 2 ex tussen 24.04 en 01.07.
Op 15.05 : 2 ad met 1 ex dat nestmateriaal versleepte naar de kolonie. BBu GBu PaL MS GO

andere losse gegevens:
-Fonteintjes : 24.04 : 1 ad NO TDF FDR
-Uitkerke : 25.03 : 6 ex NO MaP MP

KRAANVOGEL (Grus grus)

Voor deze soort ontvingen we 4 voorjaarswnm (alle uit de kuststreek), en 1 najaarswnm uit de polders. Buiten 1 groep van 15 ex waren het steeds gegevens van 1 of 2 vogels.

Najaar :	18.12 : 1 ex	09u55	ZW	Damme Pijpeweg	EK
Voorjaar:	15.03 : 15 ex		NO	Zeebrugge	ML
	24.04 : 2 ex			Zwin	PB
	12.05 : 1 ex			Zwinbosjes	TDS
	27.05 : 1 ex			Groenpleinduinen Knokke	PaL

FLAMINGO (Phoenicopterus ruber)

2 wnm in de winter: 21 en 22.01 : 1 ex Insteekdok Zeebr. FDR FW TDF JM NE LW

III Korte bespreking van de waarnemingen

In vergelijking met vorige jaren waren er relatief meer wnm van alle soorten, uitgenomen voor de Kraanvogel (zie verder). Broedgevallen (buiten Kwak en Blauwe reiger) waren er waarschijnlijk niet. Nog steeds gaat voor een aantal soorten als Lepelaar en Zilverreigers een grote aantrekkingskracht uit van de Achterhaven van Zeebrugge.

Van de Roerdomp waren er veel gegevens uit het voorjaar, zelfs baltswaarnemingen maar geen broedgevallen. In hoeverre de soort eventueel in Hoeke zou gebroed hebben is uit de gegevens niet af te leiden. Het Woudaapje schijnt het weeral niet erg goed te doen in onze regio, weinig wnm en geen broedgevallen. De soort broedde voor het laatst in 1981 in de Fonteintjes (DE CUYPERE, 1982). Het Woudaapje is een vogel die erg gevoelig is voor verstoring. Ook in Nederland gaat hij op vele plaatsen achteruit (TEIXEIRA, 1979). Van de Kwak komen het merendeel van de wnm nog steeds uit het Zwin en omgeving, waar de soort enkele jaren geleden uitgezet werd. Slechts in enkele gebieden in de verdere omgeving werd de Kwak enkele keren gezien.
Van de Kleine zilverreiger zijn er wat minder gegevens, maar opnieuw van dezelfde gebieden als verleden jaar (BORGLEVENS, 1984), nl. voornamelijk het Zwin en de Achterhaven. Tussen deze gebieden is er een wisselwerking, alhoewel dit dikwijls moeilijk uit de gegevens te achterhalen is, door gebrek aan preciese tijdstipgegevens en preciese lokalisatie van de vogels. De wnm van een groep van 6 ex op doortrek in het Zwin in april is zeker vermeldenswaardig, daar het hier om een voor ons land 'grote groep' gaat. Meestal worden Kleine Zilverreigers slechts als solitaire ex of met 2 waargenomen in ons land. Van de Grote Zilverreiger liepen 2 wnm binnen. De doortrekgegevens van de Purperreiger waren dit jaar talrijker en over een grotere periode gespreid: april - juni. In het najaar waren er echter geen wnm. Gegevens over het voorkomen van de Blauwe reiger worden onvoldoende genoteerd en zijn weinig zinvol indien niet met meer volledigheid verzameld. In het Zwin broedden in 1984 60 koppels. Van andere kolonies ontvingen we geen gegevens.

Van de Ooievaar zijn er enkel doortrekgegevens van waarschijnlijk wilde ex in maart-april en juli-augustus, en 2 winterwaarnemingen.
De Zwarte Ooievaar, die bij ons niet elk jaar wordt gezien, werd in de nazomer enkele keren waargenomen in de kuststreek.

Waarnemingen van de Lepelaar beperken zich vnl. tot het Zwin en omgeving en de Havenwerken te Zeebrugge. Veel waarnemers zien dezelfde ex, maar dit wordt niet voldoende in detail genoteerd (leeftijd en preciese lokalisatie ontbreken dikwijls), zodat het juiste aantal aanwezige vogels moeilijk te achterhalen is. Ook hier is er een wisselwerking tussen de Achterhaven en het Zwin. Een juveniel overwinterde in de Achterhaven. Enkele gekleurringde vogels werden waargenomen.

Na de opvallende najaarstrek van de Kraanvogel in het najaar 1982, toen 18000 ex over Vlaanderen trokken (waarvan 1034 over West-Vlaanderen) (SYMENS, 1983), zijn de waarnemingen terug op een 'normaal' peil gekomen met slechts enkele doortrekkers.

Voor het waarnemen van grote waadvogels is onze regio, en vooral de kuststreek en de polders een interessant gebied, alhoewel het te betreuren walt dat enkele voormalige broedvogels zoals de Roerdomp en het Woudaapje, ook hier zeer schaars geworden zijn.

Literatuur :

BORGLEVENS H. 1984 : Waarnemingen van Reigers, Ooievaars, Ibissen, Flamingo's en Kraanvogels. Veldorn.jb. van NW-VL p 162-167

DE CUYPERE P; 1982 : Waarnemingen van 'Reigerachtigen' in de Regio Brugge-Oostkust. Veldorn.jb. van NW-Vlaanderen 1981-1982 p. 93-97.

SYMENS D. 1983 : Massale doortrek van Kraanvogels (Grus grus) over Vlaanderen tijdens het najaar 1982. De Wielewaal 50: p. 55-65.

TEIXEIRA R. 1979 : Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 's Graveland, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland i.s.m. Stichting Orn.Veldonderzoek Nederland 431 pp.

STRANDLOPERS IN NOORD-WEST VLAANDEREN door Peter Sys

KANOETSTRANDLOPER (Calidris canutus)

Kanoeten werden hoofdzakelijk in het Zwin en in het havengebied van Zeebrugge/Dudzele waargenomen.

Het Zwin

-voorjaar

Eerste wnm op 25.03 met 11 ex (GBu BBu), laatste wnm op 10.06 met 2 ex aan de Zwinbunker (NE). De hoogste aantallen werden eind mei genoteerd, zo bvb. ong. 100 ex op 20.05 en ong. 40 ex op 27.05 (GBu BBu).

-najaar

Steeds lagere aantallen dan in het voorjaar, max. op 21.08 met 10 ex (AVES). 1° gegeven op 11.08 (2 ex - FW NE SLT GDP); laatste op 17.10 (3 ex - LMa GBu).

Achterhaven Zeebr./Dudz.

-voorjaar

De eerste Kanoetstrandlopers werden hier slechts vanaf mei waargenomen met als eerste 23 ex op 06.05 (TDS), meteen het hoogste aantal voor dit gebied. Tot eind mei werden nooit meer dan ong. 15 ex genoteerd. De laatste vogels werden begin juni gezien: 2 ex op 01.06 (TDS).

-najaar

Zeer lage aantallen; nooit meer dan 3 ex. Als uitschieter én eerste najaarswnm evenwel 13 ex op 25.07 (LDc). De laatste Kanoet werd op 20.11 waargenomen. (LV-DV)

Strand voor de Fonteintjes en Blankenberge

10.02	2 ex	TDS
14.04	5 ex	JVG
13.05	1 ex	JNM-Br.

Strand te Heist en Voorhaven Zeebrugge

04.11	1 ex	TDS
26.11	1 ex	TDS
12.02	1 ex	TDS

Andere waarnemingen

25.08	1 ex	Dievegat	AVES
19.02	1 ex	Zandwinning te Beernem	DXR WIG
17.05	1 ex	Oude Vrede te Knokke	GBu BBu
20.05	3 ex	Kleiputten Oostendse Vaart	RDJ

DRIETEENSTRANDLOPER (Calidris alba)

Voorhaven Zeebrugge

1° wnm op 29.07 met 3 ex (TDS). De aantallen blijven gedurende de winter doorgaans beneden de 15 ex. Wel werden op 30.01 min. 200 ex !! genoteerd (DRN); op 09.04: 155 ex (TDS).

Traject Bl'ge - Wenduine

07.11	75 ex	JVG

Traject Bl'ge - Zeebrugge

10.12 137 ex TDS
31.12 110 ex JVG

Traject Het Zwin - Zeebrugge

05.11 6 ex PBu
21.01 3 ex TDS
16.02 3 ex TDS

Traject De Haan - Bl'ge

04.03 34 ex JM RDJ FDR WLT

Traject Zeebr. - De Haan

23.11 168 ex TDS
10.12 198 ex TDS

Uit de schaarse gegevens blijkt andermaal het grote belang van de strandzone Blankenberge - Wenduine als pleisterplaats voor de Drieteenstrandloper. We kregen helaas heel wat minder tellingen binnen dan uit het vorig seizoen.

Een aantal plaatselijke gegevens

09.04	8 ex	strand Blankenberge	TDS
12.04	20 ex	strand t.h.v. de Fonteintjes	NE
12.04	± 65 ex	staketsel Blankenberge	NE CW
14.04	±125 ex	staketsel Blankenberge	NE FW
27.04	20 ex	op zeetrek voor de Fonteintjes	NE FW

laatste wnm : 27.05 2 ex NO Bij het Zwin TDS

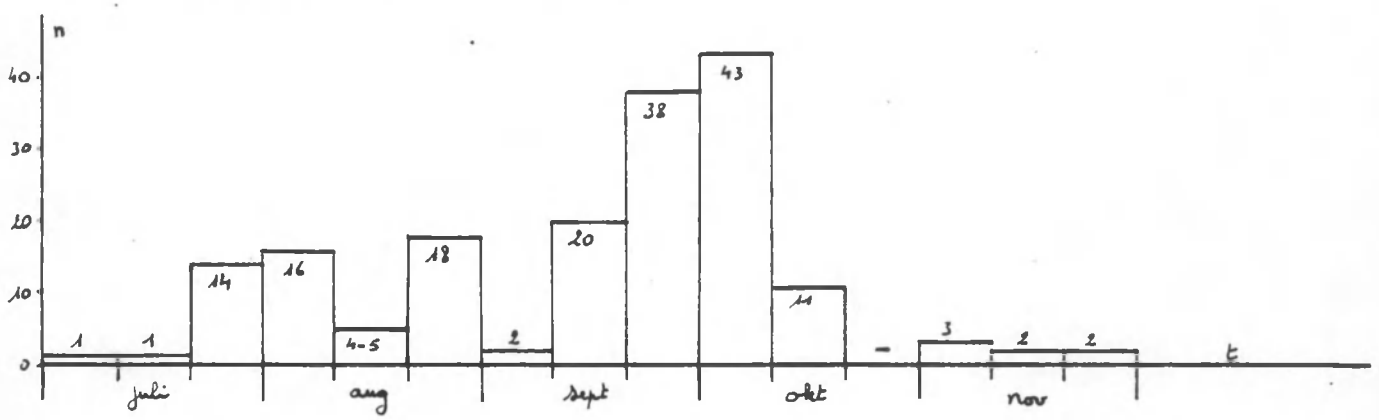
KLEINE STRANDLOPER (Calidris minuta)

Zoals in vorige seizoenen werd het gros van de Kleine strandlopers in de nazomer waargenomen, vooral in de Achterhaven van Zeebr./Dudz. Er kwam een serie occasionele gegevens binnen van andere plaatsen.

Achterhaven Zeebr./Dudz.

najaarswaarnemingen

De eerste Kleine strandlopers werden waargenomen op 04.07 (TDS). Op 30.07 waren 14 ex aanwezig; het hoogste aantal voor deze maand (FW FDR). In augustus worden sterk wisselende aantallen geteld. Zo waren, afhankelijk van de waarnemer op 01.08 9 ex aanwezig (LV + DV), op 02.08 5 ex (TDS), op 03.08 16 ex (LV + DV) en op 04.08 slechts 1 ex (TDS). Het maandelijks max. werd op 29.08 genoteerd: 18 ex (FW FDR). Eind september-begin oktober waren de piekaantallen aanwezig. Zo werden op 23.09 38 ex geteld (LV + DV) en op 03.10 43 ex (TDS). Na begin oktober neemt een plotse afname plaats met bvb. maar 11 ex op 14.10 (TDS). November tenslotte leverde 3 gegevens op met als laatste 2 ex op 24.11 (TDS). Voor het aantalsverloop (max. aantal ex per decade) wordt verwezen naar bijgaande figuur.

voorjaarswaarnemingen

Zeer weinig lentegegevens, wat traditioneel genoemd kan worden. Alle observaties (n=6) vallen in de tijdspanne 09.05 (5 ex - meteen het hoogste aantal - FDR) - 20.06 (2 ex - TDS, reeds vroege najaarstrek!) Op 02.06 nog 1 ex (TDS).

Kleiputten Vrede			Kleiputten van het Fort St.-Donaas te Hoeke		
30.09	7 ex	TDS	19.09	2 ex	TDSu
02.10	7 ex	TDS	21.09	2 ex	TDSu
16.05	2 ex	TDS PB			

Put van Ettelgem

Een zeldzaam gegeven meer uit het binnenland

21.05 2 ex FDS JM

Het Zwin

02.10 38 ex GBu BBu PB BDC LMa
15.01 2 ex GBu BBu) - de enige winterwnm voor dit seizoen.

We beschikken helaas over weinig systematische tellingen voor dit gebied, dat toch belangrijk is voor deze soort.

TEMMINCKS STRANDLOPER (Calidris temminckii)

De Temmincks strandloper blijft voor vele waarnemers een buitenbeentje met jaarlijks vele wnm. Traditiegetrouw worden de piekaantallen in de nazomer in de Achterhaven gezien. Zoals bij de Kleine strandloper bereikte ons een klein aantal gegevens van andere gebieden. Deze soort moet ongetwijfeld op meer plaatsen kunnen waargenomen worden dan uit de gegevens blijkt. We denken hierbij aan de Oude en Nieuwe Vrede, diverse kleiputten in Hoeke, maar jammer genoeg worden deze plaatsen tegenwoordig niet veel meer bezocht.

Havengebied Zeebr./Dudz.

1° najaarsgegeven op 20.07 (5 ex - TDS); meteen het hoogste aantal voor dit gebied. De aantallen schommelen gedurende de rest van het najaar rond de 1 à 3 ex; af en toe worden 4 ex genoteerd (03.08 - DV LV). De laatste vogel werd op 04.10 waargenomen (TDS).
Voor wat betreft de voorjaarswnm wordt verwezen naar De Schuyter (1985).

Andere gebieden

15.08	1 ex	Zwin	FW FDR HS
02.10	9 ex!	Oude Vrede	GBu BBu
15.05	5 ex	Oude Vrede	GBu BBu
19.05	1 ex	Hoeke	TDS
20.05	2 ex	Moerasje Ettelgem - Roksem	JM FDS

Literatuur

De Schuyter, T. 1985. Pleisterende Temmincks strandlopers (Calidris temminckii) in de Achterhaven te Dudzele - Zeebrugge in het voorjaar van 1984
Ornis Flandriae 4 nr 1

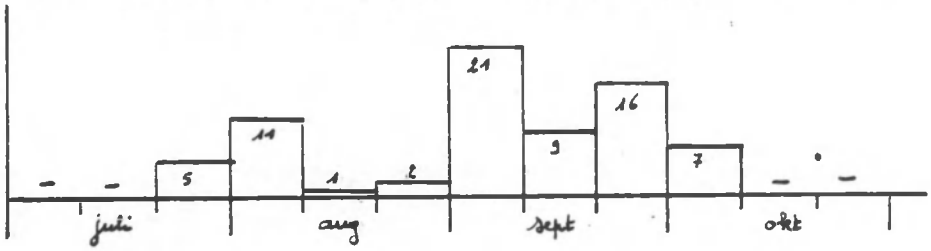
KROMBEKSTRANDLOPER (Calidris ferruginea)

Het Zwin

Samen met Zeebr./Dudz. het enige gebied waar deze soort gezien wordt. Naast 1 vroege voorjaarswnm (3 ex op 15.04 - LMa DV) na, 5 najaarsgegevens die zich situeren in de periode 12.08 - 02.10. Hoogste aantal op 02.10 met 14 ex (GBu LMa).

Zeebr./Dudz.

najaar : 1° wnm op 22.07 : 3 ex (TDS)
laatste wnm op 09.10 : 1 ex (LV DV)
max aantal op 05.09 met 21 ex (BoP)
Voor het aantalsverloop, per decade, wordt verwezen naar bijgaande fig.

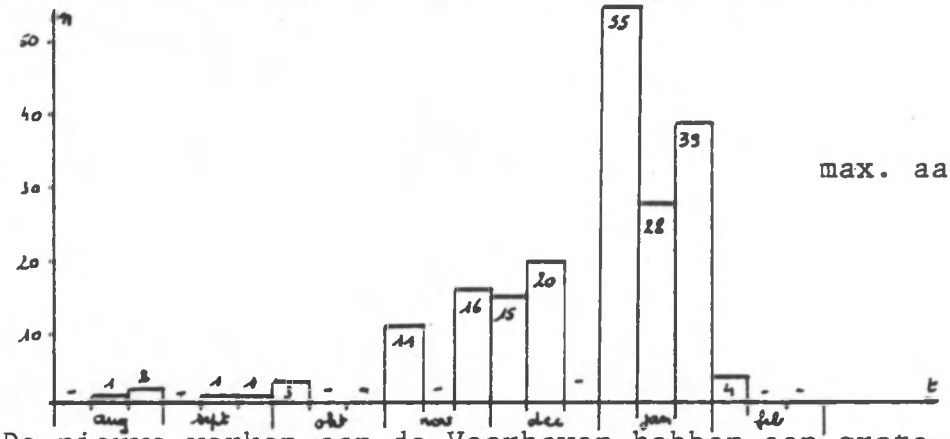

voorjaar : 6 voorjaarsgegevens die zich situeren in de periode 07.05 (1 ex - TDS) tot 27.05 (1 ex - JM RDJ).
Hoogste aantal nauwelijks 2 ex op 12.05 (NE CW).

PAARSE STRANDLOPER (Calidris maritima)

Voorhaven Zeebrugge

Voor wat het aantalsverloop in dit gebied betreft wordt verwezen naar onderstaande fig. De meeste tellingen stammen van TDS.

max. aantal per decade

De nieuwe werken aan de Voorhaven hebben een grote oppervlakte aan goed biotoop doen ontstaan voor deze soort.

Staketsel van Blankenberge

Max. aantal : 42 ex op 14.04 (NE FW), overigens 1 feb.- en 2 aprilwnm.

Strand tussen het Zwin en Zeebrugge

04.11 2 ex PBu 15.04 7 ex bij het Zwin TDS

Strand tussen Blankenberge en Wenduine

07.11 20 ex JVG

Strand tussen Zeebrugge en Den Haan

23.11 27 ex TDS
10.12 28 ex TDS

BONTE STRANDLOPER (Calidris alpina)
==========

Zoals in vorige seizoenen vastgesteld kon worden beperkt het voorkomen van Bonte strandlopers zich in hoofdzaak tot 3 gebieden : het strandtraject Blankenberge-Wenduine (met als overtijingsplaats de vochtige weiden van Uitkerke), het havengebied Zeebr./Dudz. en het Zwin.

De meerderheid van de wnm werd zoals verwacht verricht op de opgespoten terreinen te Zeebr./Dudz., van de andere gebieden blijft het materiaal fragmentair.

Bij nazicht van het beschikbare materiaal blijkt dat een meer systematische aanpak bij het tellen van steltlopers vereist is. We blijven veelal in het ongewisse of veel tellingen in het uitgestrekte achterhavengebied wel volledig zijn; dat blijkt althans als we de verschillende tellingen, onafhankelijk verricht door meerdere waarnemers op één en dezelfde dag, aan vergelijking onderwerpen.

Achterhavengebied Zeebr./Dudz.

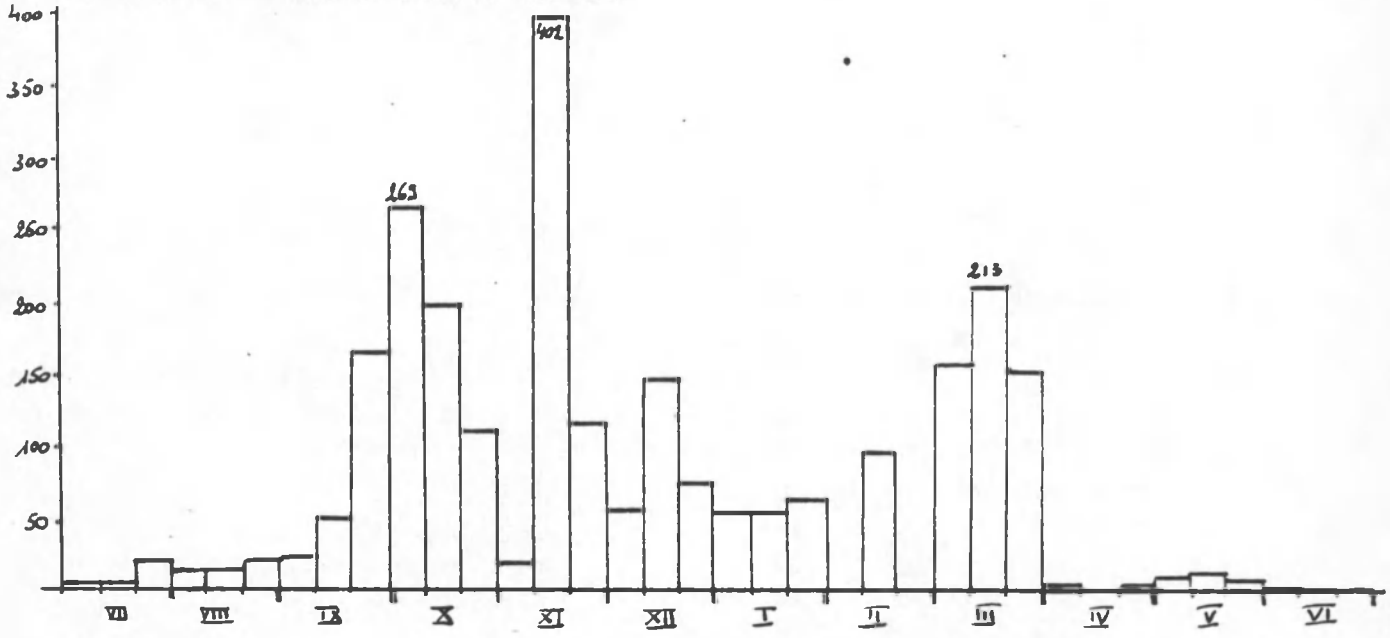

fig.1.: Maximum aantal waargenomen Bonte strandlopers per decade in het Achterhavengebied Zeebr./Dudz. periode 83/84.

Uit het histogram blijkt dat de soort het jaar door in het gebied kan aangetroffen worden. De schaarse juni- en juliwnm hebben vermoedelijk betrekking op een onopvallend aantal overzomerende vogels die hier misschien, gelet op de recente situatie op de Antwerpse Linkeroever (Van Impe en Bulteel 1983, Steeman 1983 in Wielewaal 49, oktober 1983) tot broeden kunnen komen.
Conform met vorig seizoen situeren de piekaantallen zich rond de 4 à 500 ex. De meeste Bonte strandlopers zoeken de slikgebiedjes op aan het Insteekdok en de "palingpot" (nu reeds onder het zand verdwenen) of het opgespoten terrein aan de "Hoge Noene".
Zoals in vorige seizoenen schommelen de aantallen sterk; vermoedelijk is dit gedeeltelijk te wijten aan de grote "turnover" van de populatie strandlopers, m.a.w. op relatief korte tijd dan de volledige populatie vervangen worden door nieuwkomers. Min of meer grote hiaten in de tellingen kunnen overigens tevens verantwoordelijk zijn voor de wisselende aantallen. Misschien kan in de toekomst ook wat meer aandacht besteed worden aan de grootte van de verschillende groepjes, hun relatie

met andere teltlopertjes of het aandeel vogels in zomer/winterpluimage?

Het valt af te wachten hoe de vogels reageren op de grote veranderingen die in het gebied plaatsgrijpen. Het beschikbaar zijn van relatief grote slikgebiedjes als foerageer- en rustterrein is essentiëel voor deze soort, net als voor vele steltlopers.

Strandtraject Blankenberge-Wenduine + Uikerkse polders

Het blijft bij occasionele gegevens :

21.12 :	30 ex	Uitkerke	JVG
12.02 :	75 ex	op het strand	NE GDP
12.04 :	1 ex	op het staketsel te Blankenberge	NE CW

We ontvingen helaas veel minder wnm dan in vorig seizoen. Bij laagtij foerageren de Bontjes op het strand; bij vloed vliegen ze naar hun HVP in de Uitkerkse weiden. Uitzonderlijk blijven de dieren ook overtijen op het strand zelf.

Zwinschorre

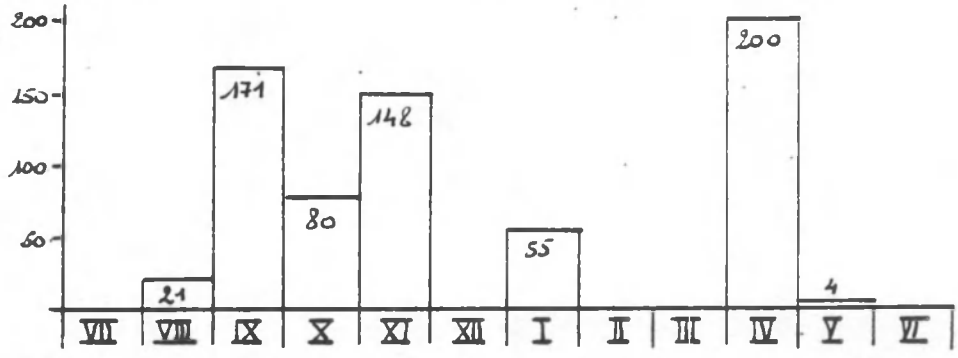

fig.2.: Maandelijks maximum aantal Bonte strandlopers in het Zwin in 83/84.

Gegevens: MS TD BBu GBu LMa HDO HV TDS SLT FW NE HS

Het ontbreekt ons helaas aan voldoende bruikbare tellingen om diepgaande conclusies te trekken. Met de toenemende verzanding in het gebied dreigen de steltlopers foerageergebied te verliezen.

Voorhaven van Zeebrugge en strand van Heist

29.07 :	1 ex	TDS	Vermoedelijk is er uitwisseling
19.01 :	8 ex	TDS	met de Achterhaven.
12.02 :	78 ex	NE GDP	
16.03 :	22 ex	TDS	
09.04 :	1 ex	TDS	

Strandtraject Blankenberge-Zeebrugge : 10.02 : 178 ex TDS

Strandtraject Zeebrugge-De Haan : 23.11 : 89 ex TDS

Tenslotte 3 gegevens die meer uit het binnenland herkomstig zijn:

Put Roksem : 4 ex op 13.11 FDS
Putje Ettelgem : 1 ex op 05.08 JM
OTBR : 12 ex op 18.08 GDP NE PG
2 ex op 30.03 MS

Het laatste gebied heeft zijn waarde voor steltlopers definitief verloren.

MORINELPLEVIER (Charadrius morinellus) door Thierry De Schuyter

De Morinelplevier wordt in de regio steeds aangetroffen in de directe nabijheid van de kuststrook. Vroeger werden enkel in de omgeving van het Zwin onregelmatig ex genoteerd, vooral in het najaar (aug-okt). Sinds de werken in de Achterhaven ontstonden er hier enkele biotopen, waar vooral in het najaar soms ex pleisteren. Dit najaar slechts 2 wnm : 22.09 : 2 ex Insteekdok Achterhaven (FV BJ) en 25.09 : 1 ex Achterhaven (DV LV RAM).

STRANDPLEVIER (Charadrius alexandrinus) door Thierry De Schuyter

Nog steeds wordt door vele waarnemers weinig aandacht geschonken aan een aantal soorten als Strandplevier, waarvoor onze regio toch van zeer groot belang is door het groot aantal broedparen binnen de Belgische populatie. De interesse beperkt zich meestal tot het noteren van late ex en het bijhouden van de voorjaarsfenologie. Slechts 34 wnm werden ontvangen, waarvan slechts 7 najaarsgegevens. De interesse voor de aankomst is bijzonder groot, niet minder dan 17 gegevens voor april en nog slechts 10 betreffende de rest van het voorjaar. Door deze fragmentarische gegevens kan met de wnm weinig aangevangen worden. In het najaar verblijven in de Achterhaven en het Zwin ex tot half september, en een enkel late vogel nog half oktober; op 02.10 nog 9 ex in het Zwin (GBu BBu PB BDC). De voorjaarswnm komen uit de broedgebieden, nl. als belangrijkste de Voor- en Achterhaven en het Zwin. De eerste ex op 07.04 op het OTBR en de Achterhaven (HDB), eind april verblijven er tot een 20 ex in de Achterhaven en een 15 ex in het Zwin. In het Zwin waren er dit jaar 16 broedparen (GBu)), in de Voorjaven minsten 12 broedparen (TDS GO GDP) en hier verbleef ook steeds een groep van enkele tientallen ex op het strand, in de totale Achterhaven minstens 29 broedparen (TDS). Allerhande tijdelijke terreinen binnen het havengebied oefenen een zeer grote aantrekkingskracht uit op de Strandplevier.

BONTBEKPLEVIER (Charadrius hiaticula) door Thierry De Schuyter

De Bontbek trekt in voor- en najaar meestal in behoorlijke aantallen door; de belangrijkste pleisterplaatsen liggen langs de kustsstrook (Zwin, Achterhaven), sporadisch wordt de soort ook wel in het binnenland waargenomen, zo bijv. op 05.08 : 11 ex Ettelgem put (JM), 29.03 : 1 ex overvliegend put Roksem (FDS), 20.05 : 2 ex moerasje Ettelgem (FDS JM) ook op 08.08 en 07.09 resp. 1 en 2 ex in de Kleiputten van Oostkerke (TDSu). In het najaar is het Zwin steeds het belangrijkst, hier worden op 12.08 139 ex geteld (LMa GBu), tot eind september ongeveer 50 ex, vanaf half maart terug regelmatig wnm, tot 40 ex eind april en half mei. In de Achterhaven liggen de aantallen steeds lager dan in hetZwin. Vanaf half augustus tot eind september regelmatig 25 à 33 ex, er zijn enkele winterwnm. In maart regelmatig groepjes van 20 ex en eind mei nog 69 ex (FW FDR), dit wijst op zeer late trek. In het Zwin dit jaar 2 broedgevallen. Tijdens de winterperiode verblijven her en der op het strand Bontbekken,meestal enkele ex. maar 18 ex. op 12.02 te Blankenberge (GDP NE).

KEMPHAAN (Philomachus pugnax) door Guido Orbie

Het trekritme en -verloop van de over W-Europa trekkende Kemphanen werd de laatste jaren nauwgezet gevolgd. In vorige jaarboeken werd inzonder het overwinteringsgedrag besproken en gezien de belangrijkheid van de overwinterende aantallen in de regio (de maritieme polders en vooral het Zwin) loont de moeite deze statistisch bij te houden. Voor het teljaar 1983-'84 konden we rekenen op een redelijk telquorum, 95 in totaal, verspreid over de twaalf maanden van het jaar, met uitzondering van de oktobermaand (einde najaarstrek?) voor welke ons slechts 1 wnm bereikte: 30.10 5 ex Blankenbergs vaartje. De decembermaand '83 was eveneens beneden peil, slechts 3 wnm met max 50 ex op 11.12 te Meetkerke. Maar vanaf januari '84 verhogen de aantallen voortdurend (150 ex op 03.01) met als max ong 350 ex op 05.02 in het Zwin. Opvallend is dat de meeste winterwaarnemingen (jan. en feb.) in het Zwin plaats vinden, daar waar de trekwaarnemingen (maart, april en mei) over een groter gebied gespreid liggen (Achterhaven en polder). De winterwaarnemingen zijn in die mate belangrijk dat een idee kan worden gevormd van de grootte van de Europese overwinteringspopulatie. Wij weten overigens dat dit overwinteren afhankelijk is van de zachtere temperaturen, wat o.m. moet blijken uit bijgaande temperatuurcurve. Voorts werden de wnm opnieuw ingedeeld en besproken volgens de seizoenen zoals dit overigens in de vorige uitgave 1982-83 (P. Sys) gebeurde.

Najaarswaarnemingen (half juni - begin oktober)

Achterhaven: eind juni 28.06 25 ex TDS
begin juli 04.07 17 ex FW HS
14.07 40 ex FW RDJ JM
piek : 2° helft van juli
21.07 170 ex LV DV
23.07 170 ex LV DV
in augustus schommelen de maxima rond de 80 ex, met 110 ex op 18.08 (JM).
begin september nog 1 uitschieter : 02.09 : 170 ex GO
uit oktober bereikte ons slechts 1 wnm : 5 ex op 30.10

Zwinstreek en maritieme polders (Hoeke, Vrede, Vlissegem en Lapscheure)

Zelfde curve met maxima te Vlissegem op 02.08 : 21 ex (JM) en aan de Vrede op 03.08 : 19 ex (LMa).

Vermeldenswaardig zijn de aantallen in de zandstreek met name te Ettelgem : 28 ex op 25.07 (JM) en 26 ex op 05.08 (JM).

Besluit: De piekaantallen werden genoteerd tussen 21.07 en 18.08 met een tweede piek op 05.09.

Winterwaarnemingen (november, december, januari, februari)

Het Zwin is sedert een tiental jaren de belangrijkste slaap- en overwinteringsplaats van Kemphanen. Voor de zachte winter 83/84 werden volgende aantallen genoteerd:

01.11 :	170 ex	FDS TDF	15.01 :	30 ex	BBu GBu
04.11 :	170 ex (De Vrede)	PBu	16.01 :	6 ex	TDS
11.11 :	25 ex slaaptrek	FDS PS	18.01 :	10 ex	TDS
20.11 :	30 ex	FW TDF	29.01 :	110 ex	FDS
20.11 :	300 ex	GBu BBu	05.02 :	350 ex	BBu
02.01 :	110 ex	TD MS BBu	19.02 :	40 ex	JNM-KH
03.01 :	150 ex	BBu	22.02 :	60 ex	TDS

*** er bereikten ons geen gegevens van de maand december.

Verder bereikten ons tellingen uit de Achterhaven, Meetkerke en de Blankenbergse polders. Volgende aantallen werden genoteerd:

05.11 :	23 ex	Achterhaven	GO
06.11 :	±20 ex	Achterhaven	FW TDF
22.11 :	30 ex	Achterhaven	TDS
26.11 :	95 ex	Achterhaven	GO
03.12 :	10 ex	Achterhaven	GO
11.12 :	50 ex	Meetkerke	JNM-Br.
30.12 :	9 ex	OTBR	FW SLT
07.01 :	80 ex	Achterhaven	GDP GO
11.02 :	150 ex	Achterhaven	GDP GO
17.02 :	60 ex	Polders Blankenb.	MaP

Besluit: Uit de grafiek blijkt dat de periodes tussen 20 en 30 november en tussen eind januari en half februari qua aantal de belangrijkste waren wat betreft het overwinteren van Kemphanen.

Voorjaarswaarnemingen (eind februari - eind mei)

Vanaf 09.03 en dit met een piek van ong. 250 ex (JM) in de Achterhaven werden met regelmaat Kemphanen in de polders en de zandstreek gesignaleerd. (Achterhaven, Roksem, Stalhille, Jabbeke, Lissewege en de Vrede)

Interessante maxima waren:

11.03 :	16 ex (7m)	Zwin	GBu BBu
31.03 :	±40 ex	Stalhille	RDJ JM
21.04 :	11 ex	Ettelgem	PBu
23.04 :	10 ex	Vrede	FDS PS
26.04 :	57 ex	Achterhaven	NE FW
26.04 :	174 ex	Achterhaven	GO GDP
14.05 :	25 ex	Oude Vrede	BBu GBu

doortrek : 27.04 : 146 ex Fonteintjes NE FW

Besluit: De piek van de voorjaarstrek viel onmiskenbaar tussen eind februari en begin maart en tussen 13.04 en 02.05 (nog 73 ex in de Achterhaven - TDS) met uitlopers tot half mei (25 ex op 14.05, Vrede - GBu BBu).

Zomerwaarnemingen

In de tweede helft van juni werden regelmatig mannetjes gezien in het Achterhavengebied:

14.06 :	7 ex waaronder 2m in prachtkleed	GO
19.06 :	5 m	TDS
20.06 :	7 m	TDS
24.06 :	1 m	GO
26.06 :	1 m	NE FW

Algemeen besluit: Het is merkwaardig dat hogere aantallen worden waargenomen tijdens het voorjaar dan tijdens de najaarstrek. Verder werd de hoogste concentratie opgetekend in de periode tussen 05.02 en 17.02 (350/Zwin, 150/Achterhaven, 60/polders Blankenberge). Wijst dit op een spreiding van de slaapplaatsen i.v.m. zachtere winters of veeleer op een vroege voorjaarstrek? Duidelijk is dat in het Achterhavengebied de jongste jaren een eerder toevallige secundaire slaapplaats is ontstaan waardoor mogelijks de overwinterende Zwinpopulatie wordt beïnvloed, hoewel door het zachte weer tijdens de winter 83/84 een vervroegde voorjaarstrek als een aanneembaar verschijnsel moet worden vooropgesteld.

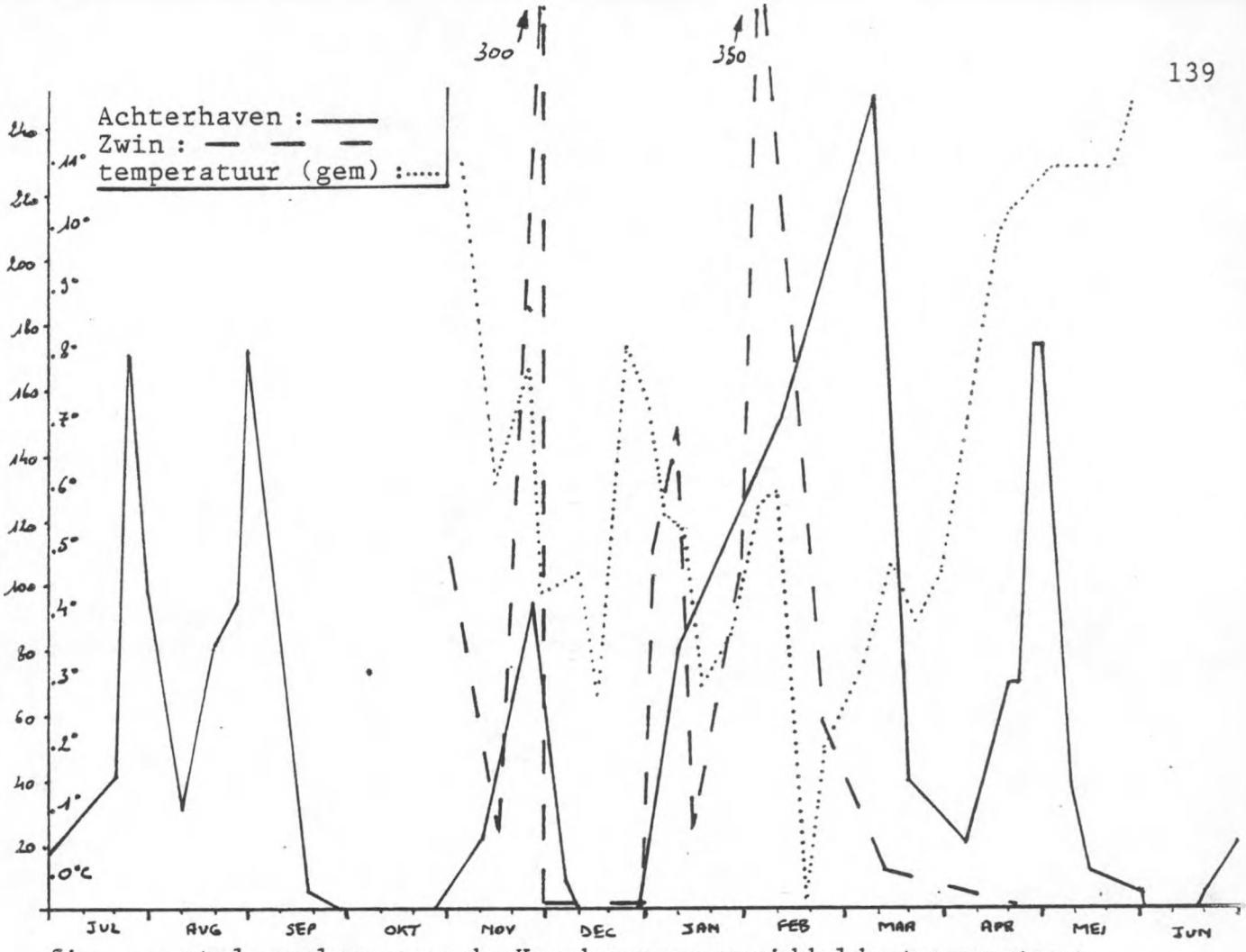

fig. : aantalsverloop van de Kemphaan en gemiddelde temperatuur.

BOKJE (Lymnocryptes minimus) door Filip De Ruwe

Deze schaarse doortrekker kreeg dit jaar wel een goede score. In totaal werden er 27 wnm binnengebracht waarbij het hoogste aantal nabij de zandwinningsput te Beernem werd gezien : 5 ex op 18.03 (DXR WIG). Anders nooit meer dan 3 ex samen, waarbij zelfs in januari geen enkele wnm werd ingestuurd. Dit zal wel te wijten zijn aan de koude periode die toen heerste. Deze kleine snipachtige moet meestal worden opgeschrikt of bijna vertrappeld worden voor hij de vleugels neemt (vandaar de streeknaam "Doverik"). Hij wordt meestal waargenomen in zanderige streken of vochtige weiden. Hieronder volgen de waarnemingen.

Kleiputten Oostkerke	: 19.09	: 1 ex	TDSu
	26.09	: 3 ex	TDSu
Achterhaven Zeebr./Dudz.	: 01.10	: 2 ex	TDS
	21.03	: 1 ex	PeL TD
	31.03	: 1 ex	GD LL
	16.05	: 1 ex	FDR
Zandwinning Beernem	: 09.10	: 1 ex	DXR WIG
	11.11	: 3 ex	DXR WIG
	13.11	: 1 ex	DXR WIG
	14.02	: 1 ex	DXR WIG
	18.03	: 5 ex	DXR WIG
	14.04	: 1 ex	DXR WIG
	15.04	: 2 ex	DXR WIG
Leiemeersen Oostkamp	: 22.10	: 1 ex	KD
	08.04	: 1 ex	KD

Passageule	: 05.11	: 1 ex		PBu
Put Ettelgem	: 20.11	: 1 ex		FDS JM
	07.04	: 2 ex		FDS
Dievegat	: 20.02	: 1 ex		TDS
Lage Moere Meetkerke	: 02.03	: 1 ex		KD
	07.04	: 2 ex		KD
Zuiveringsstation Knokke	: 11.03	: 1 ex		PB FB DB
Eendeweiden	: 11.03	: 1 ex		JNM.
	21.03	: 1 ex		PeL TD
Put Vlissegem	: 04.04	: 1 ex		CR
Hoeke weiden	: 16.04	: 1 ex		MS

WATERSNIP (Gallinago gallinago) door Filip De Ruwe

Dit jaar kwam slechts één wnm binnen die boven de honderd ex liep. Deze vogel van vochtige terreinen hield zicht het meest op in de Achterhaven, put St.-Pieters, Roksem, put Vlissegem, zandwinning Beernem, OTBR en Ettelgem.
Het waarnemen van Watersnippen gebeurt meestal door verstoring door een natuurlijke vijand (vb Smelleken) of de mens. Gebeurt dit niet dan zijn er meestal weinig Watersnippen te zien wegens zijn onopvallend uiterlijk tussen de lage begroeiing.

Najaarswaarnemingen '83

Achterhaven Zeebr./Dudz.	: 23.07	: 30 ex		LV DV
	30.07	: 55 ex		LV DV
	15.08	: 44 ex		LV DV
	21.08	: 140 ex		LV DV
	27.08	: 11 ex		NE CW
	05.09	: 90 ex		LV DV

De meeste snippen houden zich op in de vochtige weilanden, men moet deze dan ook doorkruisen om een goede indruk te krijgen van de aanwezige aantallen. Vooral in het najaar (okt-nov) kunnen op deze manier soms 5 à 600 ex vastgesteld worden (TDS).

Put St.-Pieters	: 03.08	: 3 ex		GDP
Zandwinning Vlissegem	: 14.08	: 20 ex		CR
	14.10	: 31 ex		CR
	16.10	: 27 ex		CR
	22.10	: 25 ex		CR
OTBR	: 23.08	: 11 ex		GDP NE
Blauwe Torenput	: 05.09	: 2 ex		GDP
	15.11	: 4 ex		GDP
Zandwinning Beernem	: 09.10	: 37 ex		WIG
Zandwinning Ettelgem	: 20.11	: 80 ex		FDS JM

Voorjaarswaarnemingen '84

Put Roksem	: 22.02	: 4 ex		JM PBu
Put Ettelgem	: 25.02	: 25 ex		JM
	07.04	: 25 ex		FDS
Put St.-Pieters	: 23.03	: 1 ex		MS
Weiden Ter Doest	: 25.03	: 7 ex		JNM
Oude Oostendse Steenweg	: 28.03	: 10 ex	ZW	MS
Stalhille	: 01.04	: 40 ex		JM RDJ
Meetkerke Lage Moere	: 07.04	: 50 ex		KD
Jagersput Lissewege	: 08.04	: 20 ex		FDS TDF JM
Paddegat Zerkegem	: 14.04	: 5 ex		DK
Zandwinning Vlissegem	: 01.04	: 33 ex		CR
	04.04	: 37 ex		CR

In het najaar worden de meeste wnm verricht en zijn de aantallen het hoogst.

Het is nu reeds enkele jaren geleden dat van de Watersnip nog broedgevallen in de regio werden vastgesteld, in de kustpolders werd in de jaren zeventig af en toe eens een broedgeval gemeld (o.a. omgeving put Lissewege). Het zou interessant zijn, in de toekomst, wnm van baltsende vogels en/of broedgevallen speciaal te vermelden tussen de gewone wnm.

HOUTSNIP (Scolopax rusticola) door Filip De Ruwe

Deze doortrekker (soms broedvogel) gaat vanaf september (weinig) op trek en bereikt meestal in november zijn hoogtepunt, vooral wanneer er vroege vorst of sneeuwval optreedt. In het binnenland ligt dat meestal in februri-maart. Hij houdt vooral van humusrijke grond met vochtige bodem waar vooral struiken, varens of jonge dennebossen staan. Zijn vrij ronde vleugels en zwaar uiterlijk met naar beneden gehouden snavel geven hem een typisch vliegbeeld. Het voedsel bestaat meestal uit wormen en insekten die hij uit de humusrijke grond haalt. Is dit niet te vinden dan voedt hij zich ook met bessen. De waarnemingen :

31.08	1 ex	Zwinbosjes	DH
03.10	1 ex	Weide over Novotel	FDR
20.10	1 ex	Blauwe Toren	GDP MaS
23.10	1 ex	Weide over Novotel	FDR
30.10	1 ex	Tillegembos	PK
30.10	1 ex	St.-Michiels	GO
31.10	1 ex	Spoorwegput Oostkamp	LDq TDF FW
02.11	1 ex	Tillegem	FW SLT
03.11	1 ex	Vijverhof	SK
04.11	1 ex	Zwin	LDq ID JM
09.11	1 ex	Peereboom	LDq ID
11.11	1 ex	Fonteintjes	MaP
12.11	1 ex	Ramskapelle	FV BJ
14.11	1 ex	De Villa	JS
14.11	1 ex	Duvelsgat	LDq PK
15.11	1 ex	Kortrijkstraat Oostkamp	PK
20.11	2 ex	Koekelare	ND
20.11	1 ex	Peereboom	JNM
20.11	1 ex	Bulskampveld Beernem	DXR WIG
03.12	16 ex	Zwinbosjes	LDq TDS PK BBu
04.12	1 ex	Bos Bekegem	FDS LVR
04.12	1 ex	Zedelgem	PP
04.12	2 ex	Doornstraat St.-Andries	FDS AA
06.12	8 ex	Zwinbosjes	TDS
09.12	1 ex	Varsenare	PV
16.12	1 ex	Rijckevelde	TDS
20.12	4 ex	Zwinbosjes	WLT PF TDF
27.12	2 ex	De Villa	JS
29.12	4 ex	Zwinbosjes	PF TDF WLT
30.12	4 ex	Zerkegem	PF TDF JM
04.01	1 ex	De Villa	JS
06.01	16 ex	Zwinbosjes	MaP PeL BBu MS TDS
11.01	2 ex	Vloetemveld	LD
13.01	26 ex	Zwinbosjes	PeL
15.01	1 ex	Zwinbosjes	BBu
18.01	4 ex	Zwinbosjes	TDS
21.01	2 ex	Fonteintjes	TDF PF WLT FDR
26.01	2 ex	langs Boudewijnkanaal	FDR FW
28.01	1 ex	Zwinbosjes	PeL PV

01.02	4 ex	Zwinbosjes	PeL PaL DC
03.02	25 ex	Zwinbosjes	LMa
04.02	7 ex	Bulskampveld	DXR WIG
05.02	7 ex	Zwinbosjes	KR PeL
10.02	1 ex	Bulskampveld	TDS DXR WIG
12.02	18 ex	Zwinbosjes	KR PeL
16.02	12 ex	Zwinbosjes	PeL
17.02	15 ex	Zwinbosjes	PeL PaL
20.02	1 ex	Oostkamp	DXR
23.02	4 ex	Vloetemveld	LD
04.03	8 ex	Zerkegem	TDF PF
05.03	3 ex	Zwinbosjes	MS BBu
07.03	18 ex	Zwinbosjes	TDF PF FW
11.03	1 ex	Bulskampveld	DXR
14.03	4 ex	Vloetemveld	LD
18.03	9 ex	Zerkegem	TDF
07.04	5 ex	Zwinbosjes	PeL TD
09.04	5 ex	Zwinbosjes	PeL PaL
12.04	2 ex	Zwinbosjes	PeL PaL
27.05	1 ex	Spoorwegstraat St.-Michiels	JNa

Broedgeval : 1982 : 1 ex op nest in oude jachthut in weide over Novotel FDR

Tot nu toe kon in de regio slechts enkele malen zekere broedgevallen gekonstateerd worden.

Verkeersslachtoffer : 1 ex op 04.11 Ter Poele St.-Pieters

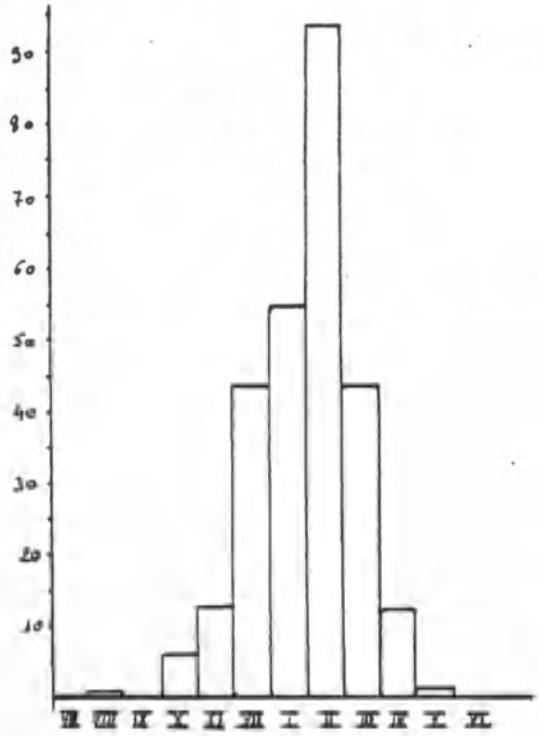

fig.: aantal waargenomen Houtsnippen in NW-Vlaanderen per maand.

De grafiek wordt sterk beïnvloed door de tellingen in de Zwinbosjes, zowat het belangrijkste "gekende" gebied. Er zijn stellig nog heel wat plaatsen in de regio waar deze soort overwintert.

GRUTTO (Limosa limosa) door Kris Decleer

najaar en winter 1983

Reeds vanaf eind juni verzamelen Grutto's zich plaatselijk in grote concentraties in afwachting van de trek naar de winterverblijven. Doortrek gebeurt op die manier nog tot eind september. De aantallen die bij ons werden opgetekend bleven relatief laag: max. 50 ex op 21.07 in de Achterhaven. In september werden groepen groter dan 11 ex niet meer gezien en van de maand oktober werden geen wnm meer doorgegeven. Wellicht door het zachte weer in november en december pleisterden toch nog enkele ex in de regio :

10.11 : 1 ex ZW	Achterhaven	LDq ID
21.11 : 1 ex	Zwin	TDS
23.11 : 1 ex	Achterhaven	TDS
02.12 : 1 ex	Vrede	TDS
03.12 : 1 ex	Vrede	LDq PK BC KD PS

voorjaar en zomer 1984

Na de Kievit is de Grutto in onze kontreien ongetwijfeld de meest voorkomende "weidebroedvogel", doch veel minder talrijk. Zijn voorkeur gaat normaal uit naar veeweidegebieden zoals we die kennen in Meetkerke en Uitkerke. Ze broeden bij ons echter ook op kleigrasland. Dit verschijnsel werd wel eens in verband gebracht met de foerageermogelijkheden van de Grutto. In de slappe veenbodem kunnen Grutto's immers gemakkelijker regenwormen (hun hoofdvoedsel) bemachtigen dan in de vaak harde kleigronden (DE JONG, 1972). De voor deze bodems kenmerkende ontwateringsproblemen en dus geringere intensivering van de landbouwactiviteiten (bv. later maaien) zullen mijns inziens ook wel van doorslaggevend belang zijn. Nochtans schijnen Grutto's, net als de Scholekster en de Wulp, zich meer en meer aan te passen aan de toegenomen grootschaligheid en intensivering van het graslandbeheer in de broedgebieden. Met name werden in Nederland steeds meer vervroegde broedsels en bij mislukking tweede legsels geconstateerd (BEITEMA, 1983). Aan dat aanpassingsvermogen bestaat natuurlijk een limiet, zodat bij drastisch veranderend beheer (bv. moderne raaigrasweiden, waar reeds begin mei gras voor het inkuilen wordt geoogst ofwel zeer intensief begraasde weiden) het aantal broedparen spectaculair daalde. In sommige gevallen gingen de Grutto's nu "rustig" in de akkers broeden om in de weiden alleen nog te foerageren. Dit is in Friesland reeds een regelmatig voorkomend verschijnsel (VAN DER PLOEG e.a., 1977)
Gelijkaardige verschuivingen in de broedgebieden kunnen we ook bij ons min of meer waarnemen. Zo ging de Grutto over langere termijn op de meeste plaatsen achteruit (om bekende redenen waarvan enkele hoger aangehaald). Daarentegen werd sedert enkele jaren en sterke toename geconstateerd in het Achterhavengebied van Zeebrugge. De verklaring ligt volgens mij, primo: in het overdadig voedselaanbod en secundo: in de betere broedcondities in de nu extensief beheerde tot bijna verwaarloosde weiden die bovendien moeilijker af te wateren zijn. Dergelijke afname- of groeiprocessen van het aantal broedende Grutto's zijn bijzonder interessant om volgen en illustreert of zijn een respons op de fysische toestand en biologische kwaliteiten van het landschap. Het is dan ook jammer dat veel mensen weinig aandacht schenken aan broedgevallen van de Grutto en vele andere vogels in het algemeen. Voor de toekomst zou ik dan ook willen oproepen om niet alleen het aantal broedkoppels of baltsende Grutto's te noteren, maar indien mogelijk ook het broed- en foerageerbiotoop (nat of droger, sterk of relatief weinig begraasd weiland, hooiland of raaigrasweide, akker, opgespoten terrein, ...). Een kleine inspanning, maar veel informatie. Voor een preciese schatting van het

aantal broedvogels lijkt de beste periode mij eind april-eind mei. In maart en begin april zijn wel reeds baltsende vogels in de broedgebieden aanwezig, doch in de aantallen kunnen nog verschuivingen optreden. Zo werden in de Lage Moere te Meetkerke op 07.04 5 koppels vastgesteld (KD) later zou blijken dat slechts 2 koppels er hebben gebroed (KD JM).

Volgend overzicht geeft het aantal broedende koppels in de voornaamste gebieden weer. Een totaal van 70 broedgevallen in onze regio zal geen grove onderschatting zijn van het werkelijk aantal koppels.

Achterhaven :	vermoedelijk ca. 30 koppels	GO GDP
Nieuwege, Varsenare :	2	JM
Lage Moere Meetkerke :	2	JM KD
Lissewege, weiden langs Zeekanaal :	5 k	JM MS MaS
Paddegat Zerkegem :	1 à 2	KD
Weiden Uitkerke :	15	JVG
Damme-Koolkerke :	4	GBu
Dudzele :	2	GBu
Driehoek Hoeke-Oostkerke-Westkapelle :	8 k	GBu
De Vrede :	1	GBu

Tot slot nog enkele interessante of merkwaardige waarnemingen van Grutto's in de regio. (De summiere gegevens uit het binnenland zijn ook hierin opgenomen).

26.02 :	1 ex NO	Zwin (1° wnm 1984)	JM PS
04.03 :	4 ex	Ramskapellestr. Dudz./Zeebr.	Wielewaal Brugge
16.03 :	168 ex	Achterhaven	TDS
18.03 :	16 ex	Zandwinning Beernem (3 ex overnachten)	DXR WIG
29.03 :	grote groep	boven dorpskern Oostkamp 22u30	PK
14.04 :	40 ex op voorjaarsslaapplaats te Uitkerke ('t Molentje), samen met Wulp en Regenwulp		JVG
23.04 :	13 ex	Zwin (slaapplaatstelling)	BBu
18.05 :	eerste jongen te Uitkerke		JVG
10.06 :	90 ex	Achterhaven	JM FW
14.06 :	148 ex	Achterhaven (Voortrek?, Mislukte broedsel wegens slechte mei-weer?)	GDP GO

Referenties :

BEINTEMA, A.J. (1983) - Meadow birds as indicators. Environmental Monitoring and Assessment 3 : 391-398

DE JONG, H. (1972) - Het weidevogelreservaat in Oostelijk Flevoland. Limosa 45 : 49-57.

VAN DER PLOEG, D.T.E. et. al. (1977) - Vogels in Friesland. Deel II. Leeuwarden.

ROSSE GRUTTO (Limosa lapponica) door Luc Maertens

Hoewel een enkele vogel wel eens in een weide of langs het strand werd waargenomen, komen de meeste waarnemingen vanuit het Zwin en de Achterhaven. De najaarstrek begon eind juli en bereikte twee hoogtepunten: van 04.08 tot 12.08 met maximum 10 ex in het Zwin (LMa) en van 19.09 tot 25.09 met een maximum van 21 ex in de Achterhaven (LV DV). Van september tot maart werd slechts sporadisch een Rosse Grutto waargenomen. Gedurende de maand februari was de vogel zelfs afwezig. De voorjaarstrek vond plaats vanaf 29.04 tot 09.05, met maximum 26 ex in het Zwin (TDS). Overzomerende vogels werden waargenomen in de Achterhaven.

ZWARTE RUITER (Tringa erythropus) door Guido Orbie

Najaarsdoortrekker van juni tot oktober : 275 ex geteld tijdens 26 waarnemingsbeurten = een gemiddelde van 10,5 ex per wnm.
Voorjaarsdoortrekker van april tot juni : 269 ex geteld tijdens 47 waarnemingsbeurten = gemiddeld 5,7 ex per wnm.
Daar algemeen wordt aangenomen dat het aantal overwinterende vogels toeneemt, zal vooral dit aspect worden toegelicht.

Najaarstrek : De soort werd regelmatig waargenomen in juli, augustus, september en oktober.
volgende maandmaxima werden weerhouden:

05.07	14 ex	Achterhaven	FW SLT
21.08	12 ex	Achterhaven	HS
24.09	30 ex	Achterhaven	LDq
19.10	7 ex	Achterhaven	JM LDq TDF FW SLT

Voorjaarstrek : april - mei - juni
Regelmatig waargenomen vanaf :

17.04	5 ex	Achterhaven	JM

Hoogste aantallen : alle van de Achterhaven

24.04	min.30 ex	JM MV GDM
26.04	min.20 ex	GO GDP
05.05	9 ex	NE LW
19.05	12 ex	JM
14.06	10 ex	GDP GO
24.06	10 ex	GDP GO

Winterwaarnemingen

	aantal wnm	ex	in vergelijking met 82/83	
			7 wnm	7 ex
NOV.	7	15	7	7
DEC.	1	1	4	4
JAN.	10	17	4	6
FEB.	4	5		
	22	38	24	27

Het gemiddelde van de waargenomen ex bedraagt hier dus 1,7 per waarnemingsbeurt.

Verspreiding in de regio

De Achterhaven bleek hier alweer het voornaamste excursiegebied. Doch er waren ook meldingen van Hoeke, het Zwin, de Vrede, Lapscheure, de kleiputten langs de Oostendse vaart en het OTBR.

Besluit

Uit de seizoengemiddelden blijkt dat de Zwarte ruiter een regelmatige doortrekker en overwinteraar is. Het is overigens heel normaal dat het aantal najaarstrekkers (gem. 10,5) bijna het dubbele bedraagt van het aantal voorjaarstrekkers (gem. 5,7).
In vergelijking met 82/83 is duidelijk een verhoogd aantal overwinterende vogels vast te stellen, te meer dat het aantal waarnemingsbeurten nu ietwat lager ligt. De zachte winter 83/84 zal hier wel een determinerende factor geweest zijn.

TURELUUR (Tringa totanus) door Guido Orbie

De Tureluurs vormen een zeer vertrouwd, allicht een al te vertrouwd beeld onder de ruiters, zodat vooral tijdens de trek- en broedperiodes

niet altijd de gewenste aandacht aan hen wordt besteed.
De aantrekkingspolen in de regio zijn uiteraard het Zwin en de Achterhaven; toevallig ook de bekendste broedgebieden met 25 paar in het Zwin en omgeving (GBu) en 20 paar in de Achterhaven (GO).

De najaarstrek (vanaf half juli) bracht niet de massale pieken van 82/83 met zich mee maar toch werden op 17.07 123 ex in het Zwin gesignaleerd (TDS). Op 23.07 waren dat er ong. 223 (Zwin - TDS) en op 26.07 ong. 165 (Zwin - DH). In de Achterhaven lagen de cijfers heel wat lager (van 10 tot 50 ex tijdens dezelfde periode), waaruit kan worden afgeleid dat de Tureluur hoofdzakelijk onder de kust trekt en in het Zwin een geschikter biotoop vindt.

De voorjaarstrek (vanaf half februari) situeert zich alweer hoofdzakelijk langs de kustlijn. Ter illustratie hiervan volgende maxima:

09.02 : 36 ex	Zeebrugge strand	GDP PK
10.02 : 49 ex	Strand Blankenberge/Zeebrugge	TDS
12.02 : 58 ex	Voorhaven	TDS
04.03 : 31 ex	Strand Oost/Blank.	JNM
11.03 : 22 ex	Zwin	GBu BBu
16.03 : 38 ex	Achterhaven	TDS

De overwinterende ex. werden alweer in het Zwin, de Achterhaven en langs het strand gezien. Representatief zijn 8 winterwnm in Vlissegem (CR) en 1 ex overvliegend ZW boven het Bulskampveld te Beernem op 28.01 (koudetrek - TDS).

Als besluit kunnen we stellen dat de overwinterende ex naar alle waarschijnlijkheid fel onderteld zijn (cfr. de schaarse gegevens over zowel de zomer-, trek- als winterwaarnemingen).

GROENPOOTRUITER (Tringa nebularia) door Guido Orbie

Deze noordeuropese broedvogel (broedt o.m. in Schotland, Scandinavië en N-Rusland) van open dennebossen en heidegebieden is een bij ons algemene doortrekker hoewel meestal solitair of in vrij kleine groepjes. Belangrijk zijn, naast het globale aantal wnm (111 ex), de intensiteit van de terugtrekperiode, de eventuele overwinteringsgevallen en uiteraard de voorjaarstrek.
Aangenomen wordt dat de vogels vanaf juni aan hun zuidelijke trek toe zijn. Zo werden vanaf 04.07 (3 ex Achterhaven - FW HS) regelmatig Groenpootruiters waargenomen doch nooit meer dan 13 ex.
Interessante maxima zijn:

17.07 : 7 ex	Zwin	TDS
18.07 : 13 ex	Oostkerke	TDS
03.08 : 12 ex	Achterhaven	LV DV
21.08 : 9 ex	Achterhaven	HS
17.09 : 6 ex	Achterhaven	FW NE LW

Deze aantallen verminderen stelselmatig naar het einde van het jaar toe, alhoewel er nog 17 novemberwnm zijn; de laatste op 21.11 : 1 ex in de Achterhaven (FV BJ). Gedurende de wintermaanden dec., jan., feb. en maart werd de Groenpootruiter geen enkele maal binnen de regio gesignaleerd.
De eerste voorjaarswnm '84 komt uit Beernem : 1 ex op 14.04 (WIG), vrij vlug gevolgd door de wnmen uit de kuststreek : 17.04 : 1 ex in de Achterhaven. Vanaf 21.04 zijn de Groenpoten volop terug in Hoeke, het Zwin, de Vrede, de Achterhaven en in Ettelgem.

Maxima-aantallen waren:

24.04 : 17 ex	Achterhaven	JM MV GDM
26.04 : 15 ex	Achterhaven	GO

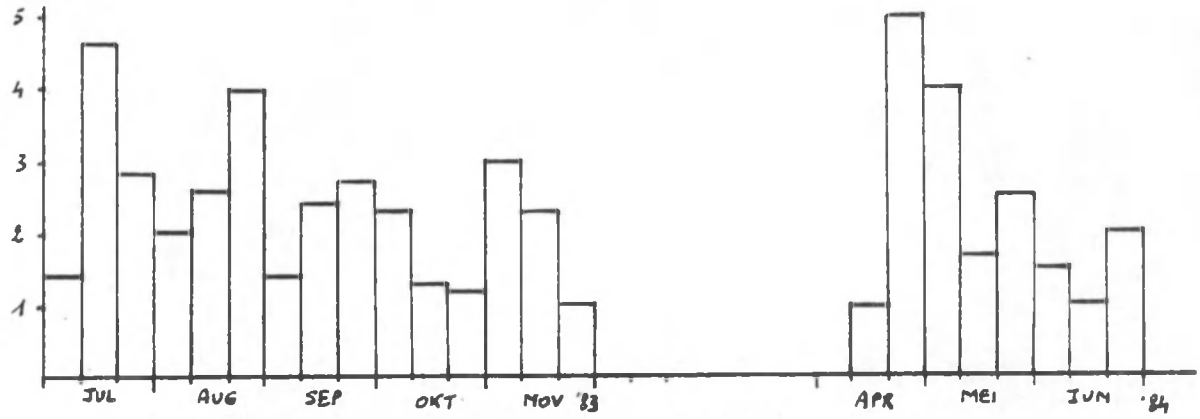

fig.: gemiddelden per decade - Groenpootruiter.

BOSRUITER (Tringa glareola) door Guido Orbie

Van deze ruiter bereikten ons een - in vergelijking met de vorige jaren - stijgend aantal wnm : 63 in totaal en dit met 159 ex als resultaat. Vooral de Achterhaven te Zeebr./Dudz. werd aangedaan (38 van de 63 tellingen; wat meer dan de helft van het globale telcijfer is en goed voor 117 ex.)
Andere telgegevens bereikten ons uit o.m. Hoeke, Ettelgem, Lapscheure, Oostkerke, de Vrede en Beernem. Dat deze toch wel vrij algemene broedvogel uit de moerassige gebieden van NO-Europa allicht wel eens over het hoofd gezien wordt tijdens zijn - zij het wel - onopvallend migreren naar Centraal en Z-Afrika is een feit. Daarvoor worden wellicht de specifieke biotopen te weinig bezocht; een andere meer plausibele verklaring is dat in onze regio niet in die mate 'wetlands' worden aangetroffen die het geschikte biotoop voor deze soort uitmaken.

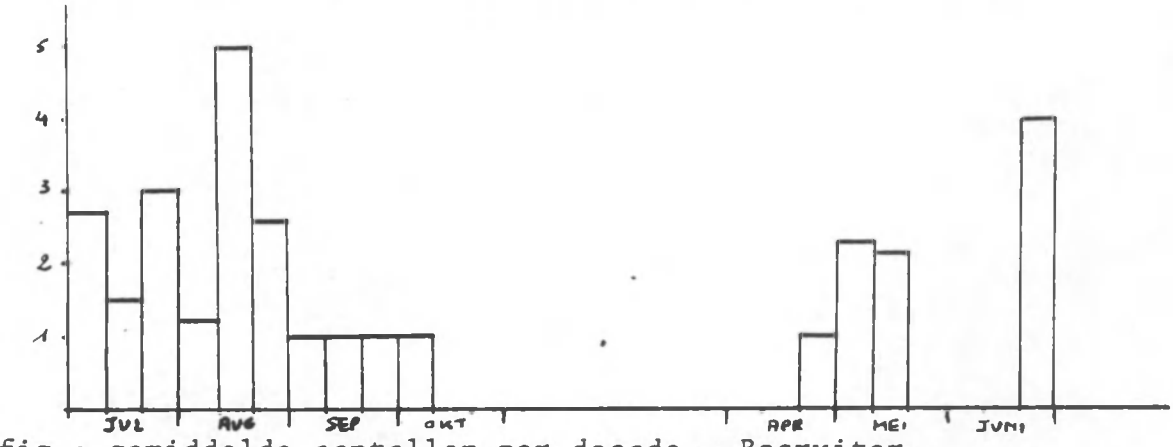

fig.: gemiddelde aantallen per decade - Bosruiter.

Uit bijhorend blokdiagram kunnen we makkelijk de gegevens qua intensiteit van najaars- en voorjaarstrek aflezen.

Najaarstrek

Deze situeert zich vanaf juli en augustus tot het einde van de eerste decade van oktober.

1° wnm	04.07	1 ex	Lapscheuregat	TDS
	05.07	4 ex	Achterhaven	FW JM
Hoogste aantallen :				
	23.07	10 ex	Achterhaven	LV DV
	18.08	12 ex	Achterhaven	JM
	21.08	15 ex	Achterhaven	AVES
Laatste wnm				
	25.09	1 ex	Achterhaven	JNM
	06.10	1 ex	Put St.-Pieters	MS

Voorjaarstrek

Vanaf eind april en in mei wordt de Bosruiter opnieuw waargenomen in de regio; ditmaal op weg naar de noordelijke broedgebieden.

1° wnm	29.04	1 ex	Achterhaven	JNM
	29.04	1 ex	Hoeke	KD BC
Hoogste aantallen :				
	01.05	3 ex	Achterhaven	WD
	14.05	4 ex	Oude Vrede	GBu BBu
	16.05	3 ex	Kleiputten Oost.vaart	RO
laatste wnm :				
	20.05	1 ex	Achterhaven	TDS GDP

Besluit :

Uit het blokdiagram kunnen we afleiden dat :
-augustus verreweg de drukste trekmaand van de ong. 3 maand durende najaarstrekperiode is.
-dat daarentegen de voorjaarstrekperiode veel korter is (29.04 tot 20.05) en dat hier traditioneel heel wat minder Bosruiters werden waargenomen.
-dat de wnm van eind juni (16 wnm tussen 21.06 en 30.06) ingecalculeerd moeten worden in vroege najaarstrek.

We ontvingen gegevens uit volgende telgebieden :
Achterhaven Zeebr./Dudz., Hoeke, Oostkerke, Ettelgem, de Vrede, Dievegat, St.-Donaas, het Zwin, put St.-Pieters, Beernem en de kleiputten langs de Oostendse vaart.

WITGATJE (Tringa ochropus) door Guido Orbie

Dit gewoonlijk solitaire en gemakkelijk te herkennen steltlopertje, rusteloze bezoeker van poelen, plassen en kreken in de polder, valt een verrassend hoog aantal wnm te beurt.
Hoewel de soort heel het jaar waar te nemen is, wordt algemeen aangenomen dat de najaarstrek (NO-Europa - N-Afrika/Midd.zee) plaats heeft tussen juni en november. De voorjaarstrek verloopt tussen maart en april.
Het feit dat deze soort regelmatig in de regio overwintert zal dan ook wat diepgaander worden behandeld.

Voorkomen in de regio

Er kan alvast gesteld worden dat de regio, zowel de polder als de zandstreek representatief werd geteld. Tot de regelmatig getelde plaatsen behoren :

-Achterhaven	vele wnmers	-put St.-Pieters	MS
-put Vlissegem	CR	-Hoeke	JM GDM MV
-Meetkerkse moeren	KD	-Legeweg Jabbeke	RDJ
-OTBR		-de Vrede	
-Zandwinning Beernem	WIG		

Minder frekwent bezocht werden : polders van Blankenberge, Roksem, Ettelgem en de Assebroekse Meersen.

Overzicht van de winterwnm met vermelding van de voornaamste telgebieden:

November :	Achterhaven	14 wnm	23 ex
	put St-Pieters	8	11
	put Vlissegem	5	15
	Beernem	2	3
	overige	7	8
	totaal	37	60

82/83 : 24 wnm, 31 ex

December :	Achterhaven	8 wnm	16 ex	
	put St.-Pieters	9	10	
	Vlissegem	6	8	
	overige	16	21	
	totaal	39	55	82/83 : 25 wnm, 35 ex
Januari :	Achterhaven	14 wnm	18 ex	
	put St.-Pieters	1	2	
	Vlissegem	-	-	
	overige	15	21	
	totaal	29	41	82/83 : 17 wnm, 25 ex
Februari :	Achterhaven	8	13	
	Jabbeke	10	17	
	overige	19	25	
	totaal	37	55	82/83 : 27 wnm, 33 ex

Besluit :

Tijdens de zachte winter 83/84 heeft het Witgatje zich in zijn typische voedselrijke biotopen kunnen handhaven, meer nog er zijn duidelijk hogere overwinteringsaantallen dan in de eveneens zachte winter 82/83. De cijfers maken verder duidelijk dat 'waar meer en regelmatig geteld wordt' meer representatieve cijfers worden bekomen.

OEVERLOPER (Actitis hypoleucos) door Luc Maertens

De Oeverloper volgde zijn standaard-trekkalender zeer nauwgezet. De najaarstrek vond plaats van half juli tot eind september. In deze periode werden volgende maxima genoteerd :

03.08 : 26 ex	Achterhaven	LV DV
17.08 : 23 ex	Achterhaven	LV DV
25.08 : 21 ex	Put St-Pieters	MS

Gedurende de maanden maart - oktober bleven enkele vogels pleisteren, doch gedurende de maand februari werden geen wnm verricht met uitzondering van de zandwinningsput te Beernem waar de Oeverloper voor de 2° opeenvolgende maal overwinterde (1 ex, DXR WIG).

De voorjaarstrek vond plaats van eind april tot midden mei, met een maximum van 20 ex op 01.05 op de zandwinningsput te Vlissegem (CR). Op 03.06 werd de laatste vogel waargenomen (GO).

GRAUWE FRANJEPOOT (Phalaropus lobatus) door Luc Maertens

Deze zeldzame doch jaarlijks meestal langs de kust waargenomen steltloper verkiest zoetwaterplasjes hoewel hij ook wel eens op zout of brak water voorkomt. Voor de najaarstrekperiode zijn er 5 wnm voorhanden; in het voorjaar werd slechts 1 wnm verricht :

15.08 : 1 ex	Achterhaven	LV DV
18.08 : 1 ex	Achterhaven	TDS
18.08 : 1 ex	OTBR	GDP NE PG
30.09 : 1 ex	Vrede	TDS
02.10 : 1 ex	Vrede, zelfde ex van 30.09	TDS
24.05 tot 06.06 : 1 ex ZK	Achterhaven	TDS FB PB DB

STEENLOPER (Arenaria interpres) door Peter Sys

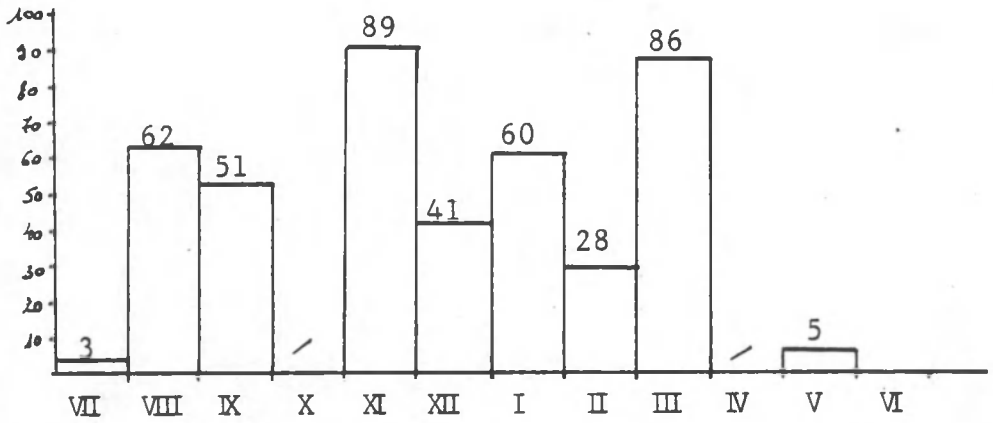

fig.: Aantalsverloop in de Voorhaven van Zeebrugge

Waarnemingen in de Achterhaven : doorgaans slechts enkele ex; max. 4 op 01.08 (LV DV). Ook mei- en junigegevens, o.m. 1 ex op 05, 12, 13 en 31 mei en 09 juni (FW FDR NE CW) en 5 ex op 07.05 (TDS).

Het Zwin

08.08 :	26 ex	bij de bunker	NE FW
20.11 :	1 ex		TDF
06.12 :	15 ex		TDS
02.01 :	2 ex		MS BBu TD
15.04 :	ca 40 ex		BBu HDo
	33 ex		TDS
22.04 :	5 ex		BBu HDo
23.04 :	ca 50 ex		BBu
24.04 :	ca 40 ex		BBu
07.05 :	12 ex		TDS
28.05 :	4 ex		TDS

De verspreiding en automatisch de volledigheid van de telling hangt nauw samen met de waterstand: bij vloed verblijven de vogels op hun HVP; bij eb verspreiden de Steenlopers zich over de golfbrekers.

De gegevens konden helaas niet gerangschikt worden volgens de waterstand, alles is "samengegooid".

Strand bij Blankenberge

24.02 :	ca 20 ex	te Blankenberge	WD AT
10.02 :	65 ex	op traject Blankenberge-Zeebr.	TDS
12.02 :	52 ex	aan het staketsel Blankenberge	NE GDP
14.04 :	105 ex	aan het staketsel Blankenberge	NE FW
09.04 :	45 ex	strand Blankenberge	TDS
	45 ex	strand Wenduine	TDS

Sommige van deze Steenlopers overtijen aan het Blankenbergs Vaartje in de Uitkerkse Polder, zo o.m. ca. 15 ex begin december (ML).

Strand te Heist

28.01 :	ca 50 ex	NE CW

ZANGVOGELS & VARIA

KWARTEL (Coturnix coturnix) door Thomas Defoort
==========

najaarswaarnemingen:

11.08 : 1 ex Willem-Leopold-polder Knokke

Kwartels zijn bij ons in het najaar buitengewoon zeldzaam. Misschien is dit een doortrekker, of is het een broedvogel?

voorjaarswaarnemingen:

29.04 : 1 ex	Zwinbosjes		SK KT FDR
17.05 : 3 ex	Zwinbosjes	NO om 22u40	PaL PeL
31.05 : 3 ex	Zwinbosjes	TP	PaL
10.06 : 1 ex	Zwinbosjes		PaL

Dit zijn waarschijnlijk allemaal doortrekkers, het is opvallend dat er geen enkele wnm buiten de Zwinbosjes is, vorige jaren was dit niet zo. (cfr. vorige jaarboeken)
Dit jaar werd geen enkel broedgeval doorgegeven. Waarschijnlijk zijn die er wel geweest, maar ze zijn moeilijk te vinden door de verborgen levenswijze van deze vogel.

NACHTZWALUW (Caprimulgus europaeus)
==========

14.05 : 1 ex	Tobroek Knokke	PaL
20.05 : 1 ex	Zwinbosjes	PaL
01.07 : 1 koppel	Boskapelledreef	JNM

GIERZWALUW (Apus apus) door Roland Vannieuwenhuyze
==========

Van de Gierzwaluw zijn enkele vroege wnm binnen gekomen:

20.04 : 1 ex	Fonteintjes te Zeebrugge	MaP
23.04 : 2 ex	"De Villa" te St-Andries	FDR MS e.a.
24.04 : 49 ex	Fonteintjes te Zeebrugge	FDR MS e.a.

De gemiddelde "eerste aankomstdatum" in de periode 1965 tot 1974 viel op 29 april (Van Gompel, 1981). In 1984 waren de Gierzwaluwen dus behoorlijk vroeg.

In de Veemarkt te St-Michiels werden op de broedplaats 25 ex gevangen. Hiervan waren slechts 3 ex omgeringd! De andere 22 waren door ons tijdens voorgaande jaren geringd op deze plaats. Door hun enorme plaatstrouw en lange leeftijd worden de broedvogels op de duur bijna allen geringd. Van de ongeringde vermoeden wij dat ze bestaan uit:
- nieuwere (jongere) broedvogels,
- nog niet geslachtsrijpe vogels.

Het zijn deze onvolwassen vogels die "tornado's" vormen (definitie ontworpen door PK). Dit zijn dicht bijeen vliegende luid schreeuwende Gierzwaluwen die vooral in de buurt van broedkolonies rondjes draaien hoog in de lucht en nu en dan eens naar beneden komen om kabaal te maken bij de nesten. Ze scheren rakelings langs de broedplaatsen, doen nu en dan eens een schijnlanding bij een of ander nest (dikwijls met een opzettelijke luide plof) terwijl ze voortdurend luid schreeuwen naar de adulten die in de nesten zitten, daarbij teruggeschreeuwd door deze laatsten. Volgens Bromhall (1980) komen deze onvolwassen vogels hun mogelijke toekomstige nestplaatsen in het hoofd prenten. De Gierzwaluwen worden slechts in hun vierde jaar geslachtsrijp.

Reeds vroeger hebben we ondervonden dat bij slecht weer zeer weinig ongeringde gevangen worden. Tevens zien we bij slecht weer weinig of

geen tornado's. Daaruit leiden we af dat de ongeringde ex "tornado-vogels" zijn. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat bij slecht weer de niet-broeders al de beschikbare tijd nodig hebben om voedsel te zoeken, zodat geen tijd meer overblijft om tornado's op te voeren rond de broedplaatsen.

Hieronder het aantal terugmeldingen van 1984, met hun leeftijden:

2 ex van	9 jaar oud	De oudste ex tot nu toe door ons geregistreerd,
1	8	zijn 2 ex die 14 jaar na het ringen werden te-
2	7	ruggevangen en dus 15 jaar waren, aangezien ze
3	6	op het ogenblik van het ringen reeds minstens
1	5	1 jaar oud waren. Volgens Bromhall (1980) is
1	4	het oudste geval in Groot-Brittanië 16 jaar na
5	3	het ringen teruggemeld (en dus minstens 17 jaar
7	2	oud). Deze vogel was dus nog 2 jaarouder dan
22		onze recordhouders.

Bibliografie

VAN GOMPEL J., 1981. Verslag van 10 jaar voorjaarsfenologisch onderzoek van 1965 tot 1974 in Vlaanderen. Stentor jg 16 nr.4

BROMHALL D., 1980. Devil Birds. The Life of the Swift. London en Edinburgh.

IJSVOGEL (Alcedo atthis) door Johan Maeckelbergh

Inleiding

Dat we dit jaar vrijwel om het even waar en wanneer IJsvogels konden aantreffen, was wellicht louter het gevolg van de 2 opeenvolgende zachte winters. Koude en vorst zijn immers gevaarlijke faktoren die het leven van de IJsvogels ernstig kunnen dwarsbomen, want dichtgevroren beekjes zijn onverbloemd synoniem voor voedselschaarste.

Spreiding wnm over het boekjaar

Voor het jaarboekseizoen '83-'84 werden maar liefst 198 wnm verricht! Dit geeft een gemiddelde van 17 wnm per maand. Oktober en november waren de voornaamste doortrekmaanden met resp. 33 en 27 wnm. In het voorjaar werden eveneens ongewoon veel IJsvogels waargenomen. April kaapte 19 wnm weg wat in schril contrast staat met april '83 toen geen enkele wnm voor handen was. We mogen gerust april bestempelen als de doortrekmaand bij uitstek in het voorjaar '84 voor de IJsvogel. Laten we hopen dat er voor de IJsvogel, waarvoor zelfs een Homerische vergelijking niet zou volstaan om z'n schoonheid uit te drukken, nog vele even succesrijke jaren volgen!

Najaarswaarnemingen (juli-nov)

a) Plaatsen frekwent bezocht door de IJsvogel

-Blankenbergs vaartje Wenduine: 1 ex verbleef er van 16.08 tot 12.10 (ML)
-Spoorwegbedding Sijsele: 1 ex op 28.08 en 01.09 (TDS GDP).
-Haven en Spuikom Blankenberge: 1 ex van 10 tot 14.11 (JVG).
-Fonteintjes: 7 wnm van 1 ex tussen 22 en 30.09 (JVG MaP).
-Meetkerke, Speien + omgeving: 9 wnm van 1 ex tussen 30.08 en 11.11 (MS JzV MaS LDq ID WLT PVDB).
-Dievegat: 1 ex op 20-21.09 (AVES) en 30.09 (TDS).
-Achterhaven Zeebr./Dudz. + Boudewijnkanaal: In totaal 24 wnm tussen 24.09 en 24.11. De wnm wijzen erop dat vanaf half oktober 2 à 3 ex in dit gebied verbleven. (talloze wnms).
-De Vrede en omgeving: 1 ex op 28.09 (TDF FW JM) en 22.10 (TDF FW SLT). Vele beekjes en sloten zijn hier moeilijk toegankelijk en worden weinig betreden, wat het aantal wnm gevoelig doet inkrimpen voor deze streek.
-Jabbeke en omgeving: 1 ex op 31.07 (JNM) en 01.10 (RDJ). Ook dit is een erg geschikt gebied voor IJsvogels. Het klein aantal wnm is te wijten aan onvoldoende bezoeken.
-Waggelwater: 1 ex vertoefde hier van 22.09 tot 28.09 (LDC).
-Vijverhof: 1 ex op 07.09 (SK) en 24.10 (SK).
-Expresswegput: 2 ex op 01.08 (LVR) en 1 ex op 31.10 (LVR).
-Put St.-Pieters: 1 ex aanwezig op 04-06.10 (MS), 16.10 (GDP) en 03-04.11 (MS HDB).
-Put Zevenkerke: 1 ex op 26.07 (LVR), 09.09 en 01.10 (WLT). op 22.10 2 ex (WLT).
-Put Roksem: 7 wnm tussen 01.10 en 13.11 betreffende 1 ex (JM PBu TDF ...)

Blijkbaar kan men IJsvogels overal aantreffen waar wat water te vinden is. Zowel vaarten, kustgebieden (zelfs havens), polders als putten worden door IJsvogels bezocht.

b) Andere waarnemingen

juli : Droserapuje,Oostkamp
aug : Oostelijke Havendam, Lieveleed
sept. : Hoeke St.-Donaas, Leopoldkanaal Oostkerke, Blauwe Toren (2 ex op 05.09 - GDP).
okt. : Spoorwegput Steenbrugge, weiden Oostkamp, Steenbakkerij Hoeke.
nov. : OTBR, Eendekooi Lissewege, Oostelijke Havendam, Filipsdok.

Winterwaarnemingen (dec-feb)

a) overwinteraars

-Kerkebeek-Vijverkasteel: van 14.01 tot 24.02 verbleef hier 1 ex. Hiervan liggen 8 wnm voor, alle van WLT.
-Achterhaven Zeebr./Dudz.: In totaal 7 wnm tussen 03.12 (JM TDS) en 06.01 (PF WLT).
-Meetkerke: overwintering van 1 ex. Tweemaal werden 2 ex waargenomen: 22.01 (2 ex - MaS JzV) en 22.02 (2 ex - WLT).
-Speien: Ook hier wellicht een overwintering van 1 ex. Dat de IJs-vogels van Speien andere zijn dan die van de Meetkerkse Moeren, bewijst de wnm van 1 ex op 30.12 zowel in de Meetkerkse Moeren als in Speien (TDF).
-Tillegem Vijver: van 02.01 (SK) tot 18.02 (FW) verbleef 1 ex aan deze vijver. Op 07.01 werden zelfs 3 ex gezien! (FDR SK).
-Put Roksem: Ook hier is er een overwintering van min. 1 ex. Eenmaal werden 2 ex waargenomen nl. op 04.12 (JM PBu).

b) andere wnm

dec. : Eendekooi Lissewege, Spoorwegput Oostkamp, Oost-Vaart Roksem, Minnewater.
jan. : OTBR (2 ex op 22.01 - FW FDR), Spoorwegput Steenbrugge, Spoorweg Loppem-Zedelgem, putje Bekegem langs kasseiweg naar Eernegem, Damme, Jabbeke.
feb. : Vijverhof, Spoorwegput Steenbrugge, Groene Poorte.

Voorjaarswaarnemingen (maart-mei)

a) pleisteraars

-Meetkerke: 1 ex op 02.03 (KD), 05-06.03 (TDF PF) en 21.03 (MaS).
-Kanaal Gent-Brugge te Beernem: van 14.04 tot 03.06 werd regelmatig 1 ex opgemerkt langs het kanaal. Op 15.04 zelfs een paartje met paringsgedrag! (WIG). Dit is ongetwijfeld een potentiële broedplaats, want het kan onmogelijk langer toeval zijn dat er nu al 3 jaar na elkaar IJs-vogels in juni worden waargenomen in deze streek!

Opvallend is dat de paartjes reeds gevormd worden tijdens de trekperiode. Dit wordt bewezen door de vele paartjes die in het voorjaar konden bewonderd worden.

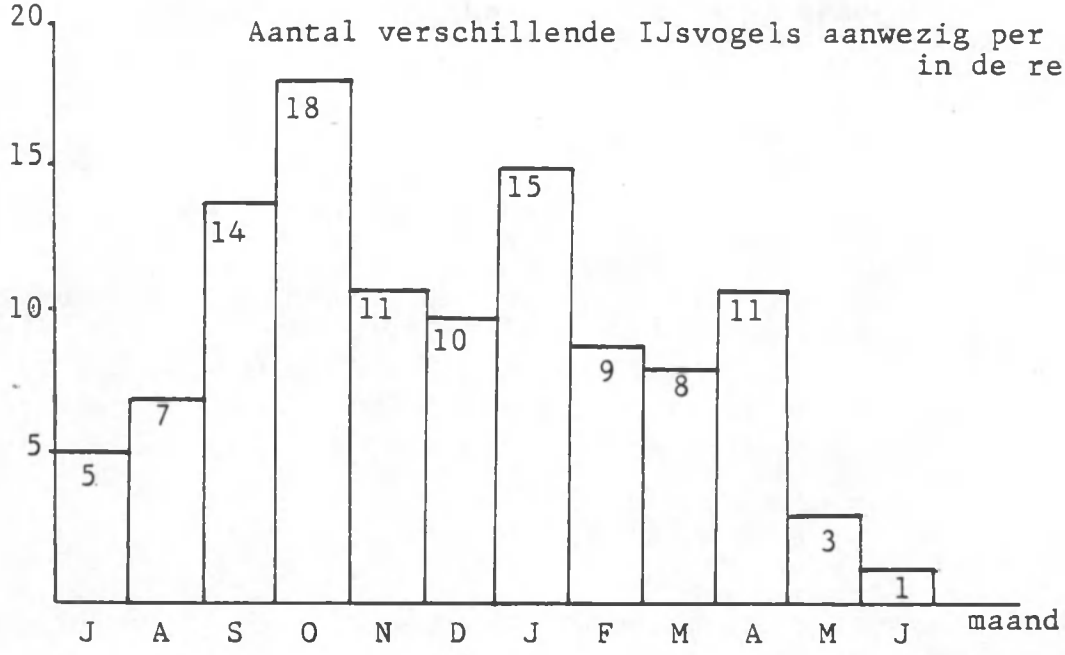
08.03 : 2 ex Houtave	ML
15.03 : 2 ex Spoorwegbrug over Zeekanaal	HDB ADL
14-16-18.04 : 2 ex Tillegem	LVR
07.04 : 2 ex Waggelwater	HDB
14.04 : 2 ex Spoorwegput Steenbrugge	AT
09.05 : 2 ex put Novotel	LVR

b) andere wnm

maart : Eendekooi Lissewege, Varsenare, Boudewijnkanaal.
april : 3-Koningenpu Beernem, Oost-Vaart Roksem, St.-Michiels
mei : Tillegem.

Broedgevallen

Ook dit jaar kon geen broedgeval worden vastgesteld. De wnm van 5 ex aan de put van St-Pieters op 19.08.84 en 4 ex (2 juv) op 29.08.84 zijn volgens MS zeker geen broedgeval.

HOP (Upupa epops) door Frederik Willemyns.

De Hop is in onze regio een zeldzame doortrekker. Ook dit jajar hebben alle wnm betrekking op voorjaarsdoortrekkers. Dit jaar zijn er 8 wnm, wat in vergelijking met vroegere jaren heel wat is. Het is opvallend dat er in de laatste vijf jaar geen hoppen werden gesignaleerd in het najaar. Misschien komt dit doordat ze dan een meer oostelijke trekroute verkiezen, zoals vele andere vogels doen.

Alle waarnemingen:

23.04	1 ex	in tuin te St.-Andries	RP
25.04	1 ex	Bosjes van Wenduine	FBe
28.04	1 ex	Knokke	FB PV
29.04	1 ex	Zwinbosjes	LDC BDC
30.04	1 ex	Fonteintjes 10u15 NO	MaP
04.05	1 ex	Bos van Heist	BD
10.05	1 ex	Zwinbosjes	PaL
05.06	1 ex	Achterhaven Zeebr./Dudz.	LM

De trek vond duidelijk plaats in de laatste decade van april en de eerste decade van mei. De wnm van 5 juni is wel wat laat.

DRAAIHALS (Jynx torquilla) door Wim Lammerant

Dit boekjaar werden iets minder wnm (16) verricht in vergelijking met de twee vorige (resp. 24 en 18). Uit het najaar liggen 10 wnm voor, alle, uitgezonderd één uit de Zwinstreek afkomstig. De najaarsdoortrek greep plaats in de 3° decade van augustus en in de 1° decade van september.

Alle najaarswaarnemingen:

17.08	1 ex	Zwinbosjes	DH
20.08	1 ex	Zwin	AVES
22.08	1 ex	Zwinbosjes	DH
24.08	1 ex	Zwinbosjes	DH

24.08	1 ex	Steenbakkerij Hoeke	SK
25.08	2 ex	Zwinbosjes	DH
26.08	1 ex	Zwinbosjes	DH
31.08	1 ex	Zwinbosjes	TDS
03.09	1 ex	Zwinbosjes	DH
04.09	1 ex	Zwinbosjes	DH

Het is overduidelijk dat de Zwinbosjes voor de Draaihals van het allergrootste belang zijn als tijdelijke pleisterplaats tijdens de trek naar zuidelijke of noordelijke streken.
Eveneens werd op 24 augustus 1 verkeersslachtoffer gevonden aan het Gruurhuysekasteel te Oostkamp (JVS MVS JzV).

Uit het voorjaar liggen zes wnm voor betreffende evenveel ex. De voornaamste voorjaarsdoortrek gebeurde in de eerste decade van mei.

Alle voorjaarswaarnemingen:

23.04	1 ex	Zwinbosjes	PB
01.05	1 ex	Knotwilgenlaan St.-Andries	LDC
01.05	1 ex	Blankenberge	JVG
04.05	1 ex	Zwinbosjes	TDS
05.05	1 ex	Villa Diksmuide Heirweg	JM HS FW SLT
11.05	1 ex	Bos Novotel	LVR

Dit jaar werd geen melding gemaakt van mogelijke broedgevallen. Ook in het Park van Loppem, een potentieel broedgebied waar deze kleine specht jaarlijks wordt waargenomen, werden geen wnm verricht.

ZWARTE SPECHT (Dyocopus martius) door Frederik Willemyns

De Zwarte specht behoort ongetwijfeld tot de zeldzaamste vogels van onze regio. De laatste decennia is hij geleidelijk aan ook in NW- en W-Europa doorgedrongen. Oorspronkelijk leefde hij in uitgestrekte loofbossen met vele zieke en afgebroken bomen; thans vindt men hem ook in de dichte naaldwouden en uitgedunde gemengde bossen. Het territorium van een paartje beslaat in W-Europa 200 tot 800 hectare.
Aangezien de Zwarte specht steeds meer in westelijke richting oprukt, is het niet te verwonderen dat er ook dit jaar verschillende wnm en zelfs een broedgeval kon worden opgetekend.
Met de tijd zullen er zeker nog broedgevallen volgen in andere bossen. Vooral Wijnendalebos lijkt me een geschikt broedgebied. Dit jaar kwamen er wnm van de "Villa" te St.-Andries en uit Bulskampveld te Beernem.

-De 'Villa' : 11.04 1 m FDR PF
26.06 2 ex FDR

Dit uitgestrekt bosgebied is een potentiëel broedgebied.

-Bulskampveld en omgeving :
*1966 : mogelijks broedgeval te Beernem (Lippens - Wille 1972).

11.10.66	1 ex	Wingene	WIG

*1981 :

16.03.81	1 ex	Beernem	Torenvalk-Tielt
23.05.81	1 ex	Beernem (Bulskampveld)	WDB
12.06.81	1 ex	Beernem (Bulskampveld)	WDB
02.07.81	1 ex	Beernem (Bulskampveld)	WDB
06.07.81	1 ex	Beernem (Bulskampveld)	WDB

Voor 1981 zouden we een mogelijk broedgeval kunnen hebben (wnm in het broedseizoen.)

10.02.84 1 m Beernem (Bulskampveld) TDS
01.05.84 1 ex Beernem (Bulskampveld) VWG-Beernem

Vanaf 12 mei kon WIG o.a. observeren dat het mannetje de nestholte aan het uitdiepen was, dat het vrouwtje bij het broeden werd afgelost door het mannetje en op 24.06 kon aan de roep gehoord worden dat er minstens 2 jongen in het nest aanwezig waren (DXR WIG).

Besluit: In 1984 kregen we een geslaagd broedgeval in het Bulskampveld te Beernem. Dit broedgeval vond plaats in de normale periode. De leg begint in W-Europa ongeveer in de eerste helft van april; vele paartjes leggen ook nog halverwege mei. Het legsel bestaat dikwijls uit 4 eieren, maar legsels van 3 tot 6 eieren komen ook voor. De broedduur bedraagt ongeveer 12 tot 14 dagen. Na 28 dagen in het nest zijn de jongen vliegklaar.

Dankwoord: Graag had ik een woordje van dank gericht aan Wieme Gabriël voor het verstrekken van de oude gegevens en voor de beschrijving van het broedgeval.

Bibliografie: -Lippens L., H. Wille. 1972. Atlas van de vogels van België en West-Europa - Lannoo Tielt.
-Grzimek. Het leven der dieren, deel IX - Spectrum.

KLEINE BONTE SPECHT - Dendrocopos minor

door Kris Decleer

1. Periode aug. '83 - juli '84

Dit sympathieke spechtje wordt blijkbaar meer en meer een vertrouwde verschijning in de regio (zie tabel 1). Niet minder dan 29 waarnemers signaleerden dit jaar ca. 70 maal 1 of 2 ex. uit 22 verschillende lokaliteiten. In 1984 was er 1 zeker broedgeval, in 4 gebieden was er zeer waarschijnlijk een broedgeval en nog eens 4 gebieden waren broedverdacht.
In volgend jaaroverzicht worden de wnm, zoals gewoonlijk, per gebied besproken. Indien niet anders vermeld, betrof het steeds solitaire individuen.

- Polders

De meest opmerkelijke wnm. dit jaar is afkomstig uit Zuienkerke (draaiboomstraat) op 7.9.83 (MS). Voor zover mij bekend, werden nooit eerder kleine bonte spechten uit de polder gemeld. De wnm. gebeurde wel op enkele honderden meter van het geïsoleerde Hagebos (ca. 6 ha.). Het is niet uitgesloten dat het hier om een zwerver ging, afkomstig van het volgende gebied (waar deze vogels wel regelmatig worden waargenomen), gelegen op ca. 5 km afstand. Trek is in principe onwaarschijnlijk.

- Omgeving Oostendse Vaart - Bloemendaele - St.-Pieters

Oude Oostendse stwg 21 (28.08,15.09 en 05.11), Waggelwater (22.09), put St.-Pieters (23.10, 13u), tuin Rustenburg St.-P. (23.10, 16u50), Kanaal Brugge-Oostende t.h.v. betonfabriek (24.12) en t.h.v. Jabbeke (27.12). (Wnmers : MS MaS LDc BDc)

Net als vorig jaar ontbreken voorjaarswnm. Mogelijk vormen de zieke of dode olmen langs het kanaal alleen maar een uitgelezen foerageerplaats. Het voorkomen van Kleine bonte spechten werd in Oostenrijk trouwens reeds met zekerheid in verband gebracht met de olmenziekte (WINKLER, 1972 in : GLUTZ VON BLOTZHEIM UND BAUER, 1980). Het is niet duidelijk in hoeverre hogervernoemde wnm. betrekking hebben op 1, 2 of meerdere (rondzwervende) individuen. Broedbiotopen zijn in de omgeving zeker aanwezig (o.a. Bloemendale, De Blauwe Toren, ...).

- Sint-Andries

Ter Straeten (25.09), Diksmuidse Heirweg-'Villa' (26.09 en 29.09), 'De Villa' (17.05). (Wnmers : JS LVR FDR FW)

- Sint-Michiels

Wijk Vogelzang (22.09, 3x juni, 1x juli), Dianadreef (24.09). (Wnmers : LVR FW FDR)

- Loppem

Het park van Loppem is één van de klassieke broedplaatsen. De soort werd er geregeld waargenomen, uitgezonderd tijdens de periode okt-feb. (12 data : RV en Jef Naessen)

- Oostkamp

In een hoogstamboomgaard langs de Legeweg (Kasteel Kevergem) was er voor de 4° opeenvolgende keer een broedgeval (KD). De vogels zijn relatief weinig schuw en komen herhaaldelijk in tuinen en recente verkavelingen foerageren. Het lijkt mij niet onmogelijk dat de wnm. van 1 mannetje op 17.04 in de Wulgebroeken (SK) dezelfde vogels betreft.

- Bossen van Beernem en Hertsberge

1 wnm. langs de Kongodreef te Hertsberge (07.08.83) en 2 wnm. in het Bulskampveld (29.09.83 en 29.07.84) (JNM JVS)

- Assebroek

3 wnm. in de omgeving van het Brugs Kerkhof waaronder 1 voorjaarswnm (14.08, 05.09 en 12.03) (LDq RV)
Wellicht een broedgeval in de Bossuytlaanverkaveling-Prins Karellaan (31.03: 1k, 19.04: 1k) (BC).

- Sijsele

2 wnm. in het domein Rijckevelde (22.09, 29.09) (TDS LDC)

- Knokke

Uit voorgaande jaren was reeds bekend dat de Zwinbosjes een geschikt broedterrein vormden voor Kleine bonte spechten. Hoewel van het broedseizoen 1983 geen gegevens voorliggen, waren er toch vrijwel dagelijks wnm. tussen 14.08 en 10.09.83 (DH). Op 19.08 was er één wnm. in Oosthoek (AVES), hoogstwaarschijnlijk een rondzwervend ex. uit de Zwinbosjes.
Het broedseizoen 1984 daarentegen, leverde 20 wnm. op (9 april-data, 5 mei-data en 6 juni-data) (wnmers : Pal TDS PBu BV e.a.). Op 24.06 en 27.06 zag PaL in de Zwinbosjes telkens 1 m, 1 w en 3 juv samen : een succesvol broedgeval dus.

- Brugge-stad

Verbazingwekkend zijn ieder jaar de wnm. uit de binnenstad van Brugge. Het broedgeval langs de Begijnenvest in 1983 werd voor aug '83 - juli '84 verder gedocumenteerd met een wnm. op 14.09 in het Begijnhof (JD). Het voorjaar 1984 leverde hier slechts 1 wnm. op van een timmerend ex. (balts!) aan het Wijngaardplein op 14.02 (JD). Een broedgeval sluiten we hier niet uit. Merkwaardig genoeg werden ook Kleine bonte spechten bespeurd aan de andere kant van Brugge, nl. op 22.08 in de Peperstraat (LDC). Het zou bijzonder interessant geweest zijn om te weten of het hier om dezelfde vogels (eventueel juv.) gaat als deze aan de Begijnenvest, die na het broedseizoen zich mogelijk via de vesten hebben verspreid.

Dit jaaroverzicht kunnen we besluiten met een opsomming van de broedgevallen in de regio. In de Zwinbosjes, het Park van Loppem, de Bossuytlaanverkaveling te Assebroek en Kasteel Kevergem te Oostkamp werden jongen gezien, of waren er voldoende voorjaarswnm (eventueel van een koppel samen) om te besluiten dat de Kleine bonte specht er met vrij grote zekerheid heeft gebroed.
Hoewel we niet over de precieze wnm beschikken, zou er ook een broedgeval geweest zijn te St-Michiels in de omgeving van de wijk Vogelzang-Witte Molenstraat (FW FDR). Vorige jaren was de "kleine bonte" reeds als broedvogel gesignaleerd rond het nabij gelegen kasteel De Rode Poort.

Eénmalige voorjaarswnm sluiten een broedgeval niet uit: de Begijnenvest te Brugge, het Brugs Kerkhof te Assebroek, de bossen van St.Andries (Diksmuidse Heirweg-'de Villa'- en het Bulskampveld te Beernem.

Van een aantal gebieden waar vroegere jaren Kleine bonte spechten waren gemeld, zijn geen gegevens bekend: Rooyveld te Oostkamp, de Assebroekse Meersen, Vloetemveld te Zedelgem en St.-Pietersveld te Beernem.

Synthese periode aug.1979 - juli 1984

Nu reeds 5 opeenvolgende jaren alle wnm systematisch werden ingezameld, kan men zich stilaan een benaderend beeld vormen van het voorkomen van de Kleine bonte specht in het Brugse. (Vergelijk met Tabel 1).

	1979-80	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	Totaal
januari	-	1	-	1	0	2
februari	1	2	2	3	1	9
maart	2	1	5	4	4	16
april	1	1	3	4	13	22
mei	-	-	5	1	8	14
juni	-	1	4	2	7	14
juli	-	-	3	2	3	8
augustus	-	-	2	3	9	14
september	-	1	2	18	15	36
oktober	-	-	2	3	2	7
november	-	-	-	1	1	2
december	-	3	-	4	2	9
totaal	4	10	28	46	65	156

Tabel 1 : Overzicht van het aantal wnm van de Kleine bonte specht per maand, tijdens de periode aug'79-juli'84 in de Brugse regio.

Uit de gegevens blijkt ondermeer dat de tot nu toe met zekerheid gekende broedplaatsen nog steeds jaarlijks bezet zijn, terwijl ook in de najaars- en winterperiode op deze plekken vogels worden gesignaleerd. Het is echter tijdens de periode begin augustus - begin oktober dat naar verhouding de meeste wnm gebeuren, en dan veelal rondom de klassieke broedplaatsen, tot zelfs éénmaal in de polders toe. Een zeker zwerfgedrag van ouders en/of juv na het broedseizoen lijkt men dus niet te kunnen ontkennen. Het is uit de gegevens echter niet duidelijk of het grote aantal wnm te wijten is aan extra-luidruchtigheid van de vogels en/of extra-excursielust bij de waarnemers. Ik wil hier dan ook onmiddellijk de oproep koppelen om in de notities zoveel mogelijk gegevens op te nemen i.v.m. roep-, vlieg- of zwerfgedrag, boomsoort waarop gefoerageerd wordt en leeftijd (ad m of w - juv). (Mannetjes zijn eenvoudig te herkennen aan het rode voorhoofd. Juvenielen zijn van vrouwtjes te onderscheiden door de grauw-bruinwitte kop- en voorhoofdsveertjes die minder scherp door zwart zijn begrensd en de blekere en vervaagde buikstreping.)

De daaropvolgende periode eind oktober - begin februari is bijzonder kalm. Geen enkele roepende vogel werd tot nu toe genoteerd, waardoor allicht de lage aantallen kunnen worden verklaard.

Vanaf half februari begint de balts- en broedperiode. Er wordt getrommeld en ook aggresiviteit en luidruchtigheid nemen toe. De meeste wnm zijn nu uit de traditionele broedgebieden afkomstig: omgeving Park van Loppem, Zwinbosjes, Kasteel Kevergem, ... Een grote broedplaats-trouw over de verschillende jaren is overigens duidelijk af te leiden. Ook van andere plaatsen komen jaarlijks voorjaarswnm binnen. Het aantal data is echter zeer beperkt, zodat in principe hoogstens van broedverdachte gebieden kan worden gewaagd. Toch is de Kleine bonte specht mijns inziens niet eens een zo'n schaarse broedvogel als uit de gegevens zou blijken. Gezien het standvogelkarakter en de broedplaats-trouw kunnen de meeste voorjaarswnm zeker op effectieve broedgevallen wijzen. Hierbij moet misschien ook rekening gehouden worden met de leeftijd van de vogels. Uit de zeer zeldzame ringvangsten is gebleken dat deze spechtjes min. 6 jaar oud kunnen worden (GLUTZ VON BLOTZHEIM UND BAUER, 1980). We kijken dus met spanning uit of deze broedplaats-trouw zich ook in de toekomst zal bestendigen, ook nadat eventuele 'pionierouders' zouden gestorven zijn.

Ongetwijfeld blijft de Kleine bonte specht een relatief onopvallende vogel die vaak hoog in de bomen verblijft en slechts door zijn roep de aandacht trekt. Tenslotte is deze roep voor oningewijden nog gemakkelijk te verwarren met die van Toren- of Boomvalk.

Hopelijk kan in de toekomst voor onze regio niettemin meer duidelijkheid verkregen worden in de preciese verspreiding en een aantal gedragingen van onze kleinste aller spechten.

Referenties :

WINKLER, H. (1972) - Beobachtungen an Kleinspechten. Egretta 14 : 21-24.

GLUTZ VON BLOTZHEIM & BAUER (1980) - Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 9 (Columbiformes - Piciformes) : 1095-1115.

GROENE SPECHT (Picus viridis)

door Hans Soete

St.-Andries	: 7 p waarvan 5 zeker broedgevallen	LVR FW WLT FDR LDq TDF ...
Zevenkerke - Loppem	: 2 p	WLT MS JS
St.-Michiels	: 2 p waarvan 1 mogelijk broedgeval	FW FDR
Oostkamp	: 3 à 4 p	WiG
St.-Kruis	: 2 p waarvan 1 mogelijk en 1 zeker broedgeval	HS BC LDq
Zwin	: 2 p	FW TDF HS PF SLT FDR ...
Wijnendaele	: 1 à 2 p	FW
Oostkerke	: 1 p	LDq ID

In de meeste streken is het aantal wnm van de Groene specht verminderd, behalve in Beernem waar ze toenamen. De daling kan aan het niet doorgeven van de waarnemingen te wijten zijn.

BOOMLEEUWERIK (Lullula arborea) door Frederik Willemyns

Najaarswaarnemingen

Zoals reeds vroeger werd vermeld (Declercq '81, Keirsebilck '82) vond de najaarstrek ook dit jaar vooral plaats vanaf half oktober tot half november. Er zijn geen wnm uit de bossen rond Oostkamp en Beernem binnen gebracht. Alle wnm.:

21.10 : 1 ex TP	Duinbosjes De Haan	TDS
26.10 : 5 ex TP	Villa St.-Andries	FW SLT
03.11 : 1 ex	Zwinbosjes	PS
10.11 : 1 ex Z	Nieuwe Hazegraspolder Knokke	PS
13.11 : 1 ad	Oostendse Vaart Meetkerke	JVS

Winterwaarnemingen

Dit jaar zijn er géén winterwnm voor handen. Zelfs uit het Kampveld te Oostkamp en uit het Beernemse niet. Misschien werden de wnm niet doorgestuurd?

Voorjaarswaarnemingen

Er zijn 2 wnm, waaronder 1 in mei ! In de periode '72-'83 werden er nooit meiwaarnemingen verricht. De andere wnm stamt uit maart, de beste trekmaand voor Boomleeuwerik in het voorjaar (Declercq '81, Keirsebilck '82).

14.03 : 1 ex O	Zwin	PPc
01.05 : 1 ex NO	Fonteintjes	JNM

Bibliografie

Declercq L. 1981. Veldornithologisch jaarboek van NW-Vlaanderen 1981-1982 : 166
Keirsebilck P. 1982. Veldorn. Jaarboek van NW-Vlaanderen 1982-1983 : 196.

STRANDLEEUWERIK (Eremophila alpestris) door Frank De Scheemaeker

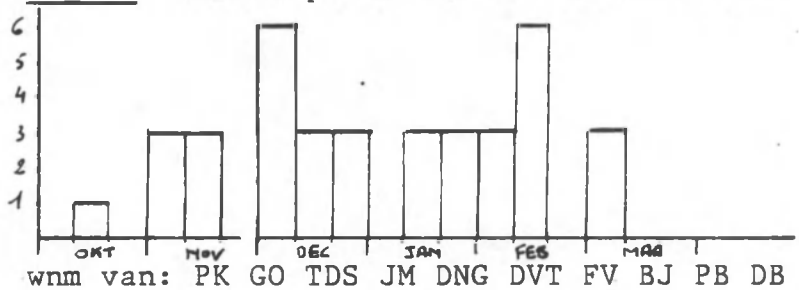
Inleiding

We ontvingen 25 wnm uit 4 verschillende gebieden. Opmerkelijk is de overwintering van 3 ex in de Achterhaven van Zeebrugge. Uit het Zwin liggen slechts 3 novemberwnm voor.

Gebiedsbespreking

Zeebr./Dudz.: Uit de Achterhaven liggen niet minder dan 20 wnm voor. Een eerste wnm op 13.10 : 1 ex (PK GO), laatste wnm op 05.03 : 3 ex (PDM HV BV). Er overwinterden 3 ex in het gebied, die vooral verbleven op plaatsen met een overwegende halofiele begroeiing (vnl Zeekraal).

fig.1.: Maxima per decade in de Achterhaven.

wnm van: PK GO TDS JM DNG DVT FV BJ PB DB JNM PF TDF PDM HV BV

Zwin: We noteren slechts 3 wnm :

14.11 : 5 ex FV BJ
20.11 : ± 4 ex FW TDF
21.11 : 5 ex TDS

Zwinbosjes: Slechts 1 wnm : 28.04 : 2 ex PB FB

Sluis bij Nieuwe Muur Zeebrugge: 18.02 : 3 ex NO PeL PaL

DUINPIEPER (Anthus campestris) door Michel Seys

Dit jaar werden 3 Duinpiepers gezien. Op 25 september 83 zag JNM-Br. een exemplaar op een omgeploegde akker net buiten Retranchement. Tussen 23 april en 4 mei 84 werden meermaals 2 Duinpiepers waargenomen in de Zwinbosjes.
De waarnemers: PaL PB BBu DVT BV TDS HD FB DB PV

ROODKEELPIEPER (Anthus cervinus)

14.05 : 1 ex zomerkleed Dudzele (N.Smeets, H. Delvoye, D. Leclercq, F.X. Dupret, M. Languy)

WATERPIEPER (Anthus spinoletta spinoletta) door Thomas Defoort

Van deze soort zijn slechts 2 wnm dit boekjaar:
22.10 : 1 ex Zuiveringsstation Knokke PS
23.01 : 1 ex Wenduine ML
Het is duidelijk dat deze soort die niet zo gemakkelijk te herkennen is door de meeste waarnemers over het hoofd gezien wordt.

OEVERPIEPER (Anthus spinoletta littoralis) door Thomas Defoort

De eerste Oeverpiepers komen aan eind september. De voornaamste overwinteringsplaats is wel het Zwin met in januari tot 200 ex. Ook in de Voor- en Achterhaven van Zeebrugge overwinteren een aantal Oeverpiepers, het is moeilijk te zeggen hoeveel.
Vooral begin november pleisteren veel doortrekkers (enkele tientallen ex) later daalde het aantal Oeverpiepers hier.
In het havengebied van Blankenberge overwinteren 2 à 3 ex.
Eind maart al worden de laatste Oeverpiepers gezien.

ROUWKWIKSTAART (Motacilla alba yarrellii) door Wim Lammerant

Over deze kwikstaart valt dit jaar maar bitter weinig te zeggen. Slechts 5 meldingen werden ontvangen tegenover resp. 22 en 12 de voorbije twee boekjaren. Wat wel het vermelden waard is, is de decemberwnm, die uiteraard een welkome aanvulling is bij de reeds bestaande, maar nog steeds schaarse winterwaarnemingen. Alle overige meldingen stammen uit het voorjaar, uit de periode tussen 25.03 en 08.05. Uit het Vijverhof (St-Michiels), een stilaan traditionele pleisterplaats voor deze soort, kwamen geen meldingen binnen.

Alle waarnemingen :

05.12 : 1 ex	Damme	FV BJ
25.03 : 6 ex	Waterzuiveringsstation Knokke	PB FB
15.04 : 1 m	Ettelgem	PBu
16.04 : 1 m	Polders Blankenberge	MaP
08.05 : 1 ex	Novotel St-Michiels	SK

Bibliografie :

De Schuyter T. 1982 Rouwkwikstaart in veldorn. jb. van NW-Vl. 1981-82
De Schuyter T. 1983 Rouwkwikstaart in veldorn. jb. van NW Vl. 1982-83

GROTE GELE KWIKSTAART (Motacilla cinerea) door Roland Vannieuwenhuyze

Aantal waarnemingen

Het aantal wnm evolueerde de laatste vier jaar als volgt (gegevens van vorige jaren uit vroegere jaarboeken) :

	"gewone" wnm	stuwtrek	totaal
winter 1980-81	68	7	75
winter 1981-82	75	3	78
winter 1982-83	100	43	143
winter 1983-84	116	13	129

Het aantal wnm in 1983-84 is dus ongeveer gelijk aan dat van vorig jaar. Het aantal stuwtrekwnm is kleiner dan in de vorige winter, maar zeer waarschijnlijk hangt hier veel af van het grote toeval van het al dan niet aanwezig zijn van waarnemers op het juiste ogenblik.

Het aantal hierboven vermelde wnm is wel het aantal wnm dat weerhouden werd om het aantalsverloop af te beelden (zie verder). Wnm op een welbepaalde plaats werden dus per maand slechts één maal weerhouden, tenzij het duidelijk om andere individuen gaat. Het totaal aantal "dagwnm" in 1983-84 bedraagt 155.

Groepsgrootte.

De Grote gele kwikstaart wordt meestal als solitaire vogel waargenomen. Hoogstens wordt hij in heel kleine groepjes gezien, zoals blijkt uit de volgende frequentietabel, gebaseerd op de laatste twee winters:

	1982-83	1983-84
aantal wnm van 1 ex	134	109
2 ex	6	18
3 ex	3	2
totaal aantal wnm	143	129

Aantalsverloop

Het aantal waargenomen ex per maand voor de laatste vier winters wordt weergegeven in bijgaande tabel.

maand	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84
aug	1	1	-	-
sep	10	9	17	26
okt	37	17	46	38
nov	27	29	47	20
dec	7	15	21	30
jan	5	11	6	9
feb	11	5	8	20
maa	1	3	7	8
apr	1	2	1	-
mei	2	-	2	-

Het aantalsverloop van de vier winters vertoont grote overeenkomsten. De trek neemt aanvang in september. Slechts zelden worden de eerste voorlopers eind augustus gezien.
De meeste wnm zijn afkomstig van oktober-november (in 83-84 ook dec.) Van januari tot en met maart wordt de Grote gele veel minder waargenomen maar de soort verdwijnt niet geheel.

Vroeger werd dikwijls ondervonden dat de afname van de aantallen grotendeels onder invloed van vorstperiodes gebeuren (Vannieuwenhuyze, 1974 en 1984). Merkwaardig voor de winter 1983-84 is het grote aantal in februari. In het voorjaar is er geen piek van wnm. De lentetrek zal zich dus veel oostelijker afspelen dan de herfsttrek, zoals bij zoveel andere soorten. De laatste wnm gebeuren dikwijls in april of mei. Sommige ex zijn dan al in zomerkleed!

Stuwtrek

De meeste stuwtrekwnm langs de kust gebeuren in september. Reeds eerder werd vastgesteld dat de herfststuwtrekwnm vroeger gebeuren dan het gros van de andere najaarswnm (Vannieuwenhuyze 1974 en 1984)

19.09.83 De haan-Zwarte Kiezel: 8 ex ZW (2+1+2+1+2 ex) van 8u30 tot 9u15. Die dag ook trek van Witte kwikstaarten en piepers langs de zeekant van de duinen, waar ze uit de wind vlogen. (FV)
20.09.83 Fonteintjes Zeebr./Blankenberge : 1 ex ZW (MaP)
24.09.83 Fonteintjes Zeebr./Blankenberge : 1 ex ZW (MaP)
26.09.83 Fonteintjes Zeebr./Blankenberge : 1 ex ZW (MaP)
28.09.83 Fonteintjes : 1 ex (MaP)
Zwinbosjes : 2 ex (DH)
29.09.83 Fonteintjes : 2 ex ZW (MaP)
01.10.83 Westdam te Zeebrugge om 10u55 : 1 ex ZW (MaP)
20.11.83 Zwinbosjes : 1 ex (PS)

Slaapplaats

Dit jaar werd niet meer gezocht naar slaapplaatsen in de Brugse binnenstad. Enkele wnm duiden toch op mogelijke slaapplaatsen:

15.10.83 Oostendse vaart bij Waggelwater St-Andries : 6 ex 's avonds (JVS)
30.12.83 Vijver te Roksem : 4 x 1 ex overvliegend rond 9u00 (JM)
31.12.83 Vijver te Roksem : 5 x 1 ex overvliegend rond 9u00 (JM)

Bibliografie

Vannieuwenhuyze R., 1974. Waarnemingen van de Grote Gele Kwikstaart, Motacilla cinerea, in het Brugse. Roerdomp 15,2: 20-24.
Vannieuwenhuyze R., 1984. De Grote Gele Kwikstaart in Veldorn. jb. van NW-Vlaanderen 1982-1983.

BALKAN GELE KWIKSTAART (Motacilla flava feldegg) door Wim Lammerant

Op 13.05.84 werd aan de Put van Roksem gewag gemaakt van een Gele kwikstaart van de ondersoort 'feldegg'. In een straal van 10 meter zaten 2 m Noordse gele, 1 m Engelse gele en 8 gewone Gele kwikstaarten. De eerste tien minuten zat hij echter volledig apart op een zandig terreintje (JM). Nog diezelfde dag werd dit opvallend ex (volledig zwarte kap) eveneens opgemerkt door PBu. Op 14.05 was dit ex echter verdwenen.

ENGELSE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava flavissima) door W.Lammerant

Er werden behoorlijk wat wnm verricht van de Engelse gele (31 wnm). De doortrek kwam op gang half april en duurde tot half mei met nog een late wnm begin juni. Er werden geen broedgevallen vastgesteld in de regio.

Najaarswaarneming: 06.09 : 2 ex Blankenberge MaP

Voorjaarswaarnemingen:

13.04 :	1 m	Polders Blankenberge	MaP
14.04 :	4 m	Zwinbosjes	TDF PF FV
16.04 :	4 m	Polders Blankenberge	MaP
19.04 :	2 ex	Zwinweiden bij Tobroek	BV
21.04 :	1 ex	Koeistraat Uitkerke	MS MaS JzV
23.04 :	3 ex	Achterhaven Zeebr./Dudz.	RDJ
24.04 :	1 ex	Achterhaven Zeebr./Dudz.	RDJ JM MV GDM
	1 m	Zwinbosjes	TDF
	3 ex	Zwinbosjes	PaL
	1 ex	Zwin	BBu HD
25.04 :	4 m	Achterhaven Zeebr./Dudz.	JM MV GDM
	1 m	Zwinbosjes	TDS
26.04 :	1 m	Vrede	JM MV GDM
	1 m	Achterhaven Zeebr./Dudz.	TDF
29.04 :	2 m 1 w	Zwinweiden	KR PeL
	1 m	Achterhaven Zeebr./Dudz.	JN WLT
	1 ex	Zwinbosjes	TDF FDR SK KT ...
01.05 :	1 m 1 v	Zwinweiden	MS PaL PeL
	2 m	Zwinbosjes	TDS
	4 m	Heist	TDS
02.05 :	1 m	Put Roksem	JM PBu
04.05 :	1 m	Heist	TDS
05.05 :	1 m	Put Roksem	JM
08.05 :	1 ex	Zwinweiden	PeL
	1 m	Put Zevenkerke	WLT
13.05 :	1 m	Heist	TDS
	1 m	Put Roksem	JM
19.05 :	1 m	Achterhaven Zeebr./Dudz.	JM
	1 m	Heist	JM
03.06 :	1 ex	Achterhaven Zeebr./Dudz.	MS MaS GDP

De voornaamste doortrek situeerde zich eind april, mede dankzij het prachtige weer in deze periode. Nooit werden grote groepen waargenomen, meestal ging het om enkelingen.

NOORDSE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava thunbergi) door W.Lammerant

Alle wnm (16 in totaal) zijn uit het voorjaar afkomstig. Opmerkelijk is wel de vrij vroege wnm van 14.04 aan de Vrede omdat de Noordse gele kwik hier bijna enkel en alleen in de maand mei doortrekt (cfr. vorige jaarboeken). Van een absolute doortrekpiek was ditmaal geen sprake. Alle wnm lagen netjes verspreid in de periode tussen 14.04 en 31.05. Ook werden nooit grote aantallen gezien; de grootste groep telde slechts 6 ex. De helft van de wnm daarentegen betroffen enkelingen op doortrek.

Alle waarnemingen voorjaar '84

14.04 :	2 m	Vrede	JM
20.04 :	1 ex	Achterhaven Zeebr./Dudz.	FDR
21.04 :	1 m	Achterhaven Zeebr./Dudz.	JM
26.04 :	1 m	Achterhaven Zeebr./Dudz.	TDF
30.04 :	2 ex	Polders Blankenberge	MaP
02.05 :	2 m	Put Roksem	JM PBu
03.05 :	4 ex	Zwinweiden	PaL
05.05 :	1 m	Zwinweiden bij Tobroek	PDM FB MB
06.05 :	2 m	Heist	TDS
12.05 :	1 m	Heist	TDS
13.05 :	2 m	Put Roksem	JM

14.05 : 1 m	Put Roksem	JM
19.05 : 1 m	Heist	TDS
20.05 : 6 m	Put Roksem	JM FDS
21.05 : 2 m	Put Roksem	JM FDS
31.05 : 1 ex	Achterhaven Zeebr./Dudz.	FDR

Zoals af te leiden valt uit de wnm hierboven, werd een groot deel van de wnm (30%) verricht aan de Put van Roksem. Uit de meldingen van dit gebied blijkt duidelijk dat in de meimaand hier verscheidene ex moeten gepleisterd hebben vooraleer verder noordwaarts te trekken. Dit is des te meer opmerkelijker omdat uit dit gebied de voorgaande jaren zo goed als geen wnm voorhanden zijn. Daarom zou het interessant zijn deze stree in volgende jaren nog meer te onderzoeken op het voorkomen van deze kwikstaart.

PAAPJE (Saxicola rubetra) door Bruno Callebaut

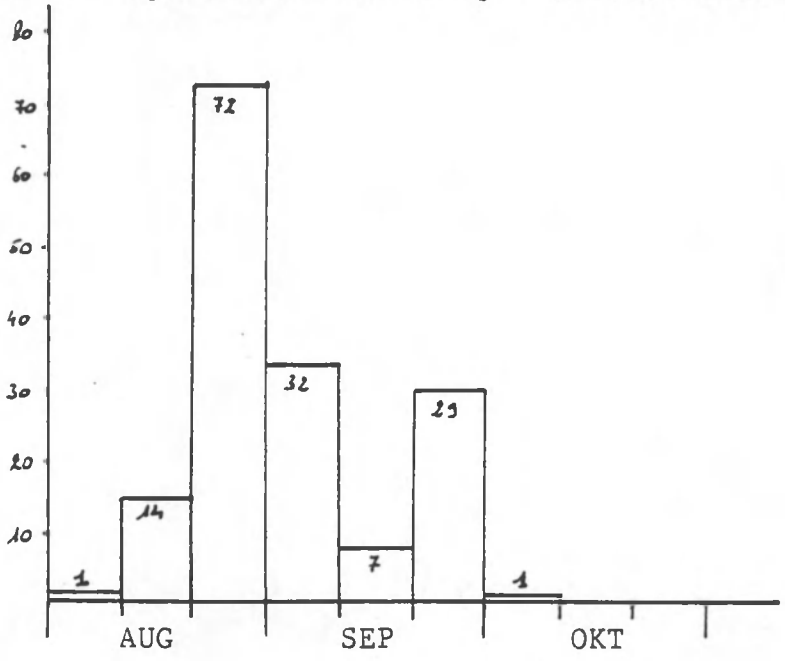
Tegenover vorig jaarboek bereikte ons een veelvoud van wnm. (met dank aan Kris Decleer die ze noteerde) Bovendien is toch één broedgeval gedokumenteerd voor de regio.

Najaarstrek 1983

Vanaf 31.07 tot 01.10 liggen honderden wnm voor! Op de topdagen, in de laatste decade van augustus, waren Paapjes in de duinen en de polders zowat overal, vaak in kleine gezelschapjes, te zien (zo 23.09 : 25-tal ex Achterhaven Zeebr./Dudz., HDB ADL LV DV). Ze werden in de gehele Oostkustpolders gezien maar ook bvb tot Roksem, zodat de waarnemingsdichtheid eerder van de waarnemers zelf schijnt af te hangen dan van de trek, die wellicht in een breed front verloopt. Op te merken is echter dat de wnm niet beperkt zijn tot de kust en de polders: zo melden we

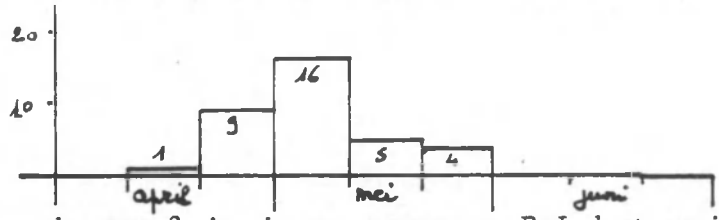
27.08 : 2 ex	Zandwinning Beernem	DXR WIG
28.08 : 8 ex	Oostkamp, Moerbrugge	DXR
31.08 : 3 ex	Snellegem	
01.09 : 1 ex	Sijsele	TDSu
02.09 : 1 ex	Sijsele	TDSu
24.09 :	Park de Rode Poort (St-Michiels)	SK

Globaal is deze trekperiode in 1983 op een vroeger tijdstip geconcentreerd dan in het najaar 1982, om al op 1 oktober stil te vallen.

Voorjaarstrek 1984

Vanaf 18.04 ,(1 ex te St-Michiels SK), vooral weer in de Oostkustpolders werden Paapjes individueel of met enkele ex waargenomen. Vermelden we opnieuw wnm uit Varsenare (01 en 02.05 JM, JM RDJ), Oedelem Beverhoutsveld (18.05 : 1 ex DXR), St-Andries (26.05 FDS) en het Waggelwater (05.05 TDF). De lentetrek liep qua data gelijk met vorige seizoenen.

Uit de Zwinbosjes komen 3 juni-wnm waarmee PaL het enige gedocumenteerde broedgeval van de regio meldt. Aangezien de polders eigenlijk vroeger een goed broedgebied van deze soort uitmaakten is de situatie van deze soort in ons land wel dramatisch te noemen.

ROODBORSTTAPUIT (Saxicola torquata) door Johan Maeckelbergh

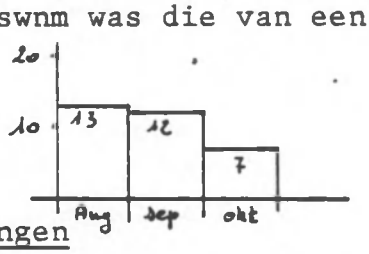
1. Inleiding

De Roodborsttapuit is bij ons vnl. zomergast, broedvogel en doortrekker, alhoewel de trek maar weinig uitgesproken is. De meeste vogels overwinteren in het Middellands Zeegebied en langs de kusten van N-Afrika. Geliefkoosde biotopen zijn ruig begroeide bermen van autostraden en spoorwegen, heidevelden en allerlei braakliggende terreintjes. Typisch voor de Roodborsttapuit is dat hij bijna altijd te vinden is op een opvallende uitkijkpost, van waaruit hij ofwel insekten bespiedt ofwel z'n roep of zang laat horen. De jongen kunnen na 14 dagen vliegen en het broedsel kan tot 5 juv voortbrengen. Dit jaar was uitstekend wat het aantal wnm betreft en matig goed wat betreft het aantal broedgevallen

2. Najaarswaarnemingen

Het aantal naajaarswnm ligt opvallend hoog, alhoewel de meeste wnm betrekking hebben op de aanwezige broedkoppels met hun juv. Een opvallende wnm is deze van een groepje van 10 ex langs de autostradeberm te Roksem op 05.08 (JM). In het voorjaar had er een koppel gebroed met 3 juv.

De laatste najaarswnm was die van een juv m. op 23.10 aan Nieuwege MS MaS

3. Winterwaarnemingen

Winterwnm zijn eerder schaars, dit jaar waren er 3.

08.01 :	1 m	Meetkerke nabij Eendekooi	GO JM
15.01 :	1 m	Kwetshage Varsenare	JM
15.02 :	1 m	Meetkerke nabij de Eendekooi	JM

4. Voorjaarswaarnemingen

Bij de meeste wnm gaat het om de aankomst van broedkoppeltjes. Voorjaarswnm waar geen broedgeval plaatsvond komen uit:

maart : Speien, Expreswegput
april : Fonteintjes, Kerkebeek-Expresweg, Filipsdok, Put Blauwe Toren, Moerstraat Meetkerke, Put St-Pieters, Expreswegput, Speien.

mei : Fonteintjes, Put St-Pieters, Speien, Filipsdok, Expreswegput.
juni : Heist Kijkdorp.

In totaal gaat het om zo'n 20 à 21 verschillende ex die als doortrekkers kunnen beschouwd worden.

Waarnemers : MS GDP TDF PF JM SK KT MaS TDS LDq ID JzV RDJ FDR FDS RVT

5. Broedgevallen

Het aantal broedparen in de regio lijkt tamelijk konstant te zijn. Dit jaar waren er 22 à 24 zekere broedgevallen.

80-81 : 14 k / 81-82 : 19 à 20 k / 82-83 : 25 à 27 k

Jabbeke	5 k	13 à 15 juv	RDJ JM FDS
Beernem Kanaal Gent-Brugge	3 k	gebroed	WIG
Oostkamp Nieuwenhove	1 k	min. 2 juv	PK
St-Michiels	7 à 8 k	min. 8 juv	LVR SK FDR
Expresweg Speien	1 k	1 juv	NE JS FDS GDP TDF
Zwinbunker	1 k	3 juv	JM
Duinen Blankenberge-Wenduine	1 k	gebroed	MaP
Bosjes van Wenduine	2 à 3 k		MaP

6. Mogelijks broedgevallen

Bij de 22-tal zekere komen nog 9 mogelijke broedgevallen, zodat het werkelijk aantal broedparen om en bij de 30 moet liggen. Onder de mogelijke broedplaatsen komen immers heel wat traditionele broedplaatsen voor. Meestal werden de plaatsen niet vaak genoeg bezocht.

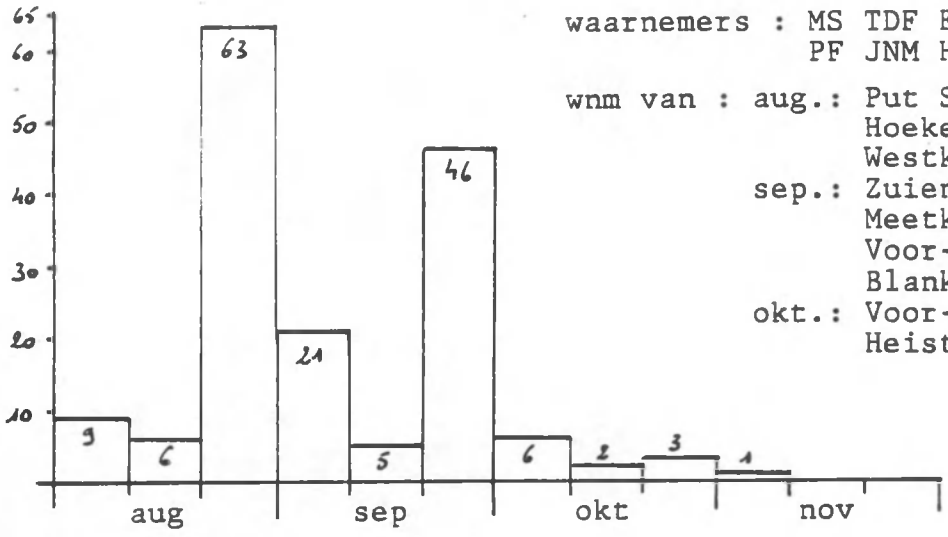
Expreswegput	1 k	FDS TDF BDC LDC WLT
Roksem Ettelgem brug	1 k	FDS JM LDq
Expresweg-Tillegem	1 k	SK
Steenbakkerij Hoeke	1 k	FDR
Heist kleiputten	1 k	TDS
Varsenare brug	1 k	FDS RDJ JM
Waggelwater	1 k	MaS FDS
Structo c.o.	1 k	MaS FDS MS JzV
St-Joris	1 k	WIG

TAPUIT (Oenanthe oenanthe) door Johan Maeckelbergh

Van deze zomervogel werden dit jaar 111 wnm verricht, iets meer dan vorig boekjaar (88 wnm). De verhouding voorjaars- najaars-wnm is normaliter nogal wisselvallig, alsook de doortrekpieken in beide seizoenen. Dit boekjaar waren er 55 najaars- en 56 voorjaars-wnm; omzeggens gelijk dus. De meeste wnm zijn steeds afkomstig uit de kuststreek.

Najaarstrek

Wanneer we de grafiek bekijken, springen 2 duidelijke pieken in het oog. Een eerste piek valt in de 3° decade van aug., de 2° in de 3° decade van sept. Dit wijst er nog eens op dat de Tapuit geen vaste doortrekperiodes heeft, want elk jaar is deze piek verschillend. In 1981 lag de piek in de 1° decade van sept. en in 1982 zelfs in oktober ! De 78 ex van augustus t.o.v. de 72 in september geven een wat vertekend beeld door de wnm van 26 ex op een slaapplaats in Uitkerke op 31.08 (JM). Dergelijke grote groepjes zijn nogal uitzonderlijk. Het ging hier om een gemengde slaapplaats van 26 Tapuiten en 16 Paapjes op een pas afgemaaide graanakker. Over gemengde slaapplaatsen en Paapje en Tapuit bestaat er voor zover mij bekend geen literatuur. De laatste wnm is afkomstig uit de polders van Dudzele: 03.11 : 1 w (JM).

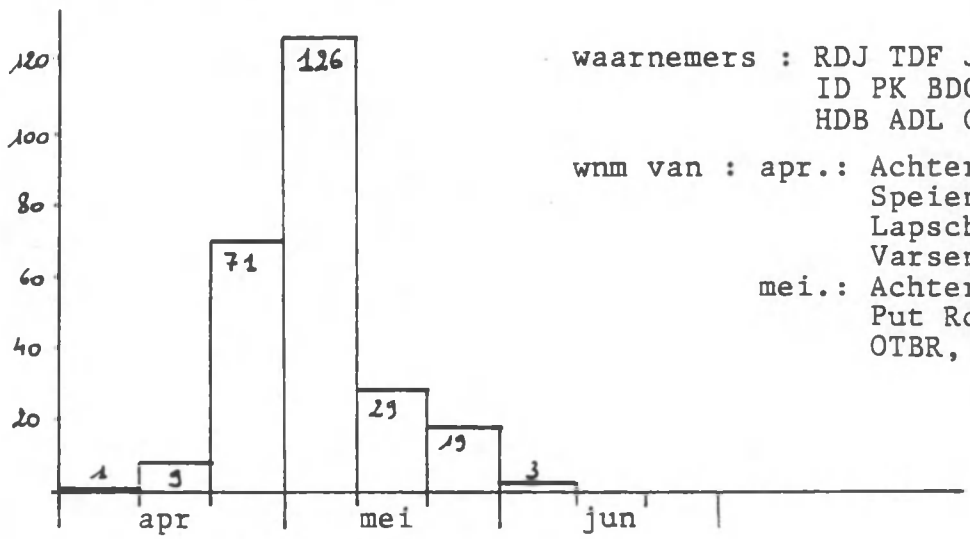

waarnemers : MS TDF FW JM NE TDS LV DV PF JNM HDB ADL MaP CR

wnm van : aug.: Put St-Pieters, Achterhaven, Hoeke, Zwin, Uitkerke, Heist Westkapelle, Voorhaven.
sep.: Zuienkerke, Zwinbosjes, Meetkerke, OTBR, Hoeke, Voor- en Achterhaven, Heist, Blankenberge, Vlissegem.
okt.: Voor- en Achterhaven, Zwin, Heist.

Voorjaarstrek

Net als vorig boekjaar krijgen we de voornaamste doortrekpieken in de 3° decade van april en in de 1° decade van mei. De aantallen zijn zeer hoog in vergelijking met vorige jaarboekedities, waar we nooit meer dan 30 ex per decade noteerden. De hoofdreden is dat meer mensen hun wnm van Tapuit doorgeven en dat er doelgericht en systematisch geteld wordt aan de kust. Voor de piek begin mei zijn vooral de volgende wnm verantwoordelijk: 01.05 : 48 ex ! OT Heist TDS
01.05 : 16 ex Zwinbosjes TDS
12.05 : 15 ex OT Heist TDS
De 48 ex op 01.05 zijn wellicht de grootste groep ooit in de regio waargenomen.
De eerste wnm is afkomstig van het OT aan de Palingpot (Achterhaven) op 07.04 : 1 w (HDB).

waarnemers : RDJ TDF JM MV GDM FW BBu LDq ID PK BDC PBu PF GDP NE TDS HDB ADL CR MS MaS WLT

wnm van : apr.: Achterhaven, Hoeke, Zwin e.o Speien, Heist e.o., OTBR Lapscheuregat, Meetkerke, Varsenare, Loppem, Oostkamp
mei.: Achterhaven, Zwinbosjes, Put Roksem, Put Vlissegem, OTBR, Heist e.o.

Broedgevallen

Elk jaar broeden er koppels Tapuit in het Zwin en de Zwinbosjes. Ook dit jaar was dit het geval. Aantallen werden echter niet opgegeven. Een traditioneel broedgebied is de Blankenbergse polder. Ok hier kregen we geen gegevens binnen. Aan de put van Roksem broedde er 1k op een ideaal plekje met stuifzand en konijneholen.

Sex-ratio : 57% m en 43 % w.

BEFLIJSTER (Turdus torquatus) door Christoph Wintein

Dit jaar werd ofwel veel beter op deze vogel gelet of er trokken meer beflijsters door want er werden maar liefst 60 wnm doorgegeven. Dit is meer dan het dubbele van vorig jaar.

Najaarswaarnemingen

Najaarswaarnemingen van Beflijsters zijn nogal zeldzaam. Uit de laatste 3 jaar liggen er slechts 1 wnm en 1 vondst voor, alsook 1 dec.-wnm. Dit jaar zijn er maar liefst 5 wnm betreffende 6 ex.

24.09 :	2 ex	Zwinbosjes	DH
25.09 :	1 m	Sluis	SK KT
30.09 :	1 m	Fonteintjes	MaP
	1 w	Fonteintjes	JVG
09.10 :	1 w	Blankenberge	JVG

Voorjaarswaarnemingen

De eerste Beflijsters werden op 14.04 genoteerd, terwijl de laatste op 22.05 werd gezien. De piek situeerde zich ook dit jaar rond eind april-begin mei. De verdeling per decade is als volgt:

apr.1 :	0	mei 1 :	18
apr.2 :	13	mei 2 :	1
apr.3 :	23	mei 3 :	1

Het maximum aantal Beflijsters in de regio bedroeg 14 ex op 1 mei.

Bespreking per gebied

Zwinbosjes en omliggende weiden

Het eerste mannetje kwam toe op 19.04 terwijl het eerste wijfje op 22.04 werd gezien. Vanaf die dag werden er tot 6 mei iedere dag Beflijsters gezien.

Max. aantal :	22.04 : 5 ex	01.05 :	4 m 1 w
	26.04 : 3 m 1 w	02.05 :	4 m 5 w
	27.04 : 5 m 3 w	04.05 :	3 m 1 w
	29.04 : 4 m 1 w		

Daarna nog slechts 1 m op 9 en 10 mei en 1 w op 22 mei.
waarnemers: PaL TDS BV PB FB PBu LDC PPL DC HS JV KR PeL DVT

Fonteintjes

Ook hier elk jaar enkele wnm : alle wnm :

14.04 :	2 ex	JVG	20.04 :	1 m	MaP
	1 m	MaP	23.04 :	1 m	SK KT
16.04 :	1 m 1 w	PaL	01.05 :	1 m 07u02 NO	MS MaS PF RDJ JM
19.04 :	1 m	LDq ID			TDF

Het betreft hier duidelijk een pleisterend mannetje tussen 14.04 en 23.04

Heist

Ook hier werden er enkele pleisterende ex vastgesteld. Alle wnm van TDS

01.05 : 2 m 2 w
02.05 : 1 m 2 w
03.05 : 2 w
13.05 : 1 w

Speien - Meetkerke

alle wnm :

20.04 : 1 m Speien MS FS JzV
21.04 : 1 m Speien MS MaS JzV
01.05 : 2 m 2 w Speien TDF
1 m 1 w Meetkerke TDF

ten zuiden van Brugge

alle wnm :

16.04 : 1 ex Leiemeersen KD
20.04 : 2 w Leiemeersen KD
22.04 : 1 m Oedelem DXR
25.04 : 4 ex Oedelem DXR
03.05 : 1 m 2 w Oedelem DXR
10.05 : 1 m St-Andries PBu

Conclusie

Dank zij de vele wnm is het dit jaar ook mogelijk om een besluit uit de wnm af te leiden. Het valt op dat er nogal wat wnm op al dan niet langdurig pleisterende vogels wijzen, waardoor ik kan afleiden dat er dit jaar ongeveer 35 ex onze regio moeten gepasseerd zijn. De geslachtsverhouding is hierbij 45 % m - 55 % w.

FLUITER (Phylloscopus sibilatrix) door Bruno Callebaut

Volgende wnm kunnen als doortrek gekarakteriseerd worden; het gaat meestal om zangposten die slechts tijdelijk waargenomen worden tot in mei-juni

14.04 : Fonteintjes FW FDR WLT NE
29.04 : Sophon KT
30.04 : Ter Straeten JS

Van rond het Zwin komen twee reeksen wnm van een zangpost :

5 - 18 mei en 4 - 27 juni PeL DC PaL EE PBu
8 en 27 mei : Koningsbos Knokke Pel BV

In Wijnendaele: 30.05 : 2 zp (RF FV) en 02.06 : 1 zp (FW)
In Bulskampveld: 2 zp gedurende mei en juni (VWG-Beernem)

Wijnendaele en Bulskampveld zijn twee gebieden vaar men broedgevallen kan verwachten, maar meer gegevens ontbreken.

Uit St-Michiels meldt LVR (die ook 1 zp hoorde in het Duvelsgat te St-Andries op 5 mei) de welhaast klassieke broedgevallen uit het bos rond het Novotel (18 mei tot juli zp), het werkterreinbos langs de Albertlaan (1 à 2 koppels), 3 koppels rond Tillegem en 2 rond de Kerkebeek. Hoewel broedgevallen moeilijk te documenteren blijven mag aangenomen worden dat hier een gevestigde populatie aanwezig is. Globaal leverde 1984 toch weinig wnm op, misschien wegens de trieste meimaand?

Als naar gewoonte komen van na het broedseizoen geen wnm meer binnen. Alle wnm van deze soort zijn trouwens in oorsprong auditief; hebben ringers geen gegevens?

VUURGOUDHAANTJE (Regulus ignicapillus) door Nicholas Endriatis

Voor deze periode werden maar 56 wnm doorgegeven betreffende 76 ex. In vergelijking met andere jaren zijn er veel minder wnm langs de kust, slechts 20 %. De rest is hoofdzakelijk afkomstig uit de bossen van het Brugse.
De najaarstrek kwam op gang rond begin september en duurde ongeveer tot eind november. De voorjaarstrek begon eind maart en stopte eind april.
Er zijn slechts 2 wnm uit de winterperiode, nl. op :
18.12 : 1 ex in de Dianadreef (Tillegem) FW
25.12 : 1 ex in de G.Gezellelaan (Loppem) JLT

broedgevallen 1983

Mogelijks 1 kp langs de Torhoutse Steenweg St.-Michiels.
Mogelijks 1 kp aan de Villa te St.-Andries.
1 à 2 kp Heideveldje Beisbroek.
2 à 3 kp Tillegem.

BONTE VLIEGENVANGER (Ficedula hypoleuca) door Christoph Wintein

Ook dit jaar werden er weer veel wnm verricht (103), dit is heel wat meer dan vorig jaar.

Najaarstrek

De eerste ex werden reeds zeer vroeg waargenomen: nl. 2 ex te St.-Andries op 08.08 (LVR). De trek bereikte zijn hoogtepunt in de derde decade van augustus met niet minder dan 25 ex. De laatste Bonte vliegenvanger werd op 20.10 gezien : 1 ex in de Zwinbosjes (DH). We stelden vast dat 65 % langs de kust en de polders trok.

augustus	1 : 5 ex	september	1 : 4 ex	oktober	1 : 1 ex
	2 : 15 ex		2 : 4 ex		2 : 1 ex
	3 : 25 ex		3 : 8 ex		3 : 0 ex

Voorjaarstrek

De eerste doortrekkers noteren we op 16 april, 1 m te Heist (TDS PB). Daarna is vooral de eerste decade van mei, met 19 ex een hoogtepunt. Ook dit jaar trokken bijna alle ex langs de kust (95%).

april	1 : 0 ex	mei	1 : 19 ex
	2 : 1 ex		2 : 3 ex
	3 : 9 ex		3 : 0 ex

Broedgevallen

Dit jaar kregen we geen bevestiging van een broedgeval te Beernem maar het is toch waarschijnlijk dat er minstens 1 kp gebroed heeft. Op 22 en 23 mei werd in het Bulskampveld 1 m zingend rond een nestkast waargenomen (WIG).
Dit jaar broedde er ook 1 kp succesvol in de Zwinbosjes. Er werden 2 juv vastgesteld (PaL).
Van de andere broedplaatsen kregen we geen wnm binnen.

GRAUWE VLIEGENVANGER (Muscicapa striata) door Christoph Wintein

De Grauwe vliegenvanger trekt jaarlijks vrij talrijk door in augustus-september, late vogels kunnen tot na half oktober opgemerkt worden.
De eerste voorjaarstrekker werd gezien op 23 april; 1 ex in de Zwinbosjes (PaL DC).

Broedgevallen

We noteren 20 koppels waarvan er 5 in de Zwinbosjes gelegen zijn. Dit aantal moet echter een absoluut minimum zijn want uit de meeste gebieden geschikt voor de soort, kregen we geen wnm binnen. Alle koppels 1984:

Zwinbosjes	5 kp	PaL
Westkapelle	2 kp	Bv
Speie (Oostendse vaart)	1 kp	JM FDS
Varsenare	1 kp	JM FDS
Put Roksem	1 kp	FDS
Damme	1 kp	NE
Elizabethlaan	1 kp	RVT
Prins Karellaan	1 kp	RVT
De Kerckhovelaan	1 kp	RVT
Park 58	1 kp	RVT
Koningsbos	3 kp	RVT
Ryckevelde	1 kp	CW

KUIFMEES (Parus cristatus) door Wim Lammerant

Van deze mees zijn iets minder wnm voor handen dan voorgaande jaren. Alle meldingen stammen uit 3 gebieden: boscomplex St.-Andries, Bulskampveld en de duinbosjes van Wenduine, waar tevens een zeker broedgeval kon vastgesteld worden. Gegevens uit Tillegem, Vloetemveld en Ryckevelde ontbreken volledig.

Alle waarnemingen

20.08 : 1 ex	Villa DH	FV
20.09 : 1 ex (roep)	Zevekerke	JS
25.09 : 1 ex (roep)	Bulskampveld	DST DXR WIG
13.10 : 1 ex	Peereboom	LDq
14.10 : 1 ex	Bulskampveld	VWG
20.10 : 1 ex	Villa DH	LDq
30.10 : 1 ex	Wenduine	JVS
30.12 : 1 ex	Bossen SA ten Z van E5	LVR
22.01 : 1 ex	Zeeweg - Diksmuide Heirweg	LDq ID
28.01 : 1 ex	Bulskampveld	WIG
18.03 : 2 ex	Duinbosjes Wenduine	JVG
03.04 : 2 ex	kruispunt Zeeweg - Diksm. H.	HDB
04.04 : 2 ex	Zeeweg	HDB
06.06 : 1 ex	Diksm. H. voorbij E5	LDq

Broedgevallen '83

Zoals reeds vermeld werd een zeker broedgeval vastgesteld in de duinbosjes van Wenduine (cfr. vorig jaarboek 82/83). Op 07.07 werd daar 1 koppel met vliegvlugge jongen vastgesteld door JVG. Broedgevallen van Kuifmees in de kuststreek zijn zeer zeldzaam.

Mogelijke broedgevallen '84.

Er kwamen verscheidene meldingen binnen van 2 koppeltjes in Zevekerke. Een koppel verbleef er een tijdlang in een nestkastje. Alle wnm hiervan stammen uit de periode tussen 15.04 en 20.04. Opmerkelijk is wel dat nadien geen meldingen meer binnenkwamen. Waarschijnlijk betrof het hier 2 mislukte broedpogingen. Wnm: FDR FW RDJ JM TDF PF WLT.

WIELEWAAL (Oriolus oriolus) door Michel Seys

In het broedseizoen, d.i. mei en juni voor de Wielewaal, is deze een heel opvallende verschijning in de regio. De soort broedt in de bossen van de Brugse zandstreek, zowel als in enkele polderbosjes en aan de kust. De Wielewaal verraadt z'n aanwezigheid vrij vlug door zijn melodieuze zang.

Een sporadische inventarisatie bracht het volgende broedbestand aan het licht : 17 à 18 paartjes hebben gebroed in de regio, nl.:

Zwin	: 3p	PaL PeL
Tobroek	: 1p	PaL PeL
Zeveneke St-Pieters	: 1p	MS
Gemaal Nieuwege	: 1p	MS FS
Duvelsgat St-Andries	: 1p	FW FDR
Vloetemveld	: 3 à 4p	FW TDF HS JM
Wijnendalebos Torhout	: 3p	JM
Beernem-Bulskampveld	: 1p	WIG DXR
Bulskampveld	: 2p	WIG
Gulke Putten	: 1p	JNM-Br.

De eerste Wielewaal werd dit jaar op 21 april in de Zwinbosjes gezien. Regelmatig werden daar in mei en juni 3 m gezien. Op 10 juni zagen PeL e.a. er 5 m en op 18 mei 6 m, waartussen vermoedelijk 3 trekkers die in noordoostelijke richting vlogen. (PaL PeL)

Trek : Tweemaal werd een Wielewaal gezien die we bijna zeker als trekker kunnen beschouwen:

24.04 : 1 w	Zwin	PeL
16.05 : 1 w	Roksemput	PBu

EUROPESE KANARIE (Serinus serinus) door Christoph Wintein

Dit jaar werd er weer veel minder gelet op dit zangvogeltje want er werden slechts 26 broedgevallen doorgegeven. De verdeling is als volgt:

Beernem	: 1k	WIG
Oostkamp	: 3k	PK
Varsenare	: 1k	FW FDR
St-Michiels	: min. 8k	
Knokke	: min. 11k	onvolledige telling,PS

Doordat 48 zekere broedgevallen in 1983 als een absoluut minimum gezien werd (Frank De Scheemaeker, Jaarboek 1982-83) dient hier toch nog wat meer aandacht aan besteed te worden. Tot slot beschikken we ook over 1 najaarswnm : 1 ex Duivelsgat op 24.09.83. LDq ID.

DE PUTTER (Carduelis carduelis) door Hans De Blauwe

De Putter zoekt op braakliggende terreinen, kultuurland en in tuinen naar onkruidzaden, vooral distelzaden.

Broedgeval 83 : Put St-Pieters

-wnm : 3 juv op 27.08 (MS), 1 ad op 30 en 31.08 (MS), 1 ex op 04.09 (JNM)

Broedgevallen 84

- Zwinbosjes : van 30.04 tot 18.06 : 1 zangpost PaL
- Nieuwege Varsenare : 26.05 : 1 zp FDS
  26.05 : 3 ex FDS
  31.05 : 3 ex FDS
  01.06 : 1 ex + 2 juv LDq PK
- mogelijk broedgeval :
  26.05 : 1 koppel spoorweg Dudz./Zeebr. FDR
  10.06 : 2 ex Ganzeweiden Zeebr./Dudz. KR Pel

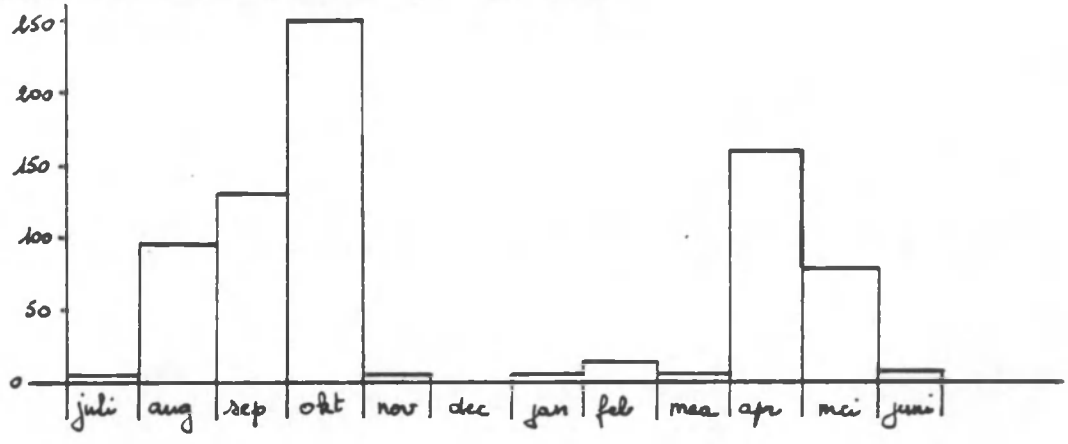
Doortrek : najaarstrek in augustus, september en oktober
voorjaarstrek in april en mei

opvallende trekwaarneming: Op 20.10 een 10-tal groepjes (180 à 200 ex) WZW Oostendse Steenweg St-Pieters MaS GDP

Groepjes op voorjaarsdoortrek:

01.05 : 8 ex	Fonteintjes		JNM
05.05 : 15 à 20 ex	Varsenare, Jabbeke foeragerend		JM
09.05 : ca 30 ex	Zwinbosjes	NO	PaL
10.05 : ca 25 ex	Zwinbosjes	NO	PaL PeL
14.05 : ca 10 ex	Zwinbosjes	NO	PaL

fig.: aantal waargenomen ex per maand

FRATER (Carduelis flavirostris) door Jan Demulder

Dat het aantal overwinterende Fraters van jaar tot jaar sterk kan verschillen is nog maar eens aangetoond. Er waren dit jaar 42 wnm t.o.v. 7 wnm verleden jaar. Naast de traditionele plaatsen als het Zwin en de Achterhaven wer de Frater nog op verscheidene andere plaatsen waargenomen.

1. Achterhaven Dudz./Zeebr. (29 wnm)

29.10 : ca 30 ex	vroegste wnm	CW NE
8 ex		FV BJ
31.10 : 18+50 ex		JM PBu WLT
03.11 : ca 40 ex		TDS
ca 150 ex		PBu
13.02 : 24 ex		TDS
18.02 : 65 ex		PF TDF FV BJ

Tussen begin november en eind februari worden bijna dagelijks tussen de 10 en 30 ex waargenomen. Er is één januariwnm met 60 ex (GO)

2. Het Zwin + omgeving (8 wnm)

23.10 : 18 ex	vroegste wnm	TDS
01.11 : 23 ex		HDB MS MaS
14.11 : 80 ex		FV BJ
21.11 : 15 ex		FV BJ
08.03 : 39 ex		PBu
19.03 : 24 ex	laatste wnm	TDS

3. Andere wnm

12.11 : 6 ex	bosje Heist	TDS
19.11 : 12 ex	Roksemput	PBu
03.12 : 8 ex	De Vrede	CW NE
05.12 : 11 ex	Voorhaven (Oostdam)	TDS
27.04 : 10 ex	Fonteintjes (zeetrek)	CW NE

Ten noorden van de regio, langs de Zeeuwse kust, bevinden zich eveneens druk bezochte pleisterplaatsen o.a. slikken en schorren van Hoofdplaat, Paulinahaven en Nummer één langs de Westerschelde.

BARMSIJS (Carduelis flammea) door Filip De Ruwe

Deze noordelijke doortrekker krijgt zijn hoogtepunt in het voorjaar (april-juni).
In deze doortrek doet hij zich te goed aan de jonge berkeknoppen en opengebarsten elzenkegels. Wordt het meest waargenomen aan de kust: bosrijke gebieden en in de dennebossen van het Brugse.
Ze bevinden zich vaak tussen groepen Kneu's en Sijsjes zodat ze meestal over het hoofd gezien worden.

Najaar 83

04.07 : 1 ex	Vloetem		LVR
15.09 : 3 ex	Telpost bos St-Andries	TP	LVR
26.09 : 2 ex	Telpost bos St-Andries	ZW	LVR

Voorjaar 84

10.01 : 1 ex	Snellegem	MP
18.02 : 18 ex	Zwin	GBu BBu JVG
21.01 : 1 ex	Zwinbosjes	TDS
25.04 : 1 ex	Zwinbosjes	TDS
25.04 : 5 ex	Duinbosjes Zwin	PK
26.05 : 1 ex	Zwinbosjes	FB PB PS
09.06 : 1 ex	Zwinbosjes	FB PB DB

KLEINE BARMSIJS (Carduelis flammea cabaret) door Filip De Ruwe

16.06 : 1 ex De Oosthoek PaL e.a.

alle andere wnm komen uit de Zwinbosjes: wnm door PeL PaL e.a.

18.04 : 1 ex	16.05 : 2 ex	04.06 : 8 ex	16.06 : 1 ex
26.04 : 1 ex	17.05 : 2 ex	06.06 : 3 ex	17.06 : 1 ex
27.04 : 1 ex	18.05 : 2 ex	08.06 : 1 ex	18.06 : 5 ex
29.04 : 1 ex	27.05 : 3 ex	10.06 : 7 ex	20.06 : 1 ex
01.05 : 3 ex	31.05 : 2 ex	15.06 : 1 ex	22.06 : 1 ex
10.05 : 1 ex			

Broedgevallen: 6 koppels werden regelmatig in de Zwinbosjes waargenomen.

Er werden 32 wnm betreffende ca 48 ex binnengebracht, wat minder dan vorig jaar.

KRUISBEK (Loxia curvirostra) door Patrick Keirsebilck

Inleiding

Het invasiejaar 1983 betekende dat we voor de Kruisbek i.p.v. 19,1,7 en 6 wnm (in resp. de winterhalfjaren 79/80, 80/81, 81/82 en 82/83) nu zowat 260 wnm ontvingen ... . Dit grote aantal maakte het mogelijk om vrij gedetailleerd aantalsverloop en verspreiding van de in de regio rondzwervende Kruisbekken te volgen. Het is meteen ook een gelegenheid om de algemene achtergronden van invasies wat uit te diepen. Dat gebeurde o.a. aan de hand van een uitgebreid artikel over kruisbekinvasies in het algemeen en de invasie van 1979 in het bijzonder, geschreven door L. Matthé en L. Berckvens. (zie bibliografie).

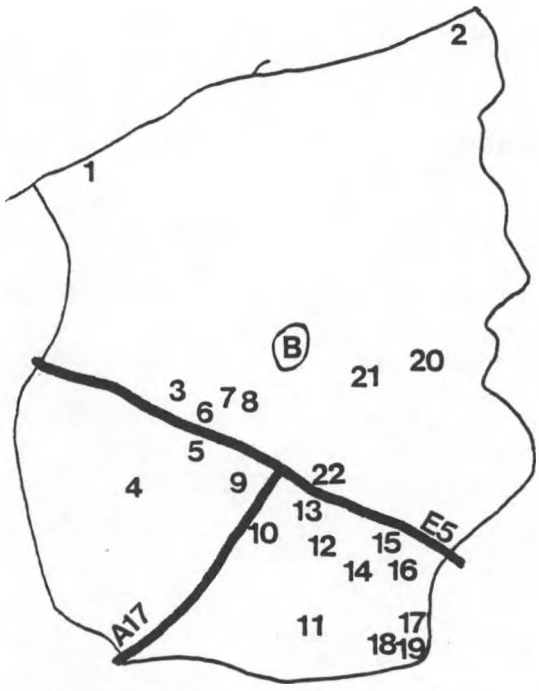
Ontstaan en verloop van invasies

Algemeen wordt aangenomen dat invasies als volgt in gang komen: Kruisbekken die leven in en van grote monoculturen van naaldhout, kunnen in seizoenen met grote zaadopbrengsten (door gunstig weer) een grote populatiegroei kennen. Komt er het volgende seizoen, terug door weersomstandigheden, een tegenvaller in de zaadopbrengst van de coniferen, dan komen de samentroepende Kruisbekken in problemen. Kunnen ze niet overschakelen op een andere voedselbron of naar een aanpalend gebied met voldoende voedsel, dan volgt er een grote verplaatsing van een groot aantal vogels, op zoek naar voldoende voedsel en ruimte.
Daar dergelijke invasies veroorzaakt worden door een samenloop van omstandigheden, treden ze dan ook onregelmatig op. Mogelijk herinneren de lezers zich de invasies van '53, '56, '59, vooral '62/63, '67, '68, '74, '75 en de recentste in '79. Niet alle invasies zijn in West-Vlaanderen zo opvallend: die van '79 bvb. bleef grotendeels tot de andere provincies beperkt.
Erg bekend van de Kruisbek is het merkwaardige feit dat de soort zowat het hele jaar door kan aangetroffen worden. Vogels uit de Alpenwouden kunnen reeds in jan-feb gaan broeden, ex uit de USSR en Zweden (waar onze invasiedeelnemers meestal vandaan komen) doen dit in maart-april. Komt er in deze laatste gebieden een invasie op gang, dan kunnen de eerste vogels ten vroegste half mei bij ons opduiken. De hoofdmacht komt eerst terecht in de sparrenwouden van de Alpen, Joegoslavië en eventueel tot Spanje. Soms kunnen flinke aantallen dan via Duitsland in ons land belanden. Maar dan is het ondertussen wel sept-okt geworden.

Waarnemingen in de regio

1. Verspreiding

Op z'n zwerftocht westwaarts treft de Kruisbek, dankzij de bosbouwkundige aktiviteiten van een paar eeuwen ver, in onze regio plaatselijk een rijkgedekte tafel aan... Inderdaad vinden we bvb. ten zuiden van Brugge op de vroegere heidevelden nogal wat sparren-, dennen- en lorkenaanplantingen.
Op fig. 1 zijn de belangrijkste bosgebieden en -gebiedjes aangeduid die ons aantrekkelijk leken voor deze soort. Bossen met praktisch alleen loofhout (vb. Kroonhove te Oostkamp) werden hier weggelaten: er gebeurden inderdaad nauwelijks wnm in dergelijk type bos, zoals te verwachten was.

1 Duinbosjes Wenduine
2 Zwinbosjes + Het Zoute, Knokke
3 Bossen bij dorpskern Varsenare
4 Vloetemveld, Zedelgem
5 Bossen St.-Andries, ten Z van E5
6 Beisbroek, St.-Andries
7 Peereboom, St.-Andries
8 Tillegem, St.-Michiels
9 Baesveld, Zedelgem
10 Breydels, Waardamme
11 Munkebossen, Ruddervoorde
12 Kampveld + Rooyveld, Oostkamp
13 Nieuwenhove, Oostkamp
14 Verkaveling Hertsberge
15 Driekoningen, Beernem
16 Bulskampveld, Beernem
17 Vagevuurbossen, Beernem
18 Wildenburg + omgeving, Wingene
19 Omgeving Gulke Putten, Wingene
20 Oude spoorwegberm, Sijsele
21 Rijckevelde, St.-Kruis
22 Gruuthuyse, Oostkamp

Fig.1. Belangrijke potentiële verblijfplaatsen voor Kruisbekken in de regio.

Met een volgende reeks figuren werd gepoogd de ontwikkeling en vooral de uitzwerming van de invasie te volgen. Er dient echter rekening mee gehouden te worden dat maar de helft van bovenvermelde gebieden regelmatig bezocht werden.

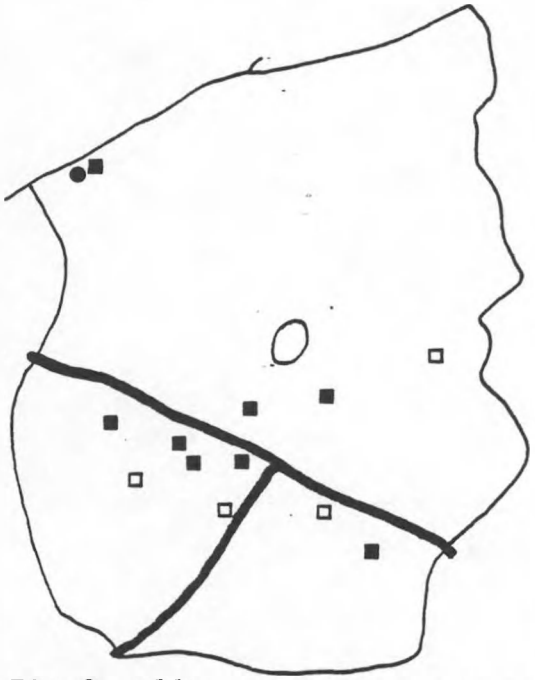

Fig.2. Alle wnm tijdens de maanden mei(●), juni(■) en juli(■en□).

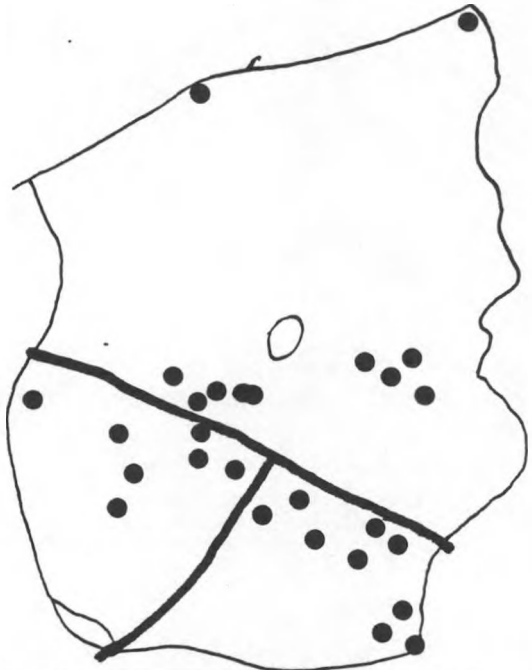

Fig.3. Alle tijdelijke pleisterplaatsen (minstens 2 wnm) tijdens de periode augustus tot eind oktober (●).

De eerste wnm werden verricht aan de kust (Wenduine), in de bossen te St-Andries en te Beernem (de 2 laatstgenoemden werden wel het drukst bezocht en leverden ook het leeuwenaandeel van de wnm op). In de loop van juli zien we a.h.w. een uitbreiding in de bossen van Zedelgem, Oostkamp, Sijsele... (fig.2.)
In fig.3. zijn alle wnm-plaatsen genoteerd waar minstens 2 wnm verricht werden tijdens het hoogtepunt van de invasie. In 18 (van de 22) hogervermelde gebieden waren er min of meer frequent wnm.; daarnaast waren er ook 8 minder voor de hand liggende pleisterplaatsen (vb. berg van Oedelem) en 1 plaats waar regelmatig trekwnm gebeurden(Fonteintjes).
Waar er na de hoogtepunten van de invasie in de rest van 1983 nog iets te zien viel vinden we in fig.4. Hoewel het aantal wnm-plaatsen te vergelijken is met dat van juli, dan gaat het nu wel voor meer dan de helft om andere gebieden.
De voorjaarswnm van '84 tenslotte zijn weer te vinden in fig.5. Van de kust bereikten ons helemaal geen wnm meer. Lokaties waar Kruisbekken opvallend lang bleven rondhangen zijn als 'broedverdacht' aangeduid.

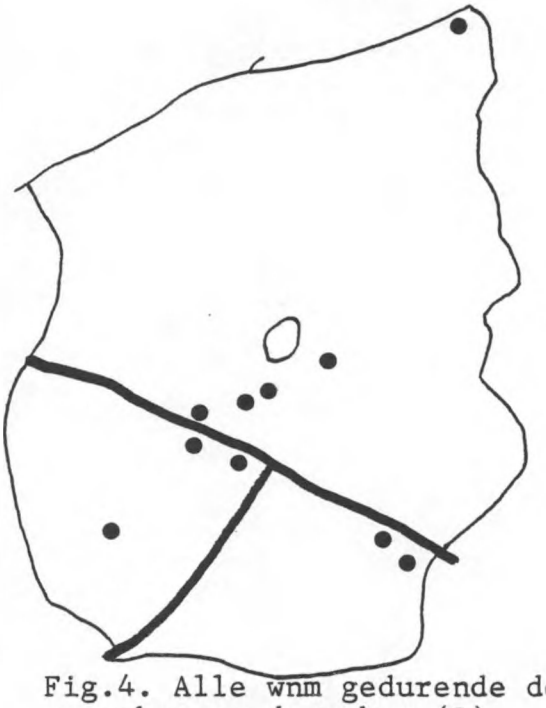

Fig.4. Alle wnm gedurende de maanden november en december (●).

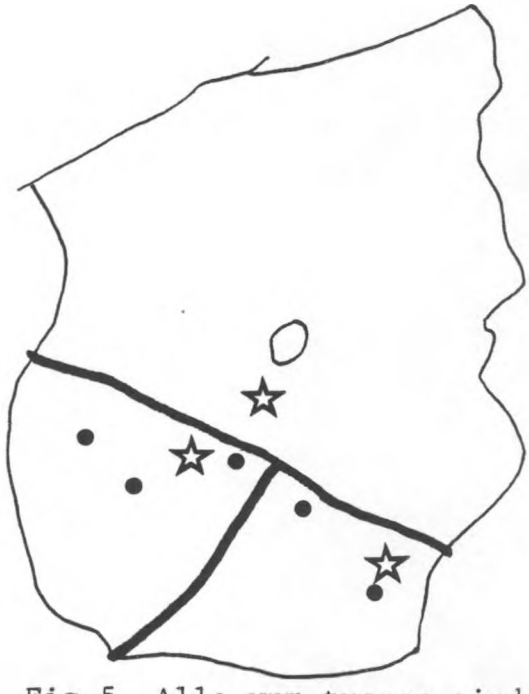

Fig.5. Alle wnm tussen eind jan. en eind maart (●) en evenuele of effectieve broedgevallen (☆).

2. Groepsgrootte

Een goed idee van de omvang van de invasie krijgen we als we met alle nauwkeurige gegevens een indeling maken volgens de grootte van de groepjes Kruisbekken en dit per maand.

aantal ex	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
1 - 5	1x	5x	4x	25x	5x	16x	10x	2x
6 - 10		2x	4x	5x	7x	11x	5x	
11 - 20		7x	5x	3x	4x	7x	1x	1x
21 - 50			4x	4x	16x	16x	1x	
> 50		1x	2x	1x	9x	3x	2x	

Opvallend zijn de kleine groepjes in augustus, iets wat in de maand september verdwijnt (meer dan de helft van de wnm zijn grote tot zeer grote groepen). In oktober waren er integendeel weer meer kleine troepjes te zien; er waren in totaal minder ex in de regio (zie verder), maar er was veel meer beweging op te merken.
Die bewegingen zijn niet altijd als echte trekwnm te interpreteren. Veel rondvlieg-aktiviteiten van onze kruisbek wordt immers veroorzaakt door ... dorst. Inderdaad, algemeen wordt aangenomen dat het constant nuttigen van olierijke zaden flink wat dorst veroorzaakt. De vogels zijn dan ook nogal in de weer op zoek naar water, zeker bij droog weer. Dat leidde tot situaties waarbij vogels tot in de dakgoten van huizen (Nieuwenhove) gingen drinken; in het Bulskampveld waren soms tot meer dan 100 vogels samen bij een veedrinkplas, in een weide temidden naaldhoutpercelen. Met al dat heen en weer gevlieg is er maar weinig kans trekkers als dusdanig te herkennen in een bosrijk gebied. Door de lokatie waar ze verricht werden zullen de wnm uit onderstaande tabel echter wel slaan op vogels die zich over een redelijk grote afstand aan het verplaatsen waren.

datum	aantal ex	lokatie	vliegrichting
06.07	25	Fonteintjes Blankenberge	NO
27.08	5	dorp St.-Andries	O
20.09	5	Fonteintjes	ZW
28.09	12	Waggelwater St.-Andries	NW
06.10	1	Oostkamp dorp	Z
13.10	2	Meetkerkse Moeren	ZO
14.10	3	Oostkamp dorp	Z
22.10	2	Heist en Fonteintjes	ZW
24.10	8	Oostkamp dorp	ZO
26.10	1	Achterhaven Zeebr./Dudz.	O
04.12	1	put St.-Pieters	OZO

Duidelijk blijkt terug de drukte van de periode eind september-oktober. De trekrichting is hoofdzakelijk ZO-ZW gericht, hoewel de N-waartse beweging wellicht de zwerfneiging kan onderlijnen. Merkwaardig zijn ook de uitgesproken kleine aantallen waarover het hier praktisch altijd gaat: sluit de Kruisbek zich hier alleen maar aan bij grote troepen in zijn pleistergebieden, om zijn grotere verplaatsingen liever alleen of in zeer kleine troepjes te ondernemen?

3. Aantallen

a) per gebied
Het spreekt uiteraard vanzelf dat het schatten van een aantal Kruisbekken in een bepaald gebied op een bepaald ogenblik verre van een gemakkelijke klus is. De onoverzichtelijkheid van het terrein, het veel of weinig mobiel zijn van de vogels (bij regenachtig weer weinig gezoek naar water), het al dan niet luidruchtig zijn van de vogels (bij de meeste wnm worden de vogels op auditieve wijze ontdekt), ..., dit alles relativeert wel enigszins de aantallen die ons bereiken. Voeg daarbij het feit dat maar in 1/2 van alle geschikte gebieden regelmatig iemand op excursie gaat, alsook de ongetwijfeld grote mobiliteit van de soort (gevaar voor dubbeltellingen) en de lezer zal wel beseffen dat de nu volgende aantallen maar een idee geven van wat er werkelijk aanwezig was.

Zoals reeds opgemerkt waren de best gevolgde gebieden de bossen van St.-Andries en Z van de E5 (A) en het Bulskampveld te Beernem (B). Waarschijnlijk zijn het ook die gebieden geweest die de grootste getal-

len herbergen. In fig.6. werd voor beiden de maxima aantallen vogels per decade uitgezet en met elkaar vergeleken.
Wat A betreft zijn de grootste pieken gesitueerd in juli 1° (decade) en vooral dan in september 3° (LVR schatte de aantallen zelfs op min. 400 ex !). Deze grote aantallen verdwijnen echter zeer vlug. Er zou een overwintering (?) zijn geweest van enkele ex.
In het voorjaar '84 enkele wnm, telkens van 2 of meerdere ex bijeen (zie broedgevallen).

Bij B ligt de situatie vrijwel geheel anders. Geen sprake van een 'zomerpiek', wel een gelijkaardig maximum in september 3° zoals in A, maar de grootste najaarsaantallen (75 ex) vallen hier in okt 3° (in A dan reeds volledig verdwenen). Een voorjaarspiek (100 ex) werd voor de regio alleen in B waargenomen. Enkele eind maart en april wnm werden niet in de grafiek opgenomen. (zie broedgevallen).

Er is dus alles behalve overeenkomst tussen beiden, iets dat waarschijnlijk veel te maken heeft met bovengenoemde tel-moeilijkheden en dan vooral met het erg mobiel zijn van de soort. Dit komt ook tot uiting in onderstaande tabel waarin een aantal gebieden opgenomen zijn waarvan er een redelijk aantal binnenkwamen

gebied	aanwezig van-tot	max aantal ex	piekperiode
duinbos Wenduine	mei 3° - juli 1°	50	juli 1°decade
Rijckevelde	juni 2° - okt 3°	54	sept 2°
Vloetemveld	juli 3° - okt 3°	?	sept 2°
Tillegem	juni 2° - nov 1°	75	sept 3°
Sijsele oude spoorweg	juli 1° - sep 3°	40	sept 3°
Nieuwenhove	aug 1° - okt 3°	25	okt 1°

Van de overige als potentieel belangrijke gebieden kregen we eerder sporadisch wnm binnen: Zwinbosjes (3 wnm - 58 ex in sept 3° decade), Baesveld (1), Kampveld/Rooyveld (4), omgeving Gulke Putten (2), bossen Driekoningen (4), Breydels (2), Beisbroek (2), Vagevuurbossen (2), Wildenburg (1), Hertberge-verkaveling (2 wnm - 100 ex in okt 3°), Munkebossen (0).

b) totalen
Met alle beschikbare gegevens werd gepoogd per decade een totaal te maken van alle Kruisbekken aanwezig in de regio; rekening houdend met het vorige zal er voor iedere schatting een "minstens" moeten staan.

Ieder totaal werd bekomen door alle maxima voor alle gebieden op te tellen en daarbij de mogelijke dubbeltellingen zoveel mogelijk te vermijden. Het resultaat is de totaalcurve van fig.7. die de pieken van alle aparte gebiedjes min of meer uitvlakt: bij benadering zal dit wel een beeld geven van de doortrekbewegingen: hoogtepunten zijn te situeren in de periode juni 3°-aug 1°decade, in de periode sept 2°- nov 1° met de grootste aantallen (min. 800 ex) en dan nog een erg lokale piek in feb 1°
Dit beeld klopt ongeveer met wat in vorige invasies gebeurde en wat in de literatuur opgegeven wordt als algemeen verloop ervan:

1) de zomerinvasie van midden mei tot midden sept. Van begin juni tot aug veel ad. en vanaf eind juli tot half sept veel juv.
2) dan volgt de herfstinvasie van half sept tot eind nov: zeer intens met pieken.
3) overwintering van dec tot midden april: gevoelige afname van de wnm; eventueel broedgevallen.
4) Terugtrek midden maart tot midden mei.
5) eventueel nieuwe trekperiode.

1),2),3) zijn wel terug te vinden; de aantallen van januari kunnen vervroegde terugtrek geweest zijn. In de eigenlijke terugtrekperiode waren er nauwelijks wnm.

4. Broedpogingen

Regelmatig wordt er na een invasie vastgesteld dat er in daartoe geschikte gebieden broedgevallen plaatsvinden van 'achtergebleven' Kruisbekkoppels. Dit werd voor W-Vlaanderen vastgesteld in 1921, '30 en '64, alle te Beernem. De vaststelling van een zeker broedgeval is zeker geen sinecure daar:
- vlot vliegende juv waargenomen in mei-juni, kunnen alweer trekkers zijn uit broedgevallen in jan-feb.
- jongen, gedeeltelijk nog in donsveren en nog duidelijk gevoerd door de ouders, kunnen toch al vrij goed vliegen en dus al van vrij ver van de eigenlijke nestplaats verwijderd zijn.
Benevens nestvondsten is een absoluut bewijs dus: niet vliegvlugge jongen, gevoerd door de ouders. Interessant is ook de wetenschap dat de juv vogels in hun 25 eerste levensdagen duidelijk niet-gekruiste bekken hebben (25 dagen betekent echter maar 5 dagen als uitgevlogen ex met dit kenmerk).
Wat de broedperiode betreft: aangezien de vogels in onze streek vooral op dennen zullen aanwezig zijn, zullen mogelijke broedgevallen plaatsvinden na half maart: de rijpende dennekegels bieden de vogels dan pas de beste foerageermogelijkheden.

- Eind maart en vooral in april '84 nogal wat wnm van een koppel in een bos te St.-Andries-(aan de 'Villa'). Het wijfje werd gezien met met nestmateriaal; er was zang en balts van het mannetje. Andere bewijzen waren er niet. (vele waarnemers).
- In Bulskampveld (vroeger broedgebied) zijn er wnm van een koppel in de loop van de maanden maart-april. Ook hier wordt later niets meer vastgesteld. De 3 juv op 11.06 kunnen reeds trekkers zijn (WIG).

Hoewel op beide plaatsen een broedgeval kan plaatsgevonden hebben zonder dat iemand er iets van merkte, wijst men er in de literatuur op het verschijnsel dat koppels die baltsen, kopuleren, nestmateriaal verzamelen, enz. zonder eigenlijk zelfs maar een poging te doen om te broeden.
- En dan is er het zeer laat vastgestelde (aug) broedgeval te St.-Michiels (FW FDR) waar o.a. enkele juv door beide ouders gevoerd werden.. In hoeverre die jongen vliegvlug waren is niet bekend.

Conclusie

De Kruisbekkeninvasie zette in de regio in vanaf eind mei, had z'n absoluut hoogtepunt tussen half sept en eind okt met een tijdelijke piek van min. 800 ex, om tegen het einde van het jaar zowat te verdwijnen. Zonder zekere overwinteringen te kunnen vaststellen, waren vanaf eind januari tot begin maart nog wat aantallen van betekenis. Daarop volgden wellicht enige broedpogingen en 1 zeker geslaagd broedgeval.

De wnm kwamen van : FBe BC TDF FK JM LVR PK FDS LDq JS LDC GDP TDS DH PS HDB PF JVS RDJ MaP PH BJ FV FDR FW MS MaS WLT JVG WIG AVES en VWG-Beernem.

Literatuur

Lippens, Wille, 1972. Atlas van de vogels van België en West-Europa Lannoo, Tielt.
Matthé L., L.Berckvens, 1981. Invasie van de Kruisbek (L.curvirostra) in Vlaanderen in 1979; Resultaten en alg. beschouwingen, Wielewaal 47: p 225-241

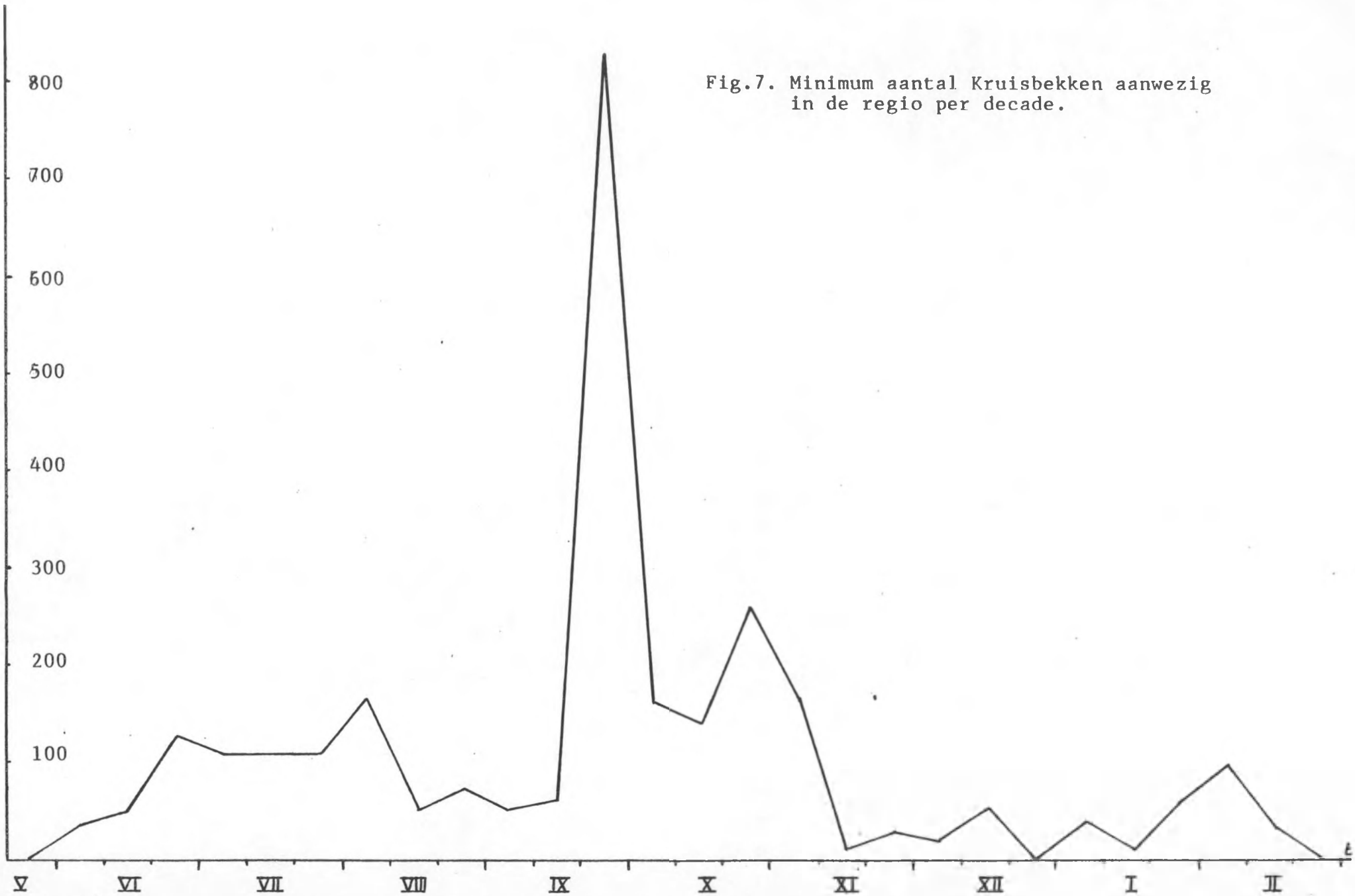

Fig.7. Minimum aantal Kruisbekken aanwezig in de regio per decade.

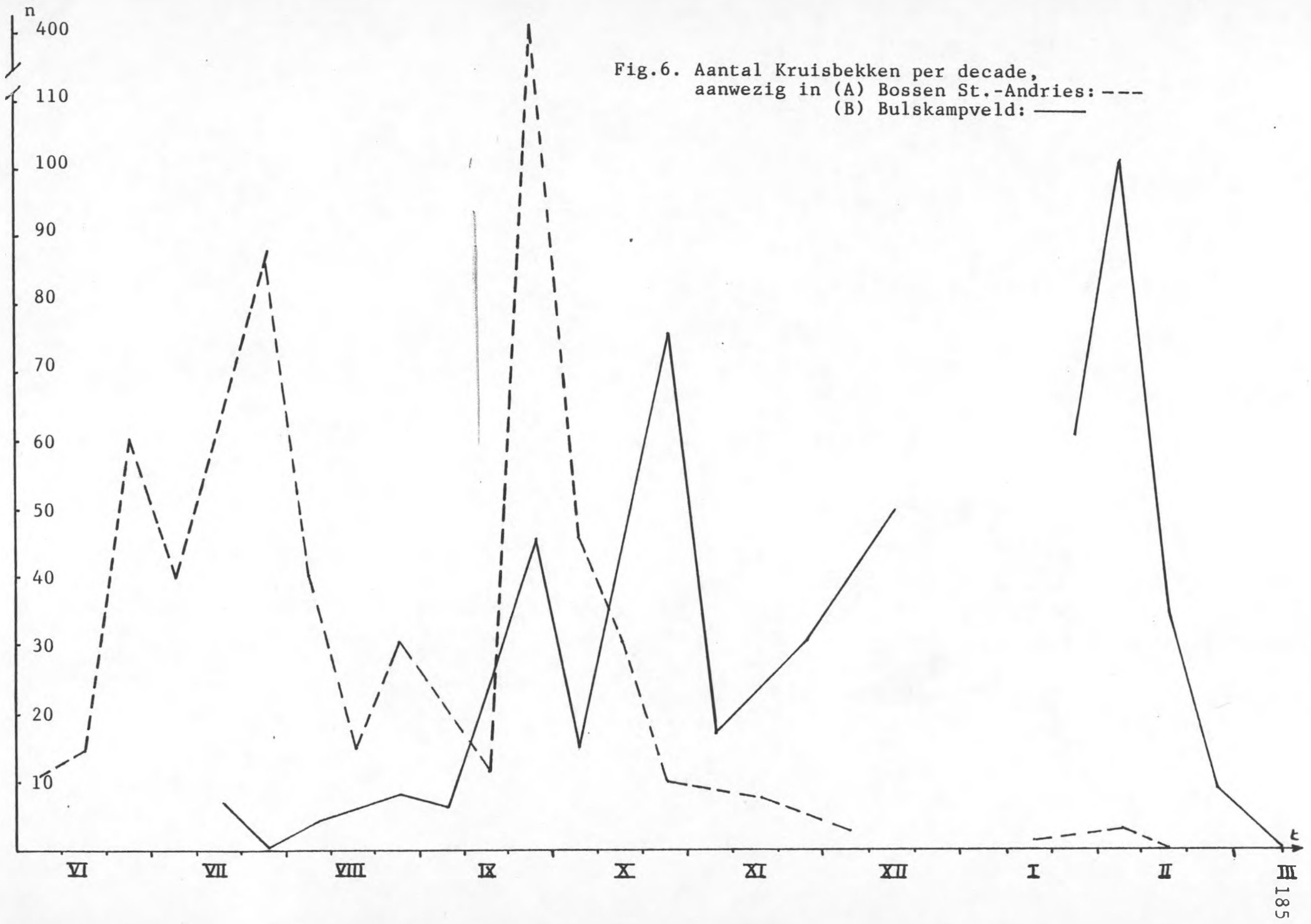

Fig.6. Aantal Kruisbekken per decade,
aanwezig in (A) Bossen St.-Andries: ---
(B) Bulskampveld: ——

GOUDVINK (Pyrrhula pyrrhula) door Frederik Willemyns

Vergeleken met het vorig jaarboek hebben we dit jaar al heel wat meer wnm, nl. 21 betreffende 29 ex. Er werd geen enkele melding gemaakt van een geslaagd broedgeval, hoewel er vele geschikte bosgebieden zijn. Het verborgen en schuwe leven van Goudvinken zal hier zeker wel mee te maken hebben.
Alle wnm hebben waarschijnlijk betrekking op de ondersoort 'europea' die ook bij ons broedt. Er werden geen ringgegevens doorgestuurd van de Noordeuropese vorm 'pyrrhula', die duidelijk groter en levendiger gekleurd is. De vorm 'pyrrhula' trekt door in het najaar vanaf eind september, met een duidelijk hoogtepunt in november. De terugtrek is weinig opvallend, maar duurt wellicht tot in maart-april. Ze trekt ook door langs onze kust. Er werden wnm verricht in 8 gebieden.

Bossen in de omgeving van Brugge

1. Tillegembos St.-Michiels

01.10	1 w	St.-Michiels	GO
16.10	1 ex	St.-Michiels	FW
30.05	1 koppel	Tillegembos	FW

2. Novotel St.-Michiels

20.04	1 m	Novotel	SK
22.04	1 zp	Novotel	SK KT

3. Villa en Duvelsgat St.-Andries

04.01	1 ex	Duvelsgat	MS
mei-juni	1 ex	Villa	FW FDR e.a.

* 1 mogelijk broedgeval

4. Zevenkerke

26.06	1 ex	Zevenkerke	FK
03.07	1 ex	Zwemdok Zevenkerke	JNM
27.07	1 ex	Zevenkerke bossen	MS JS

* 1 mogelijk broedgeval

5. Bulskampveld Beernem

28.01	2 ex	Bulskampveld	TDS
10.02	2 koppel	Bulskampveld	TDS
19.02	2 ex	Bulskampveld	TDS
25.03	1 m	Bulskampveld	WIG
23.04	1 m	Bulskampveld	WIG
11.06	roep	Bulskampveld	DXR WIG

* 1 à 2 mogelijke broedgevallen

6. Driekoningen Beernem

25.10	1 ex	Driekoningen	LDq
03.11	1 ex	Driekoningen	LDq ID PK

7. Vloetemveld

19;20;21.09	2 ex	Vloetemveld	LD

8. Snellegem

zomer '83	1 koppel	Snellegem	RDJ

* 1 mogelijk broedgeval

Kuststreek

1. Zwin

11.03	1 m	Zwin	GBu BBu

Kustwaarnemingen blijven vrij uitzonderlijk.

Besluit: We hebben 5 à 6 mogelijke broedgevallen, wat beslist een minimum is. Het is wel spijtig dat er geen juvenielen werden gesignaleer.

Bibliografie: Lippens L., H.Wille. 1972
Atlas van de vogels van België en West-Europa
Lannoo - Tielt.

IJSGORS (Calcarius lapponicus) door Jan Demulder

Deze wintergast en doortrekker komt vooral voor langs onze kust. We kunnen hem situeren in zijn 3 traditionele overwinteringsgebieden: het Zwin, de Achterhaven en de Uitkerkse polders. Opmerkelijk is dat, op 3 verschillende plaatsen, de eerste melding gebeurd op 02.10.

1. Het Zwin + omgeving (6 wnm)

vroegste wnm:	02.10: 2 ex	Zwin	GBu LMa
	05.11: 6 ex	strand Zwin	PBu
laatste wnm:	25.03: 2 ex	Zwinbosjes	GBu BBu BDC
max. aantal:	04.02:15 ex	Zwin	CW NE

2. Achterhaven Zeebr./Dudz. (19 wnm)

5 okt-, 8 nov-, 1 dec-, 1 jan-, en 4 feb.wnm..

vroegste wnm:	02.10: 1 ex		DV LV
	20.10: 1 ex		TDS
	22.10: 5 ex		TDS
laatste wnm:	26.02: 2 ex	(1 w, 1 juv)	DNG VW-Gent
enkele data:	01.11: 1 ex		FV BJ
	09.11: 3 ex		TDS
	05.12: 1 ex		TDS
	22.01: 4 ex		JM FW TDF FDR
	18.02: 1 ex		PF TDF FV BJ

3. Polders Uitkerke

één wnm :	21.01: 4 ex		TDS

4. Voorhaven Zeebrugge

één wnm :	02.10: 3 ex	Westdam	TDS

SNEEUWGORS (Plectrophenax nivalis) door Jan Demulder

Van deze doortrekker en wintergast bereikten ons 24 wnm. Het is sterk opvallende dat, op 2 wnm na, allen afkomstig zijn uit het Achterhaven-complex te Zeebr./Dudz. Uit het Zwin + omgeving kwam slechts 1 wnm binnen. (vorig jaar nog goed voor 24 wnm).
Er waren 1 okt-, 9 nov-, 5 dec-, 4 jan-, 4 feb-, en 1 maartwnm.

1. Achterhaven Zeebr./Dudz.

vroegste wnm : 22.10 : 2 ex TDS
03.11 : 7 ex TDS
2 ex JM TDF
1 ex PBu

enkele representatieve gegevens:

05.11 : 17 ex GO TDS
15.11 : 17 ex TDS
05.12 : 19 ex TDS
15.12 : 21 ex TDS
29.12 : 5 ex (1 m) MS MaS HDB GDP
17.01 : 5 ex TDS
05.02 : 3 ex MaP
13.02 : 4 ex TDS
26.02 : 4 ex VW-Gent

2. Andere wnm

30.12 : 2 ex Polders Bl'ge MaP
06.03 : 2 m Strand Zwin PBu

GEELGORS (Emberiza citrinella) door Frank De Scheemaeker

Het onderzoek naar het voorkomen van de Geelgors als broedvogel in de regio werd in 1984 intensief voortgezet. Het leidde grotendeels tot een bevestiging van de resultaten van vorig jaar (De Scheemaeker, 1984 a en b).

In de polder en duinstreek is de Geelgors als broedvogel zo goed als verdwenen, in de zandstreek daarentegen is hij -in de geschikte biotopen- een regelmatig verspreide broedvogel.
Onderstaande tabel geeft het aantal broedkoppels weer per gemeente in 1983 en '84.

a) gemeenten in beide jaren volledig geteld.

	1983		1984	
	zeker	mogelijk	zeker	mogelijk
St.-Andries	6	2	6	1
Varsenare	3	3	5	1
Jabbeke	3		3	
Snellegem	9	4	6	
Loppem, St.-Michiels	13	2	11	
Beernem	12		11	
TOTAAL	46	11	41	2

b) gemeenten slechts volledig geteld in 1984.

	1983		1984	
	zeker	mogelijk	zeker	mogelijk
Zedelgem	3	2 à 4	11	
Oedelem	2	2	10	
TOTAAL	5	4 à 6	21	

c) gemeenten in '83 geteld; niet in '84.

	1983	
	zeker	mogelijk
Wenduine	1	
Zerkegem	8	
Oostkamp	12	
Hertsberge	5	1
Waardamme	2	
Sijsele	6	
Moerkerke	10	
TOTAAL	44	1

Besluit: Na twee jaar intensief onderzoek werden de meeste broedkoppels van de Geelgors in de regio wellicht vastgesteld en op kaart ingetekend (archief). De Geelgors is als broedvogel in de duinstreek en de polder zo goed als verdwenen. Het broedgebied wordt nu in het westen afgelijnd door het Kanaal Brugge-Oostende en in het noorden door de Moerkerkse steenweg. In de zandstreek ten zuiden en ten oosten van deze grenzen broeden een 140 à 160 koppel. Alleen te Ruddervoorde, Waardamme en een gedeelte van Hertsberge ontbreken belangrijke gegevens. Wat opvalt is de regelmatige spreiding van de broedkoppels over de ganse zandstreek.

Literatuur:

De Scheemaeker (1984, a): Resultaten en bespreking van de broedvogelinventarisatie van de Geelgors e.a. in NW-Vlaanderen in 1983. De Roerdomp 24: 49-66.
De Scheemaeker (1984, b): De Geelgors in Veldornitologisch jaarboek van NW-Vlaanderen 1982-83: 220.

ORTOLAAN (Emberiza hortulana) door Michel Seys

Vijf waarnemingen :

15.08 : 1 w	Zeebrugge-Dudzele	AVES PS
13.09 : 2 ex	Polders De Vrede	PK
24.04 : 1 m	Zwinbosjes	PaL
26.04 : 1 m	Bunker Zwin	JM MV GDM
14.05 : 1 m	Heist	TDS

In het binnenland, rond Brugge, werden geen Ortolanen gezien. Alle waarnemingen betreffen doortrekkende exemplaren, die een tijdje pauzeren op hun trektocht naar broedgebied of overwinteringsplaats.

RIETVOGELS IN NOORD-WEST VLAANDEREN door Luc Maertens.

Er dient gesteld dat de term rietvogels enkel betrekking heeft op de algemene voorkeurbiotoop van een aantal vogelsoorten en niet noodzakelijk de binding omwille van familie en/of genus weergeeft.
De hieronder vermelde wnm betreffen een beperkt aantal soorten omdat ofwel geen wnm werden opgetekend van soorten die zeker aanwezig waren zoals Kleine karekiet (Acrocephalus scirpaceus) en de Rietgors (Emberiza schoeniclus) ofwel omdat de ingezonden wnm zeker niet het beeld weergeven van het voorkomen: het geval voor de Rietzanger (Acrocephalus schoenobaenus).
Hoewel het besef bestaat dat ook hier niet noodzakelijk alle wnm werden doorgegeven, werden andere soorten toch opgenomen daar de vermelding ervan toch nuttig kan zijn.

SNOR (Locustella luscinioides)

Slechts één waarneming:

20.04	1 ex	Fonteintjes	MaP

SPRINKHAANRIETZANGER (Locustella naevia)

Enkel voorjaarswnm werden verricht van half april tot half mei. In tegenstelling tot de vorige jaren werd er geen broedgeval bevestigd.

20.04	2 ex	Zwinbosjes	PeL PaL
25.04	1 ex	Zwinbosjes	PeL
26.04	1 ex	Zwinbosjes	PaL MS DH BBu
01.05	1 ex	Zwinbosjes	PeL MS DH BBu DC TDS
01.05	1 ex	Bulskampveld	VWG-Beernem
17.05	1 ex	Zwinbosjes	PaL

WAAIERSTAARTRIETZANGER (Cisticola juncidis)

Deze soort die van jaar tot jaar sterk in aantal kan verschillen werd slechts gedurende een zeer korte periode van de najaarstrek waargenomen.

21.08	1 ex	Zwin	GBu SK
22.08	1 ex	Zwinbosjes	DH GBu
23.08	1 ex	Zwinbosjes	DH GBu
23.08	1 ex	Fonteintjes	JVG

GROTE KAREKIET (Acrocephalus arundinaceus)

Met slechts twee voorjaarswnm blijft deze soort een zeldzame verschijning.

29.04	1 ex	Hoeke	PB FB PV
01.05	1 ringvangst	Den Haan	FS JVG

BLAUWBORST (Cyanosylvia svecica)

De Blauwborst werd tijdens het najaar slechts opgemerkt tot eind juli (24.07 - Hoeke - JNM), doch het betreft hier broedvogels. Van najaarstrek (september) zijn geen wnm. De 1° voorjaarswnm dateert van 25.03 (Fonteintjes - JVG PB). De voorjaarstrek vond vnl. plaats tussen 13.04 en 29.04. Volgende broedgevallen werden vastgesteld:

Achterhaven	5 koppel	GDP GO TDS
Hoeke	2 à 3 koppel	veel waarnemers
Fonteintjes	1 koppel	JVG

Van de roodgesterde vorm C.s.svecica werden geen wnm doorgegeven.

WATERRAL (Rallus aquaticus)

In vergelijking met voorgaande jaren werden heel wat wnm genoteerd, gespreid over alle maanden van het jaar. De hoogste aantallen werden genoteerd van 20.11 tot 30.11 (15 à 20 ex op 20.11 in de Fonteintjes, JVG), de eerste helft van februari (01.02: 8 ex, 05.02: 6 ex, 16.02: 10 ex - telkens in de Zwinbosjes - PeL PaL DC KR), rond half maart (10.03: 15 à 20 ex in de Fonteintjes - JVG) en de eerste helft van april (07.04 tot 12.04: tot 5 ex in de Zwinbosjes - PeL e.a.).
Na de voorjaarstrek worden heel wat minder Waterrallen waargenomen en indien toch het geval kon niet steeds uit de gegevens worden afgeleid of het een mogelijk broedgeval betrof of niet, daar niet steeds werd genoteerd of het om een roepend ex ging ofwel gewoon een wnm betrof. Een roepend mannetje wijst na half april immers bijna steeds op een broedgeval.
Zekere broedgevallen kunnen aldus slechts worden vermeld voor de Fonteintjes: 2 à 3 koppel (JVG). Mogelijke broedgevallen kunnen worden afgeleid te Hoeke en in de Leiemeersen.

PORSELEINHOEN (Porzana porzana)

Slechts twee waarnemingen, beide in het najaar:

22.08 tot 08.09	1 ex	Hoeke Steenbakkerij	TDSu	
25.09	1 ex	Achterhaven		DV LV

FENOLOGIE VOORJAAR 1984

door Frederik Willemyns

LEPELAAR

1 imm ex overwinterde in de Achterhaven Zeebr./Dudz. Dit ex verbleef reeds sinds augustus in de omgeving (talloze waarnemers)

24.04 : 1 ad	Fonteintjes		TDF FDR

PURPERREIGER

19.04 : 1 ex	Fonteintjes		LDq
24.04 : 1 ex	Achterhaven	O	JM RDJ e.a.

ZOMERTALING

29.03 : 1 koppel	Uitkerke		JVG

BRUINE KIEKENDIEF

11.03 : 1 w	Zuid-over-de-Lievegeleed		TDF JNM
01.04 : 1 m	Westkapelle		GBu BBu

GRAUWE KIEKENDIEF

25.04 : 1 w	Villa St-Andries		TDF FDR
1 ex	Zwinbosjes		TDS

WESPENDIEF

27.03 : 1 ex	Beisbroek ZEER VROEG !		JV
12.04 : 1 ex	Villa St-Andries		JM

ZWARTE WOUW

03.04 : 1 ex	Stokvelde St-Michiels	O	MaS
04.04 : 1 ex	Distrigas Achterhaven	NO	FDR

RODE WOUW

21.03 : 1 ex	Vloetemveld	16u20	N	LD
1 ad	Moeren Meetkerke	18u18	TP	TDF JzV
14.04 : 1 ex	Zwindijk			BV

VISAREND

14.04 : 1 ex	Zedelgem	10u35	TP	FDS
22.04 : 1 ex	Villa St-Andries	15u33	ZO	FW WLT

BOOMVALK

07.04 : 1 ex	Villa St-Andries		FDR
14.04 : 1 ex	Zwinbosjes	NO	JM FDS PH

KLEINE PLEVIER

07.04 : 2 ex	Beernem		WIG
14.04 : 2 ex	OTBR		FW NE
17.04 : 6 ex	OTBR		HDB

STRANDPLEVIER

07.04 :	2 ex	OTBR	HDB
	3 ex	Achterhaven	HDB

GRUTTO

26.02 :	1 ex	Zwin	N	JM PS
04.03 :	+3 ex	Achterhaven		FW

REGENWULP

12.04 :	8 ex	Beernem	WIG
23.04 :	930 ex !	Zwin	BBu NE e.a.

OEVERLOPER

1 ex overwinterde voor de tweede opeenvolgende winter te Beernem WIG

04.03 :	1 ex	Achterhaven	FW

BOSRUITER

29.04 :	1 ex	Achterhaven	JNM
	1 ex	Hoeke	KD BC

GROENPOOTRUITER

14.04 :	1 ex	Beernem	WIG

GROTE STERN

26.04 :	6 ex	Fonteintjes	TDF FDR

DWERGSTERN

26.04 :	5 ex	Fonteintjes	TDF FDR

NOORDSE STERN

26.04 :	1 ex	Achterhaven	FW NE SLT

VISDIEF

14.04 :	3 ex	Zwin	GO
17.04 :	2 ex	Zeebrugge	FDR WLT

ZWARTE STERN

23.04 :	1 ex	Put Roksem	JM
	1 ex	Fort St-Donaas	PS
26.04 :	ca 65 ex	Achterhaven	FW NE SLT

ZWARTKOPMEEUW

11.03 :	1 ex	Zwin	GBu BBu
14.04 :	1 ex	Zwin	TDF FV PF

TORTELDUIF

16.04 : 2 ex	St-Andries		FW NE CW
20.04 : 1 ex	Oedelem		LDq

KOEKOEK

11.04 : 1 ex	Blauwe Toren		GDP
12.04 : 1 ex	Zwin	NO	PS

GRAUWE VLIEGENVANGER

02.05 : 1 ex	St-Kruis		HS

BONTE VLIEGENVANGER

15.04 : 1 m	De Ratte NL		JNM-Br.
22.04 : 1 m	Beernem		WIG

GIERZWALUW

23.04 : 1 ex	Villa		HDB JM RDJ FDR
24.04 : 49 ex	Fonteintjes		TDF FDR

HOP

23.04 : 1 ex	St-Andries		RPi
25.04 : 1 ex	Wenduine		FBe

WOUDAAPJE

25.03 : 1 w	Eendekooi Lissewege ZEER VROEG		HDB
1 ex	idem, later op de dag		RDJ WLT

KWARTEL

29.04 : 1 ex	Zwinbosjes		SK KT FDR

DRAAIHALS

23.04 : 1 ex	Zwinbosjes		PB
01.05 : 1 ex	Knotwilgenlaan St-Andries		LDq

BOOMLEEUWERIK

14.03 : 1 ex	Zwin	O	PPc

BOERENZWALUW

16.01 : 1 ex	Zeebrugge dorp WINTERWNM		SB
30.03 : 1 ex	Stortput Roksem		PBu
31.03 : 1 ex	Achterhaven		GO

HUISZWALUW

15.04 : 1 ex	Ettelgem		PBu
19.04 : 2 ex	Zwin		GO

OEVERZWALUW

12.04 : 1 ex	Roksemput	PBu
13.04 : 2 ex	Achterhaven	HDB

BOOMPIEPER

14.04 : -	Zwinbosjes Trek NO	PS
16.04 : x zp	Villa St-Andries	FW

GELE KWIKSTAART

07.04 :+6 ex	Achterhaven	HDB
14.04 :30 ex	De Vrede	JM FDS PH

NOORDSE GELE KWIKSTAART

14.04 : 2 m	De Vrede	JM
26.04 : 1 ex	Achterhaven	TDF FDR

ENGELSE GELE KWIKSTAART

14.04 : 4 m	Zwinbosjes	TDF FV PF
21.04 : 1 m	"6 bochten" Knokke	PS

ROUWKWIKSTAART

12.04 : 1à2 ex	Zuiveringsstation Knokke	PS

DUINPIEPER

27.04 : 1 ex	Zwinbosjes	PS

BEFLIJSTER

14.04 : 2 ex	Fonteintjes	JVG
19.04 : 1 m	Fonteintjes	LDq

ROODBORSTTAPUIT

29.03 : 1 m	Beernem	WIG

TAPUIT

21.03 : 1 ex	Zwinbunker	PS
07.04 : 1 w	Achterhaven	HDB

PAAPJE

21.04 : 1 ex	Burkeldijk	HDB ADL
26.04 : 4 ex	Achterhaven	GO GDP

GEKRAAGDE ROODSTAART

13.04 : 1 w	Expreswegput St-Andries	TDF
14.04 : 1 zp	Zwinbosjes	PS

ZWARTE ROODSTAART

31.03 : 1 zp	Bunderhoek Varsenare	JM
01.04 : 1 m	St-Michiels	LDq

NACHTEGAAL

15.04 : 1 ex	Wenduine	JVG
1 zp	Zwinbosjes	PS

BLAUWBORST

25.03 : 1 koppel	Fonteintjes	JVG
15.04 : 2 m	Hoeke	LDq

SPRINKHAANRIETZANGER

14.04 : 1 ex	Fonteintjes	JVG
01.05 : 1 zp	Beernem	WIG
1 ex	Zwinbosjes	BBu e.a.

SNOR

20.04 : 1 ex	Fonteintjes (enige wnm !)	MaP

GROTE KAREKIET

14.04 : 2 ex	Hoeke steenbakkerij	PG
01.05 : 1 ex	De Haan	F. Schepen

KLEINE KAREKIET

14.04 : 1 ex	Fonteintjes	FW NE FDR WLT

BOSRIETZANGER

01.05 : 1 zp	Speien	JM

RIETZANGER

14.04 : 1 ex	Fonteintjes	JVG
17.04 : 1 zp	Fonteintjes	TDF FDR WLT PF

SPOTVOGEL

14.04 : 1 ex	Fonteintjes (vroege wnm)	FDR WLT
14.05 : 1 ex	Minnewater Brugge	BC
18.05 : 1 ex	Hertsberge	LDq

ZWARTKOP

18.12.83 1 m	St-Michiels (winterwnm)	FW
25.03 : 1 zp	Beernem	WIG
05.04 : 1 m	St-Michiels	FW

TUINFLUITER

24.04 : 1 ex	St-Michiels	LDq
28.04 : 2 zp	Beernem	WIG
1 ex	Assebroekse Meersen	BC

GRASMUS

19.04 : 1 ex	Fonteintjes	LDq
22.04 : 1 zp	Beernem	WIG

BRAAMSLUIPER

19.04 : 1 ex	Assebroek	BC

Vanaf 26.04 zowat overal gehoord.

FITIS

07.04 : 1 ex	St-Michiels	-
12.04 : 2 zp	Villa St-Andries	FW LDq SLT HS

TJIFTJAF

26.03 : 1 zp	Assebroek	SLT
30.03 : 4 ex	St-Michiels	GO

FLUITER

14.04 : 1 ex	Fonteintjes	FW NE FDR WLT
29.04 : 1 ex	Hoeke	PB FB PV

EUROPESE KANARIE

08.04 : 1 zp	St-Andries	JM
15.04 : 1 zp	Knokke	PS

WIELEWAAL

01.05 : 1 zp	Beernem	WIG
13.05 : 1 ex	Vloetem	GO

ORTOLAAN

26.04 : 1 m	Zwinbunker	JM GDM MV